

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE STŘEDOČESKÉHO KRAJE 2015

Regionální statistiky

Praha, 31. 8. 2016

Kód publikace: 330126-16

Č. j.: 1944 / 2016 – 72

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu pro Středočeský kraj

Ředitel odboru: Ing. Monika Braunšveigová

Kontaktní osoba: Bc. Ondřej Junášek e-mail: ondrej.junasek@czso.cz

Mgr. Iva Šnejdová e-mail: iva.snejdova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

ISBN 978-80-250-2709-7

© Český statistický úřad, Praha, 2016

Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Středočeského kraje v roce 2015, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2010). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu posuzujeme vývoj na území kraje i vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Zařadili jsme také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2015. Proto můžeme v některých oblastech (především makroekonomika) zpracovat hodnocení pouze do roku 2014, v dalších oblastech jsou údaje za rok 2015 zatím pouze předběžné a budou se postupně zpřesňovat.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Nově je v ní zařazen dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od roku 2000, tedy od vzniku krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Širší rozsah informací v podrobnějším územním členění můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz> nebo můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetové adrese www.stredocesky.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje Statistická ročenka Středočeského kraje pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí Statistický bulletin Středočeského kraje, který vždy vychází 95. den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit. Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 22. 8. 2016. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Obsah

Úvod.....	3
Souhrn hlavních poznatků	5
1. Demografický vývoj.....	7
2. Sociální vývoj.....	25
3. Ekonomický vývoj	41
4. Životní prostředí.....	61
5. Mezikrajské srovnání	67
Tabulková příloha.....	75
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj.....	76
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj	77
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj	78
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí	79
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Středočeského kraje v letech 2000–2015.....	80
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – demografický vývoj	82
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj.....	83
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – ekonomický vývoj.....	86
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – životní prostředí	88
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Středočeského kraje v roce 2010 a 2015	89

Souhrn hlavních poznatků – Středočeský kraj 2015

- Demografický vývoj**
- Kraj byl po šesté nejlidnatějším krajem ČR, opět dosáhl nejvyššího přírůstku počtu obyvatel.
  - Obyvatel přibývá již devatenáctým rokem, přírůstek stěhováním byl opět nejvyšší mezi kraji, dochází však k jeho snižování.
  - Třemi pětinami se na přírůstku počtu obyvatel v kraji podílely okresy Praha-východ a Praha-západ, které dlouhodobě dosahují nejvyšších přírůstků v rámci celé republiky.
  - Okresy Praha-východ a Praha-západ byly zároveň věkově nejmladšími okresy republiky, obdobně jako celý Středočeský kraj.
  - Desátým rokem po sobě se narodilo více dětí, než kolik osob zemřelo. Počet narozených se po tříletém snižování opět v posledních dvou letech zvýšil. Úhrnná plodnost byla nejvyšší v ČR.
  - Pokračuje trend odkládání porodů do vyššího věku. Nadále stoupá podíl dětí narozených mimo manželství, zůstává ale pod průměrem ČR.
  - Ukazatele úmrtnosti zaznamenávají příznivé hodnoty, počet zemřelých na tisíc obyvatel byl mezi kraji druhý nejnižší.
  - Míra sňatečnosti zůstává pod republikovým průměrem, zároveň na sto sňatků připadlo v kraji nejvíc rozvodů v rámci celé republiky.
  - Po tříletém růstu byl dosažen nejvyšší počet cizinců žijících v kraji.

- Sociální vývoj**
- Dlouhodobě roste ekonomická aktivita obyvatelstva, mezi kraji je druhá nejvyšší, stejně jako míra zaměstnanosti.
  - Nárůst podílu zaměstnanosti ve službách byl za dvacet let nejvyšší mezi kraji.
  - Podíl zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet byl nejvyšší mezi všemi kraji.
  - Nezaměstnanost v posledních dvou letech klesala, pohybuje se pod průměrem ČR. Zvýšil se počet dlouhodobě nezaměstnaných.
  - Příjmy domácností jsou mezi kraji druhé nejvyšší.
  - Průměrná mzda i mzdový medián dosahují nadále druhé nejvyšší hodnoty mezi kraji ČR.
  - Zvyšuje se počet příjemců důchodu i osob odcházejících do předčasného důchodu. Podíl starobních důchodců v předčasném důchodu byl ale mezi kraji druhý nejnižší.
  - Počet lékařů rychle rostl, přesto byl ale počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře mezi kraji nejvyšší.
  - Dlouhodobě se zvyšuje počet dětí v mateřských školách, intenzita nárůstu ale slábne. Počet žáků na základních školách rostl s největší intenzitou v posledních dvou letech. Na středních školách se zatím počet studentů snižuje, stejně jako počet Středočechů studujících na vysoké škole.
  - Přibývá dopravních nehod, kraj vykázal třetí nejvyšší počet dopravních nehod na tisíc obyvatel. Počet zjištěných trestných činů v kraji byl nejnižší za posledních dvacet let.

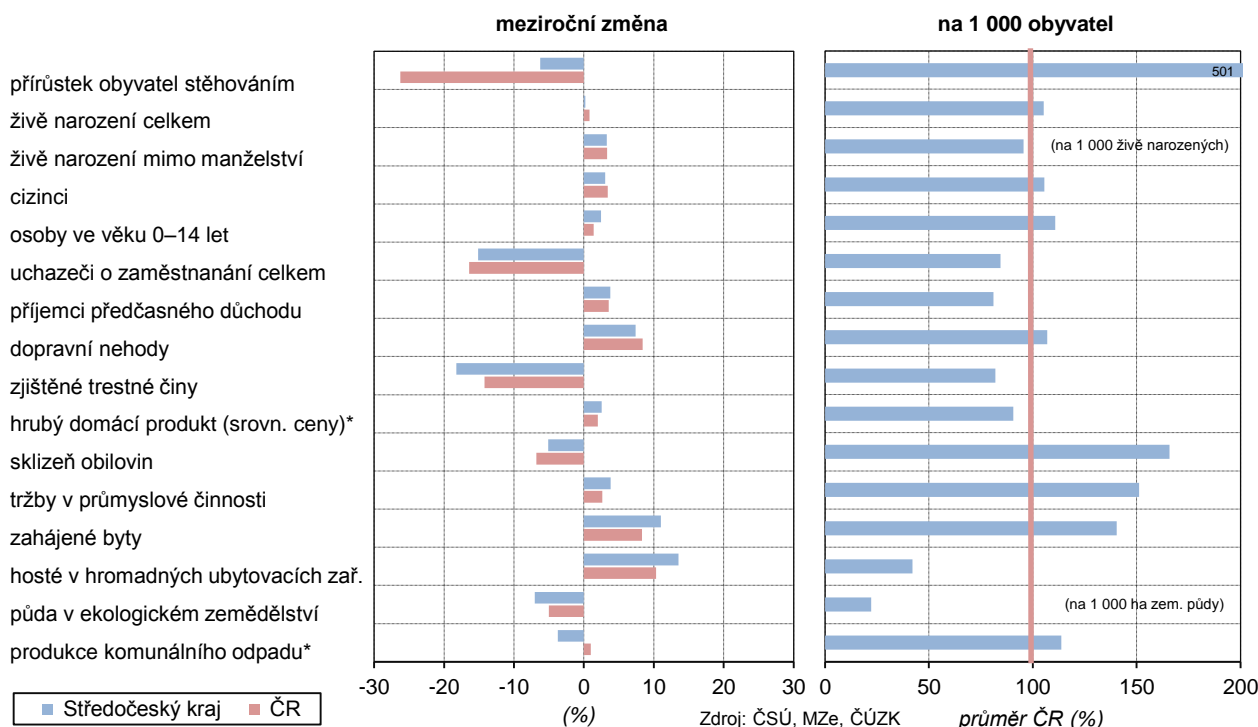
- Ekonomický vývoj**
- Ekonomická výkonnost kraje patří nadále k nejvyšším v ČR. Hodnota HDP se zvýšila a oproti hodnotě před dvaceti lety se zvýšila nejvíce ze všech krajů.
  - Nadále se zvyšuje počítačová gramotnost a vybavenost domácností internetem.
  - Intenzita podnikání patří k nejvyšším v ČR, především v centrální části kraje.
  - Sklizeň obilovin se snížila, i tak patřila z dlouhodobého pohledu k nejvyšším. Produkce okopanin klesá déle, u brambor byla sklizeň druhá nejnižší za 25 let.
  - Chov skotu se v posledních letech ustálil, produkce hovězího masa se zvýšila; produkce mléka roste již pátým rokem a byla nejvyšší za posledních patnáct let; chov i produkce vepřového masa klesá.

- Dlouhodobě se snižuje těžba dřeva i plocha zalesňování.
- Tržby v průmyslu se zvýšily již po šesté za sebou, hlavní podíl na průmyslové produkci má výroba automobilů.
- Výkonem a výrobou elektřiny převládají parní elektrárny, dvě třetiny elektrické energie spotřebují průmysl a domácnosti.
- Výroba ve stavebnictví se po letech poklesu opět zvýšila, ožívá bytová výstavba.
- Ceny nemovitostí v centrální části kraje patří k nejvyšším v ČR.
- Silniční síť kraje je nejhustší v ČR a stupeň automobilizace nad průměrem ČR.
- Došlo k meziročnímu růstu návštěvnosti kraje, a to především v letních měsících. Nárůst byl zaznamenán u tuzemských návštěvníků a u hostů ze sousedních zemí, ze vzdálenějších zemí spíše pokles.

Životní prostředí

- Orná půda se dlouhodobě snižuje, procento zornění je stále nejvyšší mezi kraji.
- Podíl chráněných území se díky nově vzniklé CHKO Brdy zvýšil.
- Podíl obyvatel připojených k veřejnému vodovodu a kanalizaci byl jeden z nejnižších v ČR, podíl čištěných vod patřil naopak k nejvyšším mezi kraji ČR.
- Měrné emise znečišťujících látek se dlouhodobě snižují.
- Produkce komunálního odpadu se snížila, zůstává však nejvyšší mezi kraji ČR a podíl odděleně sbíraného odpadu nejnižší.

Graf 1 Vybrané ukazatele ve Středočeském kraji a ČR v roce 2015 (případně 2014*)

Středočeský kraj není homogenním územím a existují rozdíly mezi centrální částí a územím při vnějších hranicích kraje. Tato skutečnost je patrná z dostupných statistik demografických i sociálně-ekonomických. Okresy Praha-východ a Praha-západ se díky své poloze a snadné dostupnosti hlavního města podílejí na krajském přírůstku obyvatel či bytové výstavby nejvýrazněji. Jsou charakterizovány také nižším průměrným věkem a vyšším podílem mladého obyvatelstva, vyšší ekonomickou aktivitou a zaměstnaností, nízkou nezaměstnaností, vyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, vyšší zaměstnaností osob v důchodovém věku a zároveň nižším podílem osob odcházejících do předčasného důchodu, vyšší intenzitou podnikání. V důsledku rychlého růstu počtu obyvatel se zde projevují i faktory méně příznivé, např. vyšší počet obyvatel na jednotku lékařské péče, vyšší počet dětí v mateřských i základních školách, vyšší dopravní zatížení a nehodovost. Výrazně odlišné charakteristiky těchto okresů značně ovlivňují, a do jisté míry i zkreslují, hodnocení kraje jako celku.

1. Demografický vývoj

Demografický vývoj Středočeského kraje se vyznačuje řadou specifik a odlišností ve srovnání s ostatními regiony České republiky. Demografické procesy mají dlouhodobý charakter a jsou závislé na řadě faktorů spojených s vývojem socioekonomického prostředí, podmínek ve společnosti. Proto je vhodné zahrnout v analýze demografických ukazatelů dlouhodobější časovou řadu, která pomůže vysvětlit a pochopit současnou strukturu obyvatelstva a pozici Středočeského kraje v rámci republiky. Velké změny v demografické struktuře Středočeského kraje mají kořeny už na počátku devadesátých let v souvislosti se změnami v ekonomice, ve společnosti a v souvislosti s procesem suburbanizace. Proto je oproti jiným kapitolám použita v této kapitole o demografickém vývoji delší časová řada zahrnující až dvacetileté období.

▪ POČET OBYVATEL, SÍDELNÍ STRUKTURA

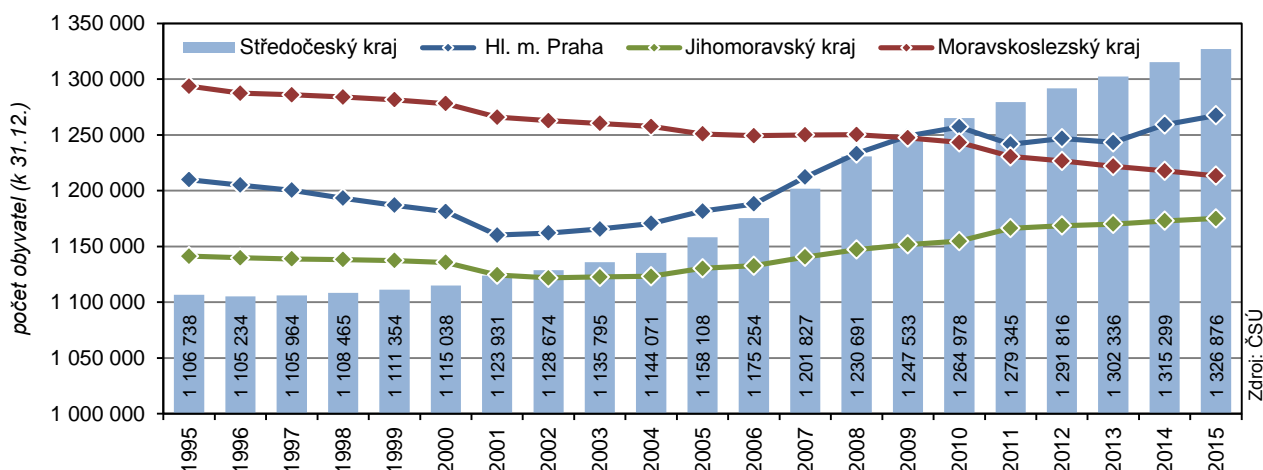
Středočeský kraj je 6 let na pozici nejlidnatějšího kraje ČR, nárůst počtu obyvatel za 20 let o 20 % byl nejvyšší mezi kraji

Středočeský kraj je největším a zároveň nejlidnatějším krajem České republiky, na konci roku 2015 zde na rozloze 11 016,1 km² žilo celkem 1 326 876 obyvatel. Před dvaceti lety stál Středočeský kraj v počtu obyvatel až na čtvrtém místě za kraji Moravskoslezským, hl. m. Prahou a krajem Jihomoravským. Na první místo se dostal v roce 2010 a nejlidnatějším krajem je tak již šest let. Ve srovnání s ostatními kraji zaznamenal Středočeský kraj jednoznačně nejvýraznější nárůst počtu obyvatel během posledních dvaceti let. Jednalo se o 20% nárůst, přičemž ve druhém hlavním městě Praze to bylo jen necelých pět procent a v dalších pěti krajích se jednalo o nárůst od jednoho do čtyř procent. V polovině krajů naopak obyvatelstvo od roku 1995 ubylo.

Hustota zalidnění je pod průměrem ČR, přestože vzrostla za 20 let nejvíce mezi kraji

Hustotou zalidnění se Středočeský kraj řadí mezi řidčeji zalidněné kraje s hodnotami pod celorepublikovým průměrem. V důsledku velkého přílivu obyvatelstva se však pozice kraje v průběhu dvacetiletého období měnila. Zatímco v roce 1995 se jednalo o kraj s pátou nejnižší hustotou zalidnění (100,5 obyvatel na km²), v roce 2015 to byla sedmá nejnižší hodnota (120,4) a 20% nárůst byl nejvyšší mezi všemi kraji. Nejméně zalidněnými okresy jsou dlouhodobě Rakovník, Benešov a Příbram (61,6; 65,8 resp. 67,5 obyvatel na km² v roce 2015). Okresem s nejvyšší hustotou zalidnění byl až do roku 2012 okres Kladno s největším městem kraje. Od roku 2013 se však před Kladensko dostal v důsledku velkého přílivu obyvatel okres Praha-západ, v roce 2015 zde žilo na jednom km² průměrně 237 obyvatel. V okrese Praha-západ narostla během dvacetiletého období hustota zalidnění na dvojnásobek, což bylo nejvíce mezi všemi okresy republiky.

Graf 2 Počet obyvatel ve Středočeském kraji a dalších třech nejlidnatějších krajích ČR v letech 1995 až 2015

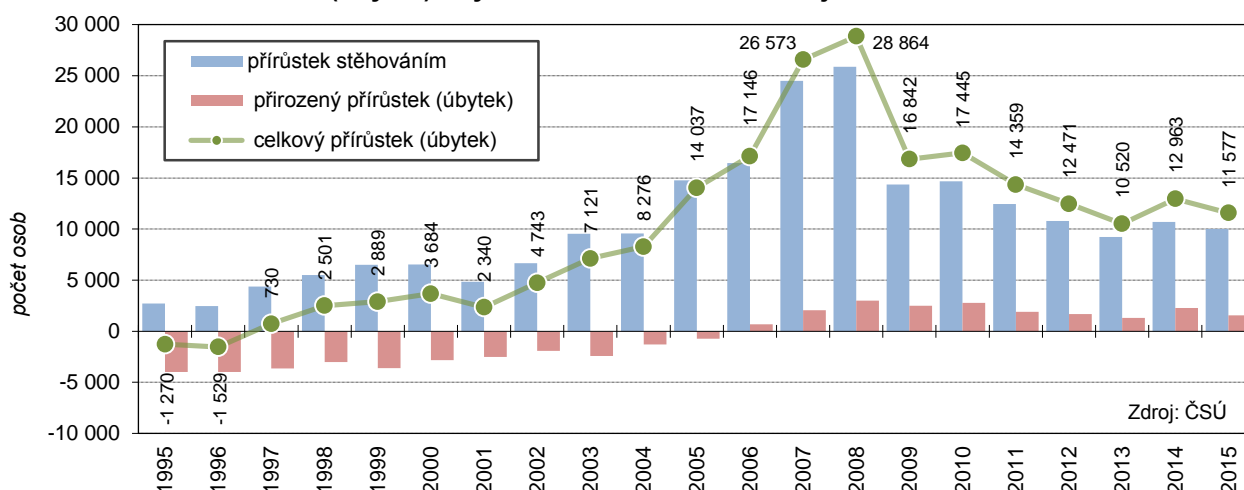
V důsledku územních změn došlo ke snížení rozlohy kraje od 1. 1. 2016 o 87,9 km²

V důsledku územních změn při rušení vojenských újezdů (VÚ Brdy) přišel kraj během půlnoci z 31. prosince 2015 na 1. ledna 2016 o 19 obyvatel a část území (87,9 km²) přešla do Plzeňského kraje. Středočeský kraj vykázal nově po těchto administrativních změnách k 1. 1. 2016 celkem 1 326 857 obyvatel žijících na rozloze 10 928 km².

Obyvatel v kraji přibývá od roku 1997

Počet obyvatel se v roce 2015 zvýšil oproti roku 2014 o 11 577 osob, což byla nejvyšší hodnota celkového přírůstku mezi všemi kraji republiky. I v posledním roce tak pokračoval nárůst počtu obyvatel, ke kterému dochází v kraji již devatenáctým rokem. Rovněž v přepočtu na tisíc obyvatel (8,8 %) zaujímal Středočeský kraj první místo v hodnotě celkového přírůstku, v předchozím roce 2014 přitom stál na druhém místě po hl. m. Praze, a to jak v absolutním tak i relativním vyjádření. Oproti roku 2014 byl však celkový přírůstek v roce 2015 nižší a obnovil se tak trend převažujícího snižování přírůstků, ke kterému docházelo od roku 2009 (s výjimkou let 2010 a 2014, kdy se celkový přírůstek zvýšil). Oproti roku 2008, kdy došlo k nejvyššímu nárůstu počtu obyvatel (o 28 864 osob), byl celkový přírůstek v kraji v roce 2015 o 60 % nižší.

Graf 3 Přírůstek (úbytek) obyvatel ve Středočeském kraji v letech 1995 až 2015

Největší přírůstky počtu obyvatel v ČR vykazují dlouhodobě okresy Praha-východ a Praha-západ

Nejvíce obyvatel přibýlo v zázemí hlavního města, okresy Praha-východ a Praha-západ zaznamenaly za posledních dvacet let 80% nárůst. Jedná se o okresy s největším nárůstem počtu obyvatel v rámci celé republiky. Mezi 15 okresů ČR vykazujících nejvyšší nárůst počtu obyvatel mezi lety 1995 a 2015 se kromě nich zařadilo dalších 8 okresů Středočeského kraje. V celé republice zvýšilo svůj počet obyvatel mezi roky 1995–2015 celkem 35 okresů, naopak ve 42 okresech došlo k poklesu. Jediným okresem Středočeského kraje, kde došlo k poklesu počtu obyvatel, se stal periferní okres Kutná Hora. Vykázal patnáctý nejvyšší pokles počtu obyvatel mezi roky 1995 a 2015 v rámci všech okresů republiky.

Okresy Praha-východ a Praha-západ se v roce 2015 podílely na celkovém přírůstku kraje třemi pětinami

Okresy Praha-východ a Praha-západ se dominantně podílely na celkovém přírůstku počtu obyvatel Středočeského kraje, v roce 2015 zde činil přírůstek 3 849, resp. 3 172 osob, což představovalo podíl těchto dvou okresů na celkovém přírůstku obyvatel kraje 61 %. Jedná se o okresy v zázemí Prahy, které dlouhodobě zaznamenávají vysoké přírůstky stěhováním. Počet přistěhovalých osob je výrazně nejvyšší ve srovnání s ostatními okresy, a to jak v rámci Středočeského kraje, tak celé republiky.

Nejlidnatější byl okres Praha-východ, nejméně lidí žilo v okrese Rakovník

Nejlidnatějším okresem ve Středočeském kraji byl až do roku 2013 okres Kladno, od roku 2014 se však před kladenský okres dostal okres Praha-východ, který dlouhodobě zaznamenává (spolu s okresem Praha-západ) nejvyšší relativní i absolutní přírůstky počtu obyvatel v rámci celé republiky. Ke konci roku 2015 žilo v okrese Praha-východ 167 851 obyvatel. Nejméně lidnatým okresem je dlouhodobě okres Rakovník, kde navíc došlo meziročně k poklesu počtu obyvatel. Ke konci roku 2015 zde žilo 55 258 osob.

Největší přírůstky počtu obyvatel za 20 let v rámci celé republiky zaznamenaly oblasti v těsném zázemí Prahy

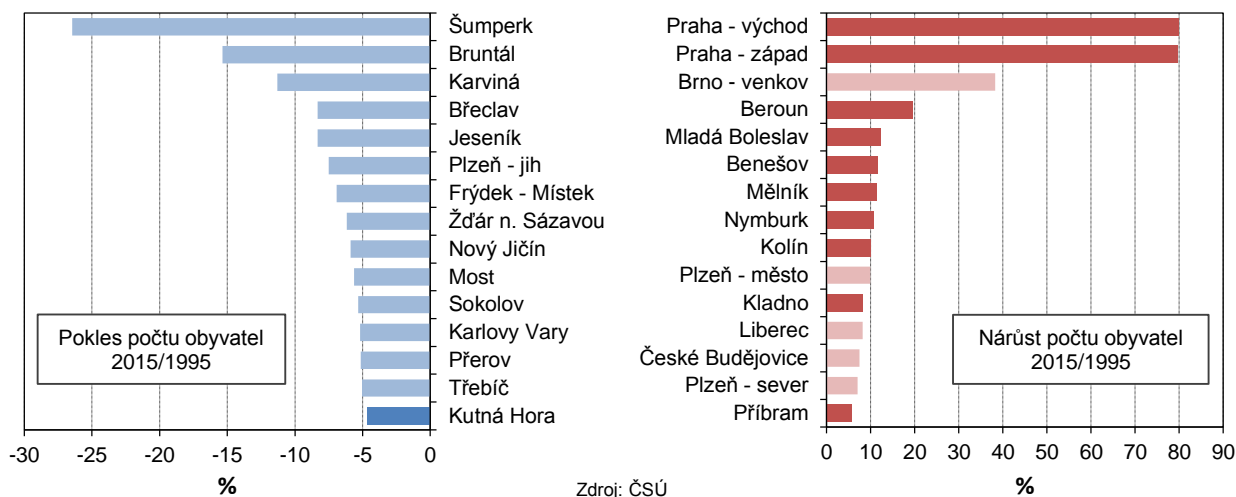
V případě menších územních celků, správních obvodů obcí s rozšířenou působností, vykázaly největší přírůstky počtu obyvatel analogicky obvody v přímém zázemí Prahy. Jednalo se o obvody Černošic, Říččan a Brandýsa nad Labem-Staré Boleslavi, kde se proces suburbanizace projevil nejvíce (nárůst počtu obyvatel mezi roky 1995 a 2015 zde byl o 84,1 %, 73,8 % resp. 60,6 %).

I v posledním roce 2015 vykázaly tyto tři správní obvody ORP největší meziroční nárůst počtu obyvatel v kraji. Mezi tyto obvody se dostal ještě správní obvod ORP Lysá nad Labem, kde se přírůstky obyvatel koncentrovaly do obce Milovice v souvislosti se stěhováním do rekonstruovaných vojenských objektů. Počet obyvatel se zde během dvacetiletého období zvýšil o 83,9 %.

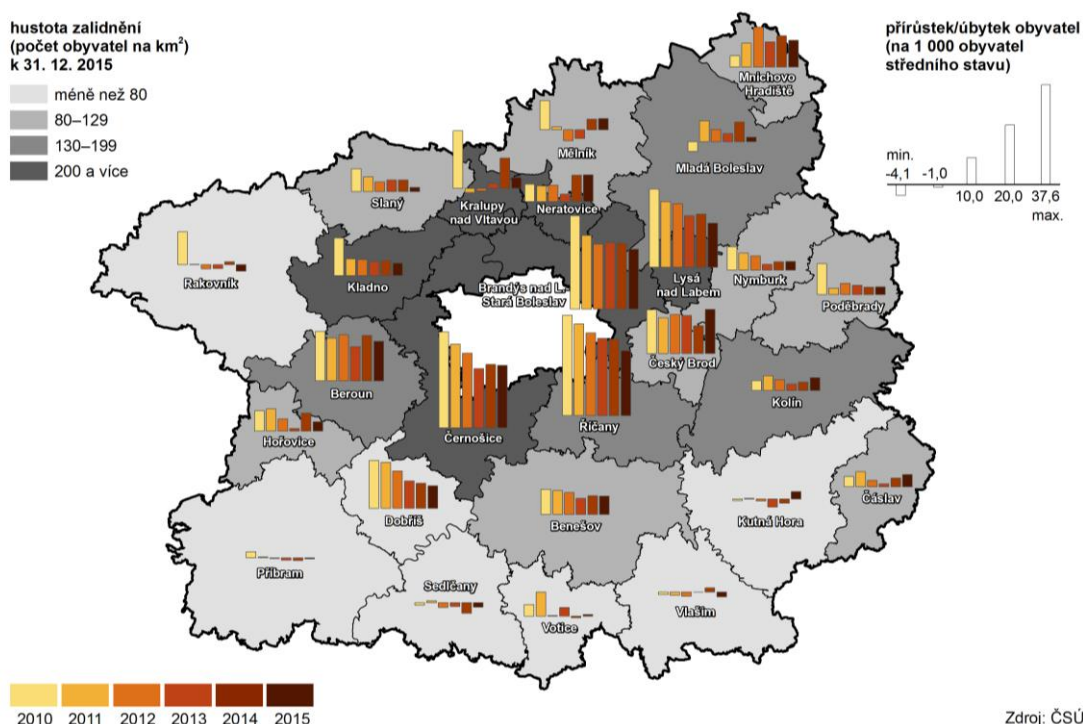
Graf 4 Okresy České republiky s nejvyšším relativním poklesem a nárůstem počtu obyvatel mezi roky 1995 a 2015

Úbytky počtu obyvatel během 20 let zaznamenaly periferní oblasti na jihu kraje

Oblastmi, které zaznamenávaly nejméně příznivý demografický vývoj a na konci roku 2015 vykázaly nižší počet obyvatel než v roce 1995, byly periferní obvody v jižních až jihovýchodních částech kraje – Vlašimsko a Sedlčansko (pokles počtu obyvatel o 2,6 resp. 2,5 %) a dále správní obvody obcí s rozšířenou působností Kutná Hora (pokles o 1,6 %) a Příbram (pokles o 0,2 %). Jižní obvody doplňovalo v posledních letech častými meziročními úbytky počtu obyvatel ještě Rakovnícko, kde v roce 2015 došlo dokonce k největšímu úbytku počtu obyvatel v kraji.

Kartogram 1 Pohyb obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Středočeského kraje v letech 2010 až 2015

36 středočeských obcí za 20 let více než trojnásobilo počet obyvatel

Především v nejtěsnějším zázemí hlavního města se nacházejí obce, které během posledních dvaceti let několikrát znásobily svůj počet obyvatel. Celkem 36 středočeských obcí zaznamenalo mezi lety 1995 a 2015 více než trojnásobný nárůst počtu obyvatel a ve 25 obcích kraje byl nárůst počtu obyvatel o více než 1 500 osob. Většina těchto obcí se nacházela na území okresů Praha-východ a Praha-západ. Extrémními případy z hlediska relativního nárůstu počtu obyvatel byly původně malé obce Nupaky a Květnice s téměř 25násobným resp. 13násobným navýšením. Zatímco koncem roku 1995 zde žilo pouze 64 resp. 116 obyvatel, na konci roku 2015 už to bylo zhruba 1 500 obyvatel v každé z nich.

Tab. 1 Obce Středočeského kraje s největším absolutním nárůstem počtu obyvatel (o více než 1 500 osob) mezi lety 1995 a 2015

obec	okres	Počet obyvatel (k 31. 12.)				obec	okres	Počet obyvatel (k 31. 12.)			
		1995	2015	index (%) 2015/1995	rozdíl 2015-1995			1995	2015	index (%) 2015/1995	rozdíl 2015-1995
Milovice	Nymburk	1 744	10 832	621	9 088	Horoměřice	Praha-západ	1 745	3 928	225	2 183
Jesenice	Praha-západ	1 812	8 673	479	6 861	Rudná	Praha-západ	2 814	4 985	177	2 171
Říčany	Praha-východ	10 663	15 027	141	4 364	Vestec	Praha-západ	409	2 422	592	2 013
Hostivice	Praha-západ	4 079	8 109	199	4 030	Chýně	Praha-západ	544	2 521	463	1 977
Dolní Břežany	Praha-západ	1 064	3 885	365	2 821	Kamenice	Praha-východ	2 468	4 396	178	1 928
Brandýs n.L.-St.Bol.	Praha-východ	15 520	18 249	118	2 729	Úvaly	Praha-východ	4 649	6 502	140	1 853
Králův Dvůr	Beroun	5 466	8 166	149	2 700	Zeleneč	Praha-východ	1 341	3 141	234	1 800
Velké Přílepy	Praha-západ	782	3 358	429	2 576	Nehvizdy	Praha-východ	826	2 602	315	1 776
Černošice	Praha-západ	4 360	6 914	159	2 554	Čelákovice	Praha-východ	10 308	12 029	117	1 721
Roztoky	Praha-západ	5 717	8 208	144	2 491	Bašť	Praha-východ	527	2 126	403	1 599
Šestajovice	Praha-východ	1 029	3 491	339	2 462	Mnichovice	Praha-východ	2 001	3 524	176	1 523
Psáry	Praha-západ	1 305	3 751	287	2 446	Nupaky	Praha-východ	64	1 572	2 456	1 508
Zdíby	Praha-východ	955	3 327	348	2 372						

Tab. 2 Obce Středočeského kraje s největším relativním nárůstem počtu obyvatel (více než trojnásobným) mezi lety 1995 a 2015

obec	okres	Počet obyvatel (k 31. 12.)				obec	okres	Počet obyvatel (k 31. 12.)			
		1995	2015	index (%) 2015/1995	rozdíl 2015-1995			1995	2015	index (%) 2015/1995	rozdíl 2015-1995
Nupaky	Praha-východ	64	1 572	2 456	1 508	Svěmyslice	Praha-východ	120	435	363	315
Květnice	Praha-východ	116	1 465	1 263	1 349	Trnová	Praha-západ	106	378	357	272
Herink	Praha-východ	69	550	797	481	Radějovice	Praha-východ	111	392	353	281
Babice	Praha-východ	156	1 034	663	878	Zdíby	Praha-východ	955	3 327	348	2 372
Milovice	Nymburk	1 744	10 832	621	9 088	Horoušany	Praha-východ	363	1 254	345	891
Vestec	Praha-západ	409	2 422	592	2 013	Šestajovice	Praha-východ	1 029	3 491	339	2 462
Nová Ves	Praha-východ	191	1 108	580	917	Zvole	Praha-západ	537	1 798	335	1 261
Jesenice	Praha-západ	1 812	8 673	479	6 861	Doubravčice	Kolín	192	635	331	443
Bradlec	Mladá Boleslav	280	1 298	464	1 018	Čtyřkoly	Benešov	201	664	330	463
Chýně	Praha-západ	544	2 521	463	1 977	Popovičky	Praha-východ	106	342	323	236
Velké Přílepy	Praha-západ	782	3 358	429	2 576	Sulice	Praha-východ	535	1 714	320	1 179
Okoř	Praha-západ	25	105	420	80	Holubice	Praha-západ	560	1 788	319	1 228
Zlatá	Praha-východ	73	297	407	224	Čakovický	Mělník	180	573	318	393
Bašť	Praha-východ	527	2 126	403	1 599	Černolice	Praha-západ	131	414	316	283
Ohrobec	Praha-západ	313	1 246	398	933	Předboj	Praha-východ	289	911	315	622
Březová-Oleško	Praha-západ	260	1 009	388	749	Nehvizdy	Praha-východ	826	2 602	315	1 776
Dolní Břežany	Praha-západ	1 064	3 885	365	2 821	Tehov	Praha-východ	284	879	310	595
Svárov	Kladno	159	578	364	419	Kunice	Praha-východ	457	1 397	306	940

Nejvíce obyvatel přibýlo v obcích Milovice a Jesenice, nejvíce znásobily počet obyvatel Nupaky a Květnice

Absolutní i relativní hodnoty nárůstu počtu obyvatel středočeských obcí v zázemí Prahy jsou nejvyšší v rámci celé republiky. Extrémním případem z hlediska absolutního nárůstu počtu obyvatel bylo město Milovice v okrese Nymburk, kde žilo ke konci roku 2015 o více než 9 tisíc osob více než v roce 1995. Jednalo se o více než 6násobný nárůst, což zároveň představovalo 5. nejvyšší relativní nárůst v rámci všech obcí nejen Středočeského kraje, ale i celé republiky. Druhou obcí, kde došlo k největšímu absolutnímu nárůstu počtu obyvatel, byla Jesenice v okrese Praha-západ, kde během dvaceti let přibýlo 6 861 osob, což představovalo 4,8násobný růst (8. nejvyšší hodnota v rámci středočeských obcí, 10. místo v ČR). Zatímco Jesenice je typickým příkladem oblasti splňující definici suburbanizačního procesu projevujícího se přílivem obyvatel z velkého

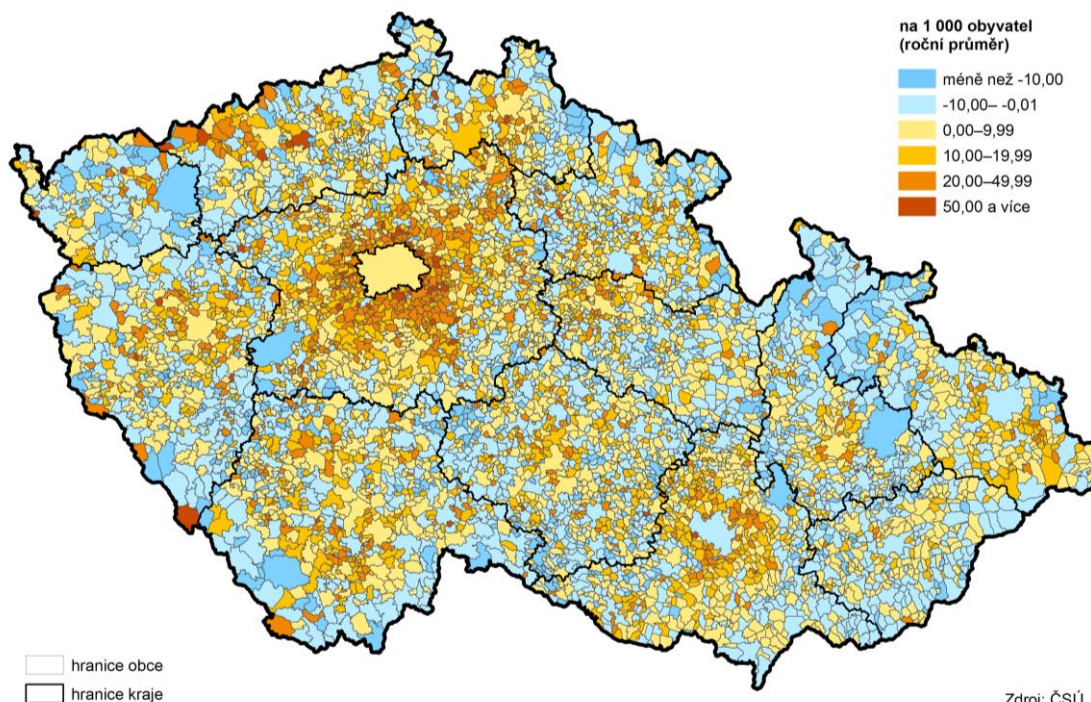

města do jeho těsného zázemí s masivní výstavbou rodinných domů, Milovice jsou odlišný případ. Rozvoj Milovic byl spojen s rekonstrukcí vojenských objektů po odchodu sovětské armády v roce 1991. Příliv obyvatel zde tedy nebyl spojen s výstavbou rodinných domů, jako tomu bylo v ostatních obcích, ale došlo zde ke stěhování obyvatel do bytů získaných rekonstrukcí vojenských objektů.

Největší úbytky zaznamenala velká města a nejmenší obce

Úbytky počtu obyvatel zaznamenávala velká města a na druhé straně malé obce v periferních oblastech kraje. K největším absolutním poklesům počtu obyvatel mezi roky 1995 a 2015 došlo ve městech Příbram a Kladno (o 3 843 resp. 3 619 osob), více než 1000 osob ztratila dále města Kutná Hora a Rakovník a o více než 500 osob přišla města Vlašim, Sedlčany, Mělník, Mladá Boleslav a Zruč nad Sázavou. Největší relativní poklesy vykázaly obce do 200 obyvatel nejčastěji na Benešovsku a Kutnohorsku.

Kartogram 2 Celkový přírůstek/úbytek počtu obyvatel v obcích v letech 2010 až 2015

Podíl obyvatel žijících v obcích s 500–999 obyvateli je nejvyšší mezi všemi kraji ČR

V rámci velikostních kategorií obcí žilo nejvíce obyvatel Středočeského kraje (17,2 %) na konci roku 2015 ve městech o velikosti 10 000–19 999 obyvatel. Ve srovnání s ostatními kraji však Středočeský kraj vyniká především v zastoupení středně velkých obcí, kde zároveň docházelo v průběhu posledních 20 let k největšímu rozvoji. Druhý nejvyšší podíl obyvatel (16,8 %) žil v obcích s počtem obyvatel 2 000–4 999, což představovalo druhý nejvyšší podíl po Zlínském kraji. Třetí místo zaujímala velikostní kategorie 500–999, kde žilo 14,7 % obyvatel kraje a to představovalo 1. místo ve srovnání s ostatními kraji republiky. V roce 1995 byly přitom třetí nejvíce zastoupenou kategorií malé obce s 200–499 obyvateli, v nich však došlo k poklesu stejně jako v obcích do 199 obyvatel. V těchto dvou nejmenších velikostních kategoriích ubylo od roku 1995 celkem 138 obcí. V obcích o velikosti 1 000–1 999 obyvatel žilo v roce 2015 podíl 14,3 % obyvatel kraje, což byl druhý nejvyšší podíl po Olomouckém kraji.

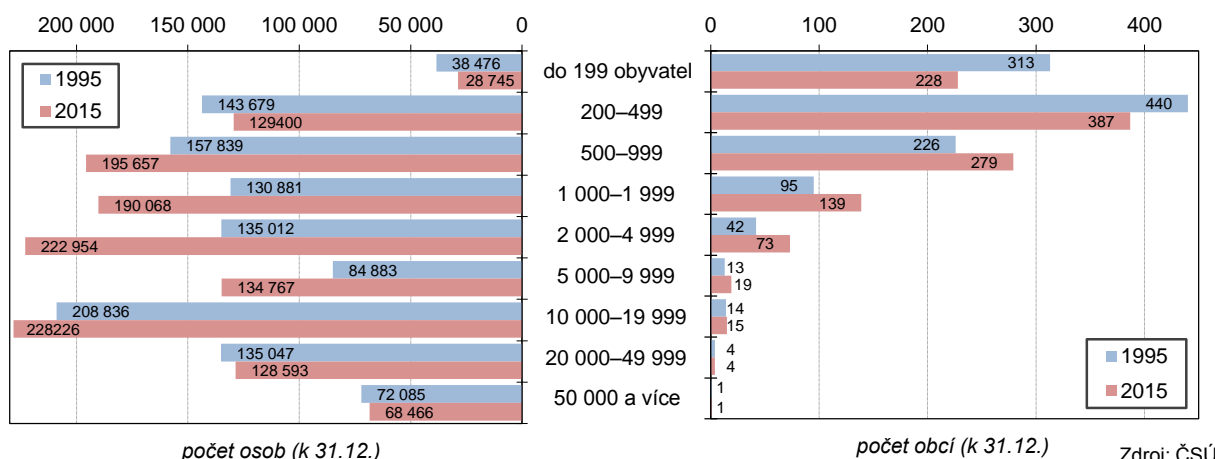
Největší nárůst počtu obyvatel zaznamenala kategorie obcí s 2 000 až 4 999 obyvateli

Nejvýraznější nárůst počtu obyvatel (jak v relativním tak v absolutním vyjádření) zaznamenala v posledních dvaceti letech kategorie obcí s 2 000–4 999 obyvateli. To bylo důsledkem masivního stěhování obyvatel do menších obcí, které rychle rostly a přesunuly se z nižších velikostních kategorií do vyšších.

Podíl městského obyvatelstva je nejnižší mezi všemi kraji ČR

Středočeský kraj se vyznačuje nejnižším podílem městského obyvatelstva mezi všemi kraji, přičemž během posledních dvaceti let se tento podíl snížil z 54,3 % v roce 1995 na 52,6 % v roce 2015. K poklesu počtu obyvatel došlo ve městech nad 20 tisíc obyvatel, naopak menší města od 5 000 do 9 999 obyvatel zaznamenala nárůst. Ve Středočeském kraji mělo na konci roku 2015 statut města celkem 84 obcí, přičemž nejnověji se v roce 2015 stala městem Jesenice v okrese Praha-západ, před ní to byla v roce 2012 Krásná Hora nad Vltavou.

Graf 5 Sídelní struktura Středočeského kraje v letech 1995 a 2015

PŘIROZENÝ A MIGRAČNÍ PŘÍRŮSTEK

Hlavní vliv na nárůst počtu obyvatel v kraji mělo stěhování a suburbanizace

Populační vývoj Středočeského kraje byl zásadně ovlivněn stěhováním. Od počátku 90. let se ve Středočeském kraji začal rozvíjet tzv. proces suburbanizace. Dochází zde ke stěhování lidí z Prahy do jejího zázemí, s čímž je spojen masivní rozvoj bytové výstavby a změny at' už fyzického prostředí či sociálně-demografických charakteristik. Přírůstky stěhováním jsou zde nejvyšší v rámci celé republiky, motivací přistěhovaných obyvatel je především život v kvalitnějším přírodním prostředí mimo město, lepší komfort bydlení (v novém rodinném domě) a zároveň velmi dobrá dostupnost hlavního města (a tedy práce, škol, služeb, kultury, sportu), kam zpravidla každodenně dojíždějí. Intenzita procesu suburbanizace je v zázemí Prahy nejvyšší a svým rozsahem nemá jinde v republice obdoby. Středočeské obce zaznamenávají nejvyšší přírůstky stěhováním v rámci celé republiky, několikanásobně znásobují počty svých obyvatel.

Stěhování tvořilo 87 % přírůstku počtu obyvatel kraje v roce 2015, přírůstek stěhováním ale klesal

V roce 2015 se přistěhovalo do kraje o 10 024 osob více, než se vystěhovalo, což představovalo 87% podíl přírůstku stěhováním na celkovém přírůstku počtu obyvatel kraje. Přírůstek stěhováním se však ve Středočeském kraji meziročně snížil (o 6,2 %), hlavní měrou se na jeho poklesu podílelo zvýšení počtu vystěhovaných (o 6,5 %), protože nárůst počtu přistěhovaných byl výrazně nižší (o 1,2 %). Přírůstky stěhováním se v kraji postupně v devadesátých letech zvyšovaly, vrcholu dosáhly v letech 2007 a 2008 a poté docházelo k postupnému poklesu. I přesto ale zůstávaly nejvyšší ve srovnání s ostatními kraji republiky. Zatímco v polovině 90. let se přírůstky stěhováním pohybovaly pod hodnotou tří tisíc osob, maximální hodnota v roce 2008 se dostala na téměř 26 tisíc osob a v posledních čtyřech letech poklesla na roční hodnotu kolem 10 tisíc osob.

Kraj měl v roce 2015 a také dlouhodobě, nejvyšší přírůstek stěhováním mezi kraji

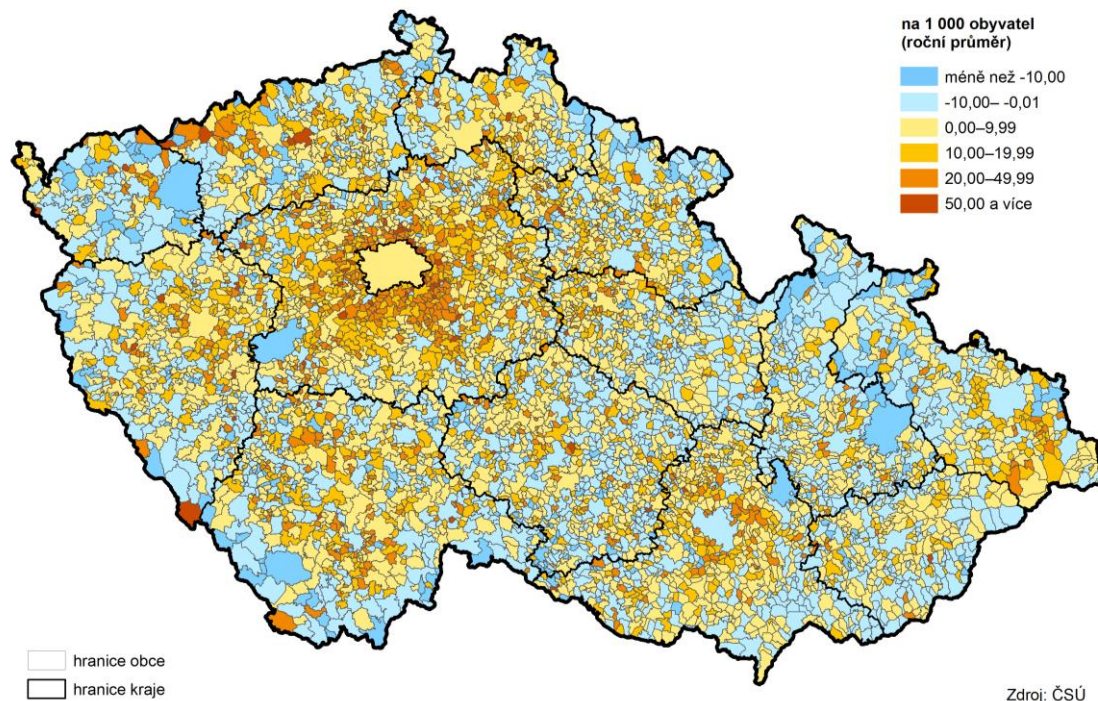
Přírůstek stěhováním byl v roce 2015 nejvyšší mezi kraji jak absolutně (10 024 osob), tak v přepočtu na tisíc obyvatel (7,6 ‰), a to i přesto, že hodnota přírůstku stěhováním v roce 2015 dosáhla pouze 38,7 % hodnoty maximálního přírůstku roku 2008. Vyšší počet přistěhovaných než vystěhovaných vykázala v roce 2015 přesně polovina (tj. 7) krajů republiky. Na druhém místě stojící hl. m. Praha zaznamenala přírůstek stěhováním 6 tisíc osob (4,8 ‰) a třetí Plzeňský kraj 1,9 tisíc osob (3,4 ‰).

Největší přírůstky stěhováním v okresech Praha-východ a Praha-západ

Největší přírůstky stěhováním vykazovaly okresy Praha-východ a Praha-západ. V roce 2015 zde přistěhovalí převyšovali vystěhovalé o 3 195 resp. 2 540 osob. Přírůstky stěhováním zde dosahovaly maximálních hodnot v posledních deseti letech, jednalo se ročně o několik tisíc osob, zatímco v ostatních okresech kraje i celé republiky se jednalo o přírůstky v řádech desítek či stovek osob. Maximálních přírůstků stěhováním bylo dosaženo v roce 2008, kdy na Praze-východ přibylo stěhováním 7 676 osob a na Praze-západ 5 307 osob.

Kartogram 3 Přírůstek/úbytek počtu obyvatel stěhováním v obcích v letech 2010 až 2015

Rakovnicko bylo jediným okresem, kde došlo meziročně k úbytku počtu obyvatel

Přírůstek stěhováním byl v roce 2015 kladný ve všech okresech kraje kromě okresu Rakovník, odkud se více osob vystěhovalo, než se do něj přistěhovalo (o 108 osob). Zároveň zde převažovali zemřelí nad narozenými. Výsledkem součtu úbytků počtu obyvatel stěhováním a přirozenou měnou byl celkový úbytek počtu obyvatel (o 131 osob), ke kterému došlo v roce 2015 pouze v tomto okrese Středočeského kraje.

Obyvatel přibývalo v kraji i přirozenou měnou

Počet obyvatel rostl ve Středočeském kraji od roku 2006 i díky přirozenému přírůstku obyvatel. Na celkovém přírůstku se přírůstek přirozenou měnou v roce 2015 podílel 13,4 %. Vlivem probíhajícího procesu suburbanizace se do zázemí Prahy stěhovali mladí lidé zakládající zde rodiny, což se projevilo na vysoké úrovni porodnosti. Nejvyšší přirozený přírůstek obyvatel zaznamenal kraj v roce 2008 (2 991 osob; 2,5 ‰), což bylo nejvíce mezi všemi kraji. Od té doby převážně klesá s výjimkou let 2010 a 2014. Přestože se přirozený přírůstek snížil do roku 2015 na polovinu, byl po Praze 2. nejvyšší, a to jak absolutně (1 553 osob), tak v přepočtu na tisíc obyvatel (1,2 ‰). Pokles přírůstku přirozenou měnou mezi roky 2014 a 2015 byl zapříčiněn nárůstem počtu zemřelých osob (o 6,1 %), protože počet narozených dětí zůstal na stejné úrovni. V roce 2015 dosáhl Středočeský kraj v rámci mezikrajského srovnání 2. nejnižšího počtu zemřelých a 2. nejvyššího počtu narozených na tisíc obyvatel po hl. m. Praze.

Narození převažovali nad zemřelými nejvýrazněji v okresech Praha-východ a Praha-západ

Ve většině středočeských okresů začali po roce 2006 převažovat narození nad zemřelými. Nejvýraznější přírůstky přirozenou měnou vykazovaly okresy Praha-východ a Praha-západ, kde obyvatelstvo přirozenou měnou přibývalo už od roku 2004. Přírůstky přirozenou měnou jsou zde nejvyšší v rámci celé republiky (3,9 resp. 4,6 ‰ v roce 2015). Okresy Praha-východ a Praha-západ vykazovaly v roce 2015 nejvyšší hodnoty porodnosti (12,2 resp. 12,1 živě narozených na

1 000 obyvl.) a nejnižší úroveň úmrtnosti (8,2 resp. 7,5 zemřelých na 1000 obyvl.) v rámci celé České republiky.

Naopak v okrese Kutná Hora obyvatelstvo přirozenou měnou neustále ubývalo

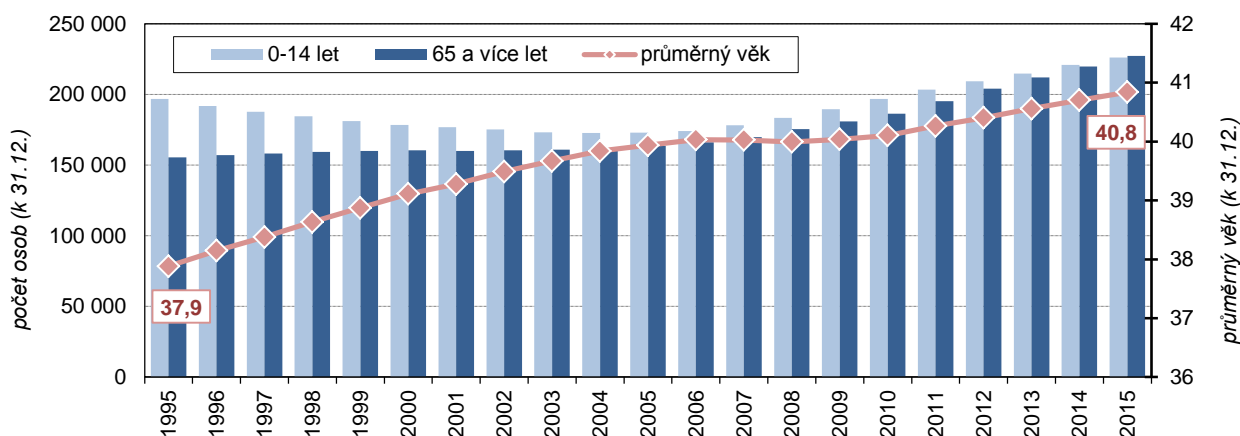
Výjimkami naopak byly tři periferní okresy, kde i po roce 2006 pokračoval úbytek obyvatel přirozenou měnou. Jednalo se o okres Kutná Hora, který zaznamenal pokles počtu obyvatel přirozenou měnou ve všech deseti letech období 2006–2015 a dále o okresy Příbram a Rakovník, které vykázaly meziroční úbytek přirozenou měnou v osmi letech tohoto období.

▪ **VĚKOVÉ SLOŽENÍ OBYVATELSTVA**

Středočeský kraj je od roku 2011 nejmladším krajem ČR, průměrný věk v roce 2015 byl 40,8 let

Středočeský kraj vykazuje příznivou věkovou strukturu obyvatelstva, od roku 2011 je nejmladším krajem České republiky. Důvodem je migrace v podobě vysokého počtu přistěhovaných osob mladších věkových kategorií. Mladí přistěhovalí zakládají v kraji rodiny a přispívají k pozitivním hodnotám ukazatelů věkové struktury obyvatelstva. Průměrný věk obyvatel Středočeského kraje byl v roce 2015 nejnižší mezi všemi kraji – 40,8 let. Mužům bylo v průměru 39,6 roků a ženám 42,0 let. Přitom v roce 1995 se jednalo po hl. m. Praze o druhý nejstarší kraj.

Graf 6 Průměrný věk a obyvatelstvo v předproduktivním a poproduktivním věku ve Středočeském kraji v letech 1995 až 2015

Zdroj: ČSÚ

Nejmladší obyvatelstvo žije v zázemí Prahy, průměrný věk v roce 2015 byl cca 38,5 let

Věková struktura obyvatel vykazuje v rámci kraje značnou územní diferenciaci. Nejmladší obyvatelstvo obývá zázemí Prahy. Nejmladšími okresy nejen v rámci kraje, ale i v rámci celé republiky, byly okresy Praha-východ a Praha-západ (38,5 resp. 38,6 let), pouze u těchto dvou okresů zůstal v roce 2015 průměrný věk pod hranicí 40 let. Nejmladšími okresy republiky se staly v roce 2009. Pozitivní věkovou strukturu obyvatel ovlivňuje stěhování, oba okresy stojí na prvním místě v rámci celé republiky v hodnotách migračního přírůstku, kdy získávají především mladší obyvatelstvo. Při detailnějším územním pohledu se jedná o správní obvody obcí s rozšířenou působností v nejtěsnějším zázemí Prahy, kde se nejvíc projevuje proces suburbanizace – Černošice, Říčany, Brandýs n. L.-St. Boleslav. A dále obvod Lysá nad Labem, kde mělo na výslednou podobu věkové struktury obyvatelstva vliv stěhování do obce Milovice.

Nejstarší okres Kutná Hora měl v roce 2015 průměrný věk 42,6 let

Naopak nejstarším okresem Středočeského kraje je od roku 2005 periferní okres Kutná Hora, průměrný věk zde dosáhl v roce 2015 hodnoty 42,6 let, což bylo nejen více, než činil republikový průměr (41,9 let), ale jednalo se o čtrnáctý nejstarší okres v republice.

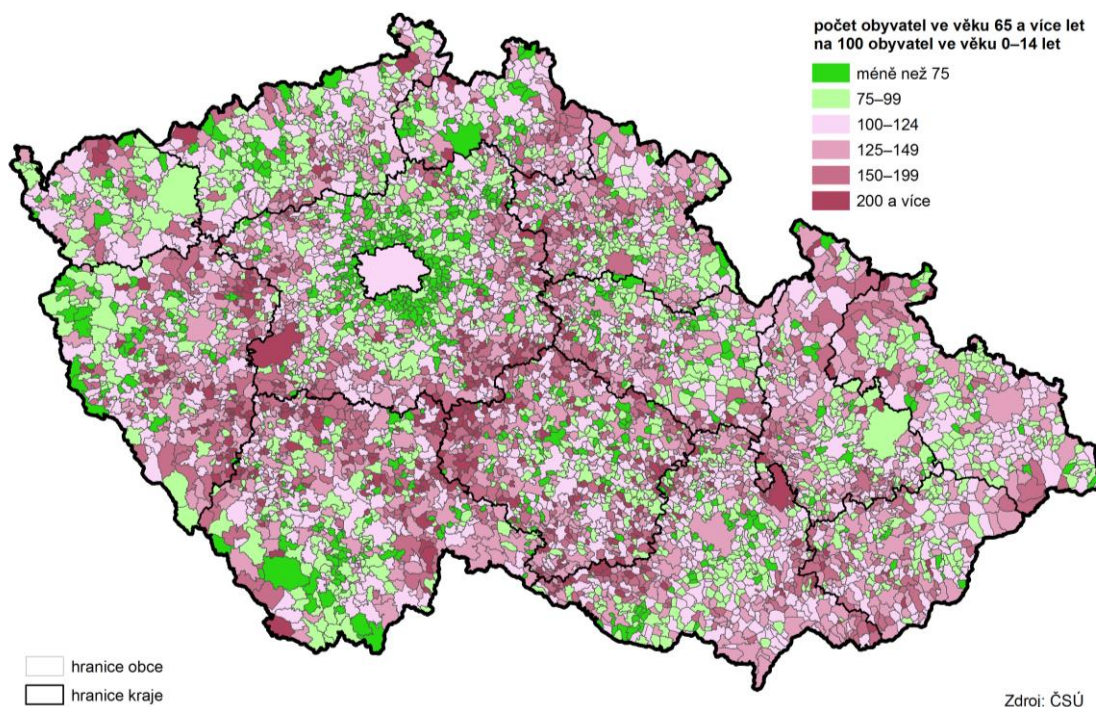
V roce 2015 žilo v kraji poprvé více seniorů než dětí

Středočeský kraj zaznamenal jako jediný kraj v letech 2012–2014 převahu dětské složky do 14 let nad kategorií osob 65 a více let a index stárí tak byl až do roku 2014 pod hodnotou 100. V roce 2015 převážili v kraji poprvé seniori (65 a více

let) nad dětmi (do 14 let), takže index stáří překročil hranici 100 a dosáhl hodnoty 100,5. I přesto se ale jednalo o nejnižší hodnotu v rámci všech krajů republiky

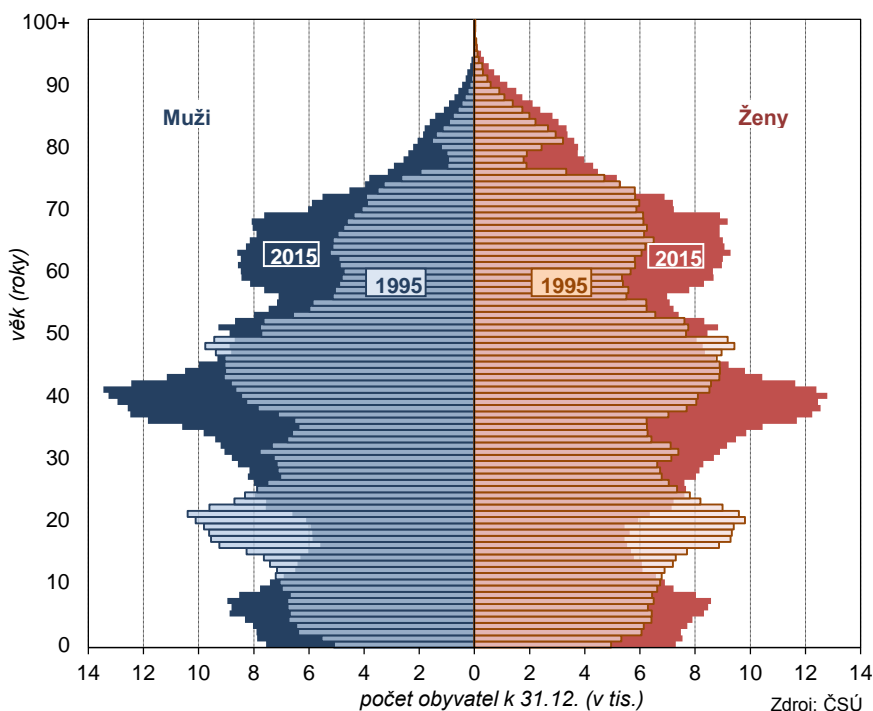
Kartogram 4 Index stáří v obcích k 31. 12. 2015

Podíl dětí je nejvyšší mezi kraji ČR, podíl osob 65 a více let nejnižší

Dětská složka tvořila v roce 2015 ve Středočeském kraji 17 % z celkového počtu obyvatel, což byl nejvyšší podíl mezi kraji. V okresech Praha-východ a Praha-západ tvořily děti v roce 2015 dokonce pětinu obyvatelstva (20,3 %). Naopak zastoupení osob starších 65 let bylo ve Středočeském kraji nejnižší v rámci celé republiky – 17,1 %. V nejmladších okresech Praha-východ a Praha-západ se jednalo o podíl 14,2 resp. 14,6 %.

Graf 7 Věkové složení obyvatel Středočeského kraje k 31. 12. 2015

Jen 3 okresy v ČR měly index stáří pod 100, z toho 2 středočeské, Praha-východ a Praha-západ

Pouze tři okresy republiky vykázaly v roce 2015 index stáří nižší než 100. Zatímco na třetím místě stojící okres Český Krumlov v Jihočeském kraji se ocitl na těsné hranici (99,9), okresy Praha-východ a Praha-západ zaznamenaly hodnoty hluboko pod touto hranicí (69,8 resp. 71,5). V okrese Praha-východ navíc stále dochází k poklesu indexu stáří započatému v roce 2001. Nejvyšší index stáří vykázaly v rámci kraje okresy Příbram a Rakovník (122,6 resp. 122,2), což bylo více, než činil republikový průměr (119).

Přes stále příznivé hodnoty věkové struktury dochází i ve Středočeském kraji ke stárnutí populace

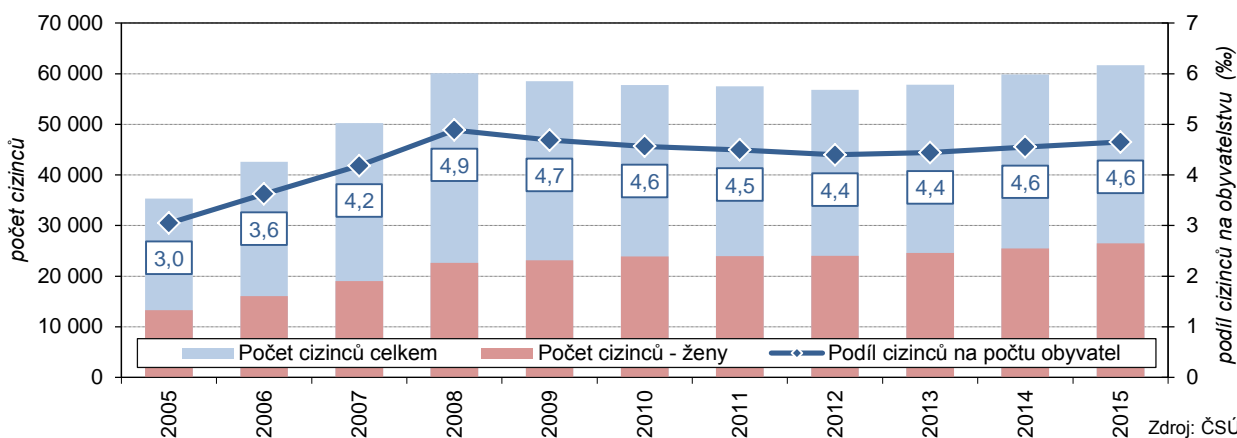
I přesto, že Středočeský kraj dosahuje v posledních letech příznivých hodnot ukazatelů věkové struktury obyvatelstva ve srovnání s ostatními regiony České republiky, projevuje se i zde celospolečenský trend stárnutí obyvatelstva. Zvyšuje se průměrný věk, index stáří i zastoupení starších věkových kategorií v populaci. Tempo růstu je však v porovnání s celorepublikovou hodnotou nižší. Mezi roky 1995–2015 se zvýšil průměrný věk ve Středočeském kraji o 27 % (v ČR o 64%). Jednalo se o nejnižší nárůst v rámci krajů ČR. Pouze ve dvou okresech republiky byla hodnota průměrného věku nižší v roce 2015 než v roce 1995 – a to ve středočeských okresech Praha-východ a Praha-západ (snížení o 18,7 resp. 20,4 %).

▪ **CIZINCI**

V roce 2015 dosažen nejvyšší počet cizinců žijících v kraji

Počet cizinců žijících v kraji dosáhl svého prvního maxima v roce 2008, když překročil šedesátitřicet tisícovou hranici, poté klesal až do roku 2012 a následně docházelo k opětovnému nárůstu až k dosažení maxima v roce 2015, kdy žil ve Středočeském kraji historicky nejvyšší počet cizinců – 61 682. Podíl cizinců na obyvatelstvu se v posledních deseti letech pohyboval na úrovni 4,5 %, v roce 2015 to bylo 4,6 %. To představovalo po Praze, Karlovarském a Plzeňském kraji čtvrtou nejvyšší hodnotu. Nejvyšší podíl cizinců vykázaly okresy Mladá Boleslav (7,6 %), Praha-západ (7,5 %) a Praha-východ (6,6 %), nejméně naopak okresy Příbram (2,3 %) a Benešov (2,4 %).

Graf 8 Cizinci (bez osob s platným azylem) ve Středočeském kraji v letech 2005 až 2015

Podíl mužů mezi cizinci byl 4. nejvyšší mezi kraji

Mezi cizinci bylo více mužů, jejich podíl se však v průběhu času snižoval, z 62,5 % v roce 2005 na 57,1 % v roce 2015. Přes postupné snižování byl i v roce 2015 podíl mužů mezi cizinci nad republikovým průměrem (56,4 %) a 4. nejvyšší mezi kraji.

Nadpoloviční většinu cizinců v kraji tvořili Slováci a Ukrajinci, Slováků výrazně přibýlo

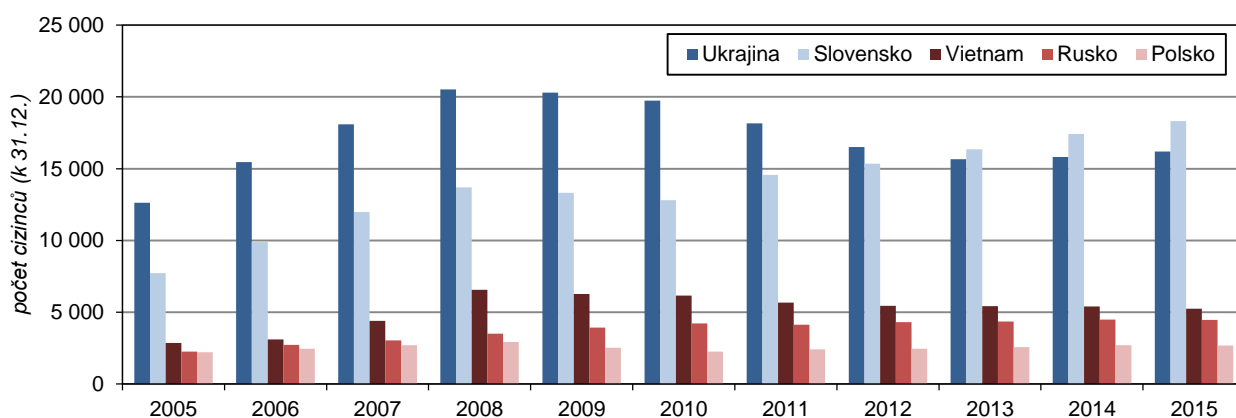
V průběhu desetiletého období se proměnilo zastoupení dvou nejčastějších státních občanství cizinců žijících ve Středočeském kraji – Ukrajinců a Slováků. Zatímco v roce 2005 dominovali mezi cizinci občané Ukrajiny (35,8 %), v roce 2013 začali nad Ukrajinci převažovat Slováci, jejichž počet se mezi lety 2005 a 2015 zvýšil 2,4násobně. V roce 2015 tvořili Slováci 29,7 % a Ukrajinci 26,2 % cizinců v kraji, což byly vyšší podíly, než v rámci republiky, kde bylo pořadí opačné – na prvním místě Ukrajinci (22,7 %) a na druhém místě Slováci

(21,9 %). Zastoupení Slováků mezi cizinci bylo v roce 2015 ve Středočeském kraji 4. nejvyšší ve srovnání s ostatními kraji, přičemž čtvrtina Slováků byla soustředěna do okresu Mladá Boleslav, kde tvořili 46,4 % všech cizinců. Nejvyšší podíl Ukrajinců mezi cizinci zaznamenal okres Mělník (38,4 %).

Graf 9 Pět nejčastějších státních občanství cizinců ve Středočeském kraji v letech 2005 až 2015¹⁾

¹⁾ údaje nezahrnují cizince s platným azylem na území ČR

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Počet Vietnamců mírně klesal, naopak Rusů přibývalo

Třetí nejpočetnější skupinou byli ve Středočeském kraji v celém desetiletém období Vietnamci (8,5 % v roce 2015), jejich počet však od roku 2009 postupně klesal. Dvojnásobný nárůst zaznamenala čtvrtá nejpočetnější skupina cizinců – Rusové. Občané Ruska tvořili v roce 2015 ve Středočeském kraji 7,2 % cizinců. Pořadí těchto dvou občanství bylo shodné jako v celé republice, přičemž republikové podíly byly vyšší – 12,2 % Vietnamců a 7,5 % Rusů. Nejvyšší podíl Vietnamců mezi cizinci vykázal v kraji okres Rakovník (26,2 %). Více než třetina (34,8 %) Rusů žijících ve Středočeském kraji byla soustředěna do okresu Praha-západ a jejich zastoupení v tomto okrese bylo 15,1 %. Pátý nejvyšší podíl mezi cizinci tvořili v kraji Poláci (4,3 %). Nejvyššího zastoupení dosáhli v okrese Mladá Boleslav (14 %), kam se koncentrovala polovina (50,5 %) Poláků žijících ve Středočeském kraji. V republice stáli na pátém místě občané Německa (4,4 %).

▪ SŇATEČNOST, ROZVODOVOST

Počet sňatků se v posledních dvou letech zvýšil, přesto míra sňatečnosti poklesla pod republikový průměr

V roce 2015 bylo ve Středočeském kraji uzavřeno celkem 5 903 sňatků. To byl třetí nejvyšší počet sňatků od roku 2007 (kdy bylo uzavřeno nejvíce sňatků za dvacetileté období), jednalo se o téměř 10% nárůst oproti předchozímu roku 2014. Počet sňatků klesal plynule od roku 2008 do roku 2013, v posledních dvou letech byl však zaznamenán nárůst. Do roku 2008 se pohyboval počet sňatků na tisíc obyvatel nad úroveň 5 sňatků, pak nastal postupný pokles až na minimum v roce 2013 (4 ‰). Po následném dvouletém nárůstu činil počet sňatků na tisíc obyvatel v roce 2015 ve Středočeském kraji 4,5. I přes nárůst hrubé míry sňatečnosti v posledních dvou letech však vykázal kraj v letech 2014 a 2015 druhý nejnižší počet sňatků na tisíc obyvatel mezi kraji, což znamenalo pokles pod republikový průměr. Okresy Rakovník a Kolín vykázaly dokonce 4. a 6. nejnižší hodnotu mezi všemi okresy ČR.

Nejvíce sňatků bylo v soboty 6. 6. a 8. 8.

V roce 2015 bylo v kraji nejvíce sňatků uzavřeno v srpnu (19,6 %) a červnu (18,2 %). Novomanžele přitahovala data se stejnými číslicemi, nejvíce sňatků bylo uzavřeno během sobot 6. 6. a 8. 8. (211 resp. 180).

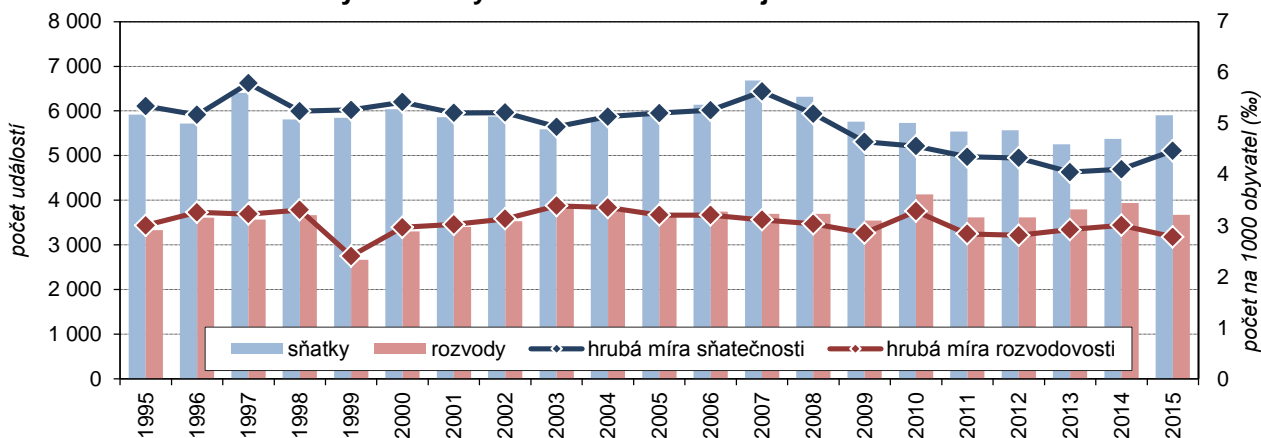
Stále se zvyšuje věk při uzavření prvního sňatku; ženich 32,1 let, nevěsta 29,4 let

Trendem je neustále se zvyšující věk novomanželů. V roce 2007 překročil průměrný věk ženichů při prvním sňatku ve Středočeském kraji hranici 30 let, v roce 2015 dosáhli ženishi při prvním sňatku průměrného věku 32,1 let. U středočeských nevěst byl v roce 2015 průměrný věk při prvním sňatku 29,4 let. Zatímco u mužů byl celorepublikový průměrný věk při prvním sňatku (32 let)

nepatrně vyšší než ve Středočeském kraji, u žen naopak nižší (29,2 let). Ve většině případů byl při uzavření sňatku starší muž, v roce 2015 se jednalo o 69 % sňatků, tento podíl zůstával v průběhu sledovaného období téměř stejný a odpovídal republikovému průměru. Posouvání uzavření manželství do vyššího věku dokumentuje i snižující se podíl mladších věkových kategorií novomanželů. Zatímco před deseti lety bylo 63,6 % nevěst a 44,8 % ženichů mladších než 30 let, v roce 2015 už to bylo pouze 47,3 % nevěst a 30,2 % ženichů.

V roce 2015 byly přibližně tři čtvrtiny nevěst (75,3 %) a ženichů (73,7 %) při sňatku svobodných. Podíl sňatků, kdy byli novomanželé svobodní oba dva, činil 65,2 % z celkového počtu sňatků v kraji. U všech těchto podílů došlo během desetiletého období k nárůstu přibližně o dva procentní body.

Graf 10 Sňatky a rozvody ve Středočeském kraji v letech 1995 až 2015

Zdroj: ČSÚ

Počet rozvodů se meziročně snížil, přesto připadlo v kraji na sto sňatků nejvíc rozvodů v rámci celé republiky

Ve Středočeském kraji se v roce 2015 rozvedlo 3 670 párů, což bylo o 6,8 % méně než v předchozím roce. V kombinaci s meziročním nárůstem počtu sňatků došlo k 15% poklesu indexu rozvodovosti, který udává poměr počtu rozvodů a sňatků. I přes tento pokles však zůstala hodnota indexu rozvodovosti (62,2) nejvyšší mezi všemi kraji České republiky. Okres Rakovník vykázal dokonce nejvyšší hodnotu indexu rozvodovosti mezi všemi okresy republiky (78,5). Stejně jako se zvyšuje průměrný věk při sňatku, dochází i k nárůstu průměrného věku při rozvodu. V roce 2015 to bylo u mužů 43,6 a u žen 40,6 let (při prvním rozvodu 42 resp. 39,2 let), jednalo se o hodnoty pod celorepublikovým průměrem, který byl 44 let u mužů a 41 let u žen. Většina rozvedených manželství byla s nezletilými dětmi, dlouhodobě se tento podíl ve Středočeském kraji pohybuje kolem 60 %, přičemž v roce 2015 se jednalo o 60,9 % rozvodů. V celé republice byl tento podíl nižší - 57,5 %.

Dvě pětiny rozvodů jsou po 15 a více letech manželství

Dvě pětiny rozvodů (39,9 %) Středočechů se v roce 2015 uskutečnily po 15letém a delším manželství, čtvrtina (25,0 %) se rozváděla po trvání manželství 5–9 let a zhruba stejné zastoupení měly rozvody v délce trvání 10–14 let (17,8 %) a 0–4 roky (17,2 %).

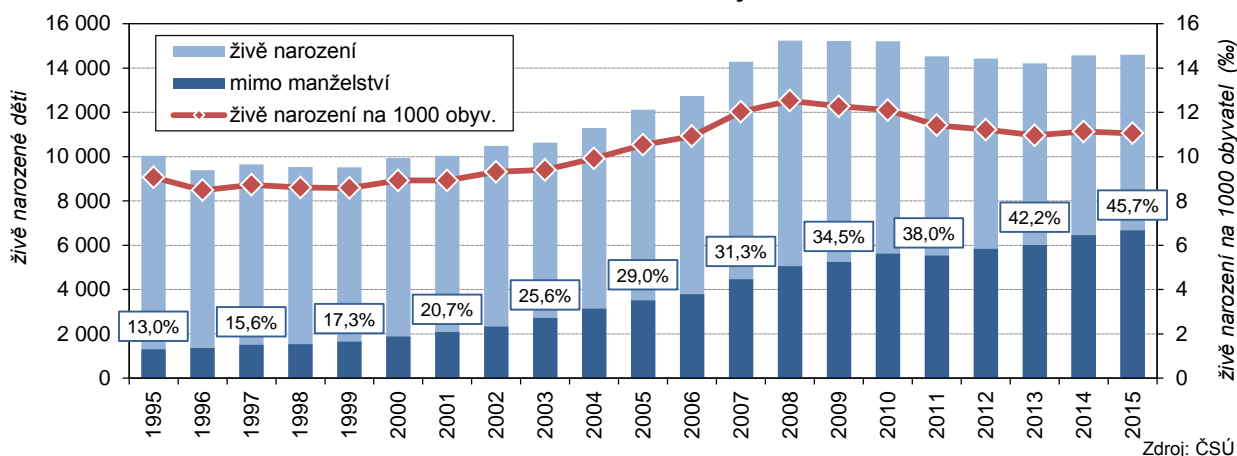
▪ PORODNOST, POTRATOVOST

Počet narozených se v kraji v posledních dvou letech zvýšil, v přepočtu na tisíc obyvatel byl druhý nejvyšší v ČR

V roce 2015 se ve Středočeském kraji živě narodilo 14 602 dětí. V návaznosti na změny spojené s procesem suburbanizace začal na konci devadesátých let minulého století stoupat v kraji počet narozených dětí. Do kraje se začali stěhovat mladí lidé a zakládat zde rodiny. K nárůstu počtu narozených dětí docházelo do roku 2008, poté následoval mírný pokles, který byl vystřídán opětovným nárůstem v letech 2014 a 2015. Od roku 2012 si Středočeský kraj drží druhé místo v počtu živě narozených dětí na tisíc obyvatel (11,1 ‰ v roce 2015). V těchto čtyřech letech vykazovala vyšší hodnotu pouze Praha, v předcházejících letech 2006 – 2011 stál Středočeský kraj na mezikrajském žebříčku dokonce na prvním místě.

Graf 11 Živě narození ve Středočeském kraji v letech 1995 až 2015

Zdroj: ČSÚ

Nejvyšší porodnost je v zázemí Prahy

Nejvíce narozených v přepočtu na tisíc obyvatel zaznamenávají od roku 2005 okresy Praha-východ a Praha-západ (12,2 resp. 12,1 v roce 2015), a to jak ve Středočeském kraji, tak v rámci všech okresů republiky. Naopak nejnižší hrubou mírou porodnosti vykázalo v roce 2015 Příbramsko a Kladensko (10,2 resp. 10,4 ‰), na posledních místech se v dlouhodobějším pohledu ocitaly často ještě okresy Kutná Hora a Rakovník.

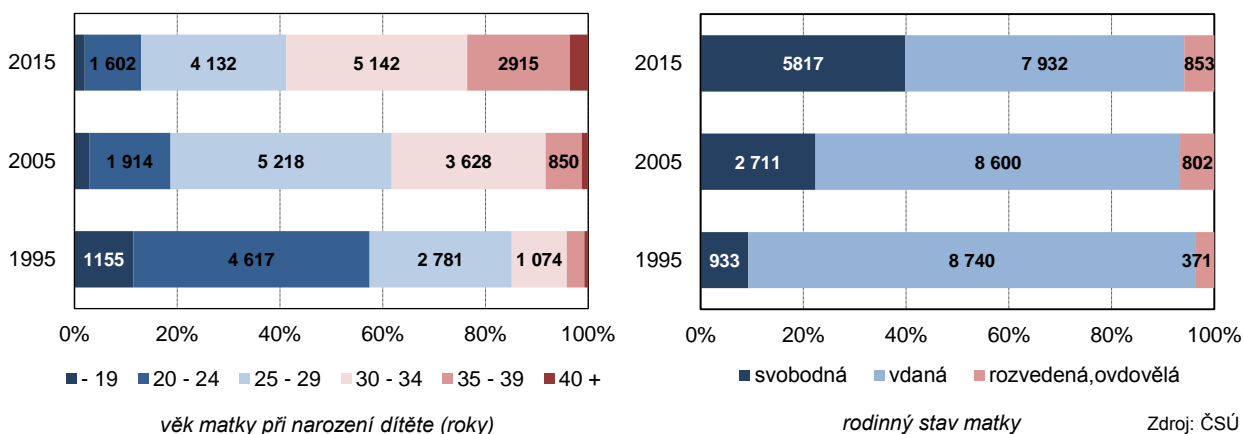
Úhrnná plodnost je v kraji nejvyšší v rámci celé republiky

V roce 2015 byla ve Středočeském kraji dosažena nejvyšší hodnota úhrnné plodnosti¹ – 1,64. Do roku 2008 zaznamenávala úhrnná plodnost nárůst, dále následovaly tři meziroční poklesy a od roku 2012 úhrnná plodnost opět rostla až do maximální hodnoty v roce 2015. Úhrnná plodnost byla ve Středočeském kraji nejvyšší mezi kraji České republiky (průměr za ČR v roce 2015 byl 1,57).

Průměrný věk žen při porodu se opět zvýšil, v roce 2015 bylo prvorodičce v průměru 29,1 let

Středočeský kraj kopíruje celospolečenský trend posouvání rodičovství do vyššího věku. Průměrný věk matek při narození dítěte byl v kraji vyšší než průměr České republiky, v roce 2009 přesáhl hranici 30 let (v České republice až o rok později) a v roce 2015 dosáhl 31 let (ČR – 30,7 let). Průměrný věk matky při narození prvního dítěte rovněž postupně rostl, v roce 2015 dosáhl hodnoty 29,1 let (ČR – 28,9 let). Podíl matek starších 35 let vzrostl ve Středočeském kraji za posledních dvacet let ze 4,2 % v roce 1995 na 23,5 % v roce 2015. Byl tak vyšší než průměr za celou republiku (21,2 %). Zatímco v roce 1995 bylo nadpoloviční většině rodiček méně než 25 let (57,5 %), v roce 2015 jich bylo v tomto věku jen 13 %.

Graf 12 Živě narození podle věku a rodinného stavu matky ve Středočeském kraji v letech 1995, 2005 a 2015

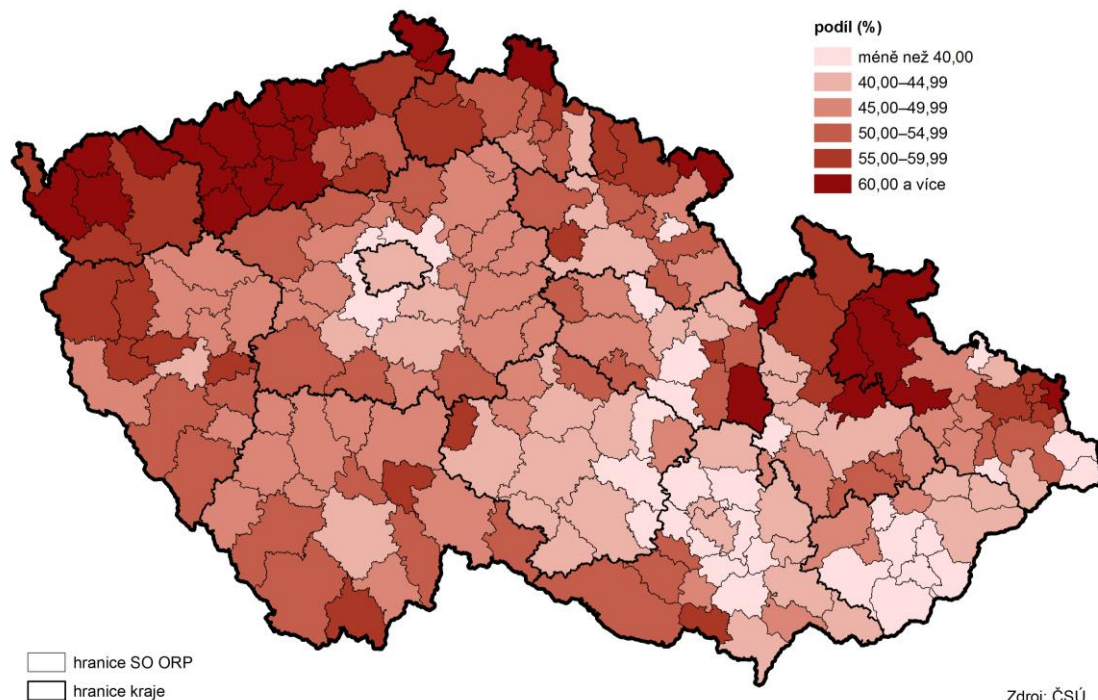
Zdroj: ČSÚ

¹ vyjadřuje počet dětí, které by se narodily jedné ženě za její reprodukční období při zachování plodnosti daného roku

Podíl dětí narozených mimo manželství roste, ale zůstává pod průměrem ČR

Podíl dětí narozených mimo manželství kopíruje ve Středočeském kraji celospolečenský trend, kdy dochází k neustálému nárůstu tohoto ukazatele. Zatímco v roce 1995 se ve Středočeském kraji mimo manželství rodilo pouze 13 % dětí, v roce 2015 to bylo 45,7 %. Stále ale zůstává tento podíl pod průměrem ČR (47,8 %) a v roce 2015 byl 5. nejnížší mezi kraji. Nadpoloviční podíl dětí narozených mimo manželství byl v rámci Středočeského kraje v roce 2015 zjištěn v okresech Mělník, Rakovník (oba 51,8 %) a Kladno (50,1 %). Naopak nejnížšího podílu dosáhl okres Praha-západ (35,6 %), což byla nejnížší hodnota v rámci všech okresů republiky.

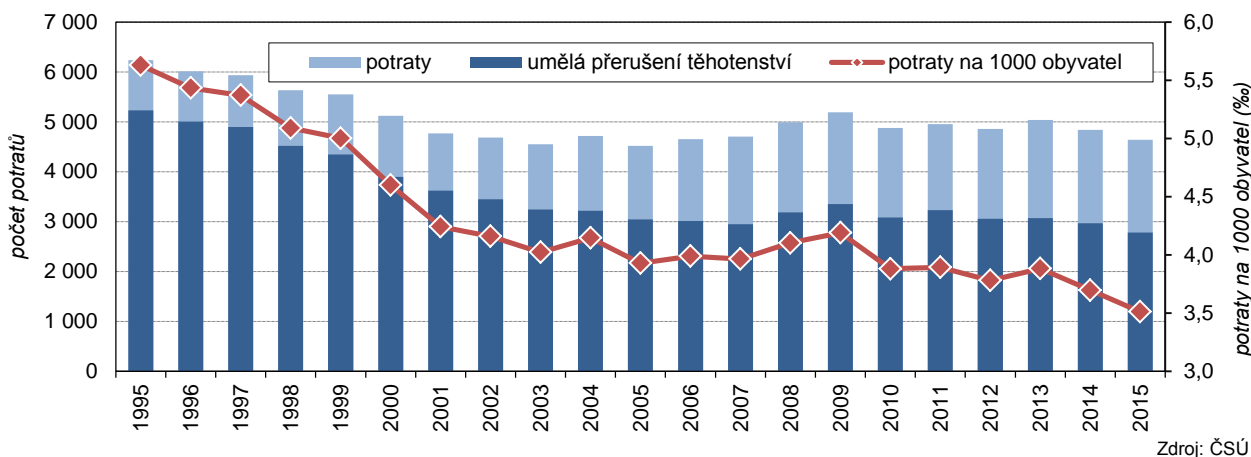
Kartogram 5 Živě narození mimo manželství ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v roce 2015

Počet potratů byl v roce 2015 třetí nejnížší za dvacet let

Počet potratů se ve Středočeském kraji pohyboval v posledních patnácti letech pod pětitisícovou hranicí, pod kterou poklesl v roce 2000 z hodnot nad deset tisíc potratů ročně na počátku devadesátých let. Od roku 2001 zaznamenal Středočeský kraj více než 5 tisíc potratů pouze v letech 2009 a 2013. V letech 2014 a 2015 počet potratů poklesl, přičemž v roce 2015 byl zaznamenán třetí nejnížší počet potratů za posledních dvacet let (4 641).

Graf 13 Potraty ve Středočeském kraji v letech 1995 až 2015

Počet potratů na tisíc obyvatel nad průměrem republiky

Posledních deset let se hodnota hrubé míry potratovosti pohybovala nad republikovým průměrem (3,5 ‰ v roce 2015), jednalo se o 5. nejvyšší hodnotu mezi kraji. Významně se změnila struktura potratů. S rozšířením antikoncepce výrazně pokleslo množství uměle přerušovaných těhotenství, jejich podíl na celkovém počtu potratů poklesl z 90 % na počátku 90. let minulého století na 60 % v roce 2015.

Počet potratů na 100 narozených pod celostátním průměrem

Ukazatel úhrnné potratovosti dosáhl v roce 2015 po dvou meziročních poklesech hodnoty 0,52, což byla vyšší hodnota ve srovnání s celou republikou (0,51). Počet potratů na 100 narozených dětí se ve Středočeském kraji dlouhodobě drží pod republikovým průměrem, v roce 2015 připadlo na sto narozených dětí 31,7 potratů (ČR 32,2). Nejvyšší potratovost zaznamenalo Kladensko (42,4), naopak nejnižší Praha-západ a Praha-východ (24,5 resp. 26,8).

ÚMRTNOST, NADĚJE DOŽITÍ

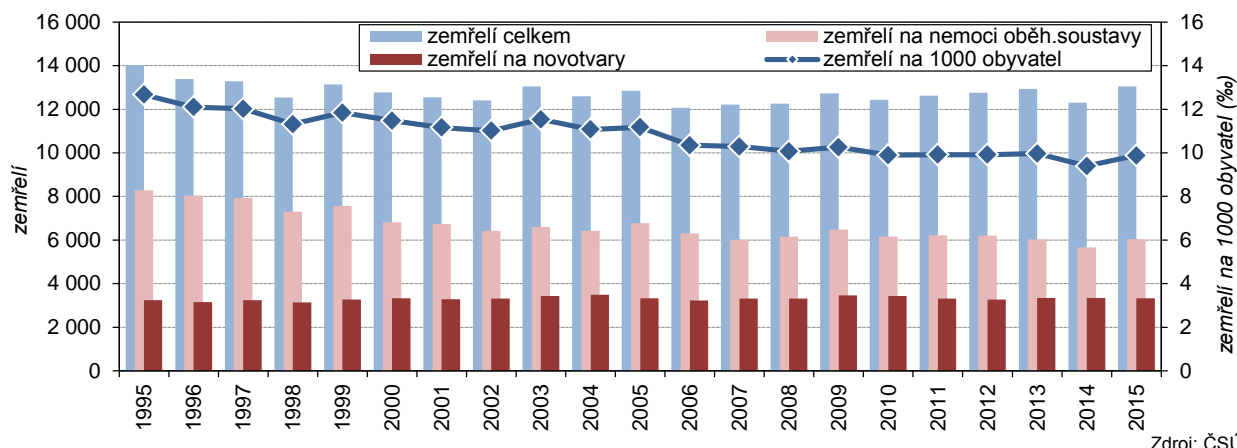
Ukazatele úmrtnosti zaznamenaly v kraji příznivé hodnoty ve srovnání s ostatními regiony ČR

Počet zemřelých se do roku 1999 pohyboval nad hranicí 13 tisíc ročně, od roku 2000 klesl pod tuto hranici, ročně umíralo ve Středočeském kraji mezi 12 a 13 tisíci osob. V roce 2015 se opět počet zemřelých dostal nad třináctitřicovou hranici, zemřelo celkem 13 049 osob. V přepočtu na tisíc obyvatel se jednalo o 9,9 zemřelých, což byla v mezikrajském srovnání po Praze druhá nejnižší hodnota. Dobře je na tom Středočeský kraj z hlediska ukazatelů kojenecké a novorozenecké úmrtnosti (zemřelí do 1 roku resp. do 28 dnů na 1000 živě narozených). Novorozenecká úmrtnost v roce 2015 dosáhla hodnoty 1,5 a po většinu dvacetiletého období se pohybovala pod republikovým průměrem. V roce 2013 byla dokonce nejnižší mezi kraji (0,8). Pod republikovým průměrem se dlouhodobě drží rovněž kojenecká úmrtnost, v roce 2015 dosáhla hodnoty 2,3.

V zázemí Prahy byl celorepublikově nejnižší počet zemřelých na tisíc obyvatel

Celorepublikově nejnižší počet zemřelých na tisíc obyvatel vykázaly v roce 2015 okresy Praha-západ a Praha-východ (7,5 resp. 8,2). Naopak nejvyšší hrubou mírou úmrtnosti zaznamenal okres Kutná Hora – 11,7 ‰, což byla 10. nejvyšší hodnota v rámci všech okresů republiky.

Graf 14 Zemřelí ve Středočeském kraji v letech 1995 až 2015

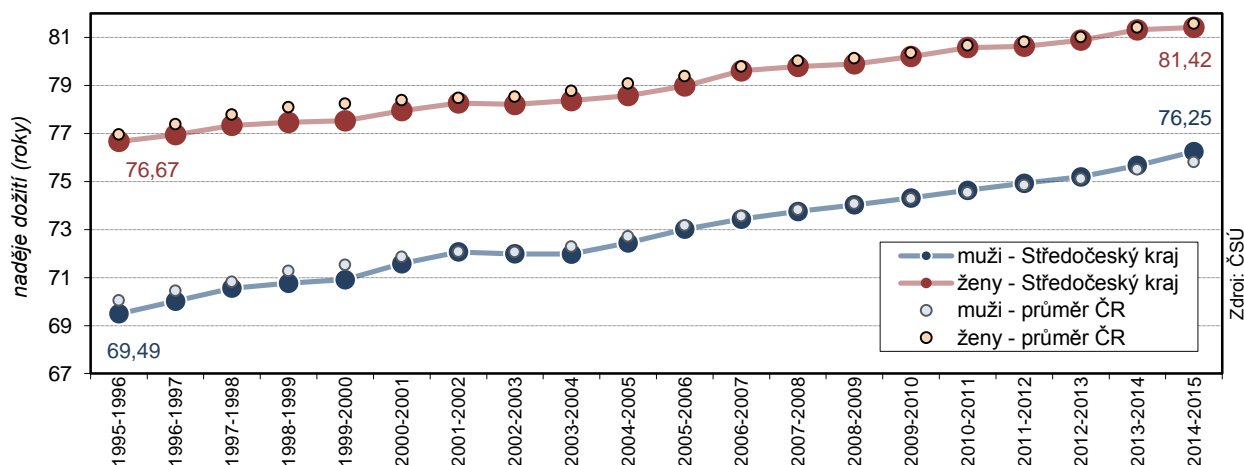
Nadprůměrný byl podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy a novotvary oproti republice

Nejvíce lidí umíralo na nemoci oběhové soustavy, v roce 2015 se na celkovém počtu zemřelých tato kategorie úmrtí ve Středočeském kraji podílela 46,3 %. Následovali zemřelí na novotvary, kteří tvořili 25,6 % všech zemřelých. U obou těchto příčin úmrtí vykazoval Středočeský kraj vyšší podíl zemřelých než celá republika (ČR 45,8 % resp. 24,7 %), mezi kraji stál na 6. místě v případě úmrtí na nemoci oběhové soustavy a na 4. místě u úmrtí na novotvary. Zatímco u zemřelých na nemoci oběhové soustavy byl během dvacetiletého období jasně patrný trend poklesu (o 27,2 % mezi lety 1995 a 2015), počet zemřelých na novotvary se držel na stejné úrovni. V rámci okresů kraje zaznamenal největší podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy okres Benešov (49,9 %) a na novotvary okres Příbram (27,9 %).

Naděje dožití při narození je u žen 81,42 let, u mužů 76,25 let

Naděje dožití neboli střední délka života, vyjadřuje průměrný počet let, kterých má jedinec naději se dožít při zachování aktuální úrovně úmrtnosti. Střední délka života se stále prodlužuje. Zatímco v období 1995–1996 byla naděje dožití při narození ve Středočeském kraji u mužů 69,49 let, v období 2014–2015 dosáhla 76,25 let. U žen se naděje dožití během dvaceti let zvýšila ze 76,67 let na 81,42 roků. Ve sledovaném období se snížil rozdíl mezi nadějí dožití při narození mužů a žen ze 7,18 na 5,17 roků.

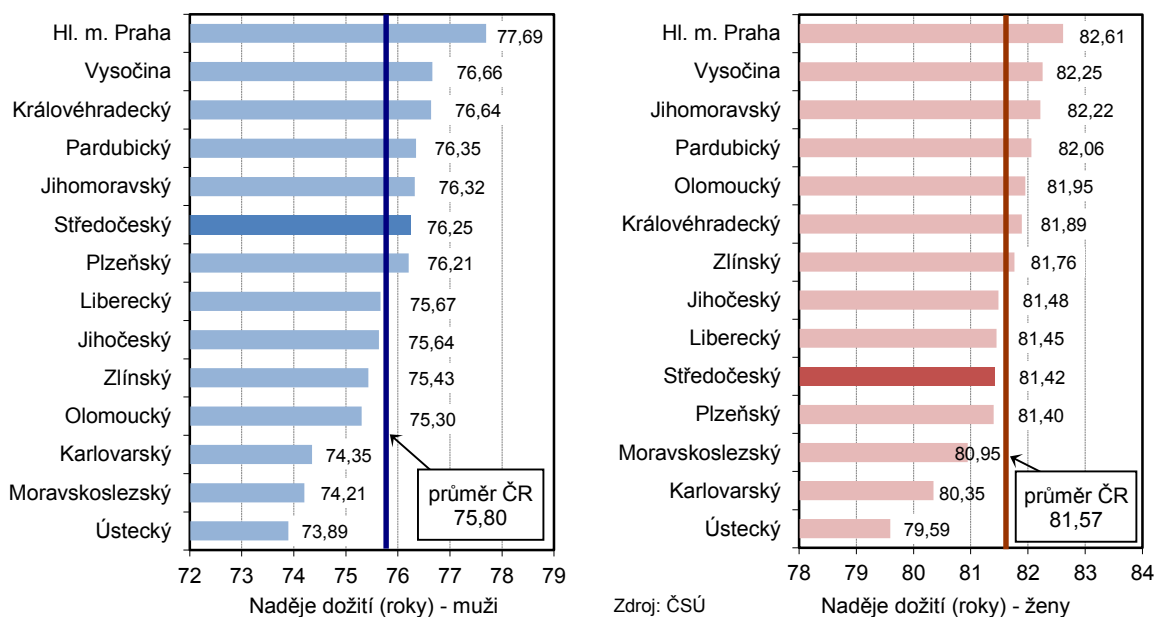
Graf 15 Naděje dožití při narození ve Středočeském kraji v letech 1991 až 2015

Muži zaznamenali dynamičtější vývoj naděje dožití než ženy, rozdíl mezi pohlavími se snižuje

Dynamičtější vývoj naděje dožití při narození ve srovnání s celou republikou zaznamenal Středočeský kraj u mužů, u nichž docházelo k rychlejšímu stírání rozdílu mezi krajskou a republikovou hodnotou než v případě žen. Od roku 2010 se pak krajská hodnota naděje dožití mužů při narození dostala nad hodnotu za celou Českou republiku, v letech 2014–2015 dosáhla v kraji 76,25 let oproti 75,8 let v republice. Ženy ve Středočeském kraji měly v celém dvacetiletém období naději dožití při narození nižší, než činil průměr za ČR, v letech 2014–2015 to bylo 81,42 let oproti 81,57 let v republice. Zatímco středočeští muži na mezikrajském žebříčku meziročně zlepšili svojí pozici – v roce 2015 byla naděje dožití šestá nejvyšší oproti osmému místu v roce 2014, ženy poklesly z devátého na desáté místo. U mužů se naděje dožití zvýšila během dvacetiletého období o 6,8 let, což představovalo téměř 10% nárůst. U žen se jednalo o nižší nárůst – o 4,8 let, což znamenalo 6% nárůst.

Graf 16 Naděje dožití při narození v krajích České republiky v letech 2014 až 2015

Nejvyššího věku mají šanci se dožít obyvatelé okresu Praha-západ

Středočeským okresem s nejvyšší nadějí dožití při narození v letech 2011–2015 byl okres Praha-západ, a to jak u mužů (76,81 let), tak u žen (82,21 let). V případě mužů se dokonce okres Praha-západ umístil na třetím místě v celorepublikovém žebříčku okresů, v případě žen na místě čtvrtém. V první desítku okresů ČR se ještě umístil okres Mladá Boleslav, ovšem jen v případě mužů, kdy obsadil šesté místo. U žen se jednalo až o místo dvacáté druhé. Naopak okresem, kde se obyvatelé mají pravděpodobnost dožití nejnižšího věku, byl v případě mužů okres Kutná Hora (74,64 let) a v případě žen okres Kladno (80,48 let).

V rámci správních obvodů ORP dosáhly nejvyšší nadějí dožití Mladoboleslavsko a Černošicko

Na předních místech celorepublikového žebříčku správních obvodů obcí s rozšířenou působností se umístily v případě mužů středočeské obvody Mladá Boleslav na 10. místě (77,06 let) a Černošice na 12. místě (76,80 let). U žen se nejlepší středočeské obvody Černošice (82,19 let) a Říčany (82,16 let) umístily až na 23. a 24. místě v rámci republiky. Nejnižší nadějí dožití mají muži na Voticku (73,90 let) a ženy na Neratovicku (79,73 let).

STĚHOVÁNÍ

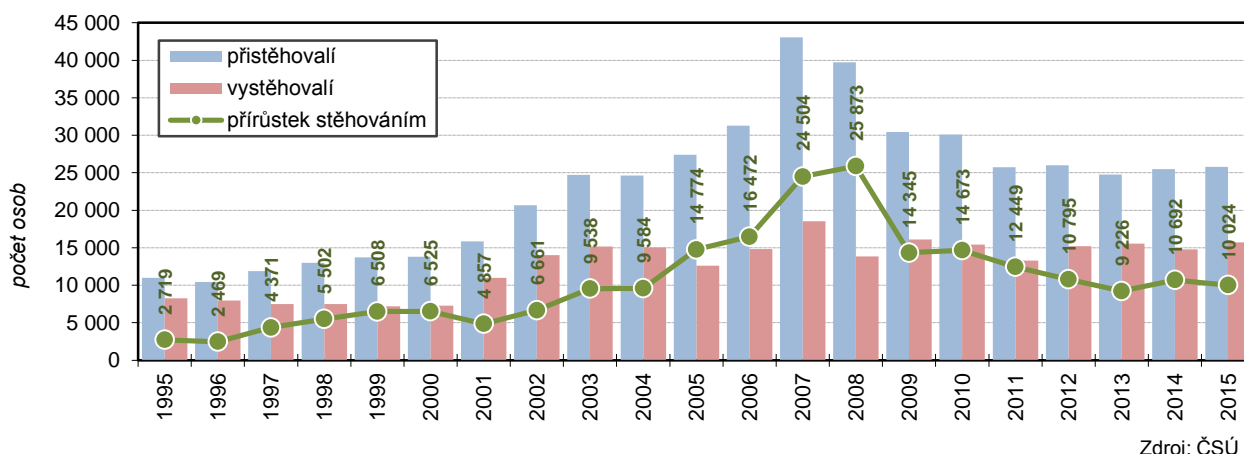
Počet přistěhovaných a vystěhovaných druhů nejvyšší po hl. m. Praze, přírůstek stěhování nejvyšší mezi kraji

V roce 2015 se do Středočeského kraje přistěhovalo 25 763 osob a vystěhovalo se z něj 15 739 osob. Počet přistěhovaných byl po hl. m. Praze druhý nejvyšší, i v přepočtu na tisíc obyvatel (19,5 ‰). Počet vystěhovaných na tisíc obyvatel byl v absolutním vyjádření druhý nejvyšší a v přepočtu na tisíc obyvatel třetí nejvyšší mezi kraji (11,9 ‰) - po hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Zatímco jednotlivé složky stěhování – počty přistěhovaných a vystěhovaných osob byly vyšší v hl. m. Praze, přírůstek stěhování (rozdíl mezi přistěhovanými a vystěhovanými) byl naopak vyšší ve Středočeském kraji (10 024 oproti 6 031 osobám v hl. m. Praze).

Přistěhovaných osob o deset tisíc víc než vystěhovaných

Počty přistěhovaných osob dosáhly v kraji maximální hodnotu 43 053 v roce 2007, následně klesaly a v posledních pěti letech se ustálily na hodnotách kolem 25 tisíc osob. Počet vystěhovaných byl rovněž nejvyšší v roce 2007, kdy se z kraje vystěhovalo 18 549 osob a následně došlo ke snížení na úroveň kolem 15 tisíc vystěhovaných z kraje ročně. Migrační přírůstek dosáhl maximální hodnotu v roce 2008 (25 873 osob) a po následném snížení se v posledních čtyřech letech pohyboval na úrovni deseti tisíc osob.

Graf 17 Přistěhovalí a vystěhovalí ve Středočeském kraji v letech 1995 až 2015

Přistěhovávají se mladí a vzdělaní, především z Prahy

Do zázemí Prahy se v rámci procesu suburbanizace stěhovali především mladší a vzdělanější lidé z hlavního města Prahy. Jednalo se ve velké míře o mladé lidi, kteří se sem stěhovali buď s malými dětmi, nebo se chystali v kraji založit rodinu. Díky stěhování tedy docházelo ke zlepšování věkové struktury obyvatelstva. Rovněž v případě vzdělanostní struktury působil proces suburbanizace pozitivně

– mezi přistěhoválými byli výrazně více zastoupeni vysokoškoláci a středoškoláci s maturitou než v populaci původně bydlící. V okresech Praha-východ a Praha-západ tvořili přistěhovaní z Prahy během posledních dvaceti let podíl mezi 60 a 70 % na všech přistěhovaných z ČR. Na Praze-západ byl tento podíl vyšší, v letech 1998–1999 až 77 %. V roce 2015 se jednalo o 64,9% podíl v případě Prahy-východ a 68,7% podíl na Praze-západ.

Přírůstek obyvatel byl zajištěn ze čtyř pětín stěhováním s ostatními regiony ČR, jednou pětinou se zahraničím

Kladný přírůstek stěhováním zajišťovalo v kraji v roce 2015 ze čtyř pětín stěhování s ostatními regiony republiky (8 126 osob), u migrace se zahraničím převýšil počet přistěhovaných o 1 898 osob počet vystěhovaných. Podíl zahraničního stěhování na saldu stěhování průběžně kolísal. Nejvyššího salda se zahraničím bylo dosaženo v letech 2007 a 2008, přičemž v roce 2007 dokonce převýšilo saldo stěhování se zahraničím nad saldem stěhování s ostatními regiony ČR. V roce 2007 se podílelo saldo stěhování se zahraničím 58,2 % na celkovém saldu stěhování kraje, v roce 2015 to bylo 18,9 %.

Nejčastěji se v roce 2015 přistěhovali Slováci, vystěhovali Ukrajinci

Přistěhovaní ze zahraničí byli v roce 2015 nejčastěji Slováci (26,8 %), Ukrajinci tvořili přesně pětinu přistěhovaných. U vystěhovaných do ciziny naopak dominovali Ukrajinci, tvořili 23,3 % z celkového počtu vystěhovaných do ciziny, na druhém místě stáli Slováci s 15,7 %. U obou státních občanství platilo, že se více osob do Středočeského kraje přistěhovalo, než z kraje vystěhovalo a saldo stěhování tedy bylo jak u Slováků, tak u Ukrajinců kladné (733 resp. 312 osob).

Snižoval se podíl mužů na celkovém počtu vystěhovaných i přistěhovaných

Snižoval se podíl mužů na celkovém počtu přistěhovaných a vystěhovaných ve Středočeském kraji. Zatímco v roce 2003 tvořili muži 57 %, v roce 2005 se jednalo o 53,5 % přistěhovaných, v roce 2015 to bylo už jen 49 %. Ženy převažují nad muži mezi přistěhoválými již pátým rokem (od roku 2011). U vystěhovaných osob došlo k poklesu podílu mužů z 61 % v roce 2003 na 49 % v roce 2015, ženy převažovaly nad muži mezi vystěhoválými v posledních dvou letech a v roce 2011.

Stěhováním výrazně přibývalo v kraji dětí

Vysoký podíl mezi přistěhoválými tvořila dětská složka (0-14 let), v roce 2015 se jednalo o 23,2 %, což potvrzuje migrační model, kdy kraj získává stěhováním především mladé rodiny s dětmi. Ve věkové kategorii 0-14 let byl ve Středočeském kraji v roce 2015 přírůstek stěhováním 2 531 osob, což představovalo podíl 25,2 % na přírůstku stěhováním a jednalo se o řádově vyšší hodnotu ve srovnání s ostatními deseti kraji, které zaznamenaly rovněž přírůstek ve věkové kategorii 0-14 let (s maximální hodnotou 300 osob v Plzeňském kraji). Věková kategorie 0 až 4 roky dosáhla v roce 2015 v rámci Středočeského kraje dokonce nejvyšší přírůstek (1 808 dětí) v rámci pětiletých kategorií. Následovali dospělí 30 až 34 let (1 334 osob) a 25 až 29 let (1 254 osob). V ostatních krajích vykazovaly věkové kategorie malých dětí většinou přírůstky pouze v řádu několika desítek osob.

2. Sociální vývoj

▪ ZAMĚSTNANOST A EKONOMICKÁ AKTIVITA (podle šetření VŠPS)

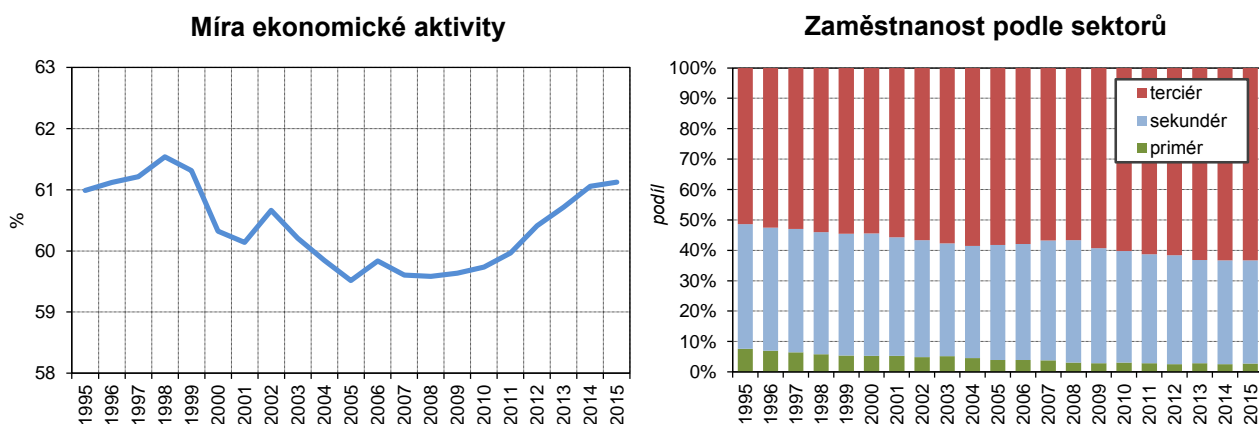
Ekonomická aktivita obyvatel je po Praze druhá nejvyšší

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) tvořilo v roce 2015 středočeskou populaci ve věku 15 a více let 1 100,1 tis. osob. Z toho bylo 61,1 % (672,5 tis.) osob ekonomicky aktivních a 38,9 % (427,6 tis.) osob ekonomicky neaktivních. Míra ekonomické aktivity² 61,1 % byla po hl. m. Praze druhá nejvyšší a vykazovala, mimo jiné díky kladným migračním procesům, nepřetržitý růst od roku 2009. Mezi roky 2008 a 2015 se zvýšila celkem o 1,5 procentního bodu především díky nárůstu míry ekonomické aktivity žen (o 2,5 procentního bodu na 52,3 %), zatímco u mužů byl nárůst malý (o 0,6 p. b. na 70,3 %).

Druhá nejvyšší míra zaměstnanosti v ČR

V roce 2015 tvořilo pracovní sílu kraje (672,5 tisíc osob) celkem 649,2 tisíc zaměstnaných a 23,2 tisíc nezaměstnaných osob. Míra zaměstnanosti³ činila 59 %, což byla hodnota o 2,6 procentního bodu vyšší než celorepublikový průměr a po hl. m. Praze (60,2 %) byla mezi kraji druhá nejvyšší, stejně jako míra ekonomické aktivity.

Graf 18 Ekonomická aktivita a zaměstnanost podle sektorů ve Středočeském kraji v letech 1995 až 2015

Zdroj: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil

Nárůst zaměstnanosti v terciéru byl za 20 let nejvyšší mezi kraji ČR

V roce 2015 pracovalo 63,3 % zaměstnaných v terciérním sektoru, což byl druhý nejvyšší podíl po hl. m. Praze (81,4 %). Zaměstnanost v terciéru se během dvacetiletého období zvyšovala na úkor dvou zbylých sektorů – priméru a sekundéru. Výjimku představovalo ve Středočeském kraji pouze období let 2004–2007, kdy podíl zaměstnaných v terciéru klesal a zvyšoval se podíl sekundéru. Podíl zaměstnaných v terciéru narostl mezi roky 1995 a 2015 o 11,9 procentního bodu, což bylo nejvíce mezi všemi kraji (v ČR se jednalo o nárůst o 7,1 p. b.) a Středočeský kraj se tak posunul na mezikrajském žebříčku ze čtvrtého místa v roce 1995 na druhé místo v roce 2015.

Nejvýraznější pokles zaměstnanosti v průmyslu a stavebnictví mezi kraji za posledních 20 let

Podíl zaměstnaných v sekundéru v roce 2015 činil ve Středočeském kraji 34 %, což byl po hl. m. Praze druhý nejnižší podíl mezi kraji. V období 1995–2003 docházelo k výraznému snižování podílu zaměstnanosti v průmyslu a stavebnictví ze 41,1 % na 36,9 %, to bylo ale vystřídáno pětiletým nárůstem znovu nad čtyřicetiprocentní hranici (40,5 % v roce 2008). Následoval opětovný pokles, který se zastavil v roce 2013 na úrovni 34 % a tuto hodnotu vykázal Středočeský kraj i v dalších dvou letech. Zaměstnanost v sekundéru se během dvacetiletého období snížila o 7 procentních bodů, což byl nejvyšší pokles mezi kraji.

² podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na počtu všech osob starších 15 let

³ podíl počtu zaměstnaných ve věku 15-64 let na celkovém obyvatelstvu stejné věkové skupiny

Zaměstnanost je v průměru na průměru ČR, pokles za 20 let patřil k nejvyšším v ČR

Zaměstnanost v průměru byla v roce 2015 ve Středočeském kraji průměrná ve srovnání s republikou, v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství pracovalo 2,7 % zaměstnaných (2,9 % v ČR). Podíl zaměstnaných v průměru v průběhu 90. let minulého století v kraji průběžně klesal, v roce 2011 se dostal pod tříprocentní hranici (z hodnoty 7,6 % v roce 1995) a posledních pět let se pohyboval v rozmezí 2,5–3 %. Pokles o 4,9 procentních bodů mezi lety 1995 a 2015 byl 4. nejvyšší mezi kraji.

Nejvyšší podíl zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet mezi všemi kraji

Při členění zaměstnaných podle postavení v zaměstnání tvořili v roce 2015 ve Středočeském kraji hlavní složku (76,5 %) zaměstnanci (včetně členů produkčních družstev). Kraj vyniká v zastoupení dalších dvou kategorií – pracujících na vlastní účet (17,6 % oproti 13,2 % v ČR) a zaměstnavatelů (5,0 % oproti 3,5 % v ČR). V obou těchto kategoriích vykázal Středočeský kraj nejvyšší podíly mezi všemi kraji republiky a zároveň došlo v posledních třech letech k meziročním nárůstům podílů v obou kategoriích. V poslední kategorii pomáhajících rodinných příslušníků stál kraj s podílem 1 % na druhém místě po kraji Olomouckém (0,6 % v ČR).

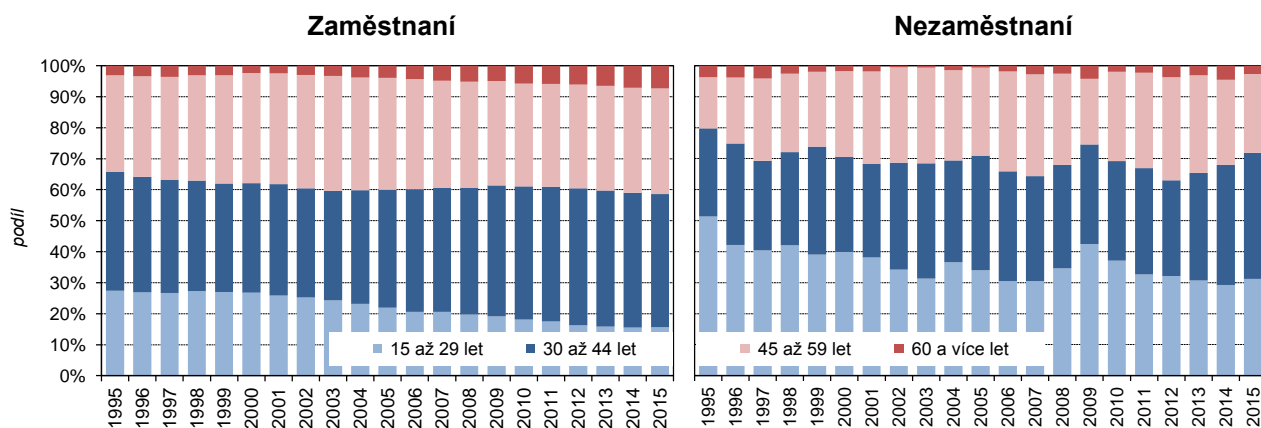
Rostl podíl vysokoškoláků; v celé populaci i mezi zaměstnanými byl třetí nejvyšší v mezikrajském srovnání

Vzdělanost obyvatelstva se dlouhodobě zvyšuje, což dokazuje vývoj podílu vysokoškolsky vzdělaných, který vzrostl ve Středočeském kraji z 5,5 % v roce 1995 na 17,1 % v roce 2015. To byl mezi kraji třetí nejvyšší podíl po Praze (32,7 %) a Jihomoravském kraji (21,8 %). Podíl osob se základním vzděláním se snížil na polovinu, z 26,7 % v roce 1995 na 12,6 % v roce 2015. V případě zaměstnaných jsou ve srovnání s celou populací výrazněji zastoupeni vysokoškoláci (22,5 %) a méně osoby se základním vzděláním (2,8 %). Mezi nezaměstnanými je naopak vyšší podíl osob se základním vzděláním (13,4 %) a nižší podíl vysokoškoláků (9,8 %) ve srovnání s celou populací. Celkově se v průběhu času výrazně zvyšuje vzdělanost zaměstnaných. Na jedné straně lidé dosahují vyšší úrovně vzdělání a na straně druhé odcházejí do důchodu skupiny obyvatel s nižším vzděláním. Podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými se zvýšil v kraji během dvaceti let ze 7,5 % v roce 1995 na 22,5 % v roce 2015.

Nejvyšší míra nezaměstnanosti u osob se základním vzděláním, nejnižší u vysokoškoláků

Nejvyšší specifickou míru nezaměstnanosti⁴ podle vzdělání vykazovala v roce 2015 skupina s nejnižším vzděláním, tj. se základním vzděláním (14,6 %). Následovaly osoby se středním vzděláním bez maturity (4,4 %), osoby s maturitou (2,8 %) a vysokoškolsky vzdělané osoby (1,5 %). I ve Středočeském kraji tedy platilo obecné pravidlo, že se vzrůstající úrovní vzdělání se míra nezaměstnanosti snižuje. Oproti republikovému průměru dosahovaly všechny vzdělanostní skupiny nižšího podílu nezaměstnaných, nejvýrazněji u skupiny se základním vzděláním (průměr ČR byl o 8 procentních bodů vyšší).

Graf 19 Pracovní síla podle věku ve Středočeském kraji v letech 1995 až 2015

Zdroj: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil

⁴ vyjadřuje podíl počtu určité skupiny nezaměstnaných na shodně vymezené pracovní síle v procentech (např. určitá věková skupina, stupeň vzdělání apod.)

Nejvýraznější nárůst podílu mezi zaměstnanými u nejstarší věkové skupiny, největší pokles u nejmladších

Nejpočetnější věkovou skupinou zaměstnaného obyvatelstva byli v kraji v roce 2015 občané ve věku 30 až 44 let (42,9 %) a dále 45 až 59 let (34,1 %). Podíl těchto dvou věkových skupin na celkové zaměstnanosti se od roku 1995 zvýšil o 11,7 % resp. 9,7 %. Zatímco u věkové kategorie 30–44 let docházelo k výraznějšímu růstu až v druhé polovině sledovaného období, u věkové kategorie 45–59 let se podíl zvyšoval během prvních deseti let a v posledních deseti letech hodnota podílu spíše stagnovala. Výrazné změny probíhaly především ve zbylých dvou věkových kategoriích – u nejmladších a nejstarších zaměstnaných. V nejmladší kategorii zaměstnaných ve věku 15–29 let došlo ke snížení jejich podílu na téměř polovinu z 27,4 % v roce 1995 na 15,7 % v roce 2015. Naopak podíl nejstarších zaměstnaných ve věku 60 a více let vzrostl více než dvojnásobně (z 3,1 % na 7,3 %). Podíly jednotlivých věkových kategorií zaměstnaných osob ve Středočeském kraji odpovídaly celorepublikovým průměrům.

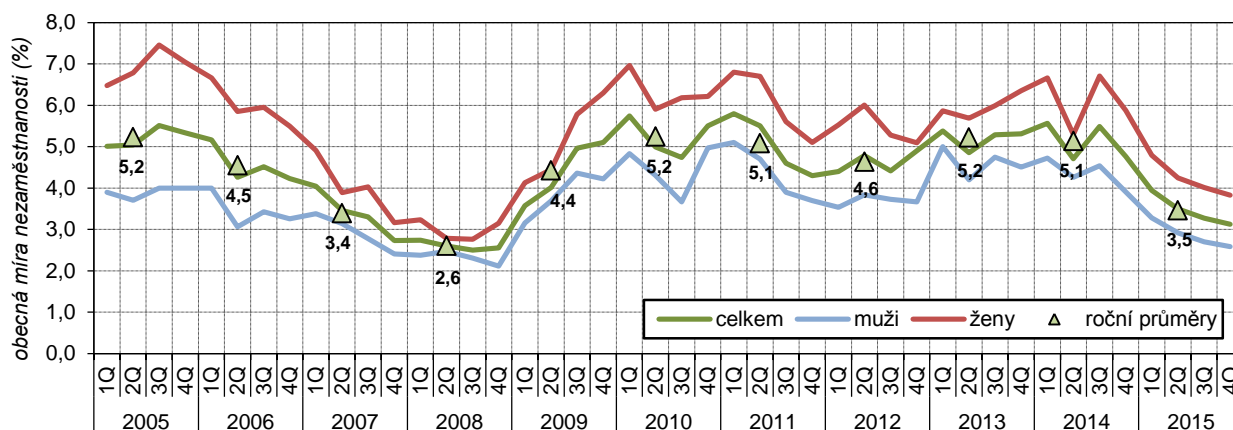
Dvojnásobný podíl nejmladší věkové kategorie mezi nezaměstnanými oproti zaměstnaným

Mezi nezaměstnanými tvořili ve Středočeském kraji nejpočetnější skupinu rovněž občané ve věku 30–44 let, jejich podíl byl v roce 2015 podobný jako u zaměstnaných (40,6 %). Na druhém místě stála nejmladší kategorie 15–29 let, která v případě nezaměstnaných vykázala dvojnásobný podíl (31,2 %) oproti zaměstnaným (15,7 %).

Nejvyšší míra nezaměstnanosti u nejmladší věkové kategorie

Specifická míra nezaměstnanosti se snižovala s rostoucím věkem. Nejvyšší hodnotu (6,7 %) dosáhla v roce 2015 nejmladší věková kategorie 15–29 let. Následovaly osoby ve věku 30–44 let s mírou nezaměstnanosti 3,3 %, věková kategorie 45–59 let s 2,6% nezaměstnaností a osoby ve věku 60 a více let s hodnotou 1,3 %.

Graf 20 Obecná míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji v letech 2005 až 2015

Zdroj: ČSÚ, Výběrové šetření pracovních sil

Obecná míra nezaměstnanosti je druhá nejnižší mezi kraji a pod průměrem ČR

Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2015 hodnoty 3,5 %, což byla druhá nejnižší hodnota mezi kraji po hl. m. Praze (2,8 %) a o 1,5 procentního bodu nižší, než činil průměr za ČR (5,0 %). U žen byla hodnota obecné míry nezaměstnanosti rovněž druhá nejnižší po Praze a Plzeňském kraji. Nejvyšší hodnotu dosáhla obecná míra nezaměstnanosti v kraji v roce 1999 (8 %), následně průběžně klesala na hodnotu 2,6 % v roce 2008. V letech 2009–2014 se pohybovala kolem 5% hranice a v roce 2015 došlo k poklesu na 3,5 %, což byl nejvyšší meziroční pokles mezi kraji (o 33 %).

Kraj má druhý nejnižší podíl ekonomicky neaktivních osob mezi kraji, převažují ženy

Téměř dvě pětiny populace ve věku 15 a více let tvořily v roce 2015 osoby ekonomicky neaktivní. Podíl 38,9 % byl druhý nejnižší po hl. m. Praze, republikový průměr činil 40,6 %. Počet ekonomicky neaktivních osob se mezi lety 2000–2011 postupně zvyšoval z 370,3 tisíc osob v roce 2000 na maximum 429,3 tisíc v roce 2011. Následně došlo ke třem meziročním poklesům na 425,9 tisíc v roce 2014. V posledním roce 2015 došlo k opětovnému nárůstu

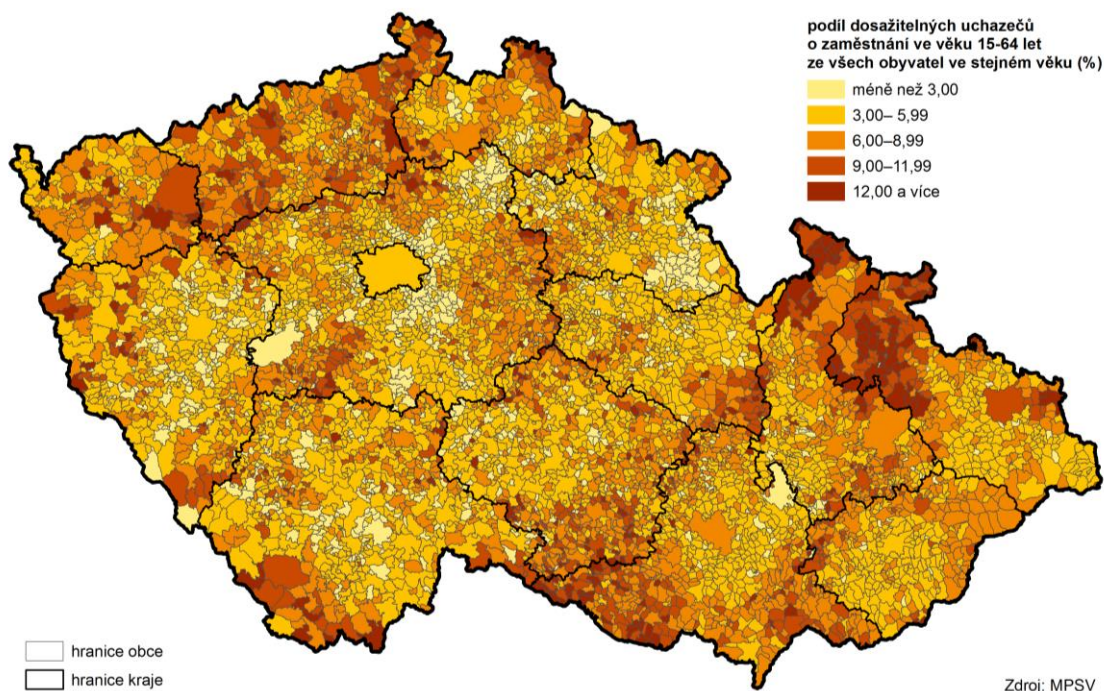
a to na 427,6 tisíc ekonomicky neaktivních osob. Tři pětiny (61,7 %) ekonomicky neaktivních tvořily v kraji osoby ve věku 60 a více let, nejmladší věková kategorie 15–29 let byla zastoupena 23,7 %. Mezi ekonomicky neaktivními převažovaly ženy (62,5 %), ve srovnání s ostatními kraji se jednalo po hl. m. Praze o druhý nejvyšší podíl.

▪ NEZAMĚSTNANOST (podle MPSV, úřadů práce)

Nezaměstnanost v kraji je pod průměrem ČR, nejnižší byla v roce 2008, pak do začátku roku 2014 stoupala, poté následoval pokles

Na konci roku 2015 bylo podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) ve Středočeském kraji registrováno na úřadech práce celkem 48 102 uchazečů o zaměstnání a podíl nezaměstnaných osob⁵ činil 5,4 %. To byly nejnižší prosincové hodnoty od roku 2008. Zlomovými roky ve vývoji nezaměstnanosti se staly roky 2008 a 2014. V roce 2008 se dostal počet uchazečů v kraji na své minimum (v polovině roku 25,3 tis.) a podíl nezaměstnaných osob činil 2,8 %. Následně docházelo k postupnému navyšování nezaměstnanosti, která vystoupala na své maximum v únoru roku 2014, kdy úřady práce registrovaly 65,1 tisíc uchazečů o zaměstnání, a podíl nezaměstnaných osob dosáhl hodnoty 7,3 %. Během roku 2014 a 2015 nezaměstnanost postupně klesala (vyjma pravidelného sezónního zimního výkyvu) na hodnotu podílu nezaměstnaných osob 5,4 % ke konci roku 2015.

Kartogram 6 Nezaměstnanost v obcích k 31. 12. 2015

Postavení kraje v podílu nezaměstnaných se zhoršilo až na šesté místo mezi kraji

Po celé sledované období se úroveň nezaměstnanosti ve Středočeském kraji pohybovala pod průměrem hodnot České republiky. Postavení kraje na celorepublikovém žebříčku se však zhoršilo. Do roku 2011 byly středočeské hodnoty podílu nezaměstnaných osob na konci prosince druhé nejnižší (po hl. m. Praze), v letech 2012 a 2013 se před Středočeský kraj dostal kraj Plzeňský a v posledních dvou letech 2014 a 2015 ještě kraje Jihočeský, Pardubický a Královéhradecký. Středočeský kraj tak na konci roku 2015 vykázal až šestou nejnižší hodnotu podílu nezaměstnaných osob mezi kraji.

Počet volných pracovních míst se po velkém pádu v roce 2009 (na tři tisíce z hodnot nad dvaceti tisíce na počátku roku 2008) začal v následujících letech

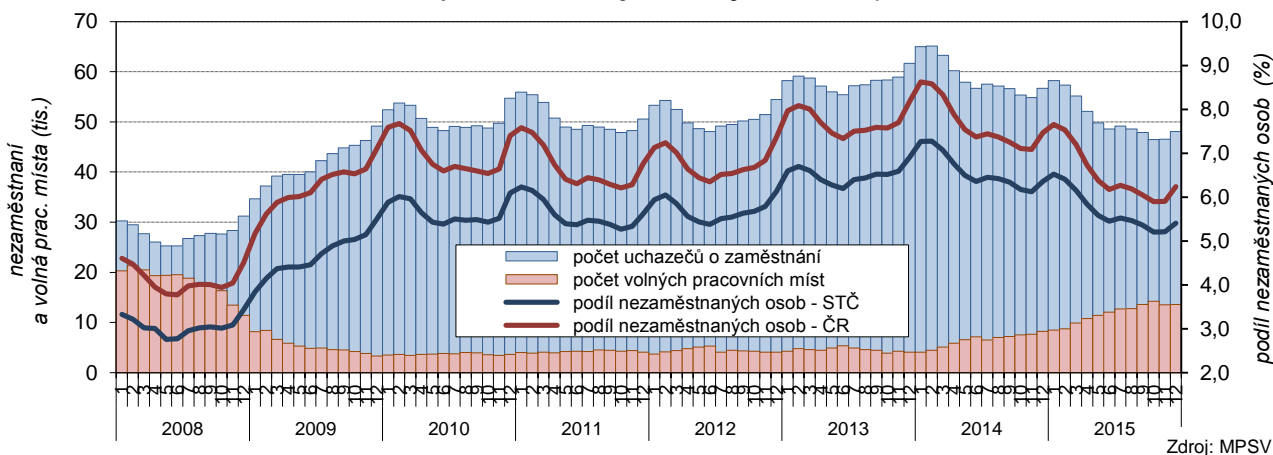
⁵ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let na obyvatelstvu celkem ve stejném věku

Volných pracovních míst v roce 2009 výrazně ubylo, od roku 2014 jejich počet opět rychle roste

opět navyšovat. V období let 2010–2013 docházelo pouze k pozvolnému nárůstu, během posledních dvou let 2014–2015 se však počet volných pracovních míst rychle zvýšil na více než trojnásobek hodnoty roku 2013. Na konci roku 2015 bylo v kraji 13 551 volných pracovních míst, což odpovídalo vysokým hodnotám dosahovaným na konci roku 2008.

Graf 21 Ukazatele nezaměstnanosti ve Středočeském kraji a ČR v letech 2008 až 2015 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

Výrazně klesá počet uchazečů na jedno pracovní místo

V roce 2015 připadlo ve Středočeském kraji na jedno volné pracovní místo 3,5 uchazečů o zaměstnání, což byla hodnota pod průměrem republiky (4,4). V posledních dvou letech došlo k výrazným meziročním poklesům z nejvyšší hodnoty 15,3 uchazečů na jedno volné pracovní místo, která byla dosažena v roce 2013.

Zvyšoval se počet a podíl dlouhodobě nezaměstnaných, za pět let z desetiny na čtvrtinu z uchazečů

Během sledovaného období let 2010 až 2015 přibýlo nejvýrazněji uchazečů nejdéle evidovaných na úřadech práce, tj. déle než 2 roky (dlouhodobě nezaměstnaných), a naopak nejméně ubylo těch s nejkratší délkou evidence do 3 měsíců. Uchazečů, kteří byli nezaměstnaní déle než dva roky, bylo na konci roku 2015 hlášeno o 7,1 tis. více než na konci roku 2010, to představovalo nárůst o 223,4 %. Zatímco v roce 2010 tvořili dlouhodobě nezaměstnaní nad 2 roky zhruba desetinu všech uchazečů o zaměstnání, v roce 2015 to byla více než čtvrtina (26,5 %).

Ubylo uchazečů s nejkratší délkou evidence

Nejvýrazněji ubylo uchazečů s nejkratší délkou evidence do 3 měsíců. Zatímco na konci roku 2010 tvořili více než třetinu (35,2 %) všech uchazečů o zaměstnání, na konci roku 2015 se jejich podíl snížil na 28,8 %.

Podprůměrný byl podíl absolventů, mladistvých a osob se zdravotním postižením mezi uchazeči

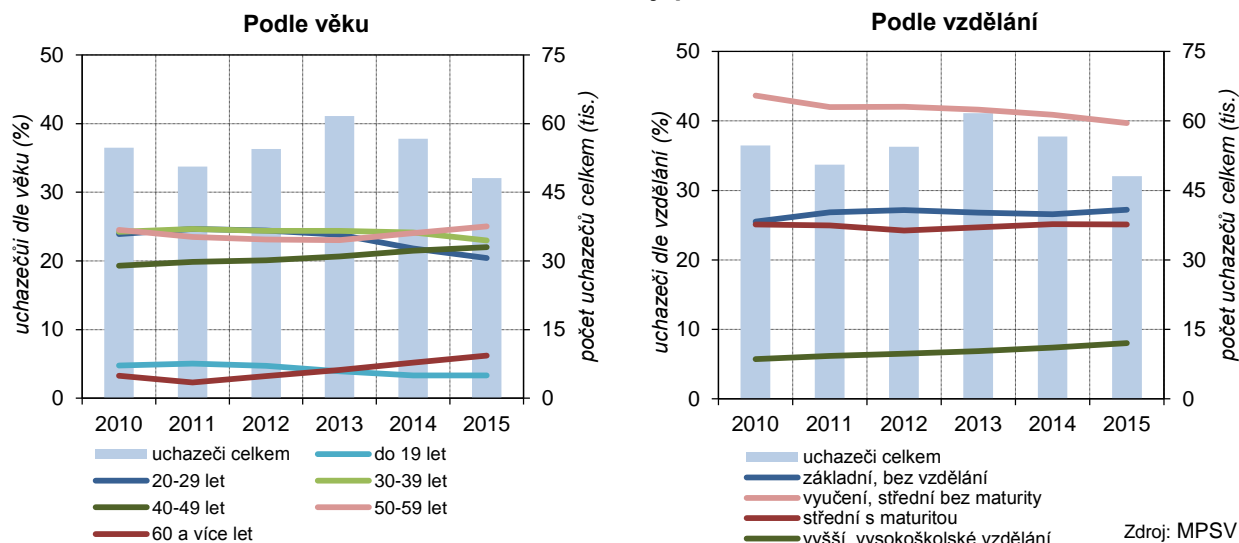
Podíl absolventů a mladistvých na celkovém počtu uchazečů činil v roce 2015 ve Středočeském kraji 4,8 % (v ČR 4,9 %), což byla pátá nejnižší hodnota mezi kraji. V posledních letech došlo ke čtyřem meziročním poklesům tohoto podílu za sebou. Osoby se zdravotním postižením tvořily 12,2 % uchazečů o zaměstnání (v ČR 12,9 %), což byl třetí nejnižší podíl mezi kraji. Zhruba čtvrtina uchazečů (26,0 %) měla v roce 2015 nárok na podporu v nezaměstnanosti, což bylo více než v rámci celé republiky (23,9 %) a jejich podíl se v posledních třech letech zvyšoval. Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti činila 6 629 Kč, oproti roku 2014 vzrostla o 4 %.

Zvyšoval se podíl starších a snižoval podíl mladších věkových kategorií uchazečů o zaměstnání

Podíly jednotlivých věkových kategorií uchazečů o zaměstnání na celkovém počtu uchazečů se během sledovaného období proměňovaly. Jasným trendem bylo zvyšování podílu starších (nad 40 let) a snižování podílu mladších (do 39 let) věkových kategorií. Nejvíce uchazečů bylo ke konci roku 2015 ve věku 50–59 let (čtvrtina). Nejvíce se od roku 2010 zvýšil podíl věkových kategorií 40–49 let a především 60 a více let. Počet uchazečů nad 60 let byl v posledních třech letech 2013–2015 vyšší než počet uchazečů do 19 let, zatímco v předchozích dvou letech 2010–2011 převažovala nejmladší věková kategorie nad nejstarší.

K výraznému snižování počtu a podílu uchazečů docházelo kromě věkové kategorie do 19 let také v druhé nejmladší kategorii 20–29 let.

Graf 22 Uchazeči o zaměstnání ve Středočeském kraji podle věku a vzdělání v letech 2010 až 2015

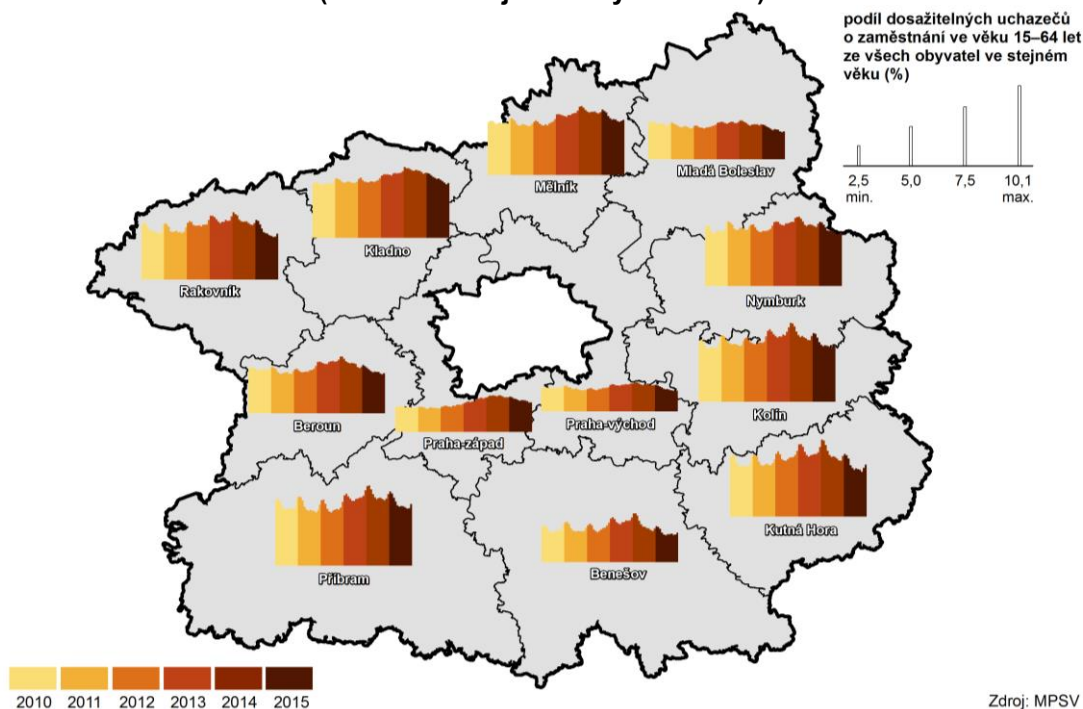

Zdroj: MPSV

Roste podíl vysokoškoláků na počtu uchazečů, ubývá těch s výučním listem a středoškoláků bez maturity

Přibližně čtvrtinu uchazečů o zaměstnání tvořili ve Středočeském kraji uchazeči se základním vzděláním a bez vzdělání – 27,2 % a uchazeči se středním vzděláním s maturitou – 25,1 %. Obě tyto kategorie si zachovávaly podobné podíly po celé sledované období let 2010–2015. Výraznější proměny probíhaly u zbylých dvou vzdělanostních kategorií. Přibýlo nezaměstnaných s vysokoškolským diplomem a vyšším vzděláním (podíl na uchazečích vzrostl z 5,7 % na 8 %) a ubylo uchazečů s výučním listem a s nižším středním vzděláním bez maturity (ze 43,6 % na 39,7 %).

Kartogram 7 Nezaměstnanost v okresech Středočeského kraje v letech 2010 až 2015 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

Pro vývoj nezaměstnanosti ve Středočeském kraji je určující především dostupnost pracovního trhu hlavního města, v případě Mladoboleslavska pak trh vázaný na celorepublikově silný podnik automobilového průmyslu. Nejnižší podíl nezaměstnaných zaznamenal na konci roku 2015 okres Praha-východ (2,6 %)

Nejnižší nezaměstnanost v rámci kraje i celé ČR zaznamenaly okresy Praha-východ, Mladá Boleslav, Praha-západ a Benešov

následovaný okresem Mladá Boleslav (3,5 %), okresem Praha-západ (3,7 %) a Benešov (3,8 %). Těmto okresům patřilo na celorepublikovém žebříčku první, třetí, čtvrté a páté místo. Mezi pěti okresy s nejnižší nezaměstnaností v republice se kromě středočeských okresů dostal jen okres Rychnov nad Kněžnou (druhé místo). Nejvyšší podíl nezaměstnaných u mužů dosahoval ve Středočeském kraji okres Příbram (10,2 %), u žen pak okres Kolín (9,6 %).

Nejvyšší nezaměstnanost dosažena v okrese Příbram a Kolín

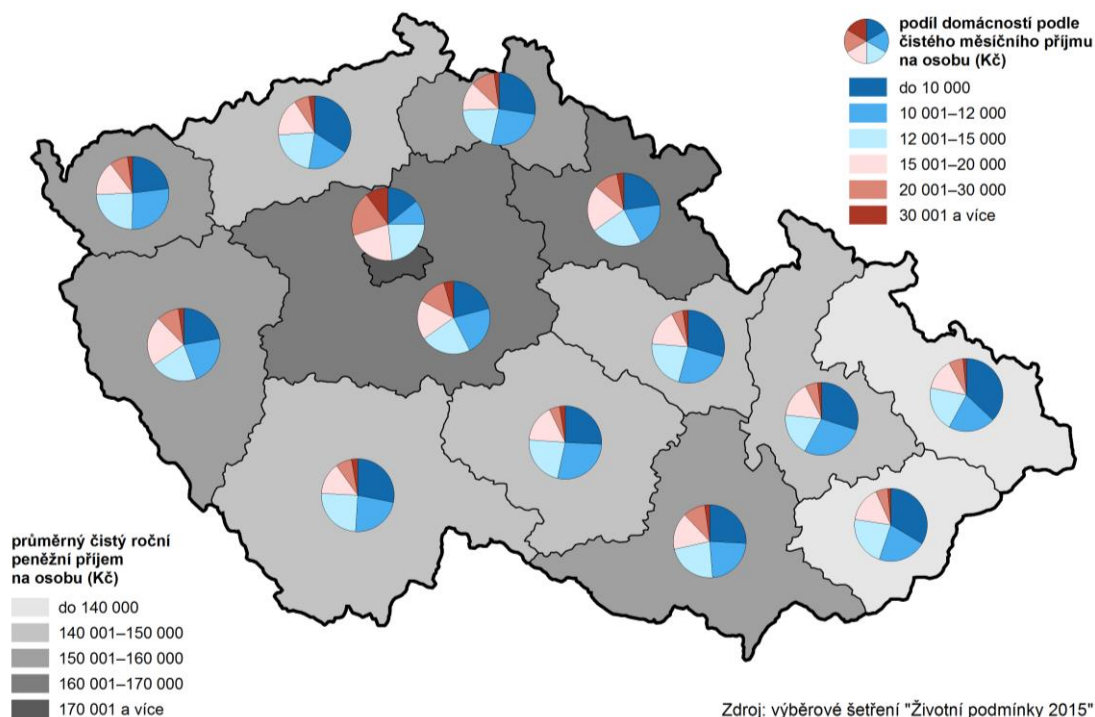
Podíl nezaměstnaných osob v kraji byl vyšší u žen (5,8 %) než u mužů (5,1 %). To platilo ve všech okresech Středočeského kraje kromě okresu Příbram, který vykázal vyšší nezaměstnanost u mužů než u žen. Tento okres byl zároveň okresem s nejvyšší nezaměstnaností v kraji, podíl nezaměstnaných osob zde na konci roku 2015 činil 7,8 %, což byla 15. nejvyšší hodnota v rámci okresů celé republiky. Nad 7% hranici se v kraji dostal ještě okres Kolín (7,3 %), který zároveň vykázal nejvyšší hodnotu podílu nezaměstnaných žen v kraji.

▪ ŽIVOTNÍ PODMÍNKY DOMÁCNOSTÍ

Příjmy domácností jsou po Praze druhé nejvyšší

V rámci výběrového šetření Životní podmínky 2015⁶ byly kromě jiného zjišťovány i příjmy domácností za rok předcházející šetření, tedy 2014. Hrubý peněžní příjem středočeských domácností dosahoval průměrně 198,3 tis. Kč na osobu, z toho čistý peněžní příjem na osobu dosahoval částky 168,5 tis. Kč (při zahrnutí naturálních příjmů 174,4 tis. Kč). Situace středočeských domácností z hlediska příjmu patřila v České republice po hl. m. Praze mezi nejlepší.

Kartogram 8 Příjmy domácností v krajích v roce 2014

Zdroj: výběrové šetření "Životní podmínky 2015"

Nejvyšších příjmů, dosahovaných 20 % domácností v ČR, dosáhlo v kraji 23,4 % domácností, to byl druhý nejvyšší podíl mezi kraji

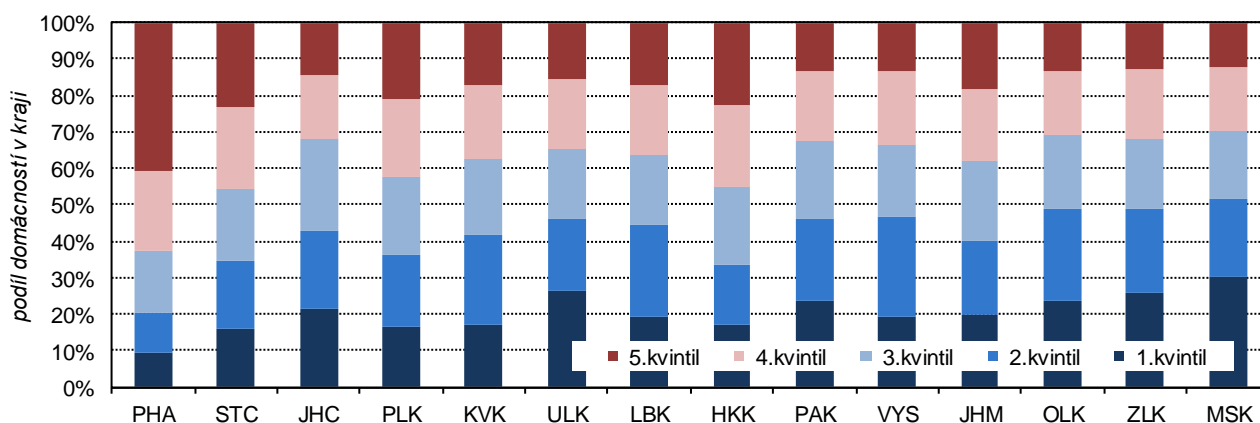
Podle celorepublikového rozdělení domácností na základě čistého příjmu do kvintilů (pět početně shodných skupin), patřilo do kvintilu s nejnižšími příjmy (hranice čistého příjmu peněžního příjmu na osobu 111,7 tis. Kč) 15,7 % středočeských domácností, tedy o 4,3 procentních bodů méně než v celé republice. V kvintilu s nejnižšími příjmy se nacházelo přibližně 80 tis. středočeských domácností, v druhém kvintilu to bylo 96 tis. a v dalších třech vyšších kvintilech to bylo již přes 100 tis. domácností. Podíly domácností ve čtvrtém (22, 2 % s příjmem 160,8–209,9 tis. Kč na osobu) a pátém kvintilu (23,4 % s nejvyššími příjmy se spodní hranicí 209,9 tis. Kč na osobu) byly celorepublikově nadprůměrné a v rámci mezikrajského srovnání byly druhé

⁶ jedná se o národní modifikaci celoevropského šetření EU-SILC.

nejvyšší; ve čtvrtém kvintilu po Královéhradeckém kraji (22,6 %) a v pátém kvintilu po hl. m. Praze (40,6 %).

Graf 23 Podíl domácností v krajích podle kvintilového rozdělení domácností ČR na základě čistého peněžního příjmů v roce 2014

Rozdělení domácností v celé ČR	1.kvintil: 20 % dom.s nejnižšími příjmy	2.kvintil: druhých 20 % domácností	3.kvintil: třetích 20 % domácností	4.kvintil: čtvrtých 20 % domácností	5.kvintil: 20 % dom. s nejvyššími příjmy
Počet domácností v ČR	865 080	865 026	865 027	865 212	864 304
Horní hranice čistého peněžního příjmu na osobu v ČR (Kč)	111 712	135 169	160 812	209 918	x

Zdroj: ČSÚ, výběrové šetření "Životní podmínky 2015"

▪ MZDY

Průměrná mzda činila 27 977 Kč, po Praze byla druhá nejvyšší

Podle strukturálního šetření mezd⁷ dosahovala hrubá průměrná měsíční mzda ve Středočeském kraji v roce 2015 částky 27 977 Kč. Jednalo se po hl. m. Praze o druhou nejvyšší průměrnou mzdu, přičemž pouze tyto dva kraje vykázaly hodnoty nad republikovým průměrem (27 811 Kč). Ve Středočeském kraji se průměrná mzda dostala nad celorepublikovou hodnotu v roce 2013 a převyšuje ji už třetím rokem. Středočeští muži pobírali v roce 2015 o 7,5 tisíce vyšší průměrnou mzdu (31 163 Kč) než ženy (23 709 Kč), což byl druhý nejvyšší rozdíl mezi pohlavími po hl. m. Praze, kde pobírali muži o více než 10 tisíc Kč vyšší mzdu než ženy. V celé republice byl rozdíl mezi pohlavími 6,7 tisíc Kč. Středočeští muži zaujímali v hodnotě průměrné mzdy druhé místo mezi kraji, ženy vykázaly třetí nejvyšší mzdu po hl. m. Praze a kraji Plzeňském. Mezi lety 2011 a 2015 vzrostla hrubá průměrná měsíční mzda ve Středočeském kraji o 9,3 %, v celé republice se jednalo o 8,5% nárůst.

Středočeští řemeslníci, opraváři, obsluha strojů a montéři pobírali nejvyšší mzdy ve srovnání s kraji ČR

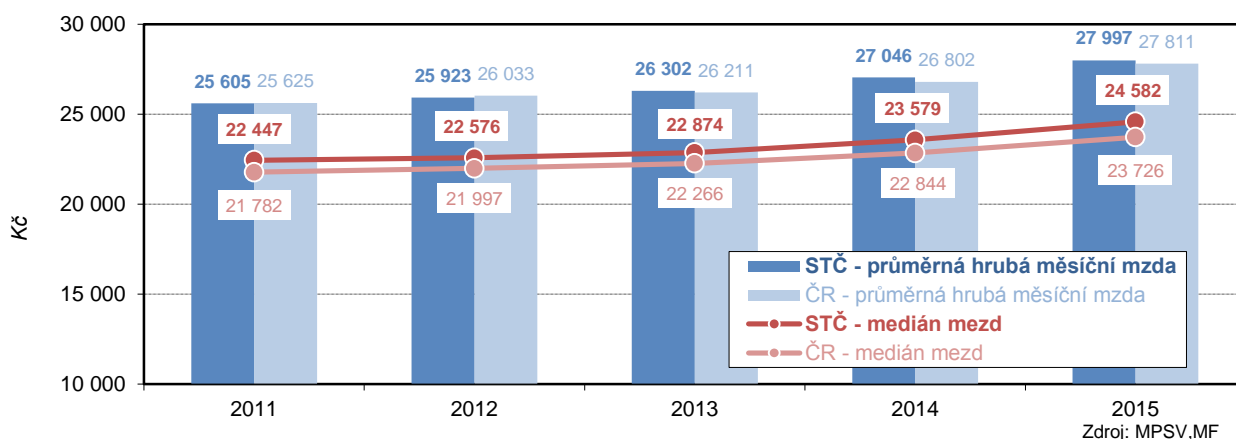
V rámci strukturálního šetření mezd se zjišťují průměrné mzdy podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání. Nejvyšší mzdy pobírali řídící pracovníci, v roce 2015 se v kraji jednalo o průměrnou částku 64 925 Kč, což byla druhá nejvyšší po hl. m. Praze (81 330 Kč). Druhou nejvyšší mzdu (36 214 Kč) v kraji vykázali specialisté, zde se jednalo o 4. nejvyšší hodnotu mezi kraji. Techničtí a odborní pracovníci pobírali 2. nejvyšší mzdu v mezikrajském srovnání (31 711 Kč) a středočeští úředníci 4. nejvyšší (22 787 Kč). Na prvním místě mezi kraji stál Středočeský kraj v hodnotě průměrné mzdy u kategorií zaměstnání s nižší úrovní vzdělání – řemeslníci a opraváři (26 710 Kč), obsluha strojů a zařízení, montéři (24 421 Kč).

⁷ údaje o průměrných mzdách jsou výsledkem strukturálního šetření mezd Ministerstva práce a sociálních věcí (výběrové šetření Informační systém o průměrném výděлку) a Ministerstva financí ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu). Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, neboť jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací. Ve srovnatelné metodice jsou údaje od roku 2011.

Graf 24 Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd ve Středočeském kraji v letech 2011 až 2015

Po Praze má kraj druhý nejvyšší mzdový medián v ČR

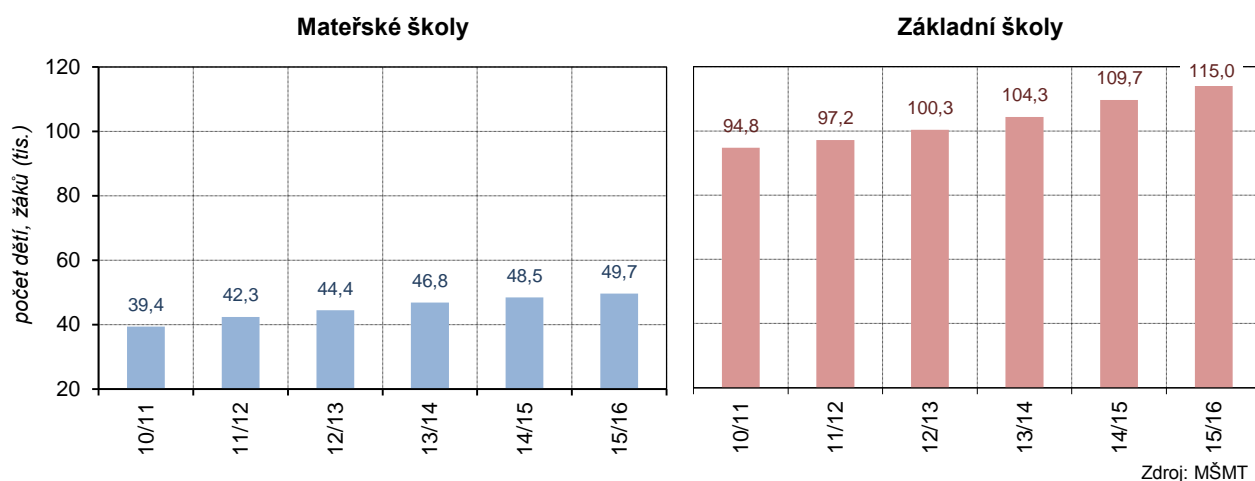
Medián mezd⁸ Středočeského kraje dosáhl v roce 2015 částky 24 582 Kč, což byla po hl. m. Praze druhá nejvyšší hodnota, stejně jako v případě průměrné hrubé mzdy. Jednalo se zároveň o hodnotu nad celorepublikovým průměrem (23 726 Kč). Rozdíl mezi mediánem mezd mužů (26 893 Kč) a žen (21 563 Kč) byl ve Středočeském kraji 5,3 tisíc Kč, což byl druhý nejvyšší rozdíl po kraji Vysočina (5,7 tis. Kč), v celé republice se jednalo o rozdíl 4,2 tisíc Kč. Pořadí krajů v rámci jednotlivých pohlaví bylo v případě mediánu stejné jako u průměrné mzdy, muži vykázali druhou (po hl. m. Praze) a ženy třetí nejvyšší hodnotu (po Praze a Plzeňském kraji). Mezi lety 2011 a 2015 vzrostl mzdový medián ve Středočeském kraji o 9,5 %, v celé republice se jednalo o 8,9% nárůst.

VZDĚLÁVÁNÍ

Roste počet mateřských škol, dětí v nich, tříd i učitelů

Ve Středočeském kraji docházelo v posledních letech k výraznému nárůstu počtu dětí a žáků v mateřských a základních školách. Důvodem byl demografický vývoj v kraji ovlivněný vysokými přírůstky obyvatel stěhováním. Nejvyšší přírůstky obyvatel stěhováním byly zaznamenány v letech 2007–2008, přícházelo především mladé obyvatelstvo připravené v kraji založit rodinu. To se následně promítlo do vývoje počtu narozených dětí, kterých přišlo ve Středočeském kraji na svět nejvíce v letech 2008–2010. V případě mateřských škol se již hlavní nárůst počtu dětí plně promítl, problém nedostačujících míst ve školkách byl v řadě obcí především v nejtěsnějším zázemí Prahy jasně patrný. U základních škol se již nárůst počtu žáků také promítl, v současné době dochází k jeho vrcholení, nejsilnější populační ročníky zahajují školní docházku.

Graf 25 Počty žáků v mateřských a základních školách ve Středočeském kraji ve školních rocích 2010/2011 až 2015/2016

⁸ ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni

Na jednoho učitele MŠ připadalo v roce 2015 v průměru 12,5 dětí, na jednu třídu 22,9 dětí

Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2015/2016 celkem 755 mateřských škol. Za posledních pět let došlo k jejich 14% nárůstu, což byl druhý nejvyšší nárůst mezi kraji po hl. m. Praze. Počet dětí v mateřských školách se přiblížil padesátitisícové hranici (49 663) a nárůst za posledních pět let byl nejvyšší mezi všemi kraji (o 26 %). Vzrostl rovněž počet učitelů (o 30 %). I přes akutní problém s nedostatkem míst ve školkách a nutnost jejich rychlého řešení v podobě rozšiřování kapacit nedocházelo ke snižování kvality měřené počtem dětí ve třídách a počtem dětí připadajících na jednoho učitele. Ve školním roce 2015/2016 připadalo na jednu třídu 22,9 dětí, což bylo méně, než ve školním roce 2010/2011 (23,3). Na jednoho učitele připadlo 12,5 dětí, přičemž před pěti lety to bylo 12,9 dětí.

Žáků základních škol přibývalo, s nejvyšší intenzitou v posledních dvou letech, zatímco u škol mateřských již intenzita růstu slábne

Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2015/2016 celkem 534 základních škol. Za posledních pět let se zvýšil počet základních škol pouze v pěti krajích, přičemž v Praze a Středočeském kraji bylo navýšení nejvyšší (o 14 resp. 10 škol). Počet žáků vzrostl ve Středočeském kraji o 21,3 %, přičemž nejvyšší intenzita nárůstu nastoupila v návaznosti na demografický vývoj v posledních dvou letech (meziročně 5% nárůsty), na rozdíl od mateřských školek, kde v posledních letech už docházelo ke slábnutí intenzity nárůstu. Základní školu navštěvovalo ve Středočeském kraji ve školním roce 2015/2016 celkem 115 005 žáků. Zatímco u mateřských škol se počty dětí připadající na jednu třídu a učitele průběžně snižovaly, u základních škol byl trend opačný, docházelo k jejich zvyšování. Na jednu třídu připadalo ve Středočeském kraji 20,5 žáků, což byl druhý nejvyšší počet po hl. m. Praze (21,0 dětí) a nárůst za posledních 5 let zde byl nejvyšší mezi kraji (o 1,4 dítěte). Na jednoho učitele připadlo v kraji 15,4 žáků, což bylo nejvíce mezi kraji a nárůst zde byl rovněž nejvyšší (o 1,5 dítěte).

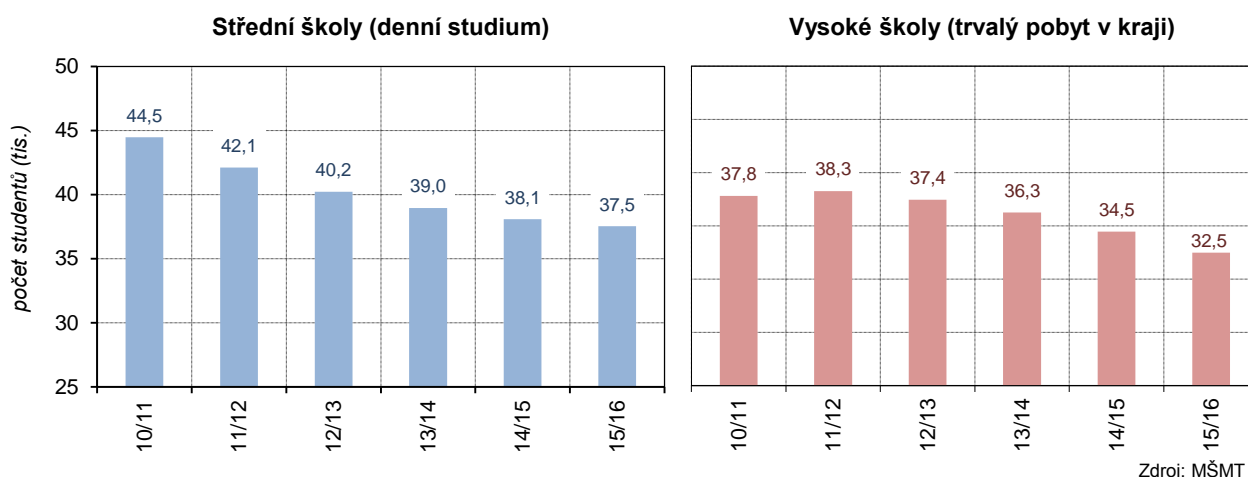
Nejvíce dětí v mateřských a základních školách přibýlo v zázemí Prahy

Počet dětí v mateřských a základních školách se zvýšil ve všech okresech kraje. Největší intenzita nárůstu byla zaznamenána v okresech Praha-východ a Praha-západ v návaznosti na demografický vývoj a vliv procesu suburbanizace. Příliv přistěhovalých a následné vysoké počty narozených dětí byly patrné právě v nejtěsnějším zázemí hlavního města. Naopak nejnižší nárůsty počtu dětí v mateřských a základních školách vykázaly periferní okresy kraje s nejméně příznivým demografickým vývojem – okresy Příbram, Rakovník a Kutná Hora.

Slabé ročníky devadesátých let snížily stav středních školáků, v budoucnu lze očekávat oživení

Ve Středočeském kraji bylo ve školním roce 2015/2016 celkem 152 středních škol a v denní formě na nich studovalo 37 534 žáků. Během posledních pěti let docházelo ke snižování počtu žáků (o 15,6 %), pokles byl ale druhý nejnižší mezi kraji a jeho intenzita se snižuje. Pokles stavů na středních školách bude nadále slábnout a slabé ročníky devadesátých let minulého století budou na středních školách postupně nahrazovány silnějšími populačními ročníky procházejícími v současné době základními školami, a tak se vzhledem k demografickému vývoji dá očekávat opětovný růst počtu žáků s maximem za 8–12 let.

Graf 26 Počty studentů na středních školách a vysokoškolských studentů s trvalým bydlištěm ve Středočeském kraji ve školních rocích 2010/2011 až 2015/2016

Počet vysokoškoláků s trvalým bydlištěm v kraji se začal snižovat

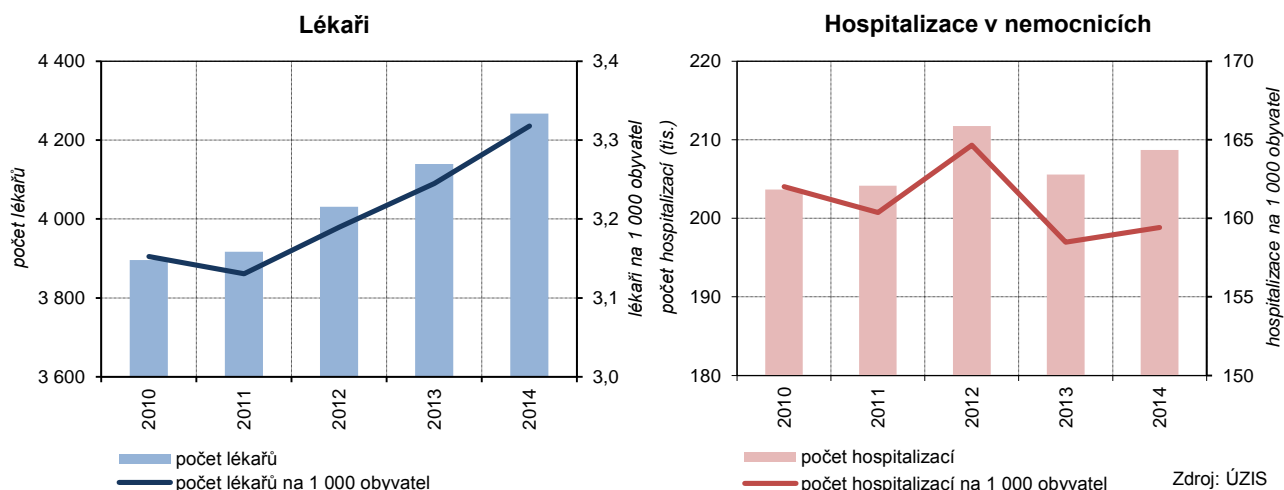
Na území Středočeského kraje nemá v současné době sídlo žádná státní vysoká škola, sídlí zde dvě soukromé, na kterých ve školním roce 2015/2016 studovalo celkem 3 385 studentů, z toho 11,2 % cizinců. Počet vysokoškolských studentů ve Středočeském kraji byl mezi kraji třetí nejnižší, méně studentů vykázaly pouze kraj Karlovarský a Vysočina. Slabé ročníky osob narozených v 90. letech začaly značně ovlivňovat i terciální vzdělání. Od roku 2012 docházelo k poklesům počtu Středočechů studujících na vysokých školách, přičemž meziroční pokles se stále zvyšoval, v posledním roce dosáhl hodnoty 5,7 %. Celkem 32 486 Středočechů studovalo ve školním roce 2015/2016 na vysokých školách republiky.

ZDRAVOTNICTVÍ

Počet lékařů rychle rostl, intenzita lékařské péče ale zůstala nejnižší mezi kraji

V roce 2014 bylo ve Středočeském kraji evidováno celkem 4 343 lékařů (přepočtený počet na celé území), z toho 4 267 lékařů v nestátních zařízeních. Počet lékařů se dlouhodobě v kraji zvyšoval, nárůst o 9,6 % ve srovnání s rokem 2010 byl třetí nejvyšší po Jihomoravském a Karlovarském kraji. Intenzita lékařské péče, tj. počet lékařů na 1 000 obyvatel, se sice v posledních třech letech také zvyšovala, i přesto ale vykazovala nejnižší hodnotu mezi všemi kraji (3,3 v roce 2014). Důvodem nízké hodnoty je charakter území s neexistencí krajského města a snadným dosahem zdravotnických služeb hl. m. Prahy. Tomu odpovídají nejnižší hodnoty intenzity lékařské péče v okresech Praha-západ (1,5) a Praha-východ (1,9), jejichž obyvatelstvo využívá dostupnosti lékařských zařízení Prahy. Naopak nejvyšší intenzita lékařské péče byla dosažena v okresech s největšími středočeskými městy Kladno (5,5) a Mladá Boleslav (4,2).

Graf 27 Lékaři a hospitalizace ve Středočeském kraji v letech 2010 až 2014

Počet obyvatel na jednoho lékaře byl mezi kraji nejvyšší

V roce 2014 připadalo na 1 lékaře přibližně 301 obyvatel, což bylo nejvíce mezi kraji, republikový průměr činil 214 obyvatel. V posledních třech letech byl ve Středočeském kraji zaznamenán meziroční pokles, k největšímu snížení o 7 obyvatel (o 2,2 %) došlo v posledním roce 2014 oproti roku 2013. I tak ale počet obyvatel na jednoho lékaře zůstal nad hranicí 300, kterou v celém sledovaném období nepřekročil žádný jiný kraj.

Snižil se počet lůžek v nemocnicích

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2014 v provozu celkem 24 nemocnic s 5 406 lůžky. Počet lůžek v nemocnicích (včetně ambulantních) se mezi lety 2010 a 2014 o 8,5 % snížil. Počet hospitalizovaných pacientů ve středočeských nemocnicích ve sledovaném období kolísal (s maximem 211,7 pacientů v roce 2012) a v roce 2014 vykázal hodnotu 208,7 tisíc pacientů.

Nadprůměrná ošetrovací doba oproti republice

Průměrná ošetrovací doba v roce 2014 činila 7,1 dne, což představovalo hodnotu nad republikovým průměrem (6,8). Nadprůměrné bylo rovněž využití lůžkového fondu v nemocnicích, které dosáhlo v roce 2014 hodnoty 267,9 dní oproti republikovému průměru 263,5 dní. Zatímco délka ošetrovací doby v posledních letech spíše stagnovala, využití lůžkového fondu třikrát meziročně vzrostlo.

▪ DOČASNÁ PRACOVNÍ NESCHOPNOST

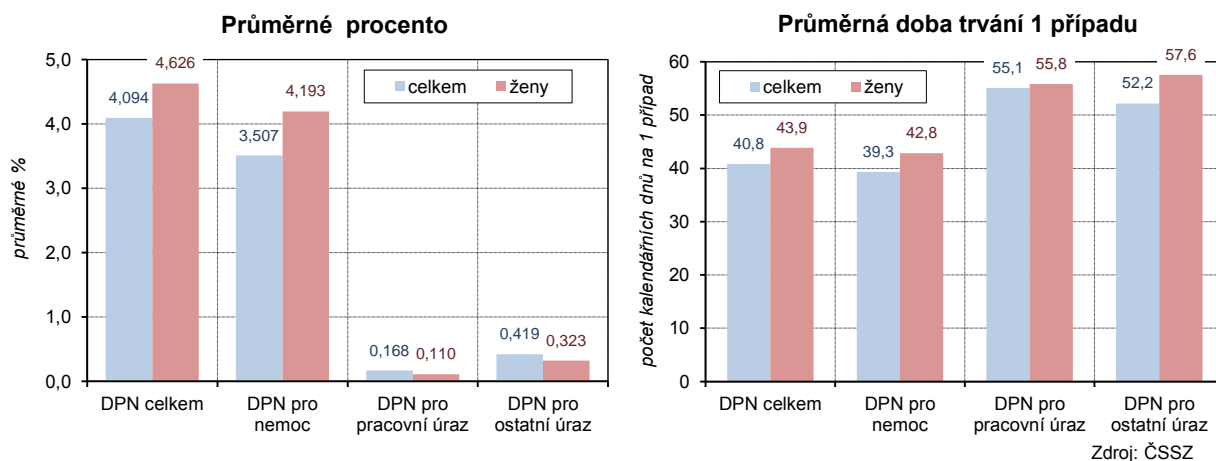
Čtvrté nejnížší procento dočasné pracovní neschopnosti mezi kraji

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti udává, kolik ze sta pojištěnců je průměrně každý den v dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz. Ve Středočeském kraji se v roce 2015 jednalo o hodnotu 4,094, což byla čtvrtá nejnížší hodnota po hl. m. Praze (3,120), Královéhradeckém (4,050) a Jihomoravském (4,051) kraji. Ženy vykázaly vyšší průměrné procento pracovní neschopnosti, ve Středočeském kraji to bylo 4,626, což představovalo pátou nejnížší hodnotu mezi kraji (nížší ještě v kraji Olomouckém). V rámci okresů bylo nejnížšího procenta pracovní neschopnosti dosaženo v okrese Praha-západ (3,375), což byla třetí nejnížší hodnota mezi všemi okresy republiky (po okresech Jeseník a Brno-město). Nejvyššího procenta dosáhl naopak okres Kutná Hora (4,756). Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti se třikrát za sebou zvýšilo, k nejvyššímu meziročnímu nárůstu o 9,3 % došlo v posledním roce 2015.

V okrese Praha-západ druhé nejnížší procento dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc v rámci republiky

Hlavní důvod pracovní neschopnosti představuje nemoc. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc bylo v roce 2015 ve Středočeském kraji 3,507, u žen se jednalo o vyšší hodnotu (4,193), přičemž pořadí v rámci krajů se shodovalo s pořadím jako u pracovní neschopnosti celkem (tzn. čtvrté resp. páté místo). Mezi okresy byla pracovní neschopnost pro nemoc nejnížší na Praze-západ (2,892), což byla po okrese Jeseník druhá nejnížší hodnota v rámci všech okresů republiky. Naopak nejvíce nemocní byli pracující v okrese Beroun (4,094).

Graf 28 Dočasná pracovní neschopnost ve Středočeském kraji v roce 2015

Pracovní neschopnost roste více v důsledku nemocí než úrazů

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti pro pracovní úraz bylo 0,168 a pro ostatní úraz 0,419. Zatímco v případě nemoci byla hodnota u žen vyšší než celkový průměr, u úrazů zaznamenaly ženy hodnotu nižší (0,110 resp. 0,323). Větší vliv na velký meziroční nárůst celkového procenta dočasné pracovní neschopnosti mezi lety 2014 a 2015 měla nemoc než úrazy. Zatímco u pracovní neschopnosti pro nemoc došlo k nárůstu o 10 %, v případě úrazů byl nárůst poloviční (o 5,2 %).

Průměrná doba trvání pracovní neschopnosti je nižší než v republice, nejkratší v ČR má okres Mladá Boleslav

Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti byla 40,8 kalendářních dnů, u žen 43,9, jednalo se o páté nejnížší hodnoty v rámci krajů republiky. V případě nemoci trvala průměrně pracovní neschopnost 39,3 resp. 42,8 dní, u úrazů byla vyšší, v případě pracovních úrazů 55,1 resp. 55,8 dní a u ostatních úrazů 52,2 resp. 57,6 dní. Nejkratší doba pracovní neschopnosti byla v roce 2015 zaznamenána v okrese Mladá Boleslav (33,2 dne), což byla nejnížší hodnota mezi všemi okresy republiky. Naopak nejdéle trvala pracovní neschopnost v okrese Rakovník (48,2 dne). Meziročně se délka trvání pracovní neschopnosti snížila, v roce 2015 byla o 2,8 kalend. dne nižší než v roce 2014.

▪ SOCIÁLNÍ SLUŽBY

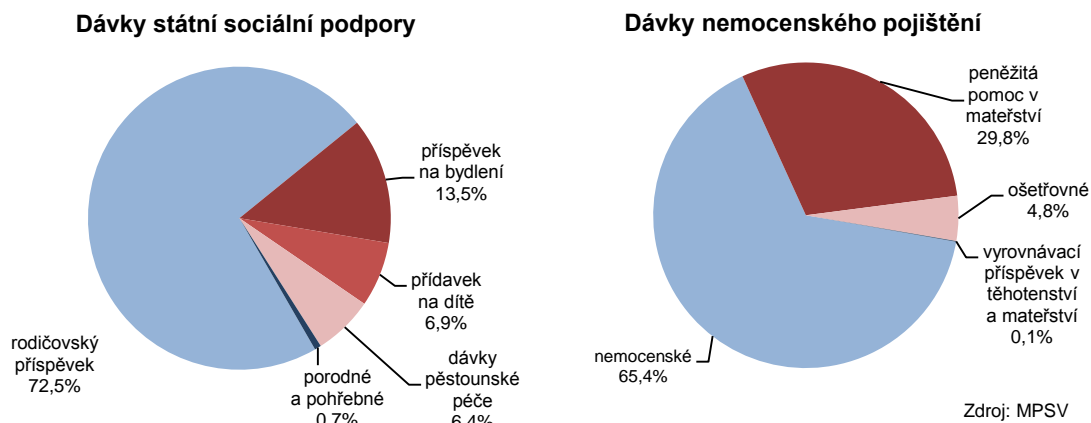
Počet dávek i výdaje na dávky státní sociální podpory se snižovaly

V rámci státní sociální podpory bylo v roce 2015 ve Středočeském kraji vyplaceno 1 145 tisíc dávek (včetně dávek péčovské péče), což byla nejnižší hodnota od roku 2010, kdy bylo vyplaceno 1 395 tisíc dávek. Přířivky na dítě tvořily 42,7 % vyplacených dávek státní sociální podpory, v roce 2015 jich bylo 489 tisíc. Rodičovský příspěvek se na dávkách podílel 39 %, v roce 2015 bylo vyplaceno 446,8 tis. dávek. Příspěvek na bydlení vykázal podíl 15 %, vyplaceno bylo 172,2 dávek. Dávek péčovské péče bylo vyplaceno 33,7 tisíc (tvořily 2,9 %). Výdaje na dávky státní sociální podpory se rovněž snižovaly, v roce 2015 klesly na částku 4 203 mil. Kč oproti 4 734 mil. Kč v roce 2010. Nejvíce bylo v roce 2015 vydáno na rodičovský příspěvek 3 047 mil. Kč (72,5 %), dále na příspěvek na bydlení 566 mil. Kč (13,5 %), na přířivku na dítě 291 mil. Kč (6,9 %), na dávky péčovské péče 270 mil. Kč (6,4 %).

Výdaje na dávky státní sociální podpory na 1 obyvatele jsou čtvrté nejnižší mezi kraji

Na jednoho obyvatele připadalo ve Středočeském kraji v roce 2015 průměrně 3 183 Kč výdajů na dávky státní sociální podpory, to byla hodnota pod průměrem republiky (3 569 Kč) a čtvrtá nejnižší hodnota mezi kraji. Nižší výdaje na obyvatele zaznamenaly jen kraje Plzeňský, Zlínský a Vysočina. Rovněž u tohoto ukazatele docházelo k průběžnému poklesu, v roce 2010 činily výdaje na dávky státní sociální podpory na 1 obyvatele 3 765 Kč.

Graf 29 Výdaje na dávky státní sociální podpory a nemocenského pojištění ve Středočeském kraji v roce 2015

Výdaje na dávky nemocenského pojištění se zvyšovaly, mateřské patří mezi kraje k nejvyšším, nemocenské k nejnižším

Na dávky nemocenského pojištění bylo v roce 2015 ve Středočeském kraji vydáno 2 234,5 mil. Kč. Z toho 65,4 % (1 461,5 mil. Kč) tvořilo nemocenské, 29,8 % (665,1 mil. Kč) peněžitá pomoc v mateřství, 4,8 % (106,3 mil. Kč) ošetřovné a 0,1 % vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství. V případě peněžitých pomoci v mateřství vykázal Středočeský kraj čtvrtý nejvyšší podíl a v případě nemocenských dávek naopak čtvrtý nejnižší podíl v mezikrajském srovnání. Všechny druhy dávek nemocenského pojištění zaznamenaly v posledních dvou letech nárůst a v roce 2015 dosáhly nejvyšších hodnot od roku 2010. Nejvyšší nárůst vykázaly dávky na ošetřovné, které vzrostly mezi roky 2010 a 2015 2,7krát. Celkové výdaje na dávky nemocenského pojištění vzrostly v tomto období o 6,3 %.

V kraji bylo v roce 2015 k dispozici 400 zařízení sociálních služeb

Ve Středočeském kraji bylo v roce 2015 k dispozici celkem 400 zařízení sociálních služeb. Jednalo se o široké spektrum zařízení poskytujících služby různým skupinám obyvatelstva. Zařízeními s nejvyššími kapacitami lůžek byly domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením. Do těchto tří druhů sociálních zařízení bylo v roce 2015 soustředěno 85 % lůžek kraje. Nejvíce bylo domovů pro seniory (71), nacházelo se v nich celkem 5 113 lůžek. Domovů se zvláštním režimem bylo celkem 41 s 2 097 lůžky a domovů pro osoby se zdravotním postižením 24 s 1 481 lůžky.

Zatímco počet lůžek v domovech pro seniory a pro osoby se zdravotním postižením v posledních pěti letech zůstával na stejné úrovni, počet lůžek

Výrazně vzrostl počet lůžek v domovech se zvláštním režimem

v domovech se zvláštním režimem se výrazně zvýšil, mezi lety 2010 a 2015 se jednalo o 2,4násobný nárůst. Domov se zvláštním režimem se používá pro označení pobytové sociální služby pro lidi nemocné stařeckou demencí, Alzheimerovou nemocí a ostatními typy demencí, kteří mají z důvodu těchto onemocnění sníženou soběstačnost, a proto potřebují pravidelnou pomoc jiné osoby. Nárůstem počtu lůžek v těchto zařízeních kopíruje Středočeský kraj trend stále rostoucí nutnosti řešení péče o osoby se specifickými potřebami, kterých přibývá v souvislosti se stárnutím obyvatelstva.

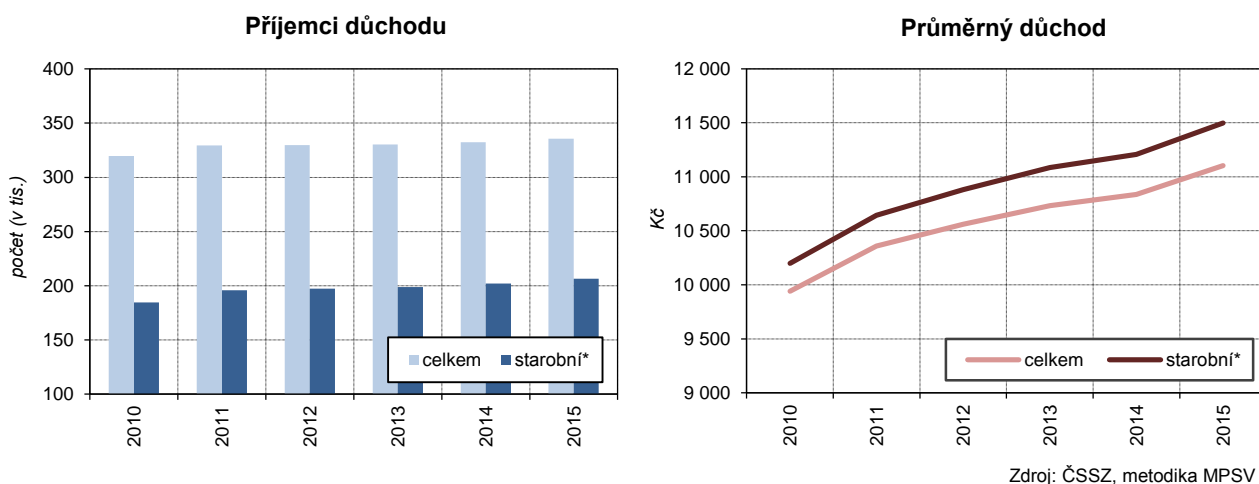
▪ DŮCHODOVÉ ZABEZPEČENÍ

Podle údajů České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) a metodiky Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) pobíralo ve Středočeském kraji ke konci roku 2015 plný či částečný důchod přibližně čtvrtina populace (335,7 tisíc osob), z toho 61,5 % (206,6 tisíc osob) brala starobní důchod samostatně (sólo) a 21,4 % (71,7 tisíc osob) starobní důchod v kombinaci s jinými (vdovský, vdovecký). Častějšími příjemci důchodu byly ženy; z deseti osob pobírajících starobní důchod bylo šest žen.

Roste počet příjemců starobního důchodu – za pět let o 12 %; zvýšil se i podíl na populaci

V návaznosti na demografický vývoj a stárnutí populace počet příjemců důchodu dlouhodobě roste; v porovnání se stavem před pěti lety (2010) vzrostl počet osob pobírajících starobní důchod (sólo bez souběhu) přibližně o 22 tisíc, což znamenalo 12% nárůst. Zvýšil se i podíl těchto osob na počtu populace celkem, a to o 1 procentní bod na 15,6 % na konci roku 2015.

Graf 30 Počet příjemců a výše důchodu ve Středočeském kraji v letech 2005 až 2015

Pětina starobních důchodců byla v předčasném důchodu, méně tomu bylo v ČR už jen v hlavním městě

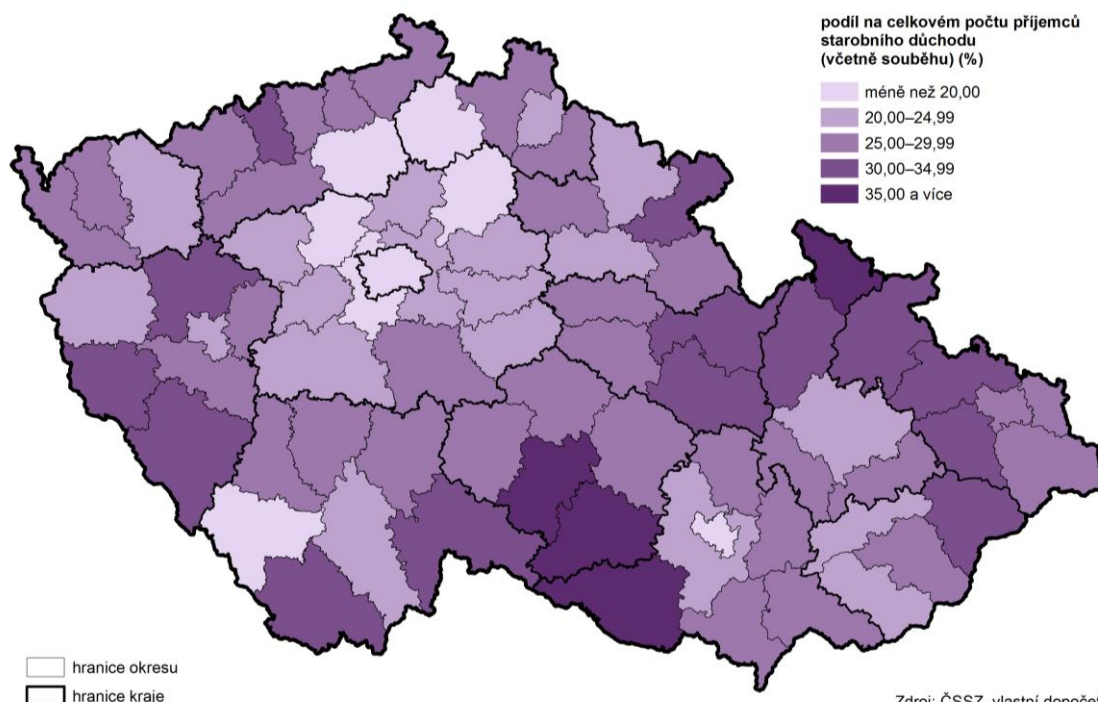
Na zvyšování počtu příjemců důchodu má vliv nejen demografický vývoj kraje, kdy obyvatelstvo stárne a odchází do starobního důchodu, ale také sociálně-ekonomický vývoj, kdy roste počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod; oproti stavu před pěti lety (2010) přibylo těchto osob o téměř 18 tis., bylo jich o 42,3 % více. Podíl starobních důchodců pobírajících předčasný důchod ve Středočeském kraji patřil po seniorech v Praze (13,2 %) mezi kraji k druhému nejnižšímu (průměr ČR 24,8 %).

Nejčastěji do předčasného důchodu odcházeli muži na Benešovsku a ženy na Mělnicku, nejméně osoby na Praze-západ

V meziokresním porovnání kraje se v roce 2015 podíl osob pobírajících starobní důchod předčasně pohyboval v rozmezí od 17,2 % v okrese Praha-západ do 26,0 % v okrese Benešov. Stejně okresy figurovaly u minima a maxima tohoto ukazatele i v kategorii mužů (min. okr. Praha-západ 18,5 % – max. okr. Benešov 30,1 %), u žen dosahoval maximální hodnoty jiný okres (min. okr. Praha západ 16,2 % – max. okr. Mělník 23,8 %). V porovnání s obdobím před pěti lety (2010), dosahovaly u pohlaví celkem minima a maxima stejné okresy, pouze podíly byly v průměru o 4–5 procentních bodů nižší (Praha-západ 13,4 %, Benešov 20,2 %).

Kartogram 9 Příjemci předčasného důchodu v okresech v prosinci 2015

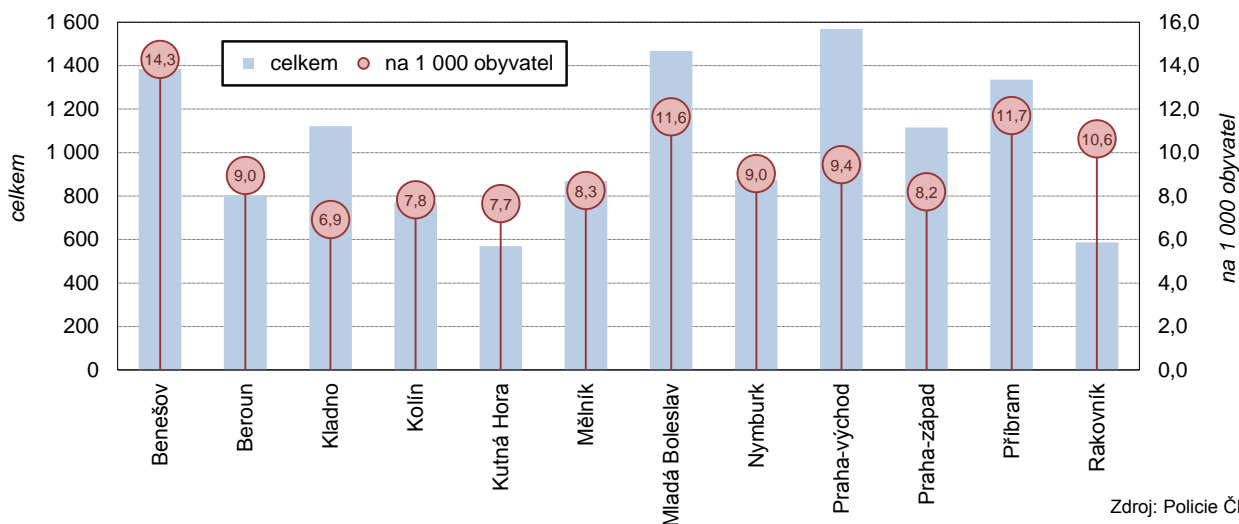

▪ DOPRAVNÍ NEHODY

Dopravních nehod v kraji přibývalo

Na území kraje se stalo během roku 2015 celkem 12 463 dopravních nehod. To bylo nejvíce od roku 2009, kdy došlo ke změně metodiky ve zjišťování dopravních nehod. Počet dopravních nehod se od tohoto roku neustále zvyšoval, k největšímu meziročnímu nárůstu došlo v posledním roce – o 7,4 %.

Graf 31 Dopravní nehody v okresech Středočeského kraje v roce 2015

Kraj měl třetí nejvyšší počet dopravních nehod na tisíc obyvatel, okres Benešov druhý nejvyšší v ČR

Na tisíc obyvatel připadlo v roce 2015 ve Středočeském kraji 9,4 dopravních nehod, což bylo více, než činil republikový průměr (8,8) a jednalo se o třetí nejvyšší hodnotu mezi kraji po hl. m. Praze (17,0) a Ústeckém kraji (11,8). Nejméně nehod na tisíc obyvatel vykázal okres Kutná Hora (7,7). Nejvyšší hodnotu zaznamenal naopak okres Benešov (14,3), kde se jednalo o druhý nejvyšší počet dopravních nehod na tisíc obyvatel mezi všemi okresy republiky (po okrese Ústí nad Labem).

Úmrtnost při dopravních nehodách meziročně kolísala

Počet usmrcených osob při dopravních nehodách v kraji kolísala, střídaly se meziroční poklesy a nárůsty. V roce 2015 bylo ve Středočeském kraji při dopravních nehodách usmrceno celkem 102 osob, což bylo o 14 méně než v roce 2014, ale o 14 více než v roce 2013. V posledních dvou letech bylo usmrceno nejvíce osob na silnicích Benešovska.

KRIMINALITA

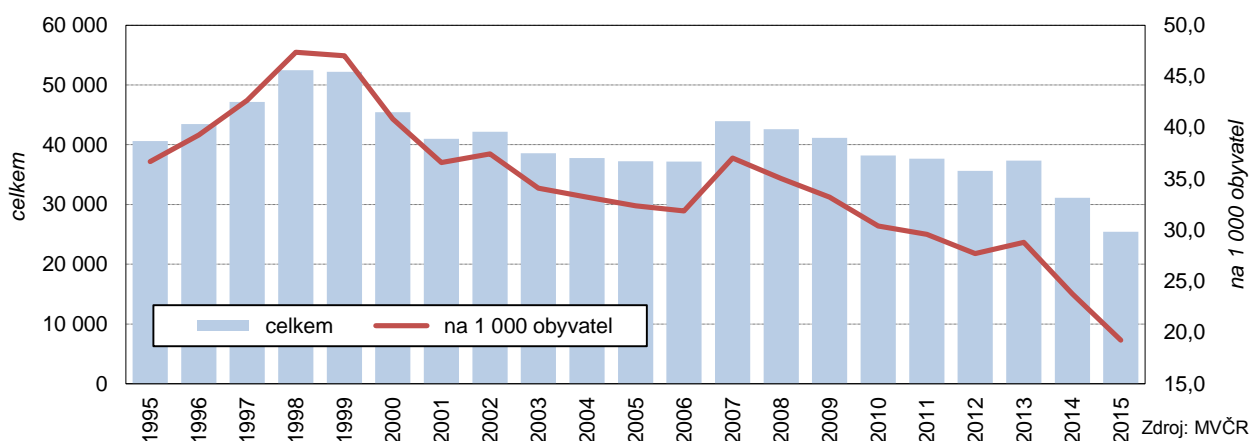
Počet zjištěných trestných činů v roce 2015 byl nejnižší za posledních 20 let

Na území Středočeského kraje bylo v roce 2015 zjištěno celkem 25 442 trestných činů. Po poklesech, které probíhaly v období let 2008 až 2012, došlo v roce 2013 k meziročnímu nárůstu o 1,7 tisíc (4,8 %) zjištěných činů. Ve dvou posledních letech následovaly velké meziroční poklesy o 16,7 % a 18,2 % a počet trestných činů se dostal na nejnižší hodnotu zaznamenanou za posledních dvacet let.

Snížil se počet obecných trestných činů, zvýšil se počet hospodářských trestných činů

Tři čtvrtiny (74,4 %) všech zjištěných trestných činů ve Středočeském kraji tvořila v roce 2015 obecná kriminalita, počet trestných činů v této kategorii zaznamenal oproti roku 2014 pokles o 22,1 %. Desetina trestných činů (10,2 %) spadala do kategorie hospodářské kriminality, zde však došlo k meziročnímu nárůstu počtu trestných činů o 4,8 %. Celorepublikově přitom došlo u hospodářských trestných činů k poklesu.

Graf 32 Zjištěná trestná činnost ve Středočeském kraji v letech 1995 až 2015

Intenzita kriminality se snižovala, nejvyšší je v okolí Prahy

Intenzita kriminality (zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel) dosahovala v kraji v roce 2015 hodnoty 19,3 a pohybovala se pod republikovým průměrem (23,5). Po výrazných meziročních poklesech v posledních dvou letech spadl počet trestných činů přepočtený na tisíc obyvatel na nejnižší hodnotu celého dvacetiletého období. Nejvyšší intenzita kriminality byla zjištěna v okolí Prahy, v okresech Praha-východ (21,9) a Praha-západ (21,0), nejnižší naopak na Kutnohorsku (13,4).

Během roku 2015 bylo v kraji objasněno celkem 11 202 spáchaných trestných činů. Počet objasněných trestných činů se v posledních dvou letech snížil (stejně jako celkový počet zjištěných trestných činů).

3. Ekonomický vývoj

▪ MAROEKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ

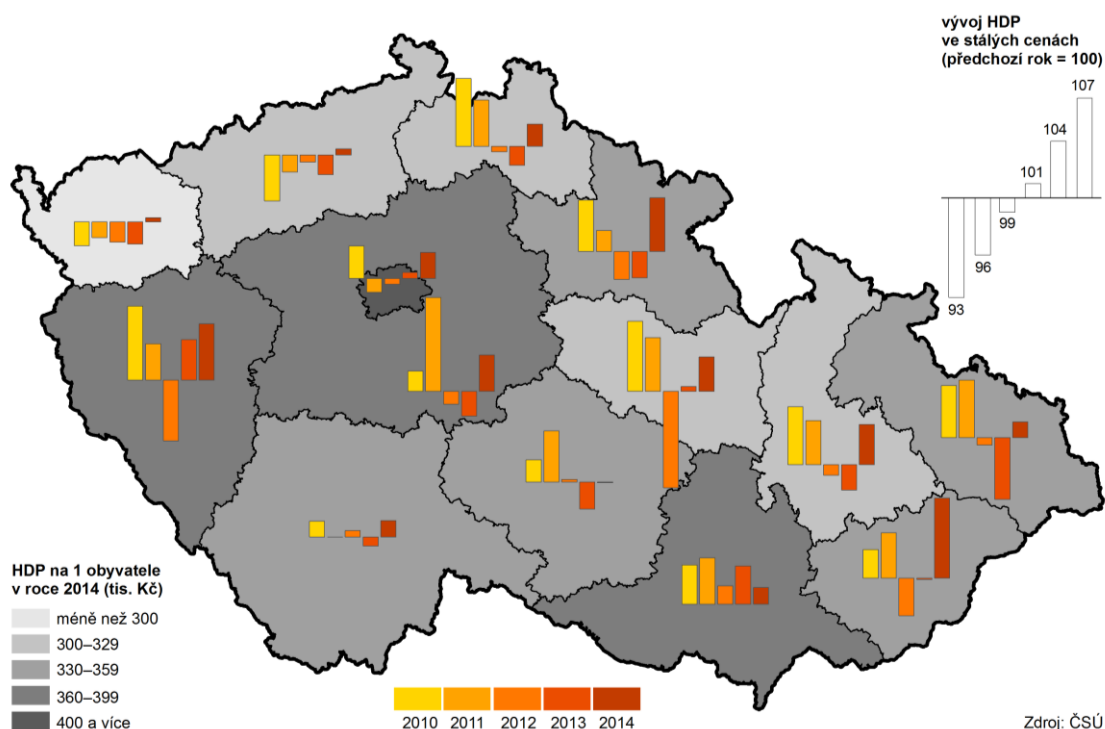
Ekonomická výkonnost kraje patří k předním v ČR

Ekonomická výkonnost Středočeského kraje patřila v posledních letech v regionálním srovnání ČR k těm předním. Makroekonomické ukazatele dosahovaly často druhých nejvyšších hodnot hned po hl. m. Praze, jejíž ekonomická výkonnost značně převyšuje všechny kraje. Z hlediska dvacetiletého vývoje došlo k posunu Středočeského kraje na přední příčky v rámci republikového žebříčku a upevnění pozice ekonomicky výkonného regionu.

Hodnota krajského HDP na obyvatele byla v ČR 4. nejvyšší

Hrubý domácí produkt (HDP) dosáhl ve Středočeském kraji v roce 2014 hodnoty 483,5 mld. Kč. Na jednoho obyvatele tak připadalo 369,3 tis. Kč (13 413 EUR), což byla 4. nejvyšší hodnota mezi kraji. Vyšších hodnot dosáhly mimo Prahu (829,2 tis. Kč) ještě kraj Jihomoravský (397,2 tis. Kč) a Plzeňský (384,1 tis. Kč).

Kartogram 10 Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2010 až 2014

Na republikovém HDP se kraj podílel více než desetinou, což byl druhý nejvyšší podíl po Praze

Z hlediska hrubého domácího produktu posiloval Středočeský kraj v dlouhodobém pohledu svoje postavení v rámci celé republiky zejména v druhé polovině 90. let a poté si jedno z předních míst stále udržoval. Zatímco v roce 1995 se kraj na celorepublikové hodnotě HDP podílel 9,9 %, v roce 2002 to bylo 11,0 %. Po období mírného poklesu a kolísání se hodnota podílu vrátila v roce 2012 nad jedenáctiprocentní hranici (11,1 %) a nad touto hodnotou se již nadále pohybuje – naposledy v roce 2014 to bylo 11,3 %. Zatímco v roce 1995 stál Středočeský kraj na 4. místě v podílu na republikovém HDP (po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji), od roku 1998 zaujímá druhé místo za hl. m. Prahou (kromě roku 2013, kdy se na druhé místo dostal kraj Jihomoravský).

V roce 2014 dosáhla hodnota HDP na obyvatele 91,2 % průměru ČR, za 20 let se kraj posunul ze 7. na 4. příčku mezi kraji

Postavení Středočeského kraje mezi ostatními regiony České republiky se mezi lety 1995 a 2014 zlepšovalo i z hlediska hodnoty HDP přepočteného na obyvatele. Zatímco v roce 1995 se kraj nacházel s hodnotou 92,5 % celorepublikového průměru na 7. místě, v roce 2014 obsadil s 91,2 % 4. místo za hl. m. Prahou, Jihomoravským a Plzeňským krajem. Během dvacetiletého období se podařilo kromě Prahy pouze Středočeskému kraji přesáhnout republikový průměr HDP na obyvatele (ovlivněný vysokou hodnotou hlavního města), a to pouze v jediném roce 2000, kdy činil 100,2 % průměru ČR.

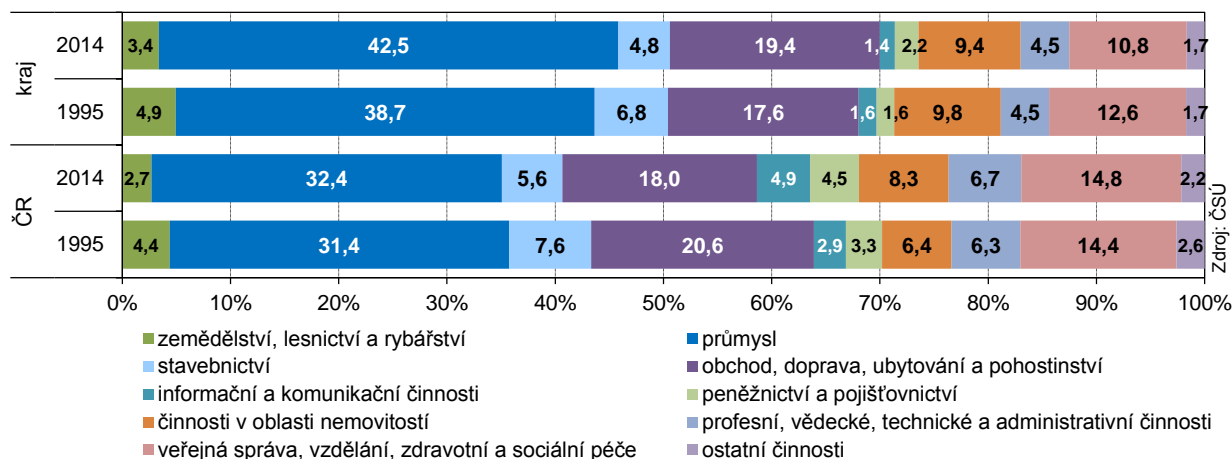
Hodnota HDP ve srovnatelných cenách k roku 1995 byla v roce 2014 mezi kraji nejvyšší

Tvorba HDP ve srovnatelných cenách (základ 100 % = rok 1995) zaznamenávala do roku 2008 nepřerušovaný růst, v roce 2009 nastal pokles (stejně jako ve všech krajích ČR) a hodnota HDP se meziročně snížila o 7,2 %. Meziroční růsty v letech 2010 (o 1,4 %) a 2011 (o 6,6 %) naznačovaly ožívování a návrat k růstu ekonomiky, ovšem následující dvě meziroční změny byly obdobně jako u celé republiky a většiny krajů záporné. V roce 2014 došlo k meziročnímu nárůstu HDP ve srovnatelných cenách u všech krajů kromě Vysočiny. Ve Středočeském kraji se jednalo o nadprůměrný nárůst o 2,6 % (ČR 2,0 %) a hodnota se dostala na 191,1 % oproti roku 1995, což bylo nejvíce ze všech krajů České republiky (průměr republiky jako celku činil 153,1 %).

Podíl krajské HPH na republikové hodnotě byl druhý nejvyšší, druhý nejvyšší byl také nárůst samotné HPH mezi lety 1995–2014

Hrubá přidaná hodnota (HPH) dosáhla v roce 2014 ve Středočeském kraji výše 437,5 mld. Kč, což představovalo podíl 11,3 % na celorepublikové hodnotě, druhý nejvyšší po hl. m. Praze (24,3 %). V roce 1995 se přitom Středočeský kraj podílel na celorepublikové hodnotě z 9,9 %, což byla až čtvrtá nejvyšší hodnota po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Zatímco se tak podíl HPH v běžných cenách na celorepublikové hodnotě ve většině krajů mezi lety 1995 a 2014 snížil, Středočeský kraj byl jedním ze čtyř krajů, kde nastal nárůst. Samotná výše HPH se během tohoto sledovaného období zvýšila v kraji 3,1krát, zatímco průměrně v ČR jen 2,7krát. Více než ve Středočeském kraji se výše HPH zvýšila pouze v hlavním městě (3,3krát).

Graf 33 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995 a 2014

Kraj má oproti republice ve struktuře HPH nadprůměrný podíl odvětví průmyslu

V porovnání se strukturou HPH podle odvětví za celou republiku se v roce 2014 vyznačoval Středočeský kraj nadprůměrným podílem odvětví průmyslu (v kraji to bylo 42,5 %, v ČR 32,4 %) a mírně vyšší zastoupení měl v kraji i primární sektor (odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství, v kraji to bylo 3,4 % a v ČR 2,7 %). Odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství (kraji 19,4 %, ČR 18 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (kraji 9,4 %, Česká republika 8,3 %). Naopak podprůměrné bylo ve Středočeském kraji například zastoupení odvětví veřejná správa, vzdělání, zdravotní a sociální péče (kraji 10,8 %, ČR 14,8 %).

Podílu průmyslu na HPH mezi lety 1995 a 2014 se zvýšil více než průměrně za ČR

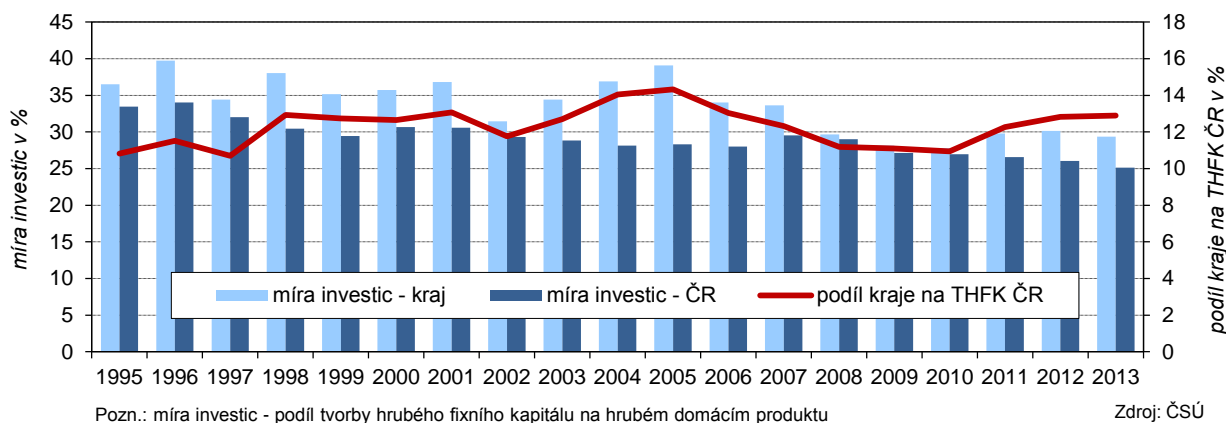
Mezi lety 1995 a 2014 došlo ke změnám v odvětvové struktuře HPH. Ve Středočeském kraji se výrazně zvýšil podíl průmyslu na HPH (z 38,7 % na 42,5 %), zatímco v celé republice byl nárůst pouze o jeden procentní bod. K nárůstu došlo v kraji také v případě podílu odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství na HPH (ze 17,6 % na 19,4 %), naopak v ČR se jednalo o pokles (z 20,6 % na 18 %). K nárůstu došlo ještě v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (v kraji i v celé ČR). Naopak pokles podílu na HPH vykázala mezi roky 1995 a 2014 ve Středočeském kraji i České republice odvětví primárního sektoru a stavebnictví. Pokles byl v kraji (na rozdíl od republiky) zaznamenán ještě v odvětvích veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče, činnosti v oblasti nemovitostí a informační a komunikační činnosti.

Hodnota THFK na obyvatele a nárůst THFK za posledních dvacet let byly druhé nejvyšší mezi kraji

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) ukazující na investiční aktivity v regionu dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2013 v běžných cenách výše 132,2 mld. Kč (údaj za rok 2014 není ještě v regionálním členění k dispozici). To odpovídalo zastoupení na celorepublikové hodnotě ve výši 12,9 %, což byl po hl. m. Praze (27,8 %) druhý nejvyšší podíl mezi kraji. Nejvyšší hodnota THFK byla dosažena v roce 2007 (téměř 140 mld. Kč). Hodnota THFK se mezi roky 1995 a 2013 zvýšila ve Středočeském kraji na 2,3násobek, což byl po Praze druhý nejvyšší nárůst (Praha 3,2násobek). Na 1 obyvatele připadla v roce 2013 hodnota THFK ve výši 101,9 tis. Kč, což řadilo Středočeský kraj na druhé místo za hl. m. Prahu (228,7 tis. Kč). Pouze tyto dva regiony převýšily republikový průměr hodnoty THFK na obyvatele.

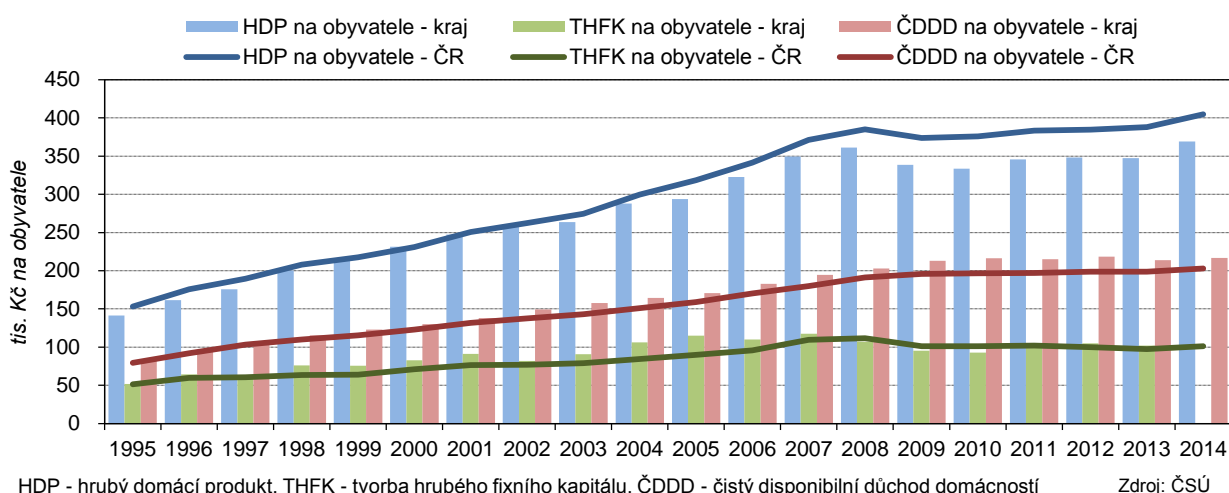
Graf 34 Míra investic ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995 až 2013

Míra investic je v kraji nadprůměrná, v posledních dvou zjištěných letech nejvyšší mezi kraji

Míra investic (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu) se v celém sledovaném období let 1995–2013 pohybovala nad průměrem České republiky a v roce 2013 dosáhla hodnoty 29,4 % (ČR 25,1 %). Během celého období 1995–2013 se hodnota míry investic ve Středočeském kraji ocitla celkem čtrnáctkrát na prvním nebo druhém místě mezi kraji, přičemž v posledních dvou letech byl mezi kraji nejvyšší. V letech 1995–2013 míra investic postupně ve všech krajích kromě Prahy klesala (v hlavním městě se udržela na stejné úrovni), přičemž ve Středočeském kraji byl pokles nižší (20%) než v průměru za celou ČR (25%).

Graf 35 Makroekonomické ukazatele ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995 až 2014

Dlouhodobě druhá nejvyšší je hodnota čistého disponibilního důchodu domácností mezi kraji

Vzhledem k vývoji populace a domácností se ve Středočeském kraji dlouhodobě navyšuje hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) v běžných cenách, v roce 2014 dosáhla hodnoty 283,6 mld. Kč (10 299 mil. EUR), na jednoho obyvatele tak připadalo 216,6 tis. Kč, což byla po Praze (264,1 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v celém sledovaném

období let 1995–2014 umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za hlavním městem Prahou. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2014 to bylo 13,3 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (15,5 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 1999, v předchozím období let 1995 až 1998 stál na třetím místě za hlavním městem a Moravskoslezským krajem.

ČDDD na obyvatele je dlouhodobě nad republikovým průměrem

V případě porovnání vývoje hrubého domácího produktu a čistého disponibilního důchodu domácností je možné sledovat příznivější vývoj u ČDDD, který na rozdíl od HDP do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech. Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele se v celém sledovaném období 1995–2014 pohyboval na vyšší úrovni než celorepublikový průměr (HDP na obyv. naopak na nižší) a s výjimkou let 2011 a 2013 docházelo k jeho stálému nárůstu.

VÝZKUM A VÝVOJ

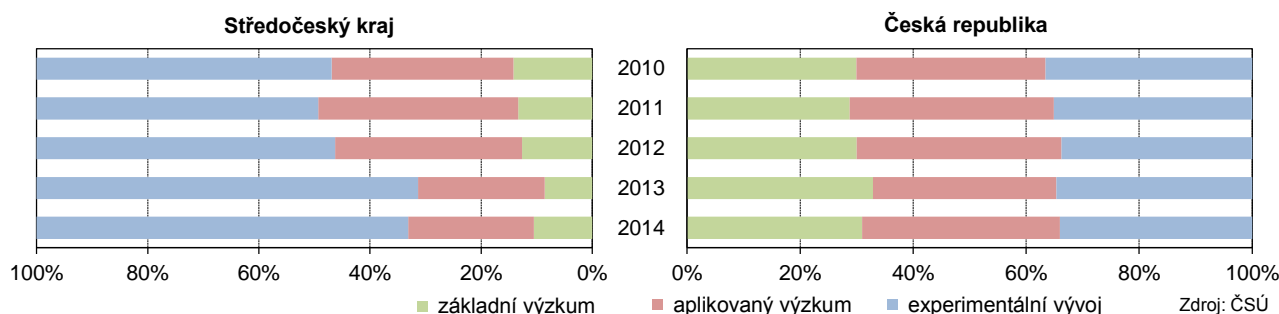
Výdaje v oblasti výzkumu a vývoje se oproti roku 2010 navýšily téměř o dvě třetiny

Výzkum a vývoj (VaV) je pro vyspělou společnost důležitou oblastí. Objem finančních prostředků vynakládaných na tuto oblast každoročně narůstá, v roce 2014 (poslední dostupné údaje) tvořily výdaje na výzkum a vývoj ve Středočeském kraji celkem 9 701,8 mil. Kč, což bylo o 62,9 % více než v roce 2010. Nejvyšší nárůst v tomto období byl mezi rokem 2012 a 2013, kdy se výdaje zvýšily o 59,1 %. V dalším meziročním vývoji už byl nárůst nepatrný (o 0,1 %).

Výdaje na VaV v roce 2014 představovaly 2 % HDP

Na výzkum a vývoj ve Středočeském kraji byla v roce 2014 vynaložena 2 % z hrubého domácího produktu kraje, což byl v mezikrajském srovnání čtvrtý nejvyšší podíl (po Jihomoravském kraji, hl. m. Praze a Plzeňském kraji).

Graf 36 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektoru výzkumu v letech 2010 až 2014

Tři čtvrtiny financí na VaV pocházely z podnikatelských zdrojů, v ČR to byla průměrně jen polovina

Tři čtvrtiny financí směřujících v roce 2014 v kraji do výzkumu a vývoje pocházely z podnikatelského prostředí (74,4 %). Podíl zdrojů z podnikání se dlouhodobě zvyšoval až do roku 2014, kdy naopak došlo k mírnému poklesu. Z domácích veřejných zdrojů bylo financováno 18 %; podíl však dlouhodobě klesá, na úkor veřejných zdrojů pocházejících ze zahraničí (7 % v roce 2014). V porovnání s celorepublikovým průměrem je v kraji výrazně více zastoupeno jako zdroj financí podnikatelské prostředí (průměr ČR 50,8 %) a méně veřejné zdroje (průměr ČR – veřejný 32,9 % a veřejný zahraniční 15,6 %).

Téměř 84 % výdajů na VaV směřuje do podnikatelského sektoru

Do vývoje a výzkumu podnikatelského sektoru směřovala zároveň i většina financí (83,7 %), podstatně méně pak do vládního sektoru (11,5 %), vysokoškolského (4,6 %) a nejméně pak do soukromého neziskového (0,1 %). Průměrně v ČR směřovalo více financí do vysokoškolského (25,4 %) a vládního (18,2 %), do podnikatelského sektoru směřovala jen polovina financí (56 %).

Dvě třetiny financí na VaV byly vynaloženy na experimentální vývoj

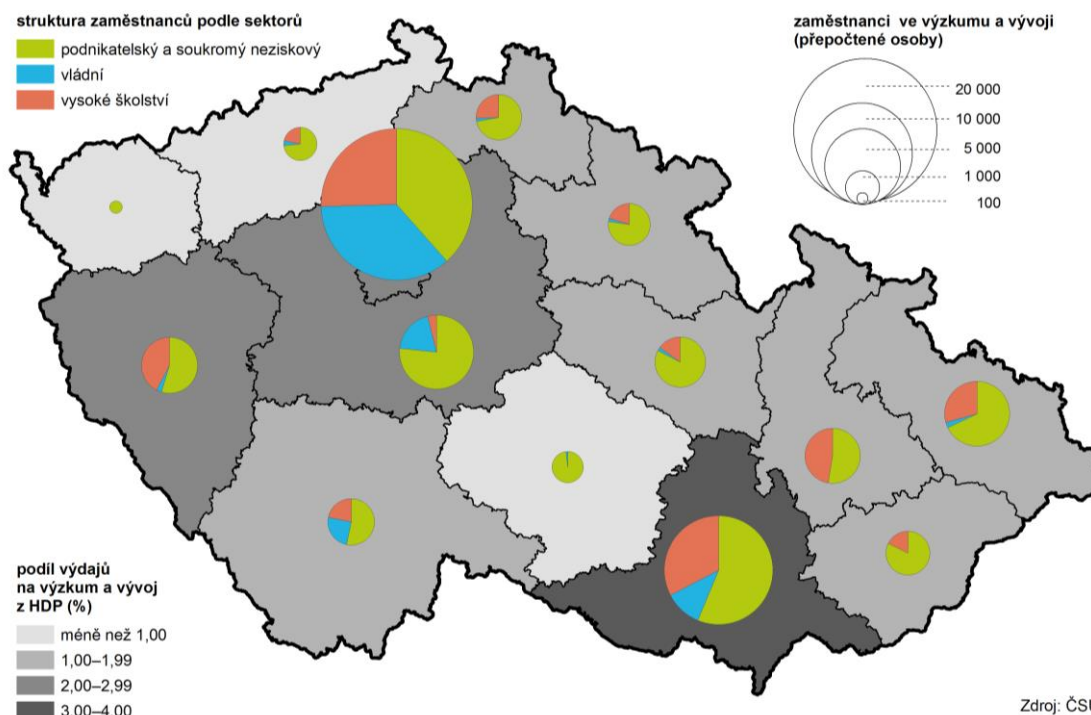
Dvě třetiny výdajů vynaložených v roce 2014 na výzkum a vývoj směřovaly na experimentální vývoj (66,9 %), méně pak na aplikovaný výzkum (22,6 %) a základní výzkum (10,5 %). V celé České republice byl podíl výdajů na všechny tři typy výzkumů poměrně vyrovnaný (aplikovaný 35 %, experimentální 34 % a základní 31 %).

Z pracovníků v oblasti VaV byla necelá čtvrtina žen, méně než v celé ČR

V oblasti výzkumu a vývoje na území kraje pracovalo v roce 2014 přibližně 5,6 tis. osob (přepočteno na plně zaměstnané), což představovalo 8,7 % z celorepublikového počtu zaměstnanců v tomto sektoru. Nejvyšší podíl vykazovaly kraje s největšími městy, kde je oblast výzkumu a vývoje rozvinuta nejvíce (hl. m. Praha 36,2 % a Jihomoravský kraj 18,7 %). Mezi zaměstnanými v odvětví výzkumu a vývoje na pracovištích v kraji bylo jen 23,4 % žen, v celé ČR byl podíl o 5 p. b. vyšší (29,4 %). Z celkového počtu zaměstnaných v roce 2014 tvořili 53,2 % výzkumní pracovníci, 31,0 % technici a 15,8 % ostatní pracovníci.

Kartogram 11 Výzkum a vývoj v krajích v roce 2014

▪ **INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE**

Počítač a internet využívají tři čtvrtiny středočeských domácností

Podle posledních dostupných výsledků výběrového šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci, které jsou za kraje zpracovávány ve tříletých klouzavých průměrech, bylo v roce 2014 (období let 2013–2015) 74,5 % středočeských domácností vybaveno osobním počítačem a 75,1 % domácností kraje mělo přístup k internetu. Počítačová gramotnost nepřetržitě vzrůstá. Zatímco v roce 2005 využívala internet pouze čtvrtina středočeských domácností (24,4 %), v roce 2010 už to byla více než polovina (55,9 %) a v roce 2014 tři čtvrtiny domácností (75,1 %). Středočeské domácnosti byly ve vybavenosti internetem celorepublikově nadprůměrné (v ČR 72,1 %) a v mezikrajském pořadí druhé po Praze (76,7 %).

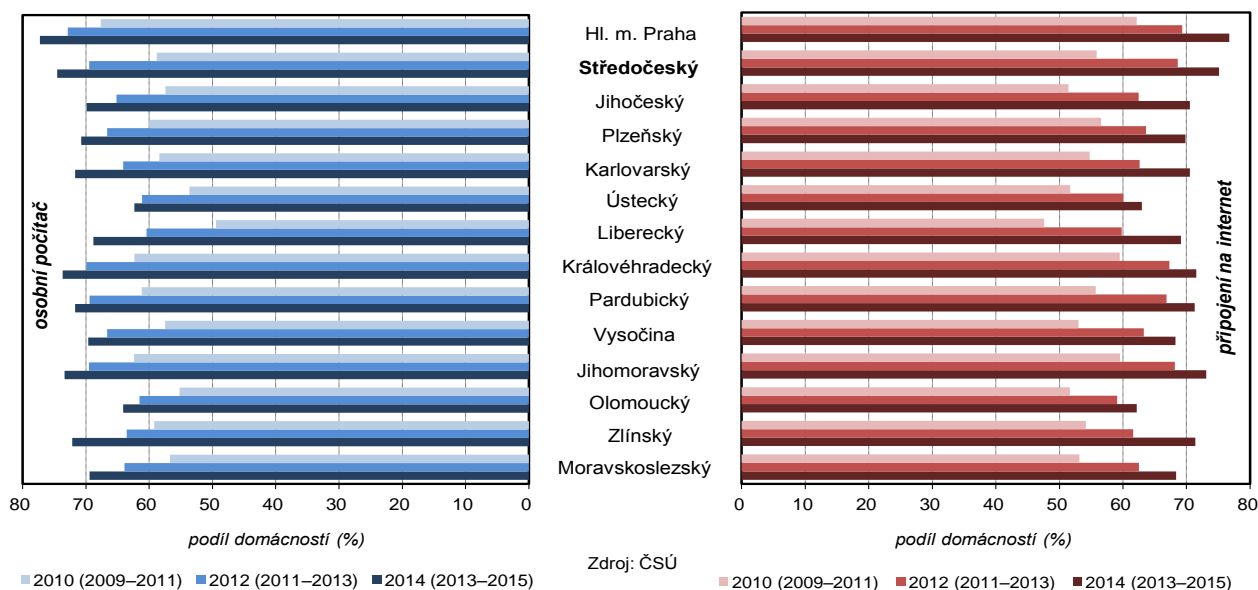
Přes internet nakupuje více Středočechů než je tomu průměrně v ČR

Samostatných pravidelných uživatelů internetu (jednotlivců ve věku 16 let a starších) bylo v posledním šetřeném období zjištěno 78,3 %, což bylo o 2,6 procentních bodů nad republikovým průměrem. Využití internetu je v současnosti různorodé; mezi efektivní způsoby patří např. poskytování prodeje zboží či služeb zákazníkovi prostřednictvím internetu, čehož v posledním sledovaném období využívalo 43,8 % Středočechů (v ČR 38,6 %). Využívání této služby výrazně vzrůstalo; v období roku 2005 nakupoval přes internet každý desátý a v období roku 2010 již každý čtvrtý.

Mobil nepoužívají tři ze sta osob (16 a více let)

Využívání mobilu je v současné době v celé populaci běžné; ve Středočeském kraji disponovalo v roce 2014 mobilním zařízením 97,2 % jednotlivců ve věku 16 let a starší (v ČR 96,6 %). V porovnání s obdobím roku 2005 vzrostl podíl osob vybavených mobilem o téměř 19 procentních bodů.

Graf 37 Domácnosti vybavené osobním počítačem a internetem v krajích v letech 2010, 2012 a 2014*

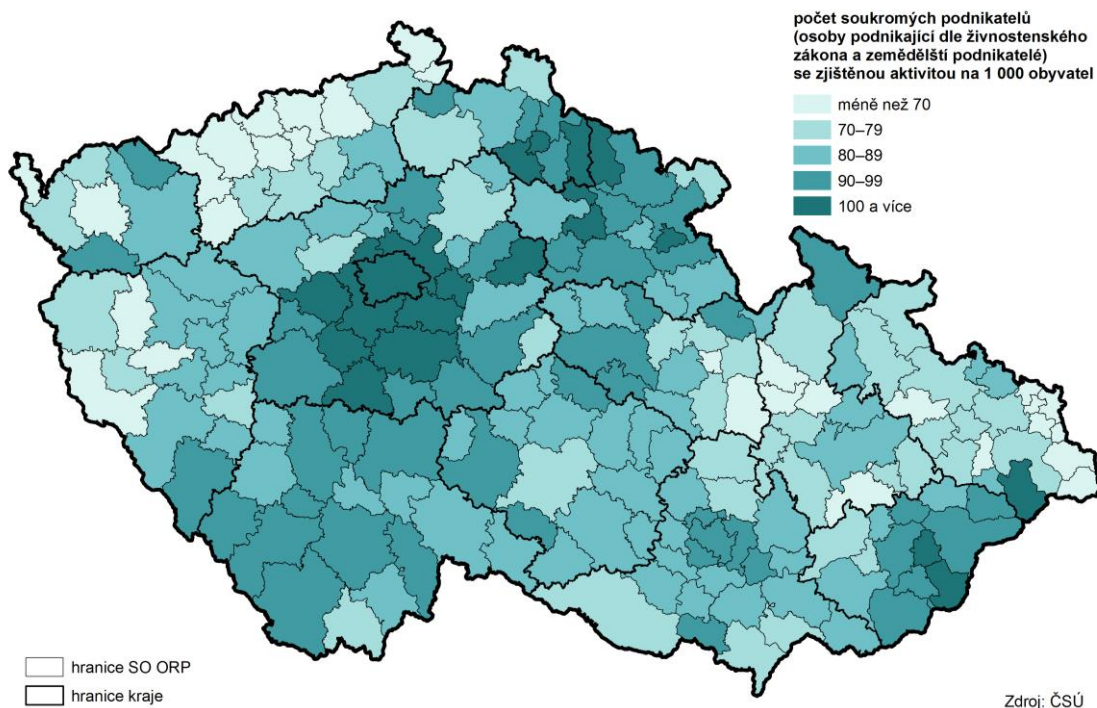
* tříleté klouzavé průměry

▪ PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Přibližně 12 % ekonomických subjektů v ČR má sídlo ve Středočeském kraji

K poslednímu dni roku 2015 bylo v Registru ekonomických subjektů (RES) evidováno 324,9 tis. ekonomických subjektů se sídlem ve Středočeském kraji, z toho 175,4 tis. subjektů se zjištěnou aktivitou (54 %). V kraji mělo sídlo přibližně 12 % subjektů evidovaných v České republice. Vzhledem k jednorázovému zpřesnění dat podle Registru osob je možné časové srovnání jen od roku 2013. V posledních dvou letech se počet subjektů meziročně zvyšoval (zhruba o 5 tisíc, tj. o 1,6 %). Následující text hodnotí subjekty se zjištěnou aktivitou.

Kartogram 12 Soukromí podnikatelé ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2015

Téměř 30 % subjektů kraje sídlilo v okresech Praha-východ a Praha-západ

Nejvyšší koncentrace ekonomických subjektů v kraji se nachází v lidnaté centrální části kraje. Je vázána na blízkost hlavního města a dopravní tepny zajišťující propojení Prahy se zbytkem republiky. V okresech Praha-východ a Praha-západ mělo na konci roku 2015 sídlo 29,3 % subjektů celého kraje.

Centrální oblast a jižní oblasti kraje dosahovaly na konci roku 2015 v přepočtu na obyvatele zároveň nejvyšší intenzity soukromého podnikání a to nejen v kraji, ale také v rámci celé republiky (správní obvod ORP Říčany přibližně 125 soukromých podnikatelů na 1000 obyvatel, ORP Sedlčany 123 a Černošice 122).

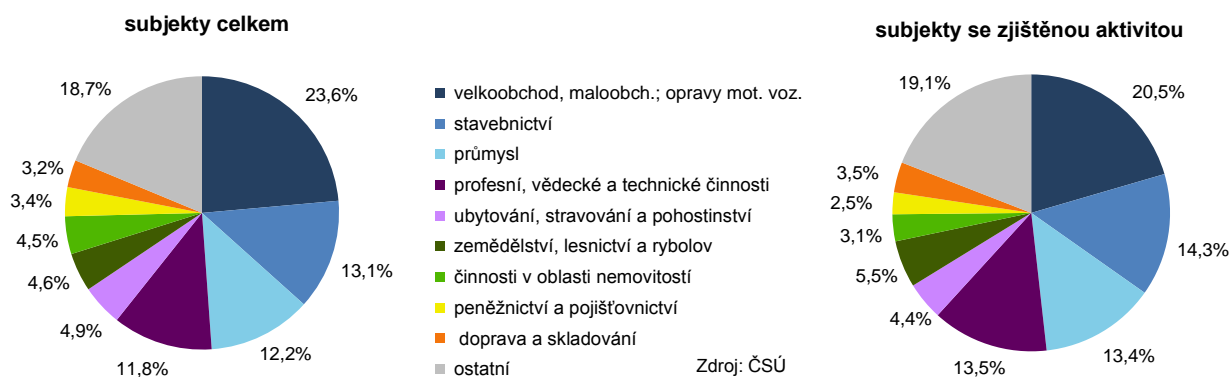
70 % subjektů podnikajících v kraji jsou živnostníci, více než průměr ČR

Nejčastější formou podnikání v kraji bylo na konci roku 2015 soukromé podnikání fyzických osob (79,4 %, což bylo o 8 p. b. více než v celé České republice). Většina fyzických osob podnikala na základě živnostenského oprávnění (88,6 % z fyzických osob a 70,4 % z celkového počtu subjektů); podíl živnostníků patřil v mezikrajském srovnání k nejvyšším v ČR. Nadprůměrný podíl soukromého podnikání vedl naopak k nižšímu podílu právnických osob (20,6 %), z nichž více než dvě třetiny byly vedeny jako obchodní společnost (68,3 %).

204 podniků v kraji má nad 250 zaměstnanců, 29 podniků v kraji má nad 1 000

V návaznosti na převažující právní formu (soukromý podnikatel, živnostník) byla většina subjektů bez zaměstnanců (81 % ze subjektů se zjištěným počtem). Mezi zaměstnavateli (subjekty alespoň s jedním zaměstnancem) převažovaly mikropodniky s 1–9 zaměstnanci (80,3 %), následovaly malé podniky s 10–49 zaměstnanci (15,2 %), střední podniky s 50–249 zaměstnanci (3,7 %) a velké podniky s 250 a více zaměstnanci (0,7 %). Velkých podniků mělo v kraji sídlo celkem 204, což představovalo 9% podíl kraje na celorepublikovém počtu (2 259). Polovina velkých podniků se sídlem v kraji podnikala v oblasti průmyslu (50,5 %), druhou nejčastější oblastí byla doprava a skladování (12,3 %). Ekonomických subjektů s počtem zaměstnanců tisíc a více bylo v kraji evidováno celkem 29, největším zaměstnavatelem byl podnik ŠKODA AUTO a.s.

Graf 38 Ekonomické subjekty podle uvedené převažující činnosti (CZ-NACE) k 31. 12. 2015

Nejčastější jsou obchodní činnosti a také služby k údržbě motorových vozidel

Z hlediska převažující ekonomické činnosti působilo v roce 2015 nejvíce subjektů ve Středočeském kraji v oblasti velkoobchodu, maloobchodu a služeb spojených s opravou a údržbou motorových vozidel (23,6 %). Druhým a třetím nejčastějším zaměřením v podnikatelské sféře bylo stavebnictví (13,1 %) a průmysl (12,2 %). Stavebnictví i průmysl měly u subjektů se zjištěnou aktivitou vyšší zastoupení než mezi subjekty celkem, naopak u velkoobchodu a maloobchodu byl podíl nižší.

▪ ZEMĚDĚLSTVÍ

Kraj má největší objem zemědělské produkce a druhou nejvyšší produkci na hektar obhospodařované zemědělské půdy

Středočeský kraj je díky své velikosti, geograficko-klimatickým podmínkám a historickému vývoji v kultivaci krajiny předním zemědělským regionem a u řady zemědělských komodit je největším producentem v České republice. Zemědělská produkce ve středních Čechách (oblast Středočeského kraje a hl. m. Prahy) je dlouhodobě nejvyšší a v přepočtu na hektar obhospodařované zemědělské půdy patří k nejvyšším v ČR (rok 2014 – střední Čechy 44 tis. Kč/ha, ČR 39 tis. Kč/ha).

Po rekordním roce 2014 zaznamenali zemědělci u většiny významných plodin meziroční pokles sklizní

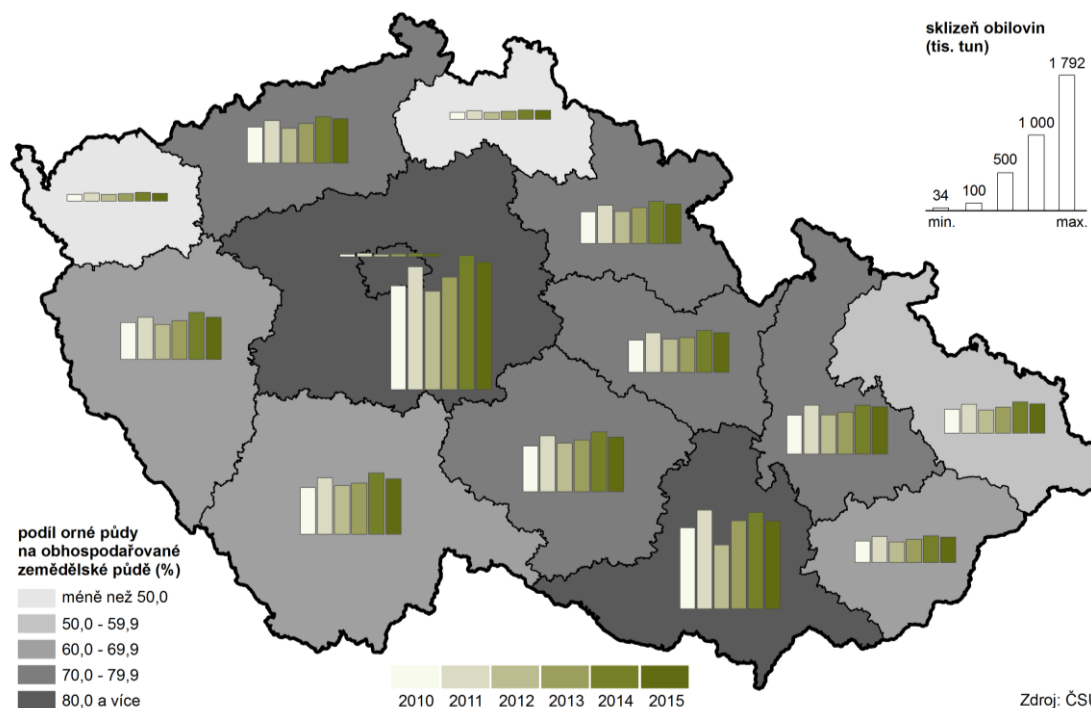
Značný význam a dominantní postavení Středočeského kraje v rámci českého zemědělství je především v rostlinné výrobě. Rok 2015 byl v rostlinném zemědělství, zřejmě i díky nepříznivému počasí, výsledkově horší než předchozí rok a obdobně jako v celé republice zaznamenali zemědělci v kraji u většiny významnějších plodin meziroční pokles sklizní.

Na střední Čechy připadá pětina produkce obilí v ČR

V roce 2015 došlo k meziročnímu poklesu ve sklizni obilovin, přesto se jedná o třetí největší objem za posledních 25 let, hektarový výnos byl dokonce druhý nejvyšší

Nejvýznamnější skupinou plodin v kraji jsou obiloviny, na republikové sklizni se kraj podílí dlouhodobě jednou pětinou (20,8 % v roce 2015), tedy nejvíce mezi kraji. Rok 2015 byl ve srovnání s předchozím rokem ve znamení mírného poklesu sklizeného objemu (o 5,1 %), i tak patřila sklizeň obilovin mezi tři největší za posledních 25 let (více jen v roce 2004 a 2014). Meziroční pokles postihl všechny kraje, středočeský byl čtvrtý nejnižší (ČR o 6,8 %). Osevní plocha obilovin zaznamenala meziročně jen nepatrné snížení (o 540 ha, tj. 0,1 %), hektarový výnos tak poklesl meziročně více, a to z 6,43 na 6,19 tun na hektar. I tak byl výnos roku 2015 druhý nejvyšší za posledních 25 let (více jen v roce 2014). Od roku 2008 mírně klesá osevní plocha obilovin; v posledním roce byly vysety na ploše o 30,5 tis. hektarů (o 6,1 %) menší než před deseti lety v roce 2005. Nejčastěji sklizenou obilovinou byla v roce 2015 pšenice (ozimá 1 109,8 tis. a jarní 56,6 tis. tun), následoval ječmen (ozimý 117,3 tis. a jarní 287,9 tis. tun) a kukuřice na zrno (61 tis. tun). Ovsu se sklídilo 20,5 tis. tun a žita 17,7 tis. tun; u sklizně ovsu byl zaznamenán dvouletý růst, naopak u žita pokles.

Kartogram 13 Sklizeň obilovin v krajích v letech 2010 až 2015

Osevní plochy řepky se dlouhodobě navyšují, a podíl na produkci republiky se blíží jedné čtvrtině

V pěstování olejnatých plodin dominovala řepka, u které však došlo v roce 2015 poprvé od roku 2010 k meziročnímu poklesu sklizeného objemu (o 12,1 %). Stejně jako u obilovin tak ve sklizni řepky zaznamenaly všechny kraje meziroční pokles; pokles u Středočeského kraje byl mezi kraji druhý nejnižší (o 6,2 p. b. nižší než celorepublikový průměr). Kraj je dlouhodobě největším producentem řepky a 22,9 % podíl na celorepublikové sklizni byl druhý největší v pětadvacetileté historii (více jen v roce 2003 – 23,6 %). Osevní plochy řepky se v kraji až na výjimky v letech 2009 a 2014 meziročně navyšovaly; v roce 2015 byly o více než polovinu větší oproti roku 2005 (o 54,4 %), zároveň ale jen o desetinu větší než v roce 2010 (o 10,6 %).

Produkce cukrovky technické klesla meziročně o čtvrtinu, u brambor byla sklizeň druhá nejnižší za 25 let

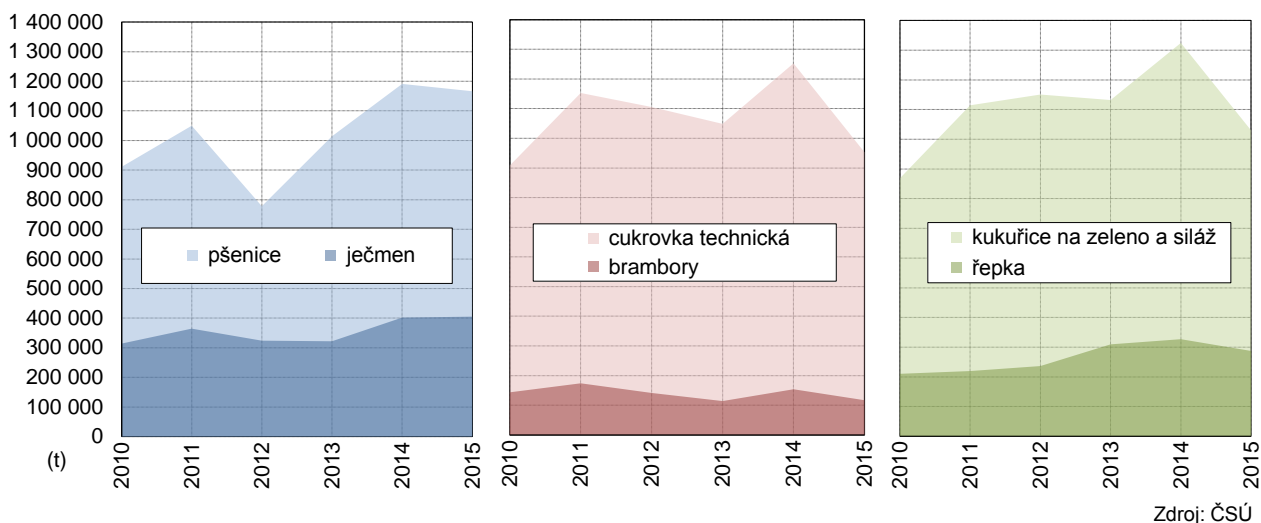
Mezi okopaninami má v kraji dominantní postavení pěstování cukrovky technické. V roce 2014 došlo ve sklizni k pětinovému nárůstu (o 19,5 %), rok 2015 byl již méně příznivý a sklizeno bylo téměř o pětinu méně než v předešlém roce (o 23,9 %) a zároveň nejméně po roce 2010. Hektarový výnos spadl pod hranici 60 tun na hektar, kterou si kraj držel předchozí čtyři roky. Dominanci v pěstování cukrovky má kraj i v rámci celé země, na celorepublikové sklizni se v posledním roce kraj podílel 27,9 %, přesto se jednalo o nejnižší podíl od roku 2007. Rok 2015 nebyl úspěšný ani pro pěstování brambor. Objem vyprodukovaných brambor byl o téměř čtvrtinu nižší (24 %) než v předchozím roce a zároveň druhý

nejnižší v pětadvacetileté historii (nižší jen v roce 2013).

Graf 39 Sklizeň vybraných plodin ve Středočeském kraji v letech 2010 až 2015

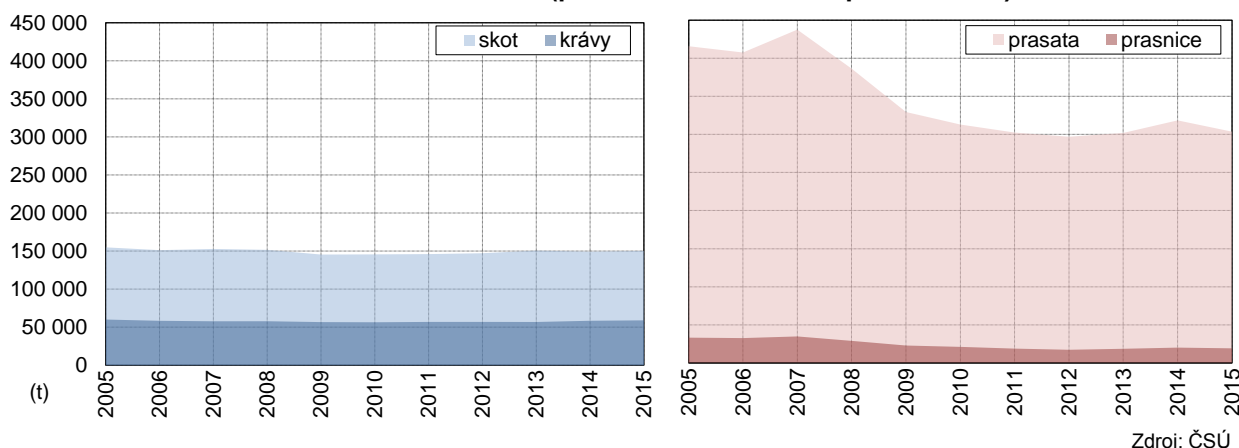
Výrazné posílení produkce luskovin, sklizeň se meziročně zvýšila téměř o dvojnásobek

U některých plodin byla produkce za rok 2015 naopak vyšší než v předchozích letech. Bylo tomu tak např. u luskovin, kterých bylo sklizeno téměř dvojnásobné množství než v předchozím roce (o 91,8 % více), objem 17,9 tis. tun byl na úrovni vysokých sklizní devadesátých let. Produkce luskovin v roce 2015 byla cílená, o čemž vypovídá meziroční navýšení osevní plochy (o 78 % více než v roce 2014). Nárůst hektarového výnosu luskovin byl tedy méně výrazný (z 2,74 na 2,95 tun za hektar), přesto byla hodnota roku 2015 nejvyšší za posledních deset let.

Sklizeň chmele klesla meziročně o 30 %, vinné révy se sklídilo více

Středočeský kraj je také producentem plodin, které pro klimatické a geografické podmínky nepěstují všechny kraje. Chmel produkují pouze čtyři. Sklizeň Středočeského kraje byla po Ústeckém kraji druhou nejvyšší (podíl Středočeského kraje na ČR 28,0 %), oproti ostatním krajům však zaznamenala nejvyšší meziroční propad (v kraji o 30,2 %, v ČR o 21,9 %). Meziročně více se v roce 2015 sklídilo vinné révy (o 35,6 %). Podíl kraje na celorepublikové sklizni vinné révy byl však zanedbatelný (1,5 %), dominantním regionem v pěstování vinné révy byl Jihomoravský kraj (podíl na ČR 94,2 %).

Graf 40 Stavby hospodářských zvířat ve Středočeském kraji včetně hl. m. Prahy v letech 2005 až 2015 (podle stavu ke dni soupisu – k 1. 4.)

Chov skotu se v posledních letech ustálil, produkce hovězího masa se meziročně zvýšila

Soupisy hospodářských zvířat jsou prováděny každý rok k 1. dubnu a k výsledkům za Středočeský kraj jsou započítány i chovy na území hl. m. Prahy. Chov skotu zaznamenával ve středních Čechách v 90. letech a první dekádě 21. století poklesy ročních stavů; po roce 2010 se pokles zastavil, počty se zvedly a v posledních třech letech se ustálily na hranici 150 tis. ks,

přibližně na stejné úrovni jako před deseti lety. Oproti chovu skotu (10,8 % z celorepublikového chovu) je produkce hovězího masa (objem porážek) na území středních Čech poměrně nízká (7,1 % z produkce ČR), zaznamenala však po třech letech meziroční nárůst (o 14,5 %).

Produkce mléka roste pátým rokem, v roce 2015 byla nejvyšší za posledních patnáct let

K dlouhodobějšímu navyšování produkce dochází u mléka (od roku 2011), poslední meziroční růst představoval 3 %. Celková produkce mléka za rok 2015 (373,4 mil. litrů) byla nejvyšší za posledních patnáct let a ve srovnání s rokem 2010, kdy bylo v centrální části Čech naopak vyrobeno nejméně mléka (324 mil. l.), se produkce mléka zvedla o 15,2 %.

Chov prasat dlouhodobě klesá i přes mírné navýšení v letech 2013 a 2014

Chov prasat vykazoval dlouhodobě až do roku 2012 poklesy stavů (s výjimkou roku 2007). V letech 2013 a 2014 došlo k mírnému meziročnímu navýšení, stav v roce 2015 byl však v porovnání s předchozím rokem opět nižší. Výroba vepřového masa (objem porážek) zaznamenala v roce 2015 po trvalých poklesech od roku 2008 konečně meziroční nárůst (o 1,6 %). Stejně jako u chovu skotu, je podíl území středních Čech na hodnotě ČR vyšší u chovu prasat (19,5 % z celorepublikového chovu) než porážek (11,9 % z celorepublikové produkce).

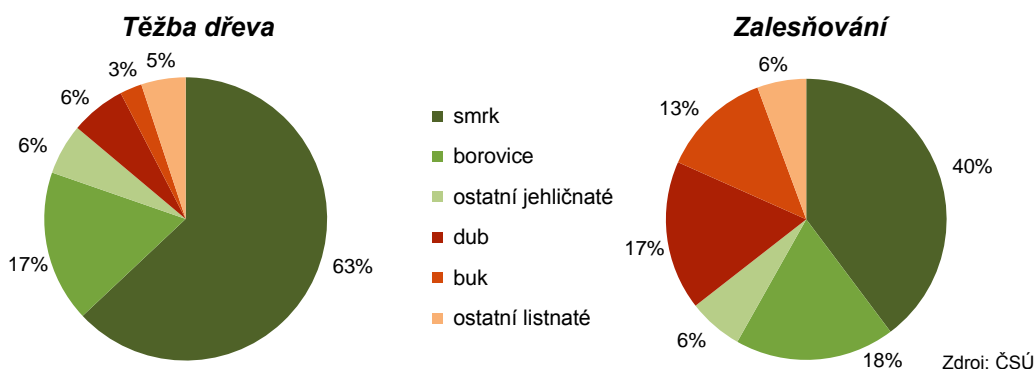
Ze středních Čech pochází téměř 28 % republikové produkce konzumních vajec

V chovu drůbeže zaznamenala oblast středních Čech maxima v roce 2008 (7,1 mil. ks), po tomto období došlo zpravidla k poklesům stavu a v posledních dvou letech se chov ustálil na počtu přibližně 4,8 mil. kusů. Oblast středních Čech je v rámci ČR v chovu drůbeže dominantní (21,5 % celorepublikového stavu), ještě výraznější dominanci má oblast v produkci konzumních vajec (27,7 % podíl na celorepublikové snášce).

▪ LESNICTVÍ

Obhospodařovaná lesní plocha zabírala v roce 2015 z celkové plochy Středočeského kraje 27,9 %, nejvíce zalesněným okresem kraje byl okres Příbram (44 %), naopak nejméně zalesněnou oblastí byl okres Kolín (12,7 %).

Graf 41 Těžba dřeva a zalesňování podle dřevin ve Středočeském kraji v roce 2015

Těžba dřeva se dlouhodobě snižuje. Třetina těžby dřeva v roce 2015 byla vytěžena nahodile, nejčastěji v důsledku živelné pohromy

Těžba dřeva v kraji se dlouhodobě snižuje, ovšem vytěžený objem v roce 2015 (1 455,5 tis. m³) byl o 9,4 tis. m³ (tj. o 0,7 %) vyšší než v předchozím roce. V těžbě převažovaly jehličnaté dřeviny (86,1 %), z toho nejčastěji smrk. Z listnatých dřevin byly vytěženy nejvíce porosty dubu. Nahodile byla v lesích zpracována třetina z celkového objemu těžby (33,4 %), což bylo nejvíce po roce 2009. Příčinou nahodilé těžby byly zpravidla živelné pohromy (z 69,7 %), z menší části pak škodlivý hmyz (15,7 %).

Dlouhodobě se snižuje plocha zalesňování

Ke snižování dochází i u zalesňování. V roce 2015 bylo nově zalesněno celkem 2 443 hektarů, což bylo o 14,8 % méně než v předchozím roce a o 18,9 % méně než v roce 2010. Podíl jehličnanů při zalesňování (64,5 %) byl nižší než při těžbě (86,1 %) a struktura dřevin při zalesňování je druhově mnohem vyrovnanější.

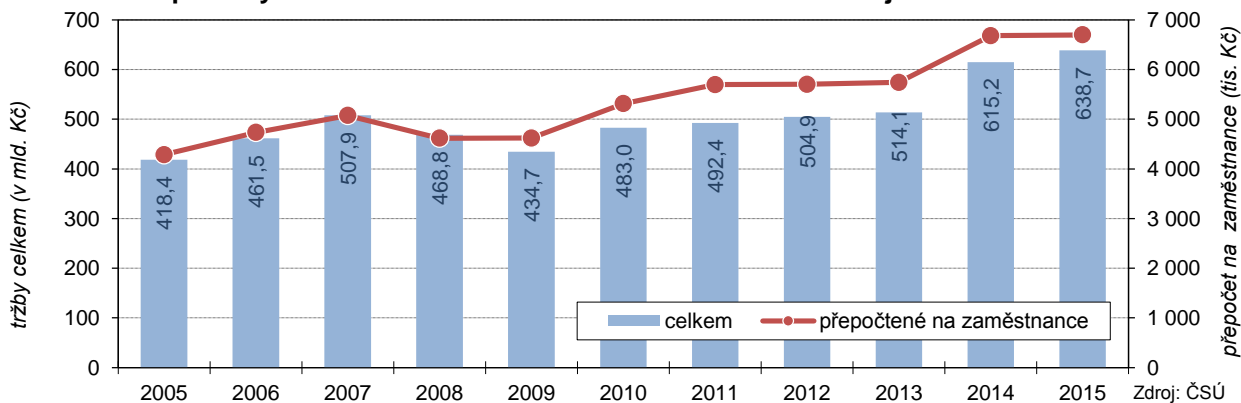

PRŮMYSL

Průmyslová výroba od roku 2010 roste, tržby se zvětšily téměř o třetinu

Tržby v průmyslové výrobě kraje po poklesech v letech 2008 a 2009 pravidelně od roku 2010 rostou; nejvýrazněji tomu bylo v roce 2010 (o 11,1 %) a 2013 (o 19,7 %), v roce 2015 představoval nárůst 3,8 %. Hodnota tržeb za výrobky a služby průmyslové povahy (podniky se sídlem v kraji s počtem zaměstnanců 100 a více) představovala v roce 2015 historické maximum (638,7 mld. Kč); v porovnání s tržbami z roku 2005 byla vyšší o více než polovinu (52,6 %) a ve srovnání s rokem 2010 téměř o třetinu (32,2 %).

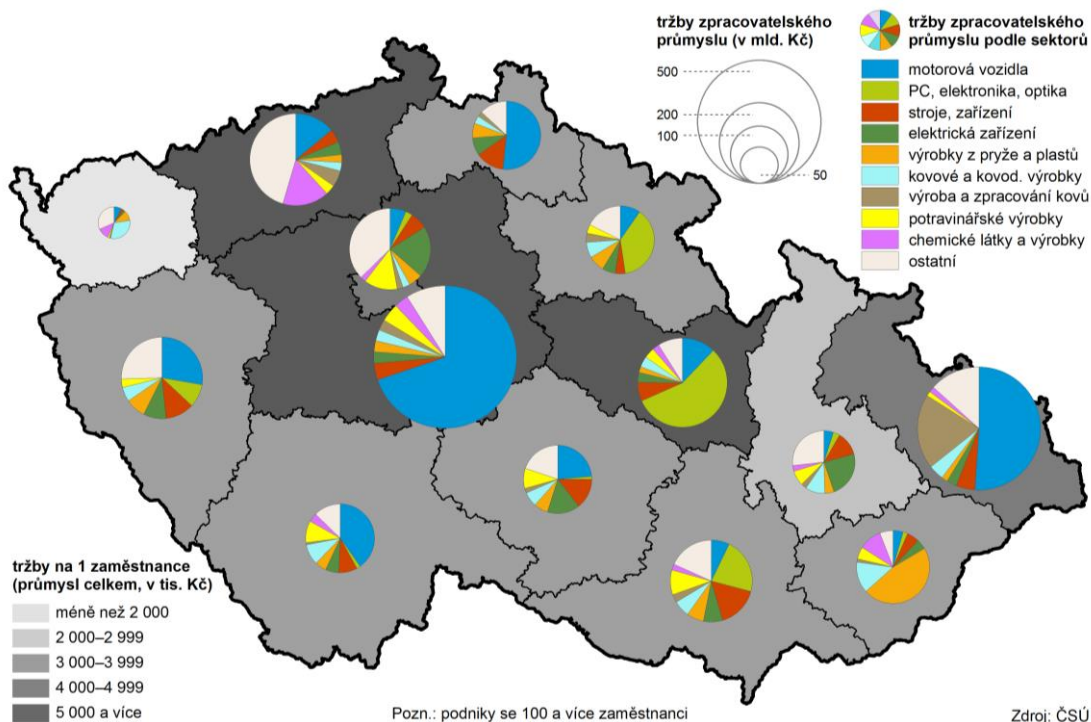
Graf 42 Tržby (bez DPH) za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (běžné ceny) za podniky se 100 a více zaměstnanci ve Středočeském kraji v letech 2005 až 2015

Díky výrazně rostoucím tržbám a jen pozvolně rostoucí zaměstnanosti se zvyšuje produktivita práce v průmyslu, v roce 2015 nejvyšší mezi kraji

Zaměstnanost v průmyslu zaznamenala ve sledovaném období růst až od roku 2012. Tržby rostoucí rychleji než zaměstnanost zvyšovaly výkonnost průmyslových podniků – produktivita práce (tržby na zaměstnané) meziročně roste již od roku 2009 (z hodnoty 4 623 tis. Kč na zaměstnané na hodnotu 6 698 tis. Kč na zaměstnané v roce 2015). Hodnota z posledního roku byla o 60,3 % vyšší než republikový průměr a poprvé v období po roce 2009 nejvyšší mezi kraji. Průměrná hrubá mzda v průmyslu činila v roce 2015 výše 34 379 Kč, což bylo o 5,5 tis. Kč (18,9 %) více než představoval celorepublikový průměr. Mzda Středočechů zaměstnaných v průmyslu se zvyšuje dlouhodoběji a více než v ČR; oproti roku 2010 to v kraji bylo o 20,5 %, zatímco v ČR jen o 13,6 %.

Kartogram 14 Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v krajích v roce 2015

Podíl kraje na průmyslové výrobě ČR je téměř 19 %; vývoz představuje téměř 72 % tržeb

Průmyslová výroba Středočeského kraje je v ČR dominantní; tržby kraje z průmyslové výroby představují 18,9 % republikové hodnoty, v tržbách za přímý vývoz je podíl kraje na republikové hodnotě ještě vyšší (22,1 %). Vývoz výrobků průmyslové povahy je pro kraj důležitý, na celkových tržbách se přímý vývoz podílí 71,8 %, a byť se meziročně nezvýšil, byl v porovnání s rokem 2010 o 14,2 procentních bodů vyšší.

Téměř 70 % průmyslové výroby kraje představuje automobilový průmysl

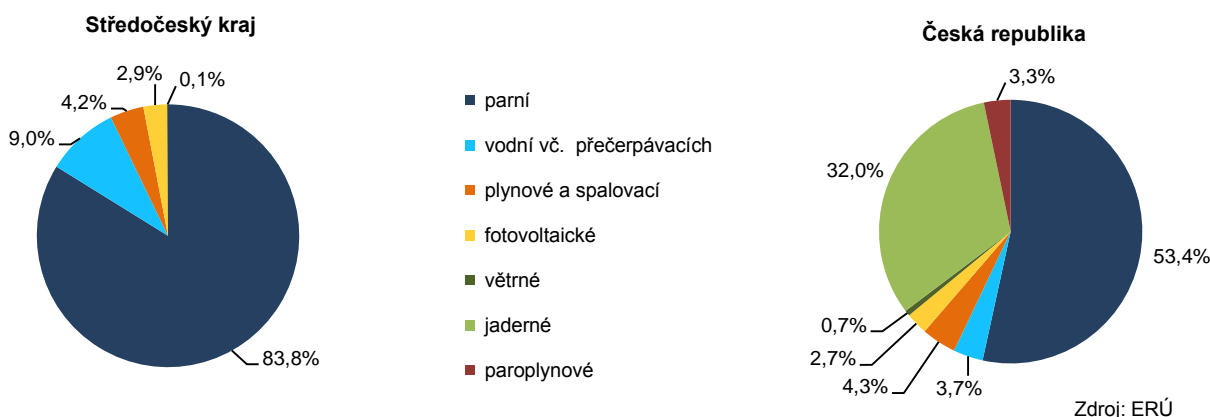
Z celkově dosažených tržeb průmyslové povahy velkých průmyslových podniků pocházelo 98,6 % ze zpracovatelského průmyslu (629,7 mld. Kč). Hlavním a nejdůležitějším sektorem tohoto odvětví a potažmo celého průmyslu kraje byla v roce 2015 výroba motorových vozidel, tvořící 69,5 % tržeb zpracovatelského průmyslu kraje a 14 % všech tržeb zpracovatelského průmyslu ČR. Na celorepublikové výrobě motorových vozidel se kraj podílí 42,8 %.

ENERGETIKA

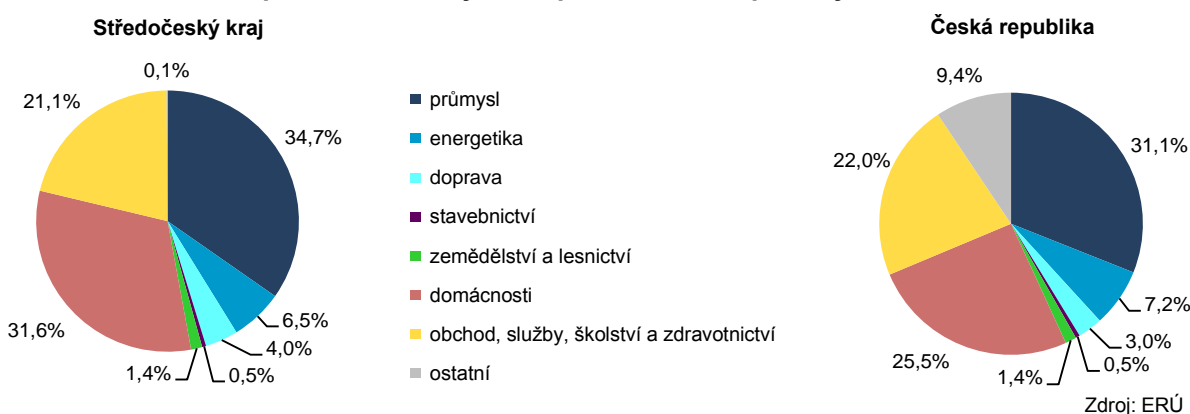
Výkonem a výrobou převládají v kraji parní elektrárny

Většina elektrické energie vyrobené ve středočeských elektrárnách pochází z parních elektráren, v roce 2015 to bylo 83,8 % z celkové výroby elektřiny brutto⁹. Z dalších typů elektráren (podle technologie) převládaly vodní (8,3 %). Oba technologické typy elektráren byly vzhledem k absenci jaderné elektrárny a hydrologickým charakteristikám kraje daleko nad republikovým průměrem (parní 53,4 % a vodní 2,1 %), nicméně jejich podíl na krajské výrobě se v průběhu posledních tří let změnil; zvýšil se podíl u parních (od roku 2013 o 9,1 procentního bodu) na úkor vodních (od roku 2013 o 9,4 p. b. méně).

Graf 43 Výroba elektřiny brutto podle technologie elektráren v roce 2015

Graf 44 Spotřeba elektřiny netto podle odvětví spotřeby v roce 2015

2/3 energie spotřebuje průmysl a domácnosti

Nejvíce elektrické energie v kraji spotřebuje průmysl a domácnosti. Tyto dvě skupiny uživatelů spotřebovaly v roce 2015 dvě třetiny (66,3 %) z celkového

⁹ celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů).

objemu spotřebované elektřiny netto¹⁰. Další pětinu elektrické energie vyčerpala oblast obchodu, služeb, školství a zdravotnictví.

Spotřeba elektřiny na obyvatele je v rámci ČR nadprůměrná

Středočeské domácnosti spotřebovaly v roce 2015 téměř třetinu (31,6 %) z celkového objemu spotřebované elektřiny netto v kraji, přičemž u domácností v celé ČR to bylo průměrně o šest procentních bodů méně (25,5 %). Nadměrnou spotřebu energie u středočeských domácností dokazuje i podíl kraje na celorepublikové spotřebě (17,4 %), přičemž Středočeši tvoří přibližně 11,7 % všech domácností v ČR. Na jednoho obyvatele Středočeského kraje připadala průměrná roční spotřeba přibližně 1 895 kWh, na obyvatele v ČR to bylo v průměru jen 1 364 kWh/rok.

STAVEBNICTVÍ, BYTOVÁ VÝSTAVBA

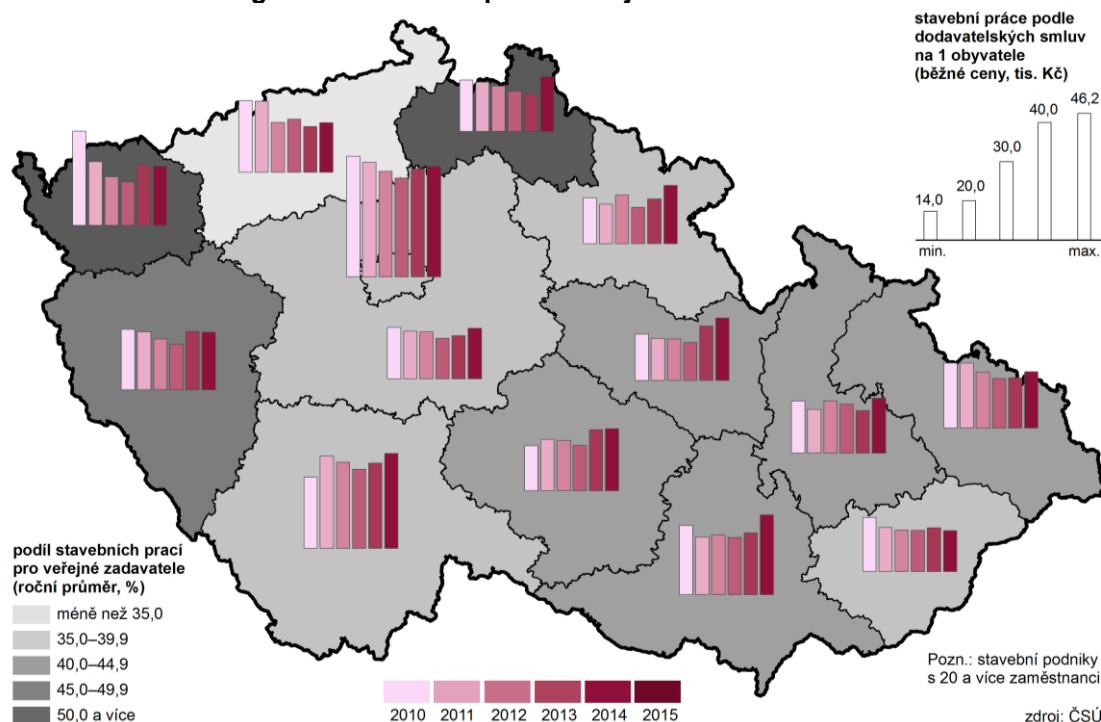
Výroba stavebních podniků se sídlem v kraji se po poklesech 2010–2014 poprvé zvýšila

Základní výroba stavebních podniků se sídlem v kraji a počtem zaměstnanců 50 a více začala po propadech v letech 2010–2014 znovu posilovat, o čemž vypovídá poslední meziroční změna v podobě růstu o 12,2 %; v peněžním vyjádření běžných cen stoupla stavební výroba o téměř miliardu korun. Nárůst výroby zaznamenalo pozemní i inženýrské stavitelství, u pozemního stavitelství proběhlo meziroční zvýšení výroby již po druhé za sebou. I přes zvyšování objemu výroby hlásí stavební podniky se sídlem v kraji čím dál nižší počet zaměstnanců, zvyšuje se však peněžní ohodnocení práce. Průměrná mzda ve stavebnictví zaznamenala v kraji přibližně pětiprocentní meziroční navýšení a v roce 2015 dosáhla 29 231 Kč.

Hodnota stavebních prací na území kraje se od roku 2014 navyšuje; v období let 2014–2015 oproti období 2012–2013 vzrostla hodnota o více než polovinu v okresech Rakovník, Praha-západ a Kladno

Hodnota stavebních prací s místem stavby v kraji za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci začala oživat už v roce 2014 (meziročně o 7 %) a v roce 2015 se ještě zvýšila a dosáhla hodnoty o téměř pětinu vyšší než v předešlém roce (o 18,6 %). Nárůst stavebních prací v posledních dvou letech (2014 a 2015 celkem) oproti předchozímu dvouletému období (2012 a 2013) zaznamenala polovina středočeských okresů – Rakovník, Praha-západ, Kladno, Praha-východ, Beroun a Kolín; u prvních tří jmenovaných šlo o více než poloviční nárůst celkové hodnoty stavebních prací. Naopak k nejvýraznějším poklesům došlo ve sledovaném období v okresech Nymburk (o 19,7 %) a Kutná Hora (o 18,6 %).

Kartogram 15 Stavební práce v krajích v letech 2010 až 2015

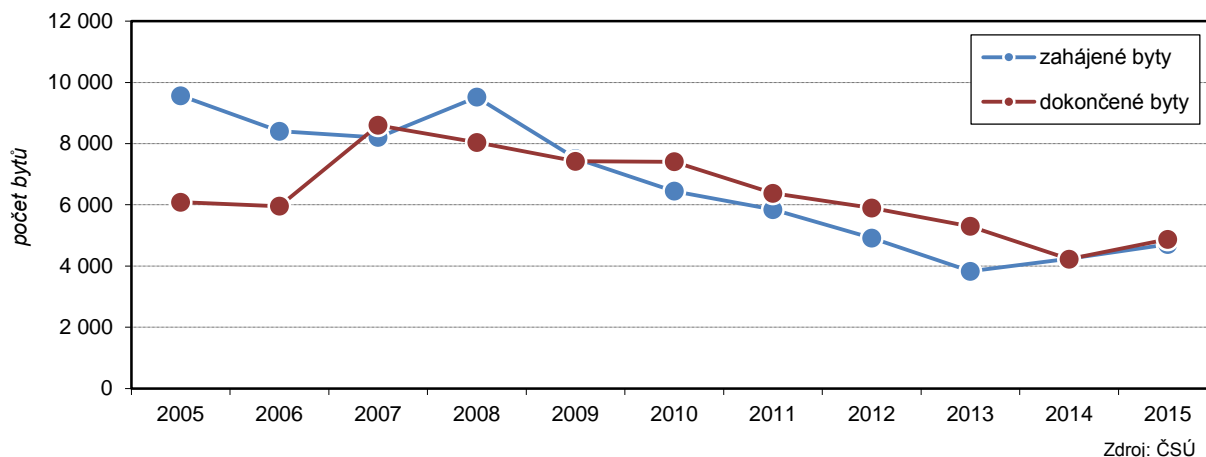

¹⁰ spotřeba elektřiny netto = celková spotřeba elektřiny brutto - (vlastní spotřeba na výrobu elektřiny + spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách + ztráty v sítích)

V posledních dvou letech se v kraji projevuje oživení bytové výstavby

Nárůst stavebních prací byl do značné míry spojen s oživením bytové výstavby v kraji. Po nepříznivých propadech v letech 2009–2013 dochází od roku 2014 k meziročním nárůstům počtu zahájených bytů, v roce 2014 o 10,6 % a v roce 2015 o 11,0 %. Během roku 2015 byla na území kraje započata výstavba 4,7 tis. bytů, tj. přibližně stejného počtu jako před patnácti lety (roky 1999 a 2000). Roční maxima zaznamenal kraj v roce 2005 a 2008, kdy bylo zahájeno přibližně 9,5 tisíce bytů. Podíl Středočeského kraje na bytové výstavbě ČR činil 17,8 % a oproti roku 2014 (17,4 %) se mírně navýšil; z historického pohledu dosáhl kraj maximálního podílu v roce 2005 (23,7 %). Kraj i přes dvojitý meziroční nárůst v zahájené bytové výstavbě klesl v roce 2014 a 2015 v mezikrajském srovnání z prvního na druhé místo za hl. m. Prahu (5,2 tis. bytů v roce 2015), kde zahájená bytová výstavba vzrostla již čtvrtým rokem po sobě.

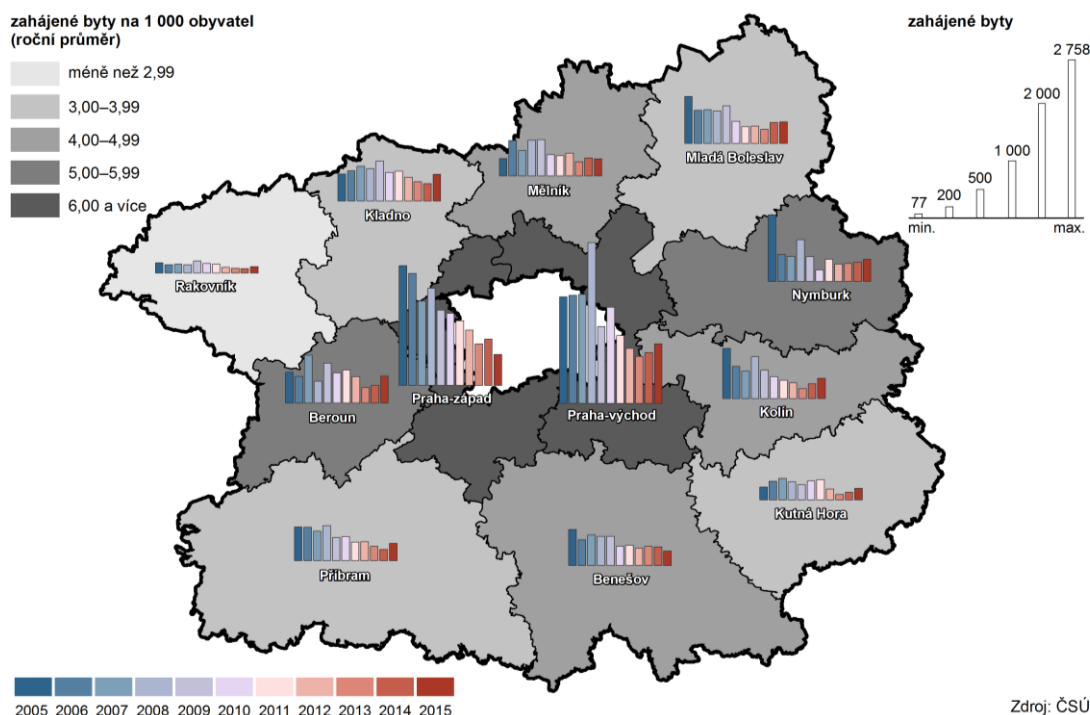
Graf 45 Zahájená a dokončená bytová výstavba ve Středočeském kraji v letech 2005 až 2015

Více než pětina zahájené bytové výstavby kraje připadala okresu Praha-východ

Více než pětina zahájené výstavby v roce 2015 připadala na území okresu Praha-východ (21,6 %), po hl. m. Praze a Brnu-město se počtem 1 018 bytů jednalo o třetí nejvyšší zahájenou výstavbu ze všech okresů ČR. Druhého nejvyššího počtu, téměř o polovinu nižšího, dosahoval v kraji okres Praha-západ (532 bytů, tj. 11,3 %), naopak na protipólu meziokresního srovnání kraje se pohyboval okres Rakovník (108 bytů, tj. 2,3 %).

Kartogram 16 Zahájená bytová výstavba v okresech Středočeského kraje v letech 2005 až 2015

Intenzita zahájené bytové výstavby je 2. nejvyšší mezi kraji, okresy Praha-východ a Beroun mají nejvyšší v ČR

Intenzita zahájené výstavby odpovídala v celém kraji úrovni 3,6 bytů na 1 000 obyvatel a po hl. m. Praze (4,1) byla mezi kraji druhou nejvyšší a zároveň nad celorepublikovým průměrem (2,5). Mezi okresy v kraji, ale i v celé ČR, jasně dominovaly okresy Praha-východ (6,1) a Beroun (5,1). Naopak sedm z dvanácti středočeských okresů se pohybovalo pod krajským průměrem a šest okresů pod celorepublikovým; nejvíce z nich okres Rakovník (2,0).

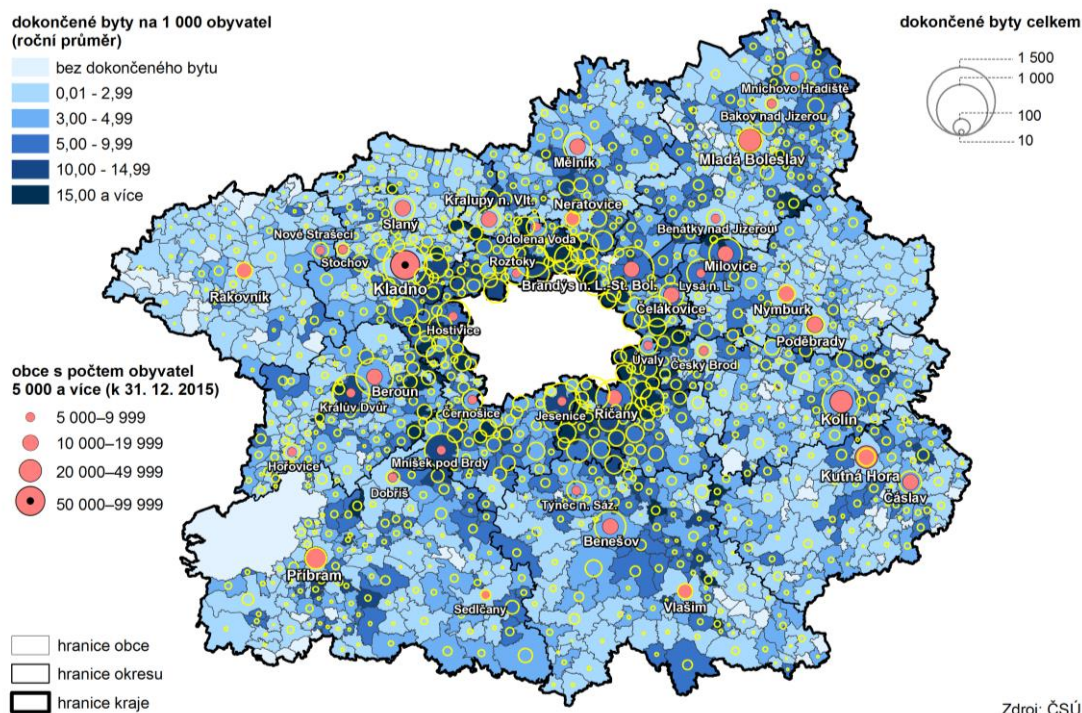
Přibližně dvě třetiny bytů posledních deseti let bylo zahájeno v prvních polovině desetiletí, ve druhé jen něco přes třetinu

V průběhu posledních deseti let (období let 2006–2015) bylo na území kraje zahájeno 63,6 tis. bytů, z toho 63 % bytů v letech 2006–2010 a 37 % bytů v letech 2011–2015. V prvním období připadalo na tisíc obyvatel v průměru 6,6 ročně zahájených bytů, kdežto ve druhém období (2011–2015) již jen 3,6 zahájených bytů za rok. Pokles zahájené výstavby proběhl mezi oběma sledovanými obdobími ve všech okresech kraje; nejvýrazněji v centrálních oblastech s největší výstavbou; v okrese Praha-východ z 14,4 na 6,1 a Praha-západ z 13,9 na 6,3.

Tři čtvrtiny nové bytové výstavby kraje tvoří rodinné domy

Již tradičně je výstavba bytů v kraji situována do rodinných domů, podíl kraje 75,9 % na celkovém počtu zahájených bytů byl v roce 2015 nejvyšší v ČR. Do nových bytových domů byl situován každý dvanáctý byt započatý v roce 2015 (8,4). Podíl bytů v rodinných domech se v kraji dlouhodobě spíše navyšuje, dokládá to rozdíl mezi průměry posledních dvou pětiletých období; z 67,2 % v letech 2006–2010 na 75 % v letech 2011–2015. Nejvyšší podíl zahájených bytů v rodinných domech v rámci kraje zaznamenal v posledním pětiletém období (2011–2015) okres Praha-východ (86,5 %), zatímco nejvyšší podíl zahájených bytů v bytových domech okres Praha-západ (35,5 %), nejvyšší podílu zahájených bytů v nebytových domech nebo získaných úpravami v nebytových prostorách zaznamenal okres Kutná Hora (15,1 %).

Kartogram 17 Bytová výstavba v obcích Středočeského kraje v letech 2010 až 2015

Po sedmi meziročních poklesech dochází k nárůstu počtu dokončených bytů

Oproti zahájené výstavbě se počet dokončených bytů v kraji meziročně zvýšil až v posledním roce 2015 (o 15,3 %), předchozích letech 2008–2014 docházelo k poklesům dokončené výstavby. Podíl kraje na celorepublikové výstavbě činil 19,4 % a oproti roku 2014 (17,6 %) se navýšil; z historického pohledu dosáhl kraj maximálního podílu v roce 2011 (22,3 %).

Během let 2010–2015 bylo dokončeno nejvíce bytů v centrální oblasti kraje. V porovnání dominoval obvod obce s rozšířenou působností Brandýs nad

Nejvyšší intenzita dokončené bytové výstavby je nadále v centrální části kraje

Labem-Stará Boleslav (5 571 bytů); zároveň i samotné město Brandýs nad Labem-Stará Boleslav počtem dokončených bytů ve sledovaném období (769) předčilo všechny středočeské obce včetně největšího města Kladna (726). Přes hranici 500 dokončených bytů se za stejné období dostaly ještě města Kolín, Beroun, Králův Dvůr, Jesenice u Prahy a Říčany. Ve sledovaném období se intenzita dokončené výstavby pohybovala na ročním průměru 4,4 bytů na 1 000 obyvatel; mezi SO ORP kraje dominovaly Říčany (9,9), Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (9,7) a Černošice (7,2). Nejnižší hodnoty měl SO ORP Rakovník (1,7). Mezi obcemi dominovaly v intenzitě dokončené bytové výstavby ty v těsné blízkosti hlavního města, prvních deset obcí s nejvyšší intenzitou se nacházelo na území okresů Praha-východ a Praha-západ (nejvíce Nupaky – 65).

Počet vydaných stavebních povolení byl vyšší než v předchozím roce

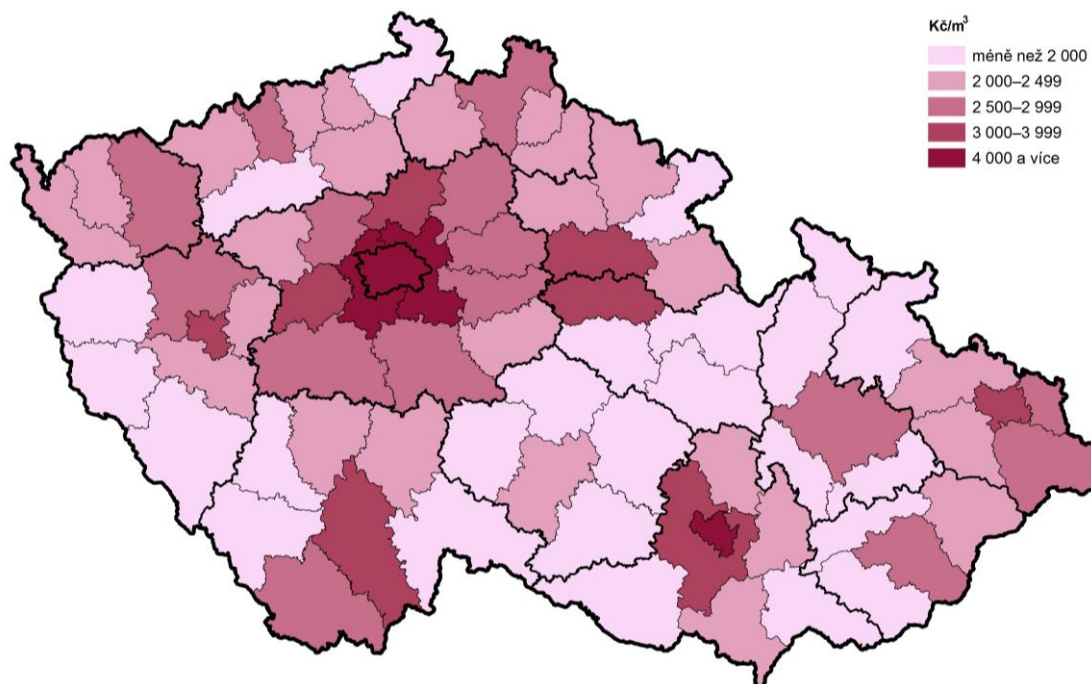
V návaznosti na ožívající bytovou výstavbu začaly stavební úřady Středočeského kraje vydávat více stavebních povolení, v roce 2015 o 5,2 % více než v předchozím roce. Nárůst počtu vydaných povolení zaznamenala většina okresů kraje (nejvíce Kolín – 23,9 %, Benešov – 21,8 %), u tří okresů se počet meziročně snížil (Nymburk, Praha-západ, Mladá Boleslav).

▪ CENY NEMOVITOSTÍ

Ceny nemovitostí patří k nejvyšším v ČR

Trh s nemovitostmi ve Středočeském kraji, zejména v jeho centrální části (okresy Praha-východ a Praha-západ), patří díky své poloze a vzhledem ke stále vysoké intenzitě bytové výstavby a silné poptávce mezi velmi lukrativní regiony, čemuž odpovídá i cenová hladina prodávaných nemovitostí pohybující se nad celorepublikovým průměrem a patřící k nejvyšším v ČR. V období let 2012–2014 se průměrná kupní cena rodinných domů v kraji (3 572 Kč/m³) pohybovala přibližně o tisíc korun za metr krychlový výše než celorepublikový průměr (2 531 Kč/m³). V centrální oblasti se kupní ceny rodinných domů pohybovaly nad hranicí 6 000 Kč/m³. Nejlevněji v kraji se rodinné domy prodávaly v okrese Kutná Hora (těsně nad hranicí 2 tisíc Kč/m³). Průměrná cena bytů v kraji byla ve sledovaném období 20 446 Kč/m², což bylo o více než 1,2 tisíce korun za metr čtvereční výše než celorepublikový průměr (19 184 Kč/m²). V centrální oblasti se kupní ceny pohybovaly okolo 28 tis. Kč/m² (Praha-východ) a 29 tis. Kč/m² (Praha-západ), nad hranici 20 tis. Kč za m² se v kraji dostaly ještě byty v okresech Beroun, Mladá Boleslav a Nymburk. Nejlevněji se prodávaly byty v okrese Kutná Hora, a to v průměru pod hranici 15 tis. Kč/m².

Kartogram 18 Průměrné kupní ceny rodinných domů v okresech v období let 2012 až 2014

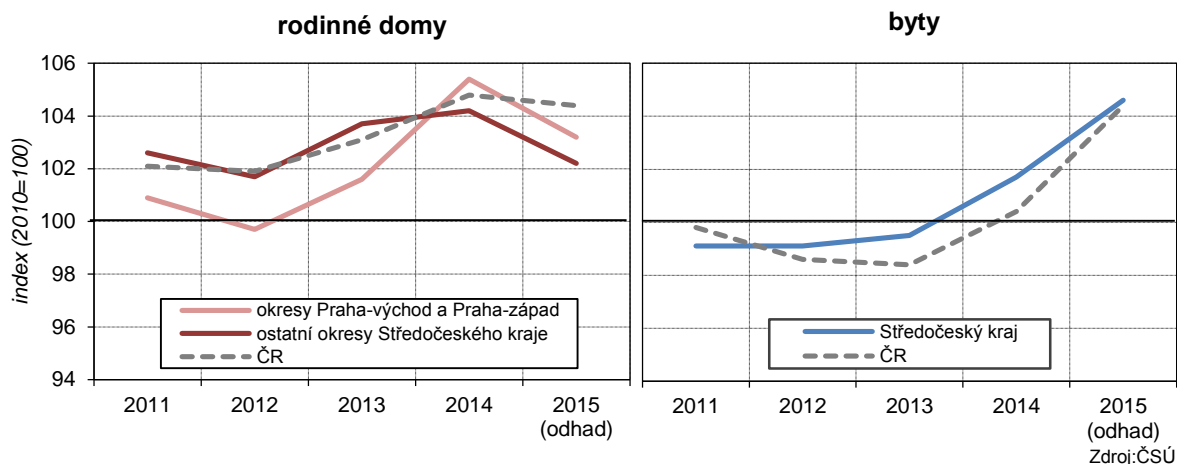
Zdroj: ČSÚ

Průměrné roční indexy cen rodinných domů v letech 2011–2015 (za 2015 odhad) ve srovnání s cenovou hladinou v roce 2010 (rok 2010=100) se, až na drobnou výjimku v roce 2012, pohybovaly nad úrovní 100; v první polovině období výše v okrajové než v centrální části kraje. Ceny bytů se až do roku 2013 pohybovaly pod úrovní roku 2010; od roku 2014 dochází k vzestupu cenového indexu.

Graf 46 Indexy cen nemovitostí ve Středočeském kraji a ČR v letech 2011 až 2015 (průměry let)

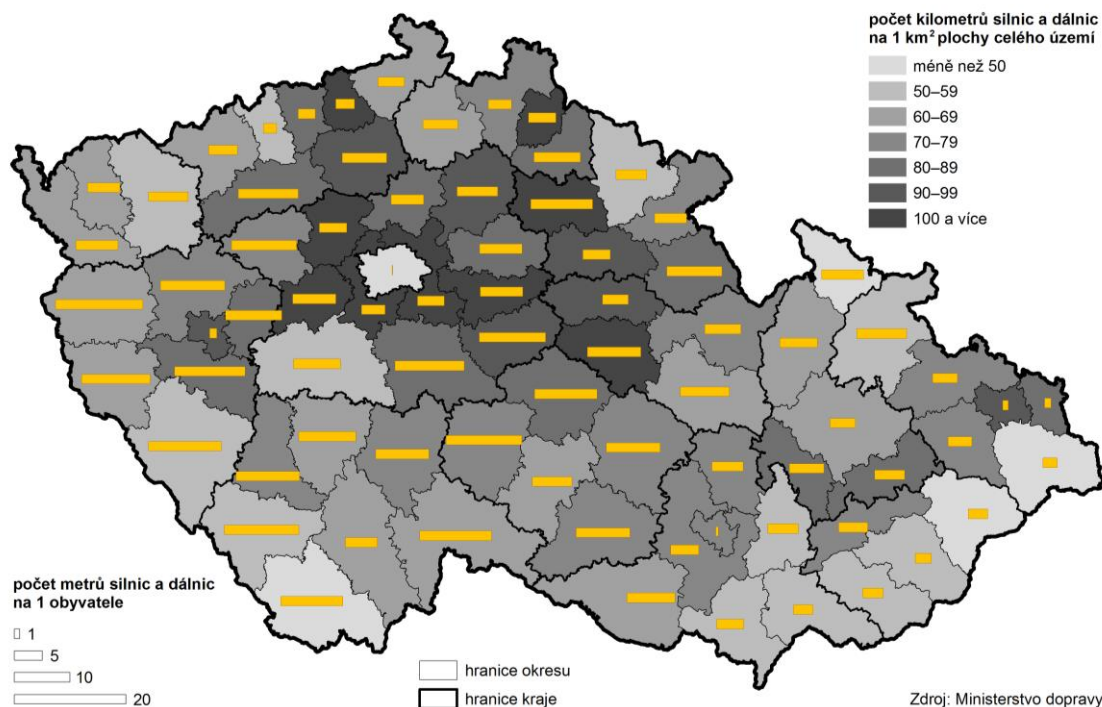

▪ **DOPRAVA**

Silniční síť ve Středočeském kraji je nejhustší v ČR

Délka silniční a dálniční sítě dosahovala v roce 2015 na území kraje celkem 9 635,4 tis. km. Na 100 km² v kraji připadalo v průměru 87,5 km silnic a dálnic, což byla mezi kraji nejvyšší hustota (průměr ČR 70,7 km na 100 km²). V přepočtu na obyvatele (7,3 metru) se kraj řadil opět k celorepublikově nadprůměrným (ČR 5,3 metru), tentokrát až jako čtvrtý po krajích Jihočeském, Plzeňském a kraji Vysočina. Na území kraje dosahoval nejhustší silniční sítě okres Kladno (111,2 km na 100 km²) a nad hodnotou 100 se pohybovaly další čtyři okresy (Beroun, Kolín, Praha-východ, Praha-západ), naopak nejnižší hustota silniční sítě byla na Příbramsku (56,5 km na 100 km²).

Kartogram 19 Silniční síť v okresech v roce 2015

Hustota železniční sítě je v rámci republiky podprůměrná

U železnice dosahovala v roce 2015 na území Středočeského kraje provozní délka tratí celkem 1 289 km. I přesto, že středočeská železniční síť byla nejdelší v republice, hustotou (11,7 km tratí na 100 km²) byla v mezikrajském srovnání osmá a celorepublikově podprůměrná (12,1 km železnic na 100 km²).

Na území kraje je třetina splavných vodních cest v ČR pro pravidelnou dopravu

Středočeský kraj má mezi kraji zároveň nejdelší délku splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu (237 km) a na hodnotě ČR se podílí přibližně jednou třetinou. Hustota splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu byla 2,2 km na 100 km² plochy kraje a po hl. m. Praze (6,4) byla mezi kraji druhou nejvyšší.

Stupeň automobilizace je celorepublikově nadprůměrný, na jeden osobní automobil připadají 2 osoby

Z důvodu přechodu na nový systém evidence vozidel v Centrálním registru vozidel v souladu s legislativou EU jsou údaje za vozový park srovnatelné pouze od roku 2013. V následujících dvou letech (2014, 2015) se vozový park kraje, ale i v celé republice, nadále zvětšoval. Počet registrovaných osobních automobilů rostl v obou letech, zvláště v roce 2015, kdy meziročně přibýlo v registru za kraj 38,2 tis. vozidel (tj. 6,1 %) a na konci tohoto roku čítal vozový park kraje celkem 667,6 tis. osobních vozů. Počet osob na počet automobilů vyjadřuje stupeň automobilizace – čím nižší je hodnota ukazatele, tím vyšší je stupeň automobilizace. Hodnota ukazatele pro středočeský kraj se snižuje z hodnoty 2,080 v roce 2014 na hodnotu 1,998 v roce 2015. V kraji tak připadaly na jeden osobní automobil přibližně dvě osoby. V České republice je automobilizace vyšší především v hl. m. Praze (1,611 v roce 2015) a přibližně na stejné úrovni v Plzeňském (1,891) a Jihočeském kraji (1,938). V ostatních krajích připadá na jeden osobní vůz více osob především na Moravě, nejvíce pak v Moravskoslezském kraji (2,435).

Počet přepravených osob na území kraje se u autobusové přepravy meziročně zvýšil, na železnici se snížil

Podle údajů ministerstva dopravy se během roku 2015 přepravilo v rámci Středočeského kraje po železnici celkem 9,5 mil. osob. V porovnání s předchozím rokem došlo na území kraje k poklesu počtu přepravených osob o 7,2 %, přesto se jednalo o druhý nejvyšší počet v posledním pětiletém období. Naopak přeprava ve veřejné autobusové dopravě na území kraje se meziročně zvýšila již podruhé po sobě; v roce 2015 o 2 % na 53,5 mil. přepravených osob. Dva meziroční nárůsty v přepravní kapacitě zaznamenala na území kraje městská hromadná přeprava tvořená výhradně autobusovou dopravou; v roce 2015 o 1,1 mil. na 19,4 mil. přepravených osob.

Většina zboží do/v/z kraje se přepravuje po silnici

Po silnici bylo v roce 2015 přepraveno celkem 20 366 tis. tun ve směru vývozu, 20 898 tis. tun zboží v dovozu a 41 592 tis. tun kolovalo v rámci Středočeského kraje. Meziroční nárůst přepraveného zboží po silnici proběhl u všech tří typů přepravy (nejvíce u dovozu o 39,5 %). Zboží z/do kraje směřovalo po silnici nejčastěji ve spojení s hl. m. Prahou (vývoz 30,0 %, dovoz 33,3 %). Po železnici se vyvezlo ze Středočeského kraje celkem 2 668 tis. tun zboží, naopak dovoz zboží do kraje činil 5 895 tis. tun a v rámci kraje bylo přepraveno 812 tis. tun zboží. Vývoz zboží po železnici zaznamenal již druhý rok po sobě růst (o 7,4 % v roce 2015) naopak u dovozu a v rámci kraje došlo k poklesu (o 0,7 % resp. o 7,3 %). Zboží z/do kraje směřovalo po železnici nejčastěji z/do Ústeckého kraje (vývoz 59,3 %, dovoz 79,6 %) potažmo dále z/do Německa.

Vývoz a dovoz zboží po silnici směřuje z/do hlavního města, po železnici z/do Ústeckého kraje, potažmo Německa

▪ **CESTOVNÍ RUCH**

Cestovní ruch po dvou letech poklesu ožívá, návštěvnost ubytovacích zařízení vzrostla

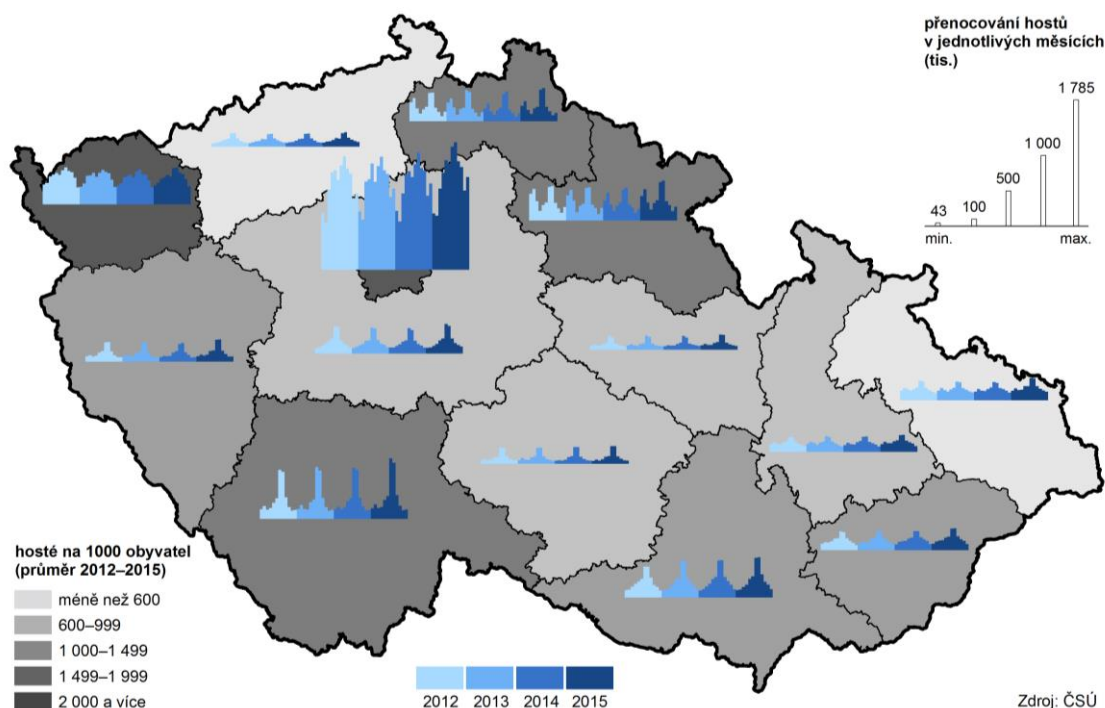
Během roku 2015 přijelo do 669 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) ve Středočeském kraji celkem 907,6 tis. návštěvníků. To bylo přibližně o 108 tis. (tj. 13,5 %) více než v předchozím roce, zároveň se jednalo o jediný kladný přírůstek v návštěvnosti po roce 2012, od kdy jsou k dispozici srovnatelné údaje. Meziroční nárůst proběhl ve všech krajích (celorepublikový průměr 10,3 %), všechny kraje včetně Středočeského dosáhly zároveň nejvyšší návštěvnosti od roku 2012. Návštěvnost kraje patřila v ČR k průměrným (5. nejvyšší) a na celkovém počtu ubytovaných hostů v České republice se kraj podílel 5,3 %. Nejvíce turistů bylo ubytováno v hl. m. Praze (podíl na ČR 38,4 %), nejméně pak v Pardubickém kraji (2,4 %). Intenzita cestovního ruchu byla ovšem vzhledem k velikosti a lidnatosti regionu oproti ostatním krajům velmi nízká a dosahovala

Návštěvnost byla mezi kraji průměrná, intenzita návštěvnosti podprůměrná

jen 42 % celorepublikového průměru; na tisíc obyvatel kraje připadalo 687 ubytovaných hostů, v ČR to bylo 1 631. Nižších hodnot než Středočeský region dosahovaly jen kraje Ústecký (592) a Moravskoslezský (638), naopak nejvíce ubytovaných hostů na 1 000 obyvatel zaznamenaly hl. m. Praha (5 232) a Karlovarský kraj (2 850).

Kartogram 20 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2012 a 2015

Délka pobytu se mírně snížila a je nižší než průměr ČR

S počtem návštěvníků se v kraji zároveň meziročně zvýšil počet přenocování o 248,2 tis. (12,6 %), a i v tomto případě se jednalo o nejvyšší hodnotu dosaženou od roku 2012. Nárůst u počtu přenocování byl o něco nižší než nárůst u počtu hostů a díky tomu došlo k mírnému snížení průměrné doby přenocování 1 hosta z 2,46 nocí v roce 2014 na 2,44 nocí v roce 2015. Průměrný počet přenocování byl v kraji nižší než celorepublikový průměr (2,74) a nižší průměrnou délkou pobytu zaznamenaly už jen Jihomoravský kraj (2,00) a hl. m. Praha (2,41). Naopak nejdelší pobyty v republice uskutečňovali hosté Karlovarského kraje (5,43).

Na nárůstu návštěvnosti se téměř polovinou podílely červenec a srpen

Meziroční nárůst návštěvnosti (počet hostů i přenocování) proběhl téměř ve všech měsících roku 2015. Jediný pokles byl zaznamenán hned zpočátku roku v lednu (počet hostů o 1,5 % a přenocování o 4,7 %), v následujících měsících se meziroční růst postupně navyšoval. Na celoročním nárůstu návštěvnosti se nejvíce podílely letní měsíce (červenec, srpen) – v počtu hostů 42,2 % a v počtu přenocování dokonce 48,1 %. Nejvíce hostů přijelo během roku v srpnu (138,6 tis.), nejvyšší počet přenocování byl zaznamenán naopak v červenci (415,3 tis.), kdy se hosté zdržovali v ubytovacích zařízeních během svého pobytu zároveň nejdéle (průměr 3,05 nocí). Nejméně hostů (39 tis.), nejméně přenocování (81,9 tis.) a nejkratší průměrná pobytová dobu hosta (2,10 nocí) byla zaznamenána v lednu.

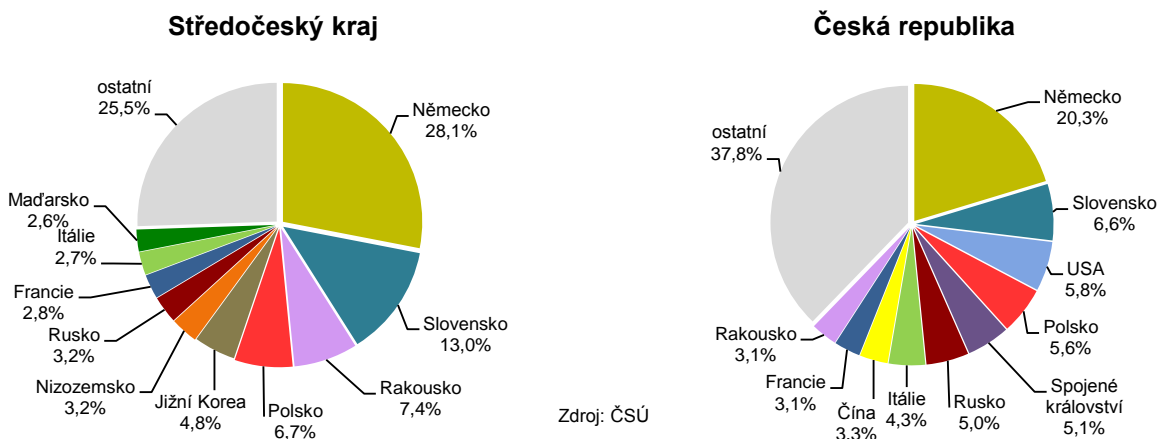
Zvýšil se počet tuzemských i zahraničních hostů

Mezi nejčastěji ubytované hosty kraje patří dlouhodobě tuzemští návštěvníci, tzv. rezidenti. V roce 2015 se jich v kraji ubytovalo téměř 700 tisíc, což představovalo 77% podíl na ubytovaných celkem a o téměř 84 tis. více než v předchozím roce (nárůst 13,6 %). K meziročnímu navýšení v počtu ubytovaných došlo i u zahraničních hostů, tzv. nerezidentů; těch meziročně přibýlo přibližně 24,5 tis. (nárůst 13,3 %).

Nárůst návštěvnosti byl zaznamenán u hostů ze sousedních zemí, ze vzdálenějších zemí spíše pokles

Nejvíce zahraničních hostů přijelo v roce 2015 z Německa (28,1 %), dále Slovenska (13,0 %), Rakouska (7,4 %), Polska (6,7 %) a Jižní Koreje (4,8 %). Stejně pořadí bylo i v předchozím roce, navíc všechny sousední země zaznamenaly v počtu hostů meziroční růst, u Rakušanů již druhým rokem po sobě. Naopak meziroční pokles v počtu ubytovaných zaznamenali již podruhé po sobě hosté z Jižní Koreje, Nizozemska a Ruska.

Graf 47 Struktura zahraničních návštěvníků HUZ podle zemí v roce 2015

Zdroj: ČSÚ

Delší pobyty uskutečňují tuzemští než zahraniční hosté

Z dlouhodobějšího pohledu (průměr let 2012–2015) dosahují delší průměrné doby pobytu rezidenti (2,50 noci na hosta) než nerezidenti (2,40 noci na hosta). Mezi nerezidenty tráví v kraji nejdelší pobyty hosté z Izraele (6,65) a Ruska (4,82), naopak nejkratší dobu pobytu uskutečňují hosté z Jižní Koreje (1,08).

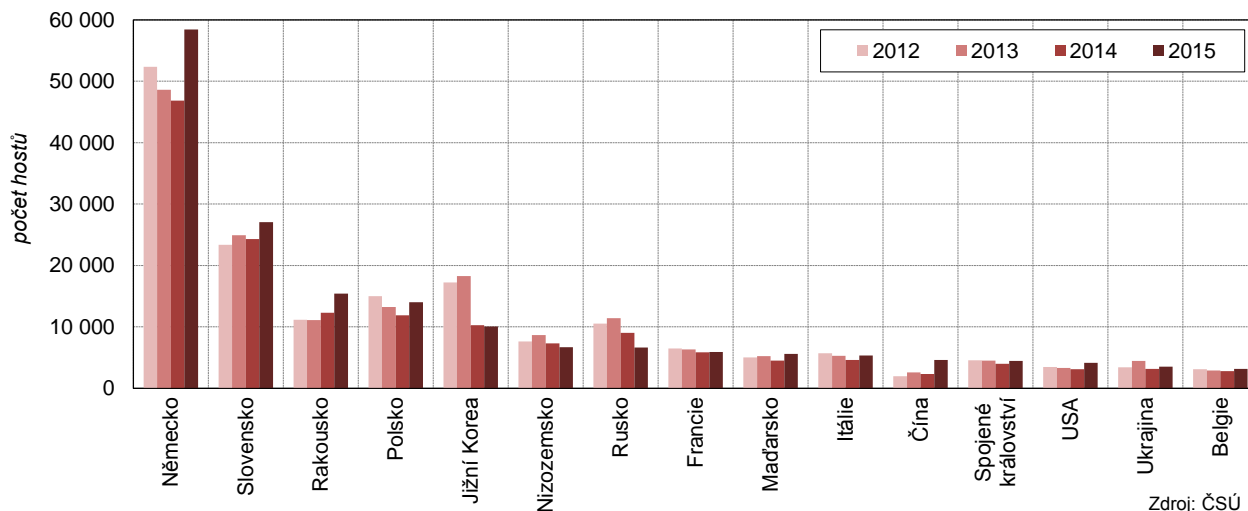
Kapacita ubytovacích zařízení v kraji byla využita jen z třetiny

Hosté hromadných ubytovacích zařízení v kraji využili během roku pouze třetinu volných pokojů (33,7 %), čisté využití lůžek bylo ještě nižší (27 %). Oba výsledky jsou daleko pod celorepublikovým průměrem (43,0 % resp. 36,2 %), který značně zvyšují ubytovací zařízení v Praze a Karlovarském kraji, kde se využití kapacity pohybuje nad hranicí 50 %.

Ve středočeských lázních převažují tuzemští návštěvníci

Lázeňská ubytovací zařízení na území kraje navštívilo celkem 25,6 tis. hostů, což byl téměř identický počet jako v předchozím roce. V lázeňských komplexech převažovali mezi ubytovanými hosty výrazně tuzemští návštěvníci (84,7 %), v celé ČR byla převaha rezidentů méně výrazná (56,6 %). Na návštěvnosti lázeňských ubytovacích zařízení v ČR se kraj podílel z 3,5 %, nejvyšší návštěvnost vykazoval Karlovarský kraj (57,1 %).

Graf 48 Hosté v HUZ podle zemí ve Středočeském kraji v letech 2012 až 2015

Zdroj: ČSÚ

4. Životní prostředí

▪ PŮDNÍ FOND, CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Polovinu území, nejvíce mezi všemi kraji, tvořila orná půda, její výměra se ale zmenšovala

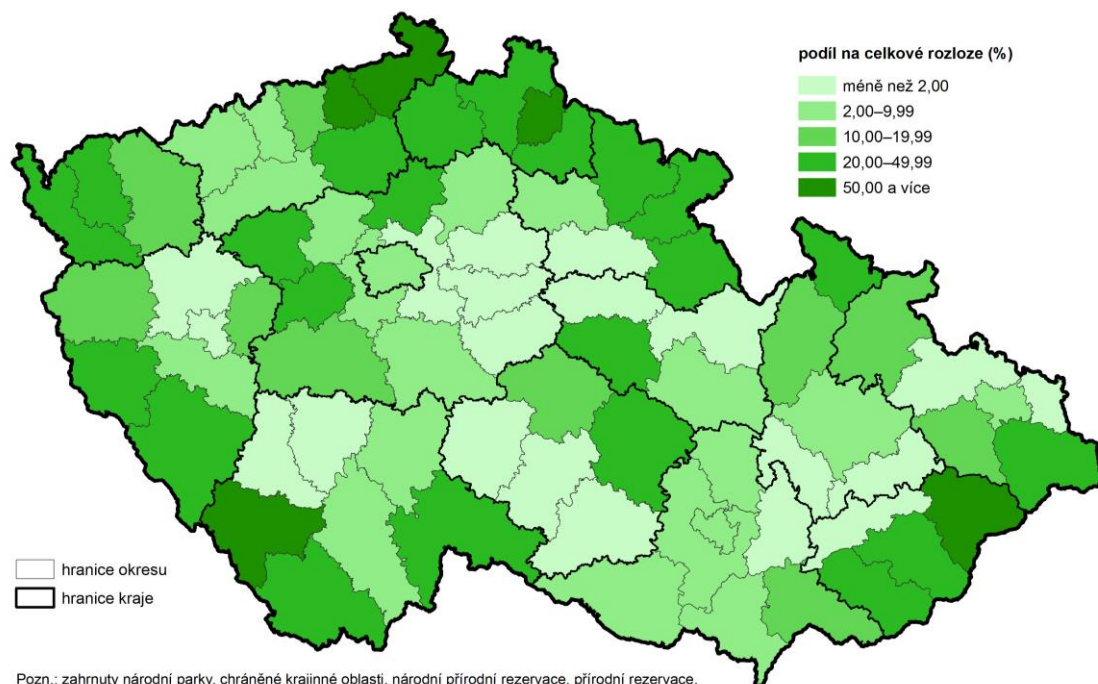
Nejvyšší procento zornění mezi kraji

Podíl chráněného území na rozloze kraje se díky nově vzniklé CHKO Brdy výrazně zvýšil

Polovina území Středočeského kraje je využívána jako orná půda. Od konce 90. let však dochází k pozvolnému zmenšování orné plochy, pod padesátiprocentní hranici poklesl podíl orné půdy poprvé v roce 2011 a ke konci roku 2015 dosáhl hodnoty 49,6 %. I přesto se jedná o nejvyšší hodnotu mezi všemi kraji. Za posledních deset let došlo ke snížení orné plochy téměř o 8 tis. hektarů, což představovalo pokles o 1,4 %. V dlouhodobější časové řadě se nepatrně snižuje i procento zornění (tj. podíl orné půdy na zemědělské půdě); s hodnotou 82,8 % i nadále zůstává nejvyšší mezi kraji ČR. Nejvyššího procenta zornění v kraji dosahoval okres Nymburk (91,8 %), nejnižšího okres Příbram (70,5 %). Většina okresů zaznamenala v zornění půdy po deseti letech podobný stav či mírný pokles, větší nárůst proběhl v okresech Kolín a Kutná Hora.

Na území Středočeského kraje vznikla v roce 2015 (s účinností k 1. 1. 2016) z bývalého vojenského újezdu nová chráněná krajinná oblast Brdy, což mělo hlavní vliv na zvýšení celkové plochy zvláště chráněných území¹¹. Výměra zvláště chráněných území v kraji (včetně nově zařazené CHKO Brdy) činila ke konci roku 2015 celkem 126,4 tis. hektarů, ve srovnání s rokem 2010 se jednalo o 34,8% nárůst a postavení Středočeského kraje v podílu chráněných území¹² na rozloze kraje se tak během sledovaného období zlepšilo. S hodnotou 11,5 % se na republikovém žebříčku krajů posunul o tři příčky z dvanáctého na deváté místo. Nižší podíl chráněných území na rozloze kraje měly hl. m. Praha (5,4 %) a kraje Jihomoravský (6,9 %), Pardubický (9,6 %), Vysočina (9,6 %) a Olomoucký (11,2 %). Středočeským okresem s nejvyšším podílem chráněného území byl okres Beroun (40,4 %), nejnižší podíl vykázal okres Kutná Hora (0,6 %).

Kartogram 21 Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2015

Pozn.: zahrnutý národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. V ukazateli jsou zohledněny vzájemné překryvy chráněných území (tzn. nejsou započítána maloplošná ZCHÚ ležící na území velkoplošných ZCHÚ).

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Plocha pro ekologické zemědělství se snížila, i tak byla o polovinu větší než v roce 2011

V roce 2015 hospodařili ekologičtí zemědělci přibližně na 15 tis. hektarech kraje, což bylo o 7 % méně než v roce 2014. Dlouhodobě se však plocha zvyšuje, v porovnání s rokem 2011 o necelou polovinu (o 46,4 %). Podíl kraje na ekologicky hospodařící ploše ČR byl nízký (3,5 %) a mezi kraji čtvrtý nejnižší.

¹¹ národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky

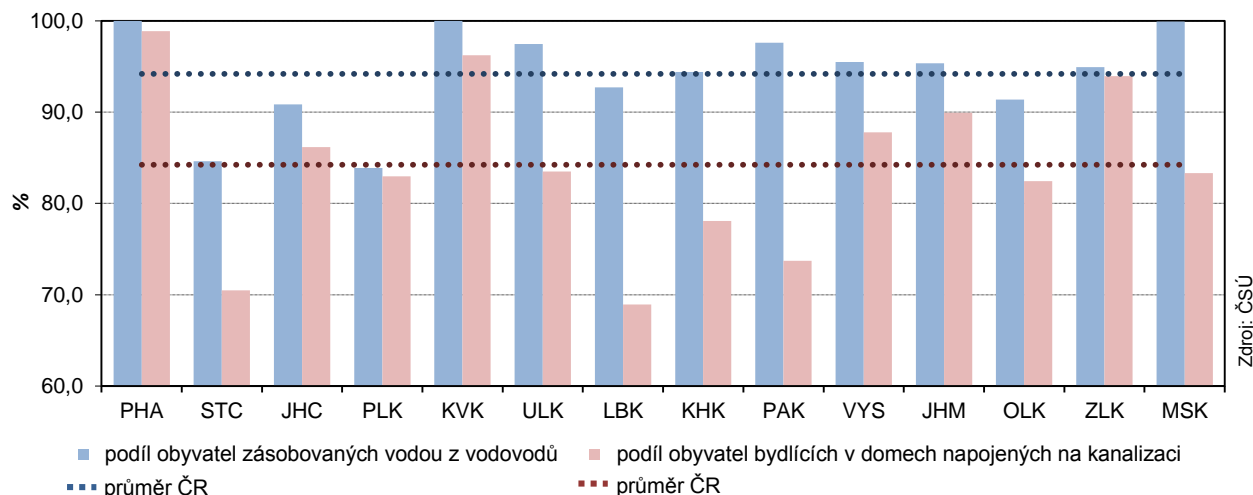
¹² zohledněny vzájemné překryvy chráněných území (nejsou započítána maloplošná ZCHÚ ležící na území velkoplošných ZCHÚ)

▪ VODOVODY A KANALIZACE

Druhý nejnížší byl podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů v ČR

Podle výsledků šetření o vodovodech a kanalizacích bylo ve Středočeském kraji v roce 2015 zásobeno vodou z veřejných vodovodů 84,6 % obyvatel kraje, v pětiletém období se toto procento mírně zvýšilo (o 0,8 p. b.). Kraj dosahoval u tohoto typu zásobení obyvatel vodou druhého nejnížšího procenta mezi kraji (po Plzeňském, 83,9 %) a o téměř 10 p. b. nižšího než průměr ČR (94,2 %).

Graf 49 Obyvatelé žijících v bytech napojených na veřejný vodovod a kanalizaci v krajích v roce 2014

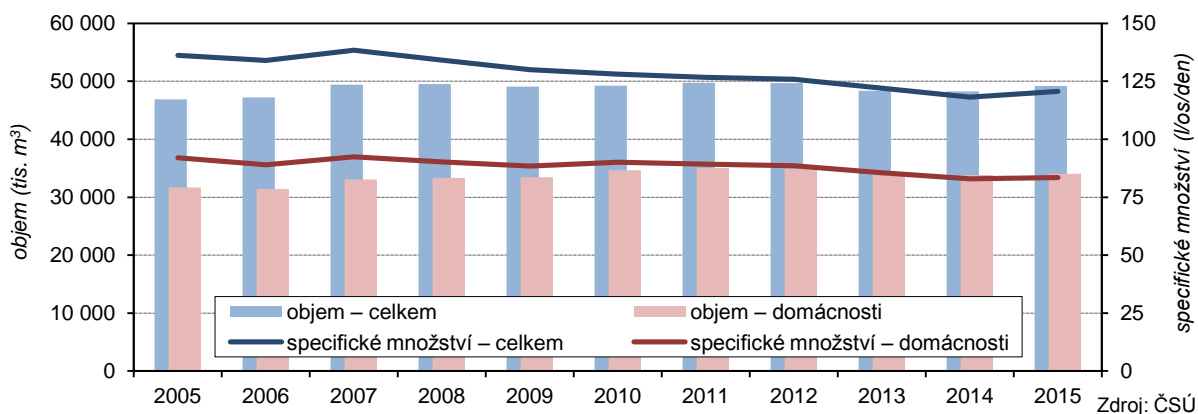

Spotřeba pitné vody se po třiletém snižování mírně navýšila

Spotřeba pitné vody (objem fakturované vody) se po roce 2011 postupně snižovala, vyfakturovaný objem v posledním roce (2015) byl však v porovnání s předchozím rokem vyšší o 2,0 %. Meziroční zvýšení objemu, byť o něco nižší, proběhlo i u dodávky poskytnuté jen domácnostem (o 0,7 %), které spotřebovaly 69,2 % z celkového objemu vyfakturované pitné vody. Průměrná denní spotřeba pitné vody na jednoho obyvatele kraje (specifické množství vody fakturované domácnostem) bylo 83,5 litrů, tedy o 4,4 litry na den nižší než celorepublikový průměr a mezi kraji šlo o sedmou nejnížší spotřebu. Dlouhodobě dochází ke snižování specifické spotřeby vody na obyvatele, v porovnání s obdobím před pěti lety (2010) se průměrná denní spotřeba Středočecha snížila o 6,5 litru a v porovnání s obdobím před deseti lety (2005) o 8,5 litru. Cena služeb za objem a přívod pitné vody (vodné) byla ve Středočeském kraji v roce 2015 v průměrné výši 38,4 Kč za m³. U ceny vodného došlo během pětiletého období k navýšení o 14 % (4,7 korun). Cena vodného byla mezi kraji čtvrtou nejvyšší a pětiletý nárůst sedmým nejvyšším mezi kraji ČR.

Středočeši patřili v průměrné denní spotřebě vody pod celorepublikový průměr

Graf 50 Pitná voda vyfakturovaná celkem a domácnostem ve Středočeském kraji v letech 2005 až 2015

Středočeský kraj je typický svou sídelní rozdrobeností a vyšším podílem obyvatel žijících v malých, spíše venkovských, sídlech. Z toho vyplývá nejen republikově

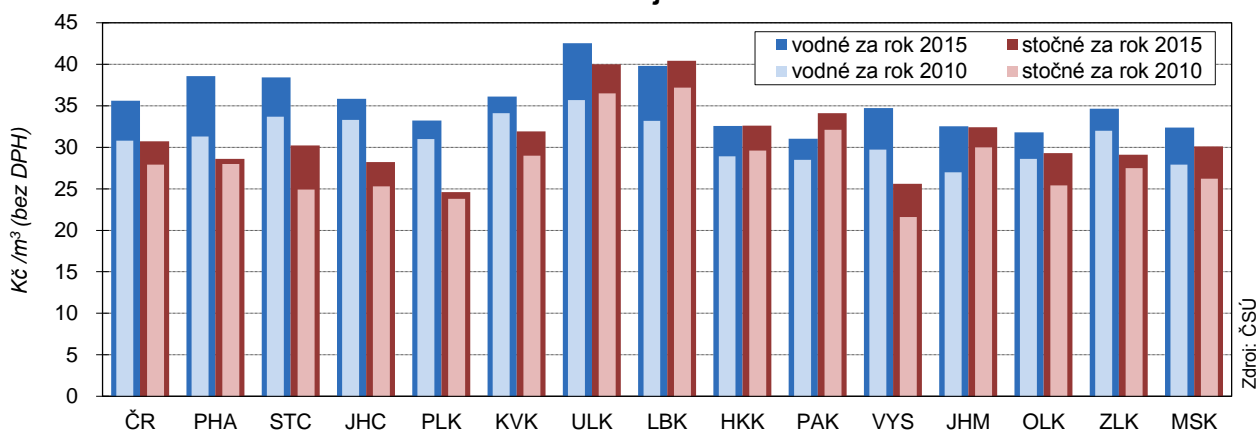
Druhý nejnižší byl podíl obyvatel žijících v bytech napojených na veřejnou kanalizaci

nižší podíl napojení domů na veřejné vodovody, ale také velmi nízké napojení domů na veřejnou kanalizační síť. Tu využívalo v roce 2015 celkem 70,5 % obyvatel kraje, což bylo téměř o 14 procentních bodů méně, než byl průměr ČR (84,2 %) a mezi kraji se jednalo o druhý nejnižší podíl (po Libereckém kraji, 68,9 %).

Druhý nejvyšší mezi kraji byl podíl čištěných vod

V oblasti kanalizace dlouhodobě dochází také k budování a připojování nových čističek odpadních vod (ČOV). Na území kraje bylo v roce 2015 těchto zařízení v provozu 479, od roku 2010 jich přibýlo 60 (14,3% nárůst). Kapacita středočeských čističek byla mezi kraji nejnižší, průměrná kapacita jednoho zařízení představovala 753 m³ za den, přičemž celorepublikový průměr se pohyboval na více než dvojnásobné hodnotě (1 569 m³/den). I přes nízký podíl obyvatel připojených na veřejnou kanalizaci s přípojkou na ČOV na celkovém počtu obyvatel (70,3 %) platilo, že většina bytů napojených na kanalizaci měla zároveň připojení na ČOV (99,8 %).

Graf 51 Vodné a stočné v krajích v roce 2010 a 2015

Stočné se zvyšuje a za 5 let byl nárůst mezi kraji ČR nejvyšší

Cena služeb za odvod a čištění odpadních vod (stočné) byla ve Středočeském kraji v roce 2015 v průměrné výši 30,2 Kč za m³. U ceny stočného došlo během pětiletého období k navýšení o 21,3 % (5,3 korun). Průměrná cena stočného byla v roce 2015 mezi kraji sedmou nejvyšší, pětiletý nárůst byl však mezi kraji zcela nejvyšší. Cena stočného se pomalu začíná dorovnávat k ceně vodného; v roce 2010 byl poměr stočného 74 % vodného, přičemž v roce 2015 již téměř 79 % vodného.

▪ ZNEČIŠTĚNÍ OVZDUŠÍ

Podle emisní bilance Českého hydrometeorologického ústavu se produkce naměřených emisí hlavních znečišťujících látek podle Registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (dále jen REZZO) v kraji z dlouhodobého pohledu snižují, i tak nadále zůstávají v rámci republiky zpravidla mírně nad průměrem

Emise oxidu uhelnatého se v průběhu deseti let snížily, u mobilních zdrojů každým rokem

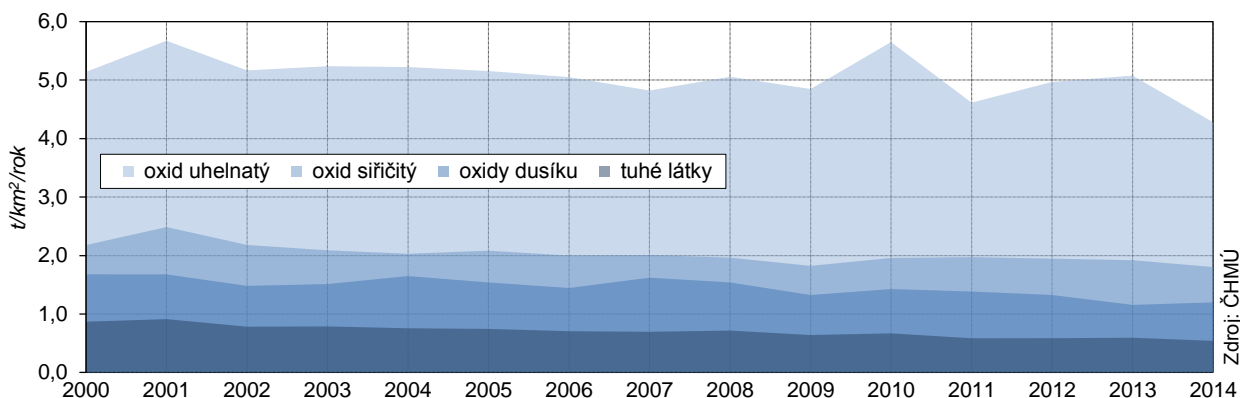
Na objemu emisí oxidu uhelnatého (CO) vyprodukovaného v roce 2014 na území kraje se přibližně ze tří čtvrtin podílely stacionární zdroje (REZZO 1–3), přičemž z více než 90 % se jednalo o malé stacionární zdroje, domácí topeniště (REZZO 3) a zhruba zbývající čtvrtinu celkového množství vyprodukovaly mobilní zdroje (REZZO 4), zpravidla zastoupené automobily. Na celorepublikové produkci oxidu uhelnatého ze všech zdrojů znečištění (REZZO 1–4) se kraj podílel 13,4 %, což byla druhá nejvyšší hodnota po maximu, které zaznamenal Moravskoslezský kraj (30,3 %). Z dlouhodobého pohledu se podíl severní Moravy spíše zvyšoval (25,1 % v roce 2005), naopak podíl Středních Čech se mírně snižoval (z 15,2). V kraji se zároveň dlouhodobě snižoval samotný objem vyprodukovaného oxidu uhelnatého v přepočtu na plochu území (t/rok/km²), a to z hodnoty 9,05 v roce 2005 na 5,64 v roce 2014. Trvalý meziroční pokles naměřených emisí CO v průběhu posledních deseti let byl zaznamenán u mobilních zdrojů (REZZO 4).

Nejvíce oxidu uhelnatého produkuje domácí topeniště

Emise oxidu siřičitého se poslední roky mírně snižovaly, dlouhodobě však nejpomaleji ze všech krajů

U produkce emisí oxidu siřičitého (SO₂) v kraji došlo k mírnému snížení v průběhu posledních tří sledovaných let (2012–2014). Ke snížení došlo i v dlouhodobém pohledu, v porovnání s rokem 2005 byl v roce 2014 stav škodlivin (REZZO 1–4) o téměř 14 % nižší. Jednalo se ovšem o nejnižší pokles ze všech krajů (39 % v celé ČR). Dosažené měrné emise na území kraje se v roce 2014 (1,81 t/rok/km²) pohybovaly lehce nad celorepublikovým průměrem (1,61) a mezi kraji se jednalo o pátou nejvyšší hodnotu. Na vzniku emisí oxidu siřičitého měly v kraji nejvyšší podíl velké stacionární zdroje (REZZO 1 – přibližně 84 %).

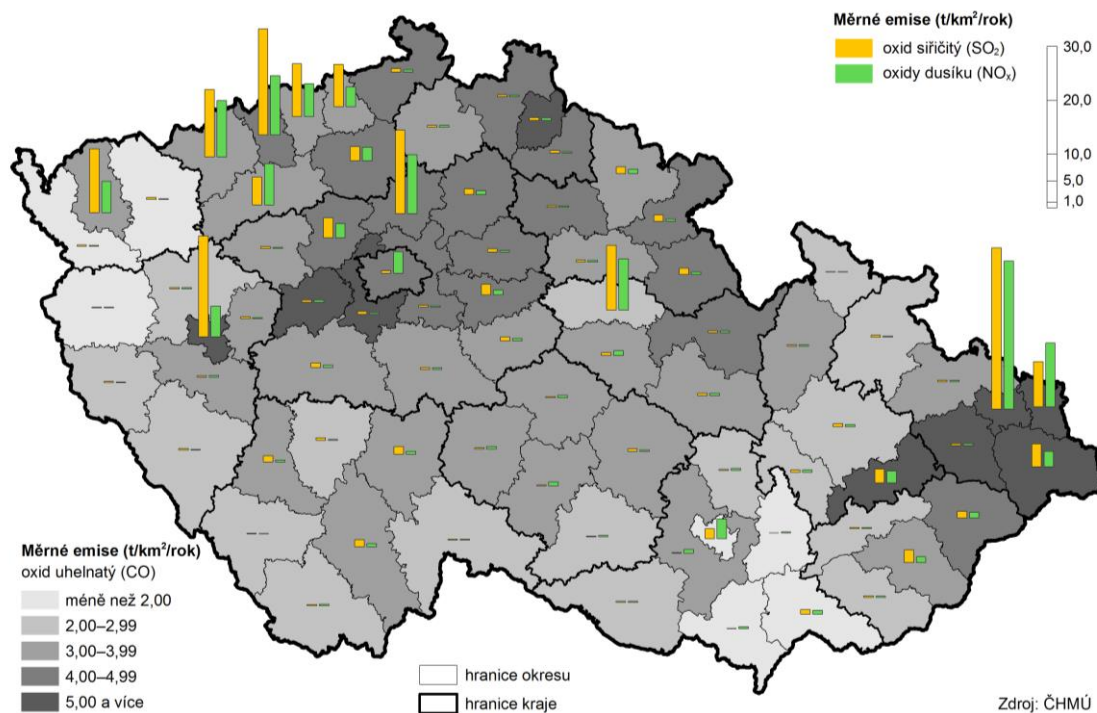
Graf 52 Měrné emise (REZZO 1–3) ve Středočeském kraji v letech 2000 až 2014

Naměřené emise oxidů dusíku od roku 2008 trvale klesají a jsou mírně nad průměrem republiky

Trvalý meziroční pokles naměřených emisí byl od roku 2008 zaznamenán na území kraje u oxidů dusíku (NO_x); ve srovnání s rokem 2005 se stav škodlivin snížil přibližně o 63 %, což bylo na podobné úrovni jako v celé ČR. Naměřená hodnota na území kraje byla v posledním sledovaném roce 2014 (2,35 t/rok/km²) v porovnání s celorepublikovou bilancí (2,16) mírně nadprůměrná. Na znečištění NO_x se nejvíce podílí mobilní zdroje a velké stacionární zdroje (REZZO 4 a 1).

Kartogram 22 Emise znečišťujících látek (REZZO 1-3) v okresech v roce 2014

Nejvíce emisí škodlivých látek je v okrese Mělník

Nejvyšší množství měrných emisí znečišťujících látek stacionárními zdroji (REZZO 1–3) je na území kraje dlouhodobě zjišťováno v okrese Mělník. Především se jednalo o naměřené oxidy dusíku a síry, na kterých se z velké části podílí komplexy elektráren na území okresu.

▪ NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

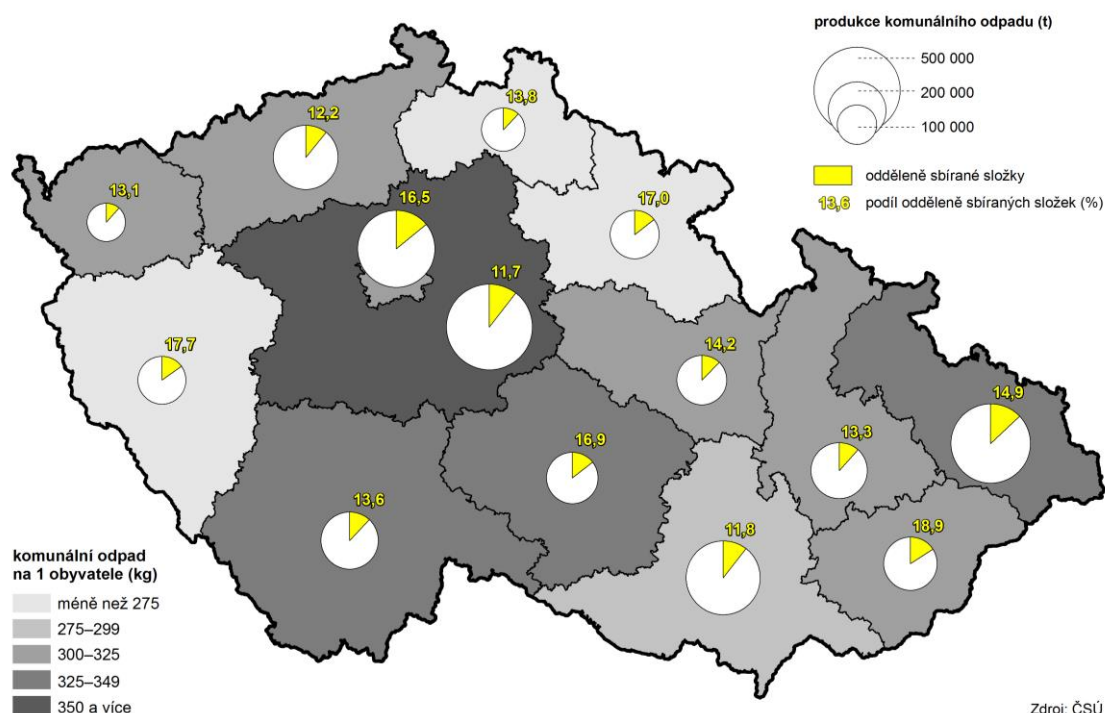
Produkce podnikového odpadu se v roce 2014 poprvé od roku 2010 snížila, na obyvatele byla nižší než v celé ČR

Středočeské podniky vyprodukovaly během posledního šetřeného roku (2014) celkem 1,76 mil. tun odpadu, což bylo o 13,4 % méně než v roce 2013 a jednalo se tak o první meziroční pokles od roku 2010. Na jednoho obyvatele kraje připadala průměrně produkce 1 344 kg podnikového odpadu za rok, což bylo o 579 kg méně, než vycházelo na obyvatele celé ČR. Nejméně podnikového odpadu připadalo na obyvatele Karlovarského kraje (517 kg), naopak nejvíce vyprodukovaly podniky v hl. m. Praze (5 023 kg).

Dlouhodobě se zvyšuje využitelnost podnikového odpadu, v roce 2014 poprvé převážilo využívání odpadu nad skládkováním

V roce 2014 nakládaly podniky se sídlem v kraji s celkovým množstvím 2,56 mil. t podnikového odpadu. Dlouhodobě se zvyšovalo množství i procento využitelnosti podnikového odpadu. Zatímco v roce 2008 se využila pouze osmina celkového objemu (12,5 %), v roce 2012 to byla už více než čtvrtina (26,2 %) a v roce 2014 se jednalo o téměř třetinu (31,2 %). V roce 2014 bylo procento využitelnosti odpadu poprvé vyšší než podíl odpadu likvidovaného skládkováním a jiným ukládáním v úrovni terénu či pod terén (27,4 %).

Kartogram 23 Komunální odpad v krajích v roce 2014

Průmyslové podniky kraje vyprodukovaly ročně na obyv. 421 kg odpadů, čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji

Z celkového objemu podnikového odpadu v roce 2014 bylo 550,6 tis. tun (31,3 %) vyprodukováno v průmyslovém sektoru. Na jednoho obyvatele kraje tak přibližně vycházelo 421 kg průmyslového odpadu, což bylo lehce (o 3 kg) více než připadalo na obyvatele ČR a mezi kraji šlo o čtvrtou nejvyšší hodnotu po krajích Moravskoslezském (970 kg), Ústeckém (444 kg) a Plzeňském (427 kg).

Produkce komunálního odpadu se třikrát meziročně snížila, ale zůstala nejvyšší v ČR

U středočeských domácností docházelo do roku 2011 k nárůstu produkovaného množství komunálního odpadu, od roku 2012 produkce odpadů již potřetí po sobě klesla. I přes snižování zůstává kraj dlouhodobě oblastí s nejvyšší roční produkcí komunálního odpadu na obyvatele (355 kg v roce 2014). Nejméně vyprodukovaného odpadu připadlo na obyvatele Plzeňského kraje (252 kg).

Kraj dosahoval nejnižšího podílu tříděného odpadu, třídí se desetina komunálního odpadu

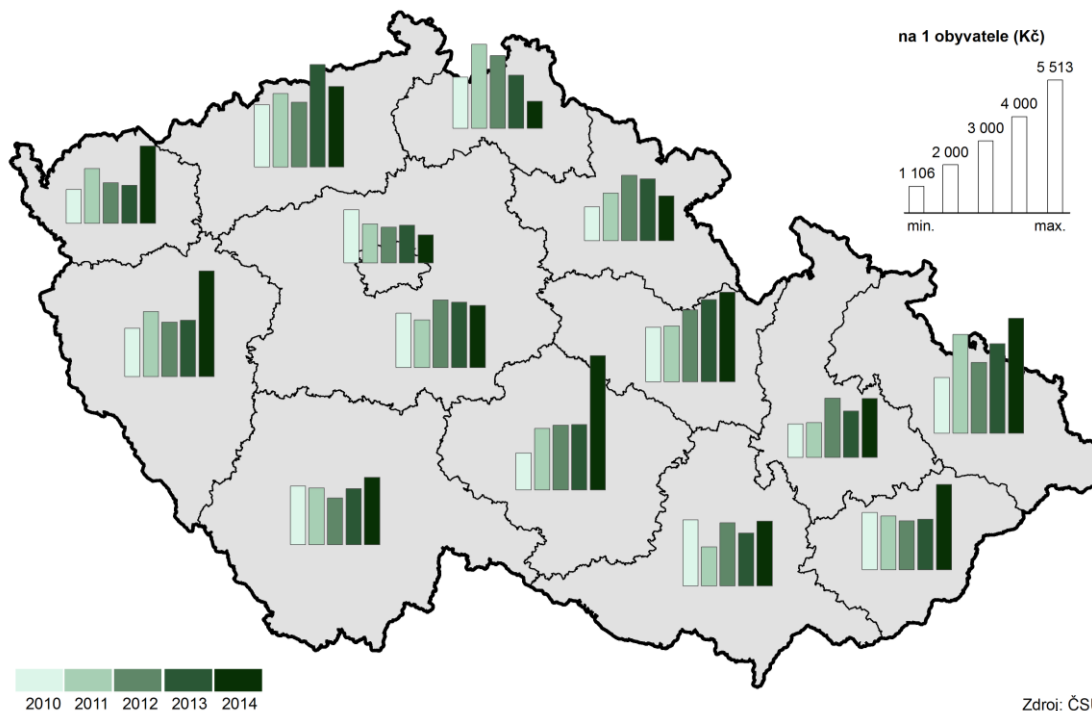
Podíl tříděného odpadu ve Středočeském kraji se během sledovaného období 2010–2014 pohyboval kolem desetiprocentní hranice, nejvyšší hodnotu dosáhl v posledním sledovaném roce, kdy kraj vykázal 11,7 % odděleně sbíraných složek komunálního odpadu. I tak zůstal podíl ve srovnání s ostatními kraji nejnižší a o 2,6 procentního bodu pod celorepublikovým průměrem. Nejvyššího podílu tříděného odpadu dosahoval v roce 2014 Zlínský kraj (18,9 %).

▪ VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Objem investic na ochranu životního prostředí umístěných v kraji se od roku 2012 snižuje

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísaly. V roce 2014 dosáhly pořízené investice na ochranu a obnovu životního prostředí podle místa investice ve Středočeském kraji 3 354,3 mil. Kč, což bylo méně než v letech 2012–2013, ale více než v letech 2010–2011. Na jednoho obyvatele tak připadla částka 2 562 Kč, což byla ve srovnání s ostatními kraji pátá nejnižší hodnota ležící pod průměrem ČR. Kolísání objemu investic dokumentuje skutečnost, že v roce 2012 se naopak hodnota vynaložených investic na ochranu životního prostředí pohybovala nad republikovým průměrem a mezi kraji se jednalo o čtvrtou nejvyšší částku v přepočtu na obyvatele (2 786 Kč). Na počátku sledovaného období (v roce 2010) stál kraj na 6. místě mezi kraji s hodnotou 2 246 Kč.

Kartogram 24 Pořízené investice na ochranu ŽP podle místa investice v krajích v letech 2010 až 2014

Investice na ochranu životního prostředí investorů se sídlem v kraji od roku 2011 vzrůstají

V případě investorů se sídlem v kraji bylo v roce 2014 vynaloženo 3,1 mld. Kč investic na ochranu a obnovu životního prostředí, přičemž od roku 2011 docházelo k meziročním nárůstům těchto investic. Hodnota z roku 2014 byla o více než třetinu (37,8 %) vyšší než v roce 2010. K navýšení došlo i v případě neinvestičních nákladů na ochranu životního prostředí podle sídla investora. V roce 2014 se jednalo o hodnotu 7,1 mld. Kč, což bylo o 23,2 % více než v roce 2010. Polovina investic pocházela od investorů se sídlem ve třech okresech – Mladá Boleslav (22 %), Kolín (16 %) a Benešov (12 %), u neinvestičních nákladů se jednalo o okresy Příbram (27 %), Kladno (15 %) a Mladá Boleslav (15 %).

5. Mezikrajské srovnání

Ekonomice se v roce 2015 dařilo, což dokládá nárůst hrubého domácího produktu (HDP) České republiky o víc než 4 % – nejvyšší za posledních osm let. V regionálním pohledu jsou však informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2014 (výsledky za rok 2015 budou zveřejněny v prosinci 2016). Hospodářský vývoj v roce 2014 ukončil období recese, když HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) meziročně neklesl v žádném kraji – ve 13 krajích vzrostl a v jednom kraji stagnoval. Takto příznivý meziroční vývoj z hlediska všech krajů byl naposledy zjištěn v roce 2007. V letech 2008–2013 pak regionální HDP v s. c. každým rokem klesal minimálně ve dvou krajích. Jednotlivé kraje zaznamenaly v tomto období meziroční pokles HDP nejčastěji třikrát. Pouze jednou (v roce 2009) HDP poklesl v Jihomoravském kraji. Naopak vleklé hospodářské problémy měly Karlovarský a Ústecký kraj, ve kterých HDP v s. c. klesal po celé období 2008–2013, respektive v letech 2009–2013.

Populace stárne ve všech krajích, lidé se dožívají vyššího věku

Demografický vývoj v jednotlivých krajích vykazoval v letech 2010–2015 řadu společných rysů. V celém státě populace stárla, což dokumentoval rostoucí průměrný věk obyvatel. Zvýšil se podíl seniorů i dětí, vzrostl průměrný věk snoubenců při prvním sňatku a podíl dětí narozených mimo manželství. Ve srovnání mezních let uvedeného časového intervalu klesl ve všech krajích počet narozených dětí i počet rozvodů, naopak vzrostl absolutní počet zemřelých. S ohledem na celospolečenský vývoj, životní styl nebo pokroky v medicíně se neustále zvyšovala střední délka života. Naděje dožití mužů i žen díky tomu vzrostla ve všech krajích.

Od roku 2010 je nejlidnatějším územím kraj Středočeský

I přes výše uvedené společné demografické tendence lze vysledovat mnoho územních disparit, z nichž některé mají déletrvající platnost. Vysoká různorodost byla v mezikrajském srovnání zachována u počtu obyvatel a hustoty zalidnění. Výměrou největšími kraji České republiky zůstaly kraje Středočeský a Jihočeský, nejmenším krajem je hlavní město Praha. Od vzniku současné podoby krajů (k 1. 1. 2000) se jejich vnější hranice měnily minimálně, proto se pořadí krajů podle katastrální výměry nezměnilo. Poslední úpravy hranic krajů proběhly k 1. lednu 2016 v souvislosti s redukcí vojenských újezdů. Dynamičtější vývoj byl ve sledovaném období zaznamenán v počtu obyvatel a s tím spojené hustotě zalidnění. Až do roku 2008 byl nejlidnatějším kraj Moravskoslezský, v roce 2009 Praha a od roku 2010 žije nejvíce obyvatel v kraji Středočeském. Především díky výrazné migrační vlně se populace Středočeského kraje v letech 2000–2015 zvětšila o 209,0 tis. osob. Druhý nejvyšší přírůstek obyvatel (114,4 tis.) příslušel druhému nejlidnatějšímu kraji hlavnímu městu Praze, a to opět zásluhou vysokých počtů přistěhovalých. Třetí nejlidnatější kraj, Moravskoslezský, charakterizoval trend opačný. Od roku 2000 přišel o nejvíce obyvatel ze všech krajů (o 46,9 tis. osob). Převažující populační úbytek byl v letech 2000–2015 vykázan v šesti ze čtrnácti krajů, přičemž k nejvýraznějšímu úbytku došlo na východě republiky. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel charakterizoval také nejzápadnější a nejméně lidnatý kraj Karlovarský, především vlivem zvýšeného počtu vystěhovalých po roce 2008.

Jihočeský kraj má mezi kraji nejnižší hustotu zalidnění

Nejvyšší hustota zalidnění, 2 555 obyvatel na km², náležela hl. m. Praze, kde druhý nejvyšší počet obyvatel žije na nejmenší ploše. Hustota obyvatel v Praze byla více než jedenáctkrát vyšší než u druhého v pořadí – kraje Moravskoslezského. Celorepublikový průměr 134 obyvatel km² překonaly ještě kraje Jihomoravský, Ústecký, Zlínský a Liberecký. Odlišnou sídelní strukturu má především rozlehlý kraj Jihočeský s hustotou 64 obyvatel na km², v jehož příhraničí se nachází řídko osídlená část Šumavy.

Nejvyšší úbytek obyvatel stěhováním je dlouhodobě v kraji Moravskoslezském

Dlouhodobou převahu živě narozených nad zemřelými vykazovala od roku 2000 trojice krajů Liberecký, Středočeský a hl. m. Praha. Od roku 2010 se k nim přiřadily kraje Jihomoravský, Kraj Vysočina, Pardubický a Jihočeský. Opačný jev byl typický především pro kraj Moravskoslezský a Zlínský, pro které je převaha živě narozených nad zemřelými spíše ojedinělá. Dlouhodobou stálost si uchovávají i základní migrační proudy. Suverénně nejvyšší kladné saldo stěhování měl v relativním pohledu v letech 2000–2015 kraj Středočeský, s odstupem následovaný Prahou a dále krajem Plzeňským. Trvale kladné

migrační saldo si od roku 2000 držel vedle Středočeského kraje pouze kraj Jihočeský. Opačný trend nastal v kraji Moravskoslezském. Déletrvající převaha vystěhovalých nad přistěhovalými je dále typická pro kraje Karlovarský, Olomoucký, Zlínský a Kraj Vysočina.

V roce 2015 poprvé převážily počty osob starších 65 let nad počty dětí do 15 let ve všech krajích

Ke změně věkového složení a stárnutí populace docházelo ve všech krajích České republiky. Zatímco v roce 2000 byla nejmladší populace Karlovarského kraje s průměrným věkem 37,7 let, o 15 let později byli v průměru nejmladší obyvatelé Středočeského kraje s věkem 40,8 let. Jelikož stěhování je častější u mladší generace, nejvyšší růst průměrného věku vykázaly kraje s vysokým migračním úbytkem. Naopak velmi pozvolné bylo stárnutí populace v Praze a Středočeském kraji. Hlavní město v roce 2013 ztratilo pozici věkově nejstaršího kraje, kterou do té doby zastávalo, v roce 2015 bylo dokonce pátým nejmladším mezi 14 kraji. Nejstarším krajem byl v letech 2013–2015 kraj Královéhradecký. V roce 2000 měly všechny kraje (s výjimkou hl. m. Prahy) více dětí do 15 let než osob ve věku 65 a více let. Stárnutím populace kraje postupně přišly o převahu dětí nad seniory, jako poslední ji zaznamenal Středočeský kraj v roce 2014 a v roce 2015 již bylo ve všech krajích více seniorů než dětí.

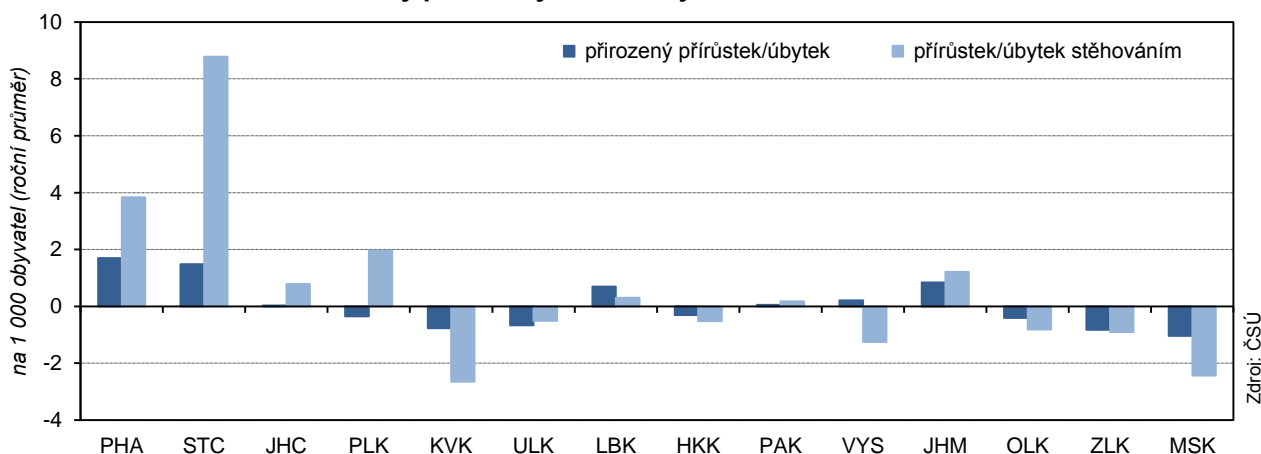
Nejvyšší úmrtnost v Moravskoslezském a Ústeckém kraji

Dlouhodobě nejvyšší úmrtnost obyvatel charakterizuje území s vysokým zastoupením těžebního průmyslu a výrazným znečištěním ovzduší, tj. kraje Moravskoslezský a Ústecký (shodně 11,2 zemřelých na 1 000 obyvatel). Za touto dvojicí se v roce 2015 řadil kraj Olomoucký a Plzeňský. Úmrtnost je kromě věkové struktury, struktury zaměstnanosti a kvality životního prostředí ovlivňována širokou škálou faktorů – od genetických po kvalitu a dostupnost zdravotní péče. Také proto dosahuje horších výsledků nejen pohraničí, ale i odlehlejší oblasti (tzv. vnitřní periferie). Nejpříznivější úmrtnostní poměry naopak vykazuje většina velkých měst a jejich zázemí. Z pohledu krajů byla nejnižší úmrtnost v roce 2015 zaznamenána v hlavním městě Praze (9,8 zemřelých na 1 000 obyvatel).

Nejvyšší naděje dožití je v Praze

Zlepšování úmrtnostních poměrů se dlouhodobě promítá i do rostoucí naděje dožití. Nejvyšší naděje dožití měly v letech 2010–2015 děti narozené v Praze, kde naděje dožití chlapce narozeného v letech 2014–2015 činila 77,7 let a dívky 82,6 let. Na opačném pólu se umístil kraj Ústecký, naděje dožití zde u chlapců činila 73,9 let a u dívek 79,6 let. Od roku 2010 vzrostla střední délka života ve všech krajích. Nejvyšší růst byl u mužů zaznamenán v kraji Zlínském a u žen v kraji Olomouckém.

Graf 53 Změny počtu obyvatel v krajích v letech 2010 až 2015

Podíl cizinců vzrostl ve všech krajích, nejvíc jich žije v Praze

Zastoupení cizinců v populaci se od roku 2011 postupně mírně zvyšuje, v roce 2015 se meziročně zvýšilo ve všech krajích. Jejich nejvyšší podíl byl v Praze (13,5 %), kde mezi roky 2010 a 2015 vzrostl počet cizinců o téměř 23 tis. osob. V ostatních krajích se v roce 2015 pohyboval podíl cizinců od 6,4 % v kraji Karlovarském po 1,5 % v kraji Zlínském. Z celkového počtu 464,7 tis. cizinců v České republice jich nejvíce žilo v Praze (36,9 %).

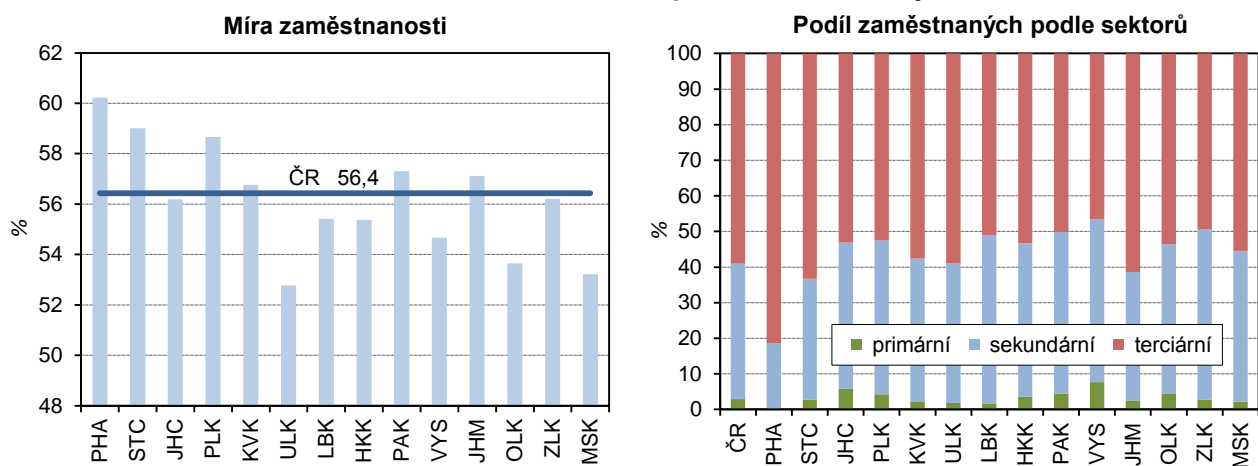
Zaměstnanost roste od roku 2011, nejrychlejší tempo růstu v roce 2015

Růst ekonomiky zlepšoval situaci na trhu práce. Zaměstnanost rostla v posledních pěti letech; v roce 2015 bylo tempo růstu nejrychlejší. Hodnoty ukazatele v krajích přitom odrážejí vedle demografického vývoje také ekonomickou kondici podniků na území jednotlivých regionů. V roce 2015 byla nejvyšší zaměstnanost v hl. m. Praze, Středočeském a Plzeňském kraji a naopak nejnižší v regionech na severu Čech a Moravy (v Ústeckém a Moravskoslezském kraji). Zaměstnanost rostla proti roku 2014 meziročně nejrychleji ve čtyřech krajích (Plzeňský, Karlovarský, Olomoucký a Zlínský) shodně o 1,5 procentního bodu; ve dvou krajích (hl. m. Praze a Kraji Vysočina) došlo k meziročnímu poklesu.

Největší rozdíly v zaměstnanosti mezi pohlavími v kraji Libereckém

Zaměstnanost mužů a žen se od sebe logicky liší ve vazbě na mateřství a větší zapojení žen do výchovy dětí. U obou pohlaví byla nejvyšší zaměstnanost v hlavním městě Praze; u mužů se přes meziroční pokles přiblížila k hodnotě 70 %, u žen se přehoupla přes 50% hranici. Největší rozdíl v zaměstnanosti obou pohlaví byl zaznamenán v Libereckém kraji, v roce 2015 činil 19 p. b.

Graf 54 Míra zaměstnanosti a zaměstnanost podle sektorů v krajích v roce 2015

Dlouhodobý růst zaměstnanosti v sektoru služeb

V současnosti je nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti sektor služeb (terciární sektor). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste a dlouhodobě se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích značně liší. Více než 80 % zaměstnaných v tomto sektoru má hlavní město Praha, naopak v Kraji Vysočina a ve Zlínském kraji je ve službách zaměstnána necelá polovina z celkového počtu zaměstnaných osob v kraji.

Oživení zaměstnanosti v sektoru průmyslu a stavebnictví

V posledních letech se zvýšila zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví. Zatímco po roce 2008 došlo v tomto sektoru k výraznému útlumu, v posledních dvou letech je vidět oživení. Meziroční nárůst počtu zaměstnaných v sekundárním sektoru proti roku 2014 se nejvíc projevilo v Královéhradeckém kraji, kde zaměstnanost meziročně stoupla o 3,9 %, v dalších dvou krajích (Karlovarském a Jihočeském) byl nárůst více než 3%.

Nejvíce volných pracovních míst v hlavním městě Praze a Středočeském kraji

Svižný růst ekonomiky se kladně promítl i do nezaměstnanosti. Zatímco na sklonku roku 2014 nabízely úřady práce 59 tis. volných pracovních míst, o dvanáct měsíců později to bylo téměř 103 tis. volných pozic. Nejvíce jich bylo k dispozici v hl. m. Praze a ve Středočeském kraji, tedy v regionech s nižší nezaměstnaností. Tento nesoulad mezi nabídkou volných pracovních míst a počty uchazečů o zaměstnání má vedle regionálního rozměru i aspekt kvalifikační.

Nezaměstnanost klesala ve všech krajích, u mužů rychleji než u žen

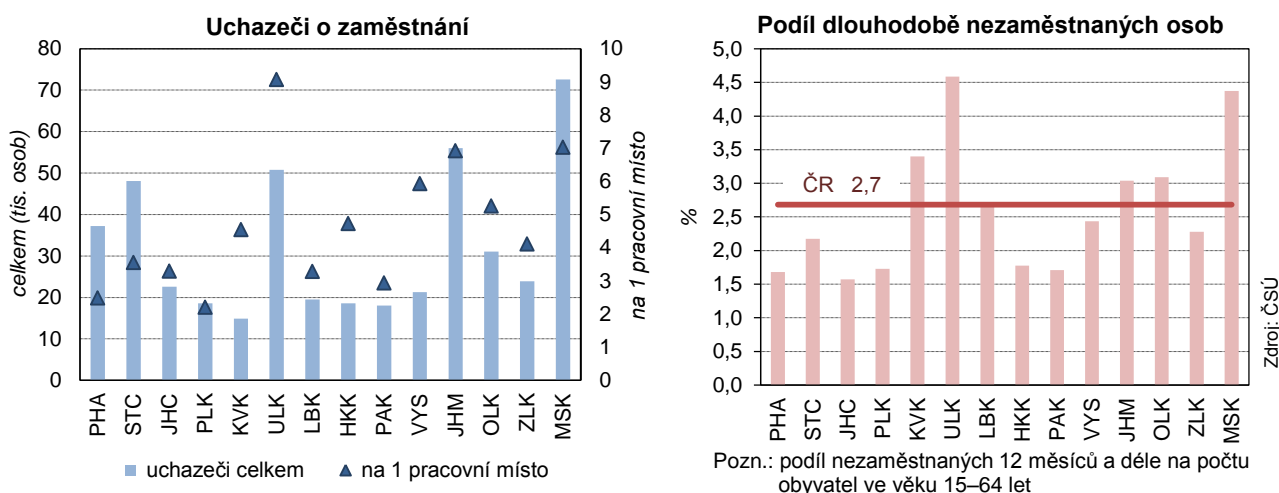
Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2009 rostl (s víceméně pravidelnými cyklickými výkyvy) a kulminoval počátkem roku 2014, kdy se nezaměstnanost vyšplhala k 8,6 %. V průběhu celého roku 2015 se podíl

nezaměstnaných snižoval, nejnižší úroveň byla na podzim (v říjnu a listopadu shodně 5,9 %), mírný nárůst nastal v závěru roku. Proti konci roku 2014 se nezaměstnanost snížila o 1,2 procentního bodu, pokles podílu nezaměstnaných mužů byl rychlejší než u žen.

Největší meziroční pokles nezaměstnanosti v Olomouckém a Ústeckém kraji

Ve všech krajích došlo k meziročnímu snížení podílu nezaměstnaných, nejvýraznější pokles byl v krajích Olomouckém a Ústeckém; obdobný vývoj nezaměstnanosti byl zaznamenán u obou pohlaví. Navzdory příznivému vývoji se nezaměstnanost v Ústeckém a Moravskoslezském kraji pohybovala na sklonku roku 2015 výrazně přes 8 %. Podíl nezaměstnaných mužů byl nejvyšší v kraji Moravskoslezském (8,7 %) a žen v kraji Ústeckém (9,3 %). Dobrým signálem je úbytek uchazečů, kteří hledají své místo na trhu práce déle než jeden rok. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob meziročně klesl ve všech krajích, nejvíc v kraji Olomouckém a Ústeckém.

Graf 55 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost v krajích k 31. 12. 2015

Příjmy domácností se postupně zvyšují, ale rozdíly mezi krají zůstávají

Z výsledků výběrového šetření o sociální a ekonomické situaci domácností Životní podmínky 2015 vyplývá, že čistý peněžní příjem domácností na osobu vzrostl v posledním zjišťovaném roce (2014) oproti roku předchozímu v průměru o 4,4 tis. Kč, pouze v Kraji Vysočina došlo meziročně k poklesu příjmů. Nejvýraznější (více než desetiprocentní) nárůst zaznamenaly příjmy v kraji Karlovarském, v peněžním vyjádření to představuje vzestup o více než 14 tis. Kč na osobu za rok. Peněžní příjmy domácností v krajích se výrazně liší v závislosti na ekonomické situaci v regionu. Nejlépe jsou na tom domácnosti v hl. m. Praze a naopak nejnižší čisté příjmy měly domácnosti v kraji Moravskoslezském.

Oživení růstu mezd v posledních dvou letech

Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i v oblasti mezd. Jejich relativně rychlý růst se po roce 2008 značně zpomalil a až v posledních dvou letech je znát oživení. Tempo růstu mezd v roce 2015 bylo nejrychlejší za posledních sedm let a v průběhu roku se zrychlilo (z 1,6 % v 1. čtvrtletí na 3,3 % v závěru roku).

Mzdy v Praze o téměř 30 % vyšší oproti ostatním krajům

Podle předběžných výsledků roku 2015 rostly meziročně mzdy v průměru o 2,7 %, nejrychleji pak v Karlovarském a Jihočeském kraji (o 4,4, resp. 4,2 %), nejpomaleji v hl. m. Praze (o 1,2 %). Diference mezi krají zůstávají zachovány, i když náskok Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší průměrné mzdy v roce 2015 byly vypláceny v Hl. městě Praze (33 852 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (22 750 Kč) byly o 11 tis. Kč vyšší. V těchto dvou krajích byly zaznamenány i nejvyšší a nejnižší hodnoty mediánu mezd avšak rozdíl mezi nimi nebyl tak výrazný (necelých 7 tisíc korun).

Starobní důchody mužů jsou o pětinu vyšší než důchody žen

Výše starobních důchodů vzrostla v roce 2015 meziročně o 2,5 % a tempo růstu bylo nejrychlejší za poslední čtyři roky. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším průměrným starobním důchodem vypláceným v hl. m. Praze a v Olomouckém kraji byl 10% a v čase se nemění. Obdobně rozdíl v důchodech mezi oběma pohlavími je stálý, muži pobírají dlouhodobě o více než pětinu vyšší důchod než ženy. V jednotlivých krajích se rozdíly mezi pohlavími ve vyplácených starobních důchodech pohybují od 18 % v hl. m. Praze po téměř 32 % v kraji Moravskoslezském.

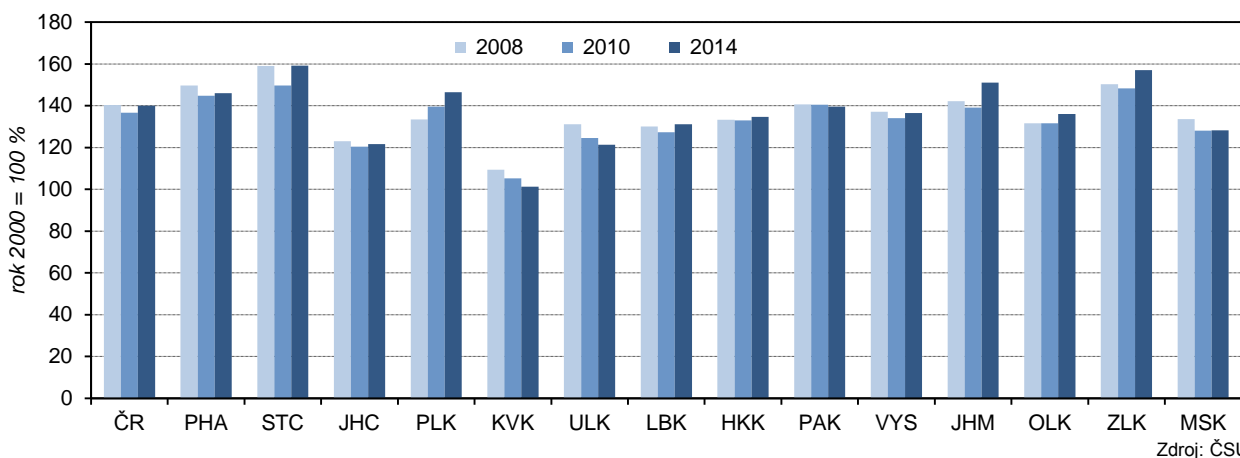
Tempo růstu podílu příjemců předčasných důchodů zpomalilo

I když se ekonomice v roce 2015 dařilo, podíl příjemců předčasných důchodů z celkového počtu příjemců starobních důchodů dále rostl. Tempo růstu se ale výrazně zpomalilo a bylo čtyřikrát nižší než v roce 2011. Nejvyšší podíl předčasných důchodů má Kraj Vysočina (31,1 %); v tomto kraji spolu s Jihočeským, Pardubickým a Olomouckým rostl podíl předčasných důchodů meziročně nejrychleji. Z hlediska pohlaví převažuje ve všech krajích podíl předčasných důchodů mužů. Největší rozdíl v roce 2015 byl v kraji Olomouckém, kde předčasný důchod pobíralo 32 % starobních důchodců - mužů a 25 % starobních důchodkyň - žen.

HDP v roce 2014 nepřekonal v polovině krajů předkrizový rok 2008

Z hlediska hospodářského vývoje po období recese došlo v roce 2014 již prakticky ve všech krajích k oživení ekonomiky, pouze v jednom kraji HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) stagnoval. Tento pozitivní vývoj však v celé polovině krajů nestačil k dosažení hodnot předkrizového roku 2008. To platí i pro výkonnost české ekonomiky, která se nad úroveň roku 2008 dostala až v roce 2015. Mezi kraji nejpříznivější vývoj a největší nárůst HDP v s. c. ve srovnání s rokem 2008 dosáhly kraje Plzeňský, Jihomoravský a Zlínský. Naopak nejméně se za rokem 2008 opožďují Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Graf 56 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v letech 2008, 2010 a 2014 podle krajů

Ve struktuře hrubé přidané hodnoty klesal po roce 2010 podíl stavebnictví a služeb

Do vývoje HDP se promítají změny ve struktuře hrubé přidané hodnoty (HPH). Na rozdíl od dlouhodobých trendů se v letech 2010 až 2014 ve všech krajích zvyšoval podíl primárního sektoru a s výjimkou Prahy klesal podíl terciéru. Ze sekundárního sektoru se ve všech krajích snížilo zastoupení stavebnictví a zvýšilo zastoupení zpracovatelského průmyslu. Váha zpracovatelského průmyslu nejvíce vzrostla v krajích Moravskoslezském, Královéhradeckém, Ústeckém, Kraji Vysočina a Středočeském kraji.

Nejvyšší ekonomickou výkonnost má hlavní město Praha

Krajem s nejvyšší ekonomickou výkonností je hlavní město Praha, které má mezi kraji výlučné postavení i vysokým podílem terciárního sektoru na HPH (84 %). HDP Prahy v přepočtu na obyvatele překračuje již od roku 2001 dvojnásobek republikového průměru a v posledních osmi letech je trojnásobný v porovnání s nejméně úspěšným Karlovarským krajem. Ani ostatní kraje republikový průměr nedosahují, nejméně se mu přibližuje Jihomoravský kraj.

Zemědělská produkce v roce 2014 nejvyšší v historii ve všech krajích kromě Jihomoravského

Zemědělská produkce roku 2014 v b. c. byla ve všech krajích kromě Jihomoravského historicky nejvyšší. Tomuto výsledku napomohla rekordní sklizeň většiny plodin. Výsledek Jihomoravského kraje, který je našim největším pěstitelem vinné révy, ovlivnila horší úroda hroznů. V mezikrajském srovnání měl v letech 2012 až 2014 nejvyšší zemědělskou produkci na hektar zemědělské půdy Pardubický kraj, který patří k největším producentům jatečné drůbeže, a naopak nejnižší produkci mají dlouhodobě kraje Karlovarský a Liberecký.

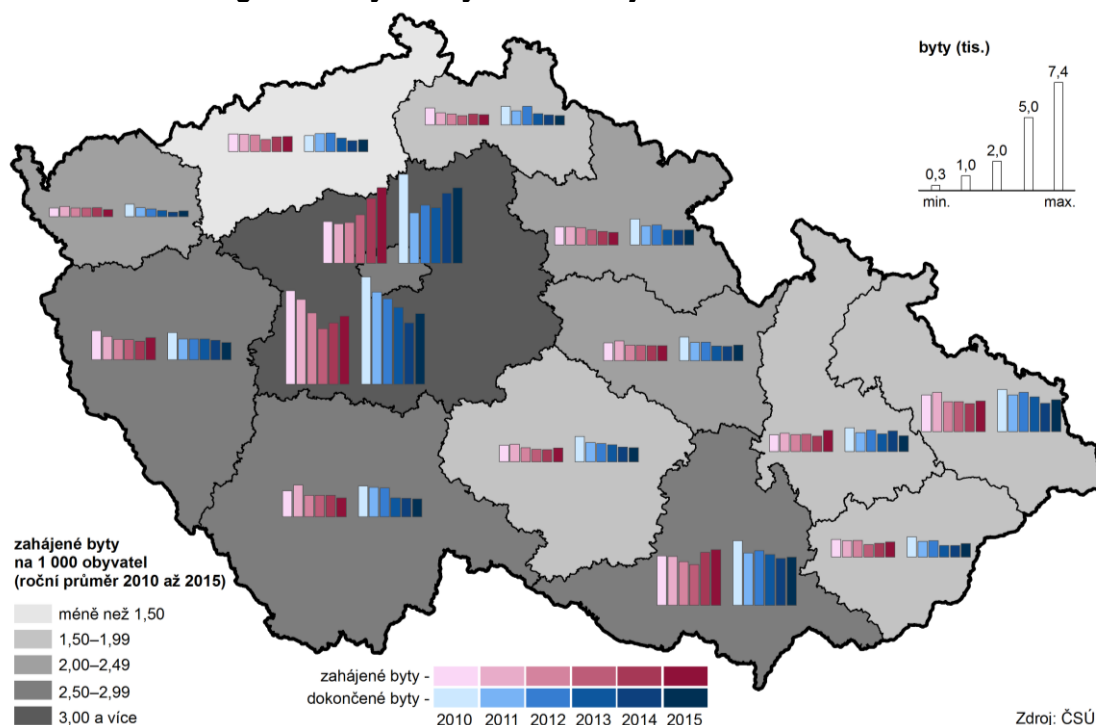
V roce 2015 byly výsledky sklizně horší, v chovu skotu lepší

Sklizeň roku 2015 sice nepřekonal rekordní rok 2014, ale produkce obilovin a řepky byla relativně vysoká. Suché a teplé počasí v průběhu vegetace však nepříznivě poznamenalo sklizeň brambor a píce. V živočišné výrobě se v roce 2015 zvýšila meziročně výroba mléka, jatečného skotu a drůbeže, naopak klesla snáška vajec a výroba jatečných prasat. Jak se tyto změny společně s cenovým vývojem projeví na hodnotě zemědělské produkce za rok 2015, bude zveřejněno koncem roku 2016.

Již dva roky se zvyšuje zaměstnanost v průmyslu. Roste podíl tržeb za přímý vývoz

Výsledky průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci jsou v roce 2015 příznivé. Tržby z průmyslové činnosti vzrostly, zvýšila se orientace na přímý vývoz. Největší podíl tržeb za přímý vývoz (nad 70 %) mají kraje Středočeský, Jihočeský, Královéhradecký, Pardubický a Kraj Vysočina. Naopak nejméně je na exportu závislé hlavní město Praha (podíl 40 %) a Ústecký kraj (42 %). Zaměstnanost ve velkých průmyslových firmách ČR se meziročně již dva roky zvyšuje, vzrostla ve většině krajů (kromě hlavního města Prahy a Karlovarského kraje), nejmíc v krajích Olomouckém a Zlínském. Dlouhodobě největší počet osob zaměstnává „velký“ průmysl v Moravskoslezském kraji; v roce 2015 celkem 107 tis. osob.

Kartogram 25 Bytová výstavba v krajích v letech 2010 až 2015

Stavební produkce se po letech restrikcí druhým rokem zvyšuje

Stavebnictví prošlo v letech 2009–2013 kritickým obdobím snižování výroby, kdy se během pěti let objem stavebních prací provedených podniky s 20 a více zaměstnanci v tuzemsku propadl o třetinu. V roce 2014 došlo k obratu ve vývoji a produkce stavebnictví se již druhým rokem zvyšuje. Vyrůstá objem prací provedených pro soukromé zadavatele; ještě rychleji rostou práce pro veřejného zadavatele. V roce 2015 v ČR tvořily 41 % celkového objemu stavebních prací. Nejvyšší podíl veřejných zakázek měl v roce 2015 Kraj Vysočina (téměř 54 %), nadpoloviční podíl měly i kraje Jihomoravský, Liberecký a Olomoucký. Naopak nejnižší podíl veřejných zakázek měla Praha (29 %) a Ústecký kraj (33 %).

V přepočtu na obyvatele se nejvíc stává v Praze a v Jihočeském kraji, nejméně ve Zlínském kraji

Objem stavebních prací provedených na území kraje v roce 2015 meziročně vzrostl ve všech krajích s výjimkou Plzeňského, Karlovarského a Zlínského. V intenzitě výstavby je v období 2010–2015 mezi kraji premiantem hl. m. Praha, která je o 78 % nad republikovým průměrem, za ní v pořadí je kraj Jihočeský (nad průměrem o 38 %) a těsně nadprůměrné jsou Jihomoravský a Karlovarský kraj (ten vlivem výstavby v roce 2010). Ostatní kraje již mají podprůměrnou intenzitu výstavby; nejnižší je ve Zlínském kraji – 72 % republikového průměru.

Počet zahájených bytů se od roku 2014 zvyšuje

Oživení ekonomiky v roce 2014 přineslo i rozvoj bytové výstavby. Po roce 2013, kdy byla celostátně zahájena výstavba nejmenšího počtu bytů od roku 2000, se jejich počty začaly zvyšovat. S ročním posunem totéž platí pro dokončené byty: jejich počet dosáhl svého dna v roce 2014 a v roce 2015 již počty rostly. V regionálním členění počet zahájených a dokončených bytů v roce 2015 vzrostl v devíti krajích.

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby má Praha a Středočeský kraj a nejnižší Ústecký kraj

V letech 2010–2013 měl nejvyšší intenzitu zahájené i dokončené bytové výstavby Středočeský kraj, který byl v roce 2014 odsunut hl. m. Prahou na druhé místo. Také v roce 2015 mělo nejvyšší intenzitu výstavby bytů hl. m. Praha – 4,1 zahájených i dokončených bytů na 1 000 obyvatel. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Ve všech krajích vzrostl počet hostů ubytovaných v HUZ, čtyři kraje měly nižší počet přenocování cizinců

Růst ekonomiky a vyšší zaměstnanost patřily v roce 2015 k faktorům, které přispěly ke zvýšení počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) cestovního ruchu. Všechny kraje zaznamenaly zvýšený zájem jak domácích, tak zahraničních klientů, pouze v Kraji Vysočina a v Jihomoravském kraji se počet zahraničních hostů snížil. Ve všech krajích vzrostl rovněž celkový počet přenocování hostů. Přitom ve čtyřech krajích (Karlovarském, Zlínském, Jihomoravském a Kraji Vysočina) se o tento nárůst zasloužila tuzemská klientela, která eliminovala úbytek počtu nocí zahraničních hostů.

Nejvíce hostů, zejména z ciziny, přijíždí do Prahy, v přepočtu přenocování na obyvatele vede Karlovarský kraj

Dominantní postavení v cestovním ruchu má hlavní město Praha, které láká zejména cizince. Na celorepublikové návštěvnosti cizinců se podílí ze dvou třetin, na počtu tuzemských hostů z desetiny. V roce 2015 se v HUZ Prahy ubytovalo 6,6 mil. návštěvníků. Na 1 tis. obyvatel připadá v Praze 12,6 tis. noclehů v HUZ. Tato hodnota však v rámci krajů nepředstavuje maximum. Největší počet přenocování v přepočtu na 1 tis. obyvatel má jistě i díky lázeňství Karlovarský kraj (15,5 tis. přenocování). S odstupem za nimi následují kraje známé svými rekreačními oblastmi – Královéhradecký (6,6 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel), Liberecký a Jihočeský kraj (5,9 a 5,7 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel).

Úbytek orné půdy ve prospěch trvalých travních porostů a lesní půdy...

V posledních letech lze ve všech krajích sledovat úbytek orné půdy, a to převážně ve prospěch trvalých travních porostů a lesních pozemků. Orné půdy (v porovnání let 2015 a 2000) nejvíce ubylo v Libereckém kraji (téměř o 10 %). Druhou příčku obsadil kraj Karlovarský (pokles o 8 %), třetí příčka pak patřila hl. m. Praze (snížení o 7,7 %). Nejmenší pokles byl zaznamenán ve Středočeském kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na orné půdě ČR v roce 2015 měl kraj Středočeský – 18,4 %, za ním následuje kraj Jihomoravský s podílem na orné půdě ČR 11,8 % a Kraj Vysočina (10,6 %).

...nárůst zastavěných ploch a nádvohí

Z dlouhodobého hlediska došlo ve více než polovině krajů ČR k nárůstu zastavěných ploch a nádvohí, nejvíce v kraji Jihočeském (o více než 4 % proti roku 2010).

Rozšiřování ploch ekologického zemědělství ve všech krajích

V posledních letech je také zřetelný vliv ekologického zemědělství, které je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. V roce 2015 byl v mezikrajském srovnání největší podíl na ekologicky obhospodařované půdě v ČR zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 15 %; naopak nejmenší podíl vykazoval kraj Pardubický (2,8 %), za ním následovaly kraje Jihomoravský a Středočeský (po 4 %).

Růst podílu obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů

Dlouhodobě se v České republice zvyšuje i podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu. Stoprocentní pokrytí obyvatel zásobovaných vodou z veřejných zdrojů vykázaly v roce 2015 hl. m. Praha a Karlovarský kraj. Ve srovnání let 2010 a 2015 stoupl podíl obyvatel zásobovaných vodou ve všech krajích ČR kromě Jihočeského kraje, kde došlo k poklesu o 0,3 procentního bodu.

Dlouhodobě nejdražší voda je v Ústeckém kraji

V České republice dlouhodobě klesala výroba i spotřeba vody, v roce 2015 se pokles zastavil. Cena vody (bez DPH) však neustále roste; nejdražší voda je v Ústeckém kraji. V roce 2015 zaplatili obyvatelé Ústeckého kraje v průměru za 1 m³ fakturované pitné vody 42,50 Kč, zatímco v celé České republice 35,60 Kč, proti průměru republiky byla tak jednotková cena vody v roce 2015 v Ústeckém kraji vyšší o 6,90 Kč. Nejméně za vodu v loňském roce platili v Pardubickém kraji (31 Kč za 1 m³). V roce 2015 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v hl. m. Praze (více než 106 litrů na osobu a den), naproti tomu ve Zlínském kraji byla denní spotřeba vody na obyvatele nižší než 76 litrů.

Postupné snižování měrných emisí, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají

V posledních letech dochází v České republice k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, ať již stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) nebo mobilních zdrojů (REZZO 4). Z územního hlediska však i nadále zůstávají nejhůře postižena území, která jsou nejbližší stacionárním zdrojům znečištění. Z krajů jsou na tom dlouhodobě vlivem emisí ze stacionárních zdrojů znečištění nejhůře kraje Ústecký a Moravskoslezský. Při zohlednění mobilních zdrojů se k oběma krajům přiřadilo i hlavní město Praha a kraj Středočeský.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele poklesla pouze v šesti krajích ČR

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v porovnání let 2010 a 2014 klesla v šesti krajích České republiky, nejvíce pak ve Středočeském kraji, a to téměř o 62 kg. Ve zbylých osmi krajích byl zaznamenán nárůst, přičemž nejvíce se produkce komunálního odpadu v porovnávaném období zvýšila v Kraji Vysočina – o 28 kg na jednoho obyvatele. V meziročním srovnání let 2013 a 2014 poklesla produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele celkem ve čtyřech krajích, a to ve Středočeském a Ústeckém kraji, v hlavním městě Praze a v Královéhradeckém kraji.

Růst objemu investic na ochranu životního prostředí v 11 krajích republiky

Objem investic na ochranu životního prostředí podle místa investice v meziročním srovnání let 2010 a 2014 vzrostl celkem v jedenácti krajích ČR (nejvíce v Kraji Vysočina), naopak pokles investic byl zaznamenán v hlavním městě Praze, Libereckém a Královéhradeckém kraji. Nejvíce prostředků na jednoho obyvatele bylo v roce 2014 investováno v Kraji Vysočina (5 513 Kč), Moravskoslezském (4 718 Kč) a Plzeňském kraji (4 344 Kč).

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly ve všech krajích kromě Ústeckého

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí zjišťované podle sídla investora vzrostly v porovnání let 2010 a 2014 ve všech krajích České republiky s výjimkou Ústeckého, kde došlo ke snížení neinvestičních výdajů o více jak polovinu. Na 1 obyvatele bylo v roce 2014 nejvíce neinvestičních výdajů (podle sídla investora) vynaloženo v hlavním městě Praze (11 tis. Kč), pětikrát méně bylo investováno v Kraji Vysočina.

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)															
2010	1,0	2,0	2,2	0,8	0,7	0,7	0,4	2,0	0,8	0,8	0,5	1,3	0,3	0,1	-0,2
2011	0,2	1,5	1,5	0,0	-0,6	-0,2	-0,2	1,0	-0,6	-0,1	0,1	0,8	-0,4	-1,0	-1,3
2012	0,0	1,4	1,3	0,2	-0,4	-0,8	-0,9	0,5	-0,6	-0,0	-0,1	0,5	-0,6	-1,0	-1,1
2013	-0,2	1,4	1,0	-0,4	-1,0	-1,2	-1,5	0,3	-0,8	-0,6	-0,4	0,7	-0,8	-1,3	-1,4
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
2015	-0,0	1,9	1,2	-0,5	-0,8	-1,8	-1,1	0,3	-0,5	-0,3	0,3	0,6	-0,8	-0,8	-1,4
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)															
2010	1,5	4,5	11,7	0,9	-0,4	-1,3	-0,6	0,1	-0,1	0,8	-1,3	1,3	-0,8	-1,2	-3,2
2011	1,6	4,6	9,8	0,6	1,4	-1,9	-0,3	0,6	-0,7	0,4	-0,7	1,5	-0,2	-0,8	-2,0
2012	1,0	2,7	8,4	0,5	2,1	-3,9	-0,6	-0,5	-1,0	0,1	-1,3	1,5	-1,0	-1,3	-2,2
2013	-0,1	-4,3	7,1	0,5	2,3	-3,5	-0,5	-0,2	-1,0	-0,3	-1,5	0,6	-1,2	-1,1	-2,5
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
2015	1,5	4,8	7,6	1,4	3,4	-3,1	-0,3	1,5	0,2	-0,2	-1,2	1,3	-0,8	-0,2	-2,2
Živě narození mimo manželství (%)															
2010	40,3	35,3	36,9	40,4	41,7	58,5	54,4	45,5	40,8	38,1	33,7	35,8	39,9	31,9	44,2
2011	41,8	36,6	38,0	42,5	43,8	58,3	56,1	47,4	42,4	39,8	35,7	36,7	43,0	32,8	46,5
2012	43,4	37,4	40,5	43,7	45,9	58,7	58,0	48,4	43,8	41,6	37,7	38,4	45,1	35,6	47,7
2013	45,0	38,7	42,2	45,7	46,4	60,7	59,3	49,8	47,1	44,3	38,9	39,6	45,7	37,4	49,8
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
2015	47,8	41,2	45,7	48,3	49,4	62,6	62,3	53,7	49,7	47,2	42,2	43,1	48,2	40,6	52,2
Index stáří k 31. 12. (%)															
2010 ¹⁾	107,6	129,2	94,6	106,2	113,4	99,9	92,1	96,8	112,8	106,7	109,0	113,4	109,6	114,5	105,4
2011	110,4	129,7	95,9	109,8	116,6	103,4	96,0	100,7	116,5	110,0	112,6	116,1	112,9	117,8	108,6
2012	113,3	129,2	97,4	113,2	119,2	108,7	100,8	105,2	120,5	113,1	116,2	118,4	116,5	121,1	112,5
2013	115,7	128,3	98,8	116,0	121,8	113,4	105,1	109,1	123,6	116,1	119,6	120,2	119,5	123,6	116,0
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
2015	119,0	123,8	100,5	120,4	125,3	121,9	111,7	115,8	129,3	120,6	124,2	122,0	123,9	128,6	121,5
Naděje dožití mužů při narození (roky) - dvouleté období															
2010	74,3	76,3	74,3	74,8	74,9	72,7	72,3	74,4	75,2	74,8	75,1	74,7	74,0	73,5	72,6
2011	74,5	76,5	74,6	75,0	75,1	73,2	72,8	74,8	75,5	74,8	75,5	75,1	74,1	73,7	72,7
2012	74,8	77,0	74,9	75,1	75,2	74,0	73,0	75,3	75,6	74,9	75,6	75,2	74,3	74,4	73,3
2013	75,1	77,3	75,2	75,4	75,5	74,1	73,0	75,1	75,9	75,3	75,9	75,4	74,4	74,8	73,8
2014	75,5	77,5	75,7	75,8	76,0	74,1	73,6	75,1	76,2	76,1	76,2	76,0	74,9	75,1	74,1
2015	75,8	77,7	76,2	75,6	76,2	74,4	73,9	75,7	76,6	76,3	76,7	76,3	75,3	75,4	74,2
Naděje dožití žen při narození (roky) - dvouleté období															
2010	80,4	81,2	80,2	80,4	80,1	79,3	78,6	80,1	80,8	80,5	81,1	81,1	80,3	80,9	79,7
2011	80,7	81,7	80,6	80,8	80,4	79,5	78,7	80,8	81,3	80,3	81,3	81,5	80,7	81,3	79,9
2012	80,8	81,8	80,6	81,0	80,8	79,7	79,0	80,8	81,5	80,7	81,2	81,7	81,0	81,4	79,7
2013	81,0	82,1	80,9	80,9	80,9	80,0	79,0	80,9	81,6	81,1	81,7	81,9	81,1	81,6	80,0
2014	81,4	82,5	81,3	81,2	81,3	80,3	79,3	81,5	81,8	81,6	82,4	82,0	81,9	81,5	80,6
2015	81,6	82,6	81,4	81,5	81,4	80,3	79,6	81,4	81,9	82,1	82,3	82,2	82,0	81,8	80,9
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2010	4,0	11,8	4,6	2,4	4,4	6,4	3,7	3,8	2,7	2,3	1,6	3,1	1,5	1,4	1,8
2011	4,1	12,9	4,5	2,3	4,2	6,4	3,7	3,8	2,5	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2012	4,1	13,1	4,4	2,3	4,2	6,1	3,7	3,8	2,4	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2013	4,2	13,0	4,4	2,4	4,4	6,3	3,8	3,8	2,4	2,2	1,5	3,2	1,6	1,4	1,9
2014	4,3	13,2	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0
2015	4,4	13,5	4,6	2,6	4,7	6,4	4,0	4,1	2,5	2,3	1,6	3,4	1,6	1,5	2,0

¹⁾ stav k 1. 1. 2011

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2010	54,2	59,9	56,6	55,0	55,6	55,0	51,1	53,9	53,5	53,3	54,1	53,7	50,6	52,0	50,9
2011	54,4	59,2	56,9	55,4	56,3	54,8	51,9	53,3	53,3	54,3	53,5	53,4	51,7	53,0	51,4
2012	54,5	60,0	57,6	54,5	56,6	53,7	50,7	52,2	53,7	54,0	53,2	53,9	52,9	53,3	51,8
2013	55,2	60,2	57,6	54,6	57,3	55,0	52,2	52,9	53,7	55,0	54,3	55,8	51,2	55,0	52,1
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
2015	56,4	60,2	59,0	56,2	58,7	56,8	52,8	55,4	55,4	57,3	54,7	57,1	53,7	56,2	53,2
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)¹⁾ (MPSV)															
2010	7,4	3,6	6,1	6,4	6,6	8,9	10,2	8,1	6,3	7,5	8,1	8,5	9,1	7,9	9,0
2011	6,8	3,6	5,6	5,8	5,7	8,0	9,8	7,3	5,7	6,5	7,2	7,6	8,3	7,0	8,3
2012	7,4	4,2	6,1	6,4	5,9	8,5	10,5	7,7	6,5	7,0	7,6	8,1	8,9	7,8	9,2
2013	8,2	5,1	6,9	7,1	6,4	9,3	11,5	8,5	7,3	7,4	8,1	8,9	9,8	8,3	10,5
2014	7,5	5,0	6,4	6,2	5,7	8,2	10,7	7,7	6,4	6,2	7,4	8,2	8,8	7,4	9,8
2015	6,2	4,2	5,4	5,1	4,6	7,1	8,9	6,4	5,0	5,1	6,2	7,0	7,0	6,0	8,6
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)²⁾ (MPSV)															
2010	2,4	0,8	1,7	1,5	1,9	3,3	4,1	2,8	1,5	2,2	2,5	2,8	3,1	2,8	3,6
2011	2,5	0,9	1,9	1,7	1,9	3,3	4,3	2,8	1,6	2,2	2,6	2,9	3,3	2,7	3,7
2012	2,7	1,1	2,1	1,8	1,9	3,3	4,6	2,9	1,9	2,2	2,6	3,0	3,5	2,7	3,8
2013	3,3	1,8	2,6	2,3	2,4	4,0	5,5	3,5	2,5	2,7	3,1	3,7	4,1	3,3	4,9
2014	3,4	2,0	2,7	2,2	2,2	4,1	5,6	3,4	2,5	2,4	3,1	3,7	4,1	3,0	5,1
2015	2,7	1,7	2,2	1,6	1,7	3,4	4,6	2,7	1,8	1,7	2,4	3,0	3,1	2,3	4,4
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2010	196,6	264,9	216,1	185,8	194,9	173,8	174,0	185,1	189,7	180,7	185,0	193,3	174,6	178,8	176,4
2011	197,0	262,0	214,9	187,6	196,7	176,3	175,8	182,6	188,7	183,0	188,5	191,1	178,1	182,1	178,6
2012	198,9	260,1	218,5	188,3	201,4	174,5	173,6	183,7	192,6	188,6	189,2	195,5	180,7	185,1	179,6
2013	198,6	260,9	213,9	186,7	203,4	177,4	173,6	184,0	192,9	187,2	190,8	199,0	177,9	184,4	178,4
2014	202,9	264,1	216,6	193,7	205,1	181,8	174,7	189,2	198,1	193,8	195,3	203,2	183,2	189,8	184,0
2015	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Medián mezd (Kč)³⁾ (MPSV, MF)															
2010	22 608	28 392	23 386	20 479	22 634	20 110	21 860	22 289	21 174	20 721	21 059	22 139	21 423	20 666	21 883
2011	21 782	27 162	22 447	20 303	21 554	19 183	20 533	21 017	20 266	20 527	20 378	21 127	20 717	20 153	21 383
2012	21 997	27 182	22 576	20 455	21 752	19 327	20 999	21 672	20 958	20 598	20 644	21 447	20 594	20 036	21 838
2013	22 266	27 410	22 874	20 898	21 999	20 274	21 385	21 993	21 134	20 740	21 194	21 840	20 836	20 576	21 958
2014	22 844	27 750	23 579	21 675	23 175	20 690	21 686	22 772	21 750	21 413	21 757	22 392	21 651	21 094	22 377
2015	23 726	28 677	24 582	22 697	24 135	21 747	22 644	23 946	22 521	22 283	22 600	23 328	21 918	21 770	23 116
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)⁴⁾ (MPSV)															
2010	10 138	10 855	10 198	10 024	10 088	9 944	10 057	10 064	10 009	9 913	9 853	10 016	9 837	9 910	10 218
2011	10 567	11 304	10 643	10 459	10 520	10 349	10 476	10 489	10 444	10 337	10 285	10 443	10 253	10 333	10 642
2012	10 793	11 560	10 882	10 680	10 740	10 554	10 697	10 708	10 667	10 557	10 504	10 662	10 465	10 555	10 868
2013	10 985	11 767	11 087	10 872	10 933	10 725	10 881	10 900	10 854	10 745	10 695	10 845	10 644	10 748	11 058
2014	11 090	11 878	11 207	10 985	11 038	10 817	10 979	11 005	10 955	10 853	10 804	10 950	10 744	10 852	11 157
2015	11 363	12 172	11 499	11 260	11 308	11 064	11 240	11 269	11 221	11 123	11 079	11 218	11 009	11 122	11 428
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)⁵⁾ (ČSSZ)															
2010	19,1	10,6	16,5	19,3	22,4	21,0	22,0	17,7	18,9	22,6	24,5	17,9	20,7	19,6	22,6
2011	21,6	11,7	18,9	22,2	24,9	24,0	24,5	20,5	21,7	25,6	27,1	20,3	23,8	22,4	25,2
2012	22,5	12,2	19,7	23,3	25,8	24,9	25,4	21,4	22,8	26,6	28,3	21,2	24,9	23,5	26,2
2013	23,3	12,6	20,4	24,2	26,7	25,8	26,2	22,3	23,8	27,6	29,3	22,0	25,9	24,5	27,2
2014	24,1	13,0	21,0	25,2	27,4	26,5	27,0	23,1	24,8	28,7	30,3	22,7	26,9	25,4	28,2
2015	24,8	13,2	21,5	25,9	27,9	27,2	27,5	23,8	25,5	29,5	31,1	23,3	27,8	26,1	28,9

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

²⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

³⁾ od roku 2011 jsou zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1–9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob

⁴⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

⁵⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2010	375,9	811,8	333,7	317,1	346,5	269,2	298,6	287,1	327,4	308,8	300,5	353,2	285,6	313,1	311,6
2011	383,2	808,5	345,6	319,6	353,5	272,8	301,4	293,6	330,3	320,2	315,8	361,1	296,1	323,6	328,4
2012	384,6	803,6	348,3	326,1	345,4	271,0	301,7	298,7	331,9	305,1	322,6	370,5	299,3	323,3	331,3
2013	387,9	807,5	347,2	331,5	361,5	270,9	300,9	300,6	333,7	312,2	326,2	385,6	299,5	329,3	323,1
2014	404,8	829,2	369,3	343,8	384,1	276,9	309,6	315,2	356,0	327,5	335,0	397,2	314,5	359,4	337,7
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Vývoj HDP - předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2010	102,3	102,3	101,4	101,1	105,2	98,3	96,8	104,7	103,6	104,9	101,6	102,8	104,1	102,0	103,7
2011	102,0	99,0	106,6	100,0	102,6	98,9	98,8	103,2	101,5	103,8	103,6	103,2	103,1	103,2	104,0
2012	99,1	99,6	99,1	100,5	95,7	98,6	99,5	99,6	98,0	93,2	100,2	101,3	99,3	97,4	99,5
2013	99,5	100,4	98,3	99,4	102,9	98,5	98,6	98,7	98,1	100,3	98,1	102,7	98,2	99,9	95,7
2014	102,0	101,8	102,6	101,1	104,0	100,3	100,4	101,6	103,8	102,4	100,0	101,2	102,8	105,6	101,1
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Zemědělská produkce na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2010	29,2	33,4	26,6	26,6	16,2	24,4	18,8	32,7	31,6	31,3	34,1	29,1	27,4	25,7	29,0
2011	33,8	38,9	29,2	30,5	17,7	27,7	21,6	36,0	38,7	36,5	42,0	33,6	32,4	29,0	30,3
2012	34,7	40,7	31,5	31,7	17,8	28,6	22,5	37,5	41,1	38,2	37,3	33,7	34,3	30,3	30,3
2013	36,4	42,1	31,5	32,8	18,0	30,8	23,7	38,9	42,8	40,3	42,7	35,5	36,5	31,1	31,1
2014 ¹⁾	39,0	44,1	32,7	36,6	21,9	33,7	24,9	43,2	49,1	43,6	41,1	38,8	38,5	34,8	34,8
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích²⁾ (tis. fyzických osob)															
2010	749,7	73,9	90,9	41,5	50,5	20,7	52,5	40,1	37,1	41,8	44,1	63,2	40,6	44,4	108,6
2011	775,2	80,1	86,4	43,6	53,0	20,3	52,9	40,2	40,4	43,2	47,1	70,0	41,2	46,3	110,4
2012	776,0	82,2	88,5	44,3	54,0	19,6	52,2	40,4	39,8	43,1	46,4	67,7	40,0	46,3	111,5
2013	767,8	77,9	89,5	45,5	55,3	19,5	49,5	40,4	43,0	43,1	47,0	65,3	39,1	46,3	106,3
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
2015	806,9	77,5	95,3	47,3	59,7	19,2	52,6	43,4	45,3	46,3	48,1	68,9	44,2	52,0	107,0
Stavební práce podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2010	25,7	46,2	19,6	27,3	23,1	36,2	27,4	19,6	17,6	17,9	17,2	26,5	19,9	20,7	24,9
2011	24,3	43,9	18,1	35,4	22,1	24,4	27,2	18,8	15,1	16,2	19,6	22,1	16,8	16,9	25,0
2012	22,7	40,6	18,0	33,1	19,4	18,7	19,2	17,3	18,6	15,9	19,2	22,9	20,0	16,0	21,3
2013	20,9	38,0	15,5	30,4	17,5	16,7	20,3	15,3	14,0	14,5	17,4	22,0	18,7	15,8	19,0
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
2015	25,4	42,4	19,4	36,5	22,1	22,7	19,0	20,8	22,4	24,0	23,8	30,6	21,0	15,7	21,6
Zahájené byty na 1 000 obyvatel															
2010	2,7	2,3	5,1	2,8	3,6	2,0	1,5	2,6	2,3	2,4	2,2	3,0	1,8	2,1	2,0
2011	2,6	2,2	4,6	3,4	2,9	2,4	1,4	1,9	2,3	2,7	2,4	2,9	2,0	1,9	2,2
2012	2,3	2,3	3,8	2,3	2,5	2,0	1,4	1,7	2,2	2,1	1,9	2,6	1,8	1,9	1,7
2013	2,1	2,7	3,0	2,3	2,5	2,0	1,0	1,5	1,9	2,1	1,7	2,4	1,9	1,5	1,7
2014	2,3	3,6	3,2	2,3	2,3	2,1	1,2	1,7	1,7	2,1	1,7	3,1	1,7	1,6	1,6
2015	2,5	4,1	3,6	2,1	2,7	1,6	1,3	1,6	1,6	2,0	1,9	3,3	2,3	1,8	1,7
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních³⁾ na 1 000 obyvatel															
2010	3 509	9 684	1 343	4 252	2 420	13 715	1 049	5 021	5 654	1 859	1 655	1 765	2 207	2 656	1 393
2011	3 643	10 459	1 414	4 178	2 328	14 402	1 193	4 907	5 577	1 839	1 839	1 877	2 320	2 598	1 467
2012	4 118	11 613	1 645	4 956	2 681	15 792	1 404	5 854	6 089	2 008	2 285	2 242	2 476	2 959	1 641
2013	4 120	11 773	1 593	5 010	2 565	15 226	1 431	5 823	5 813	2 008	2 312	2 429	2 552	3 027	1 591
2014	4 081	11 790	1 502	5 074	2 552	15 015	1 440	5 092	5 565	1 981	2 256	2 539	2 512	3 160	1 595
2015	4 467	12 608	1 677	5 718	2 983	15 468	1 596	5 859	6 571	2 286	2 358	2 619	2 801	3 438	1 835

¹⁾ semidefinitivní výsledky

²⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem na území kraje

³⁾ na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti; údaje před rokem 2012 nejsou srovnatelné

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Kraj Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km²)															
2010	2,0	2,7	2,0	0,9	0,9	2,8	10,8	0,6	1,2	2,7	0,3	0,4	0,7	1,1	4,0
2011	2,0	1,0	2,0	0,8	0,9	2,6	11,5	0,4	1,1	2,7	0,3	0,4	0,7	1,1	4,0
2012	2,0	0,8	1,9	0,8	0,9	2,8	10,6	0,5	1,1	2,6	0,4	0,3	0,7	1,2	3,8
2013	1,8	1,0	1,9	0,8	0,9	2,9	7,8	0,5	1,0	2,7	0,3	0,3	0,7	1,2	3,7
2014	1,6	0,5	1,8	0,7	0,9	2,9	6,9	0,4	0,9	2,6	0,3	0,3	0,7	1,1	3,5
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km²)															
2010	2,8	17,2	2,9	1,1	1,3	3,0	10,6	1,1	1,4	3,4	1,4	2,0	1,7	1,7	5,1
2011	2,6	15,1	2,7	1,1	1,2	2,6	9,8	1,1	1,4	3,2	1,4	1,9	1,7	1,6	4,7
2012	2,5	13,8	2,6	1,0	1,2	2,5	8,5	1,0	1,3	3,1	1,3	1,8	1,6	1,6	4,4
2013	2,3	13,4	2,4	1,0	1,2	2,2	7,4	1,0	1,4	3,0	1,3	1,7	1,6	1,5	4,5
2014	2,2	12,7	2,3	0,9	1,0	2,0	6,4	1,0	1,3	3,1	1,3	1,7	1,5	1,5	4,2
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2010	1 942	5 676	1 195	1 799	1 850	556	1 737	656	904	710	643	2 014	848	1 674	2 126
2011	1 898	4 646	1 478	1 554	1 727	579	1 937	1 058	717	768	769	1 902	967	1 575	2 529
2012	1 897	4 827	1 478	1 899	1 627	538	1 766	1 116	681	827	733	1 934	1 117	959	2 499
2013	1 915	5 029	1 565	1 611	1 694	661	1 529	1 148	730	847	798	1 923	1 163	1 472	2 269
2014	1 923	5 023	1 344	1 765	2 253	517	1 615	1 017	770	1 352	1 013	1 901	1 018	1 217	2 145
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2010	317	297	416	342	239	301	307	282	267	.	302	296	307	298	335
2011	320	307	517	310	240	311	320	287	277	273	311	279	300	291	293
2012	308	304	375	311	243	285	318	276	274	294	326	277	318	300	318
2013	307	303	372	315	231	289	327	265	275	299	318	288	308	297	317
2014	310	301	355	325	252	307	318	271	272	303	329	295	312	308	325
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)															
2010	15,9	16,0	11,6	17,5	18,6	14,2	13,5	13,3	18,4	.	16,7	12,5	14,3	16,5	15,8
2011	14,4	15,6	9,5	18,5	20,5	11,5	13,1	16,8	19,2	15,6	16,6	12,9	14,0	18,3	14,6
2012	13,9	16,3	10,7	14,4	18,3	12,8	11,5	13,5	17,1	13,5	16,2	12,3	13,5	17,2	13,4
2013	13,9	16,8	10,9	14,0	17,8	13,1	10,7	14,6	17,1	14,1	16,9	10,9	12,0	17,4	14,9
2014	14,3	16,5	11,7	13,6	17,7	13,1	12,2	13,8	17,0	14,2	16,9	11,8	13,3	18,9	14,9
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Specifické denní množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (l)															
2010	89,5	104,4	90,0	86,4	90,6	88,5	83,2	87,0	86,7	81,8	80,1	90,1	84,3	79,0	94,3
2011	88,6	105,2	89,3	85,7	83,4	84,3	81,7	86,5	82,7	80,9	79,8	91,3	83,7	78,5	94,4
2012	87,9	106,3	88,6	86,6	81,6	82,9	79,3	84,0	81,8	79,5	79,7	92,6	83,5	76,8	91,5
2013	87,2	111,4	85,5	86,2	80,5	81,8	79,0	82,0	78,1	77,1	79,0	91,2	81,7	76,2	90,7
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
2015	87,9	106,0	83,5	85,4	87,6	83,4	89,1	86,5	79,9	77,8	79,3	92,4	82,2	75,6	90,8
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2010	2 153	2 177	2 246	2 403	1 994	1 391	2 555	2 089	1 386	2 235	1 511	2 709	1 371	2 357	2 288
2011	2 364	1 598	1 965	2 330	2 678	2 255	3 009	3 445	1 959	2 283	2 518	1 607	1 423	2 207	4 056
2012	2 438	1 468	2 786	1 920	2 245	1 662	2 664	2 973	2 681	2 947	2 649	2 594	2 428	2 007	2 911
2013	2 576	1 549	2 687	2 303	2 322	1 558	4 198	2 173	2 536	3 363	2 687	2 174	1 902	2 080	3 676
2014	2 983	1 154	2 562	2 757	4 344	3 171	3 296	1 106	1 839	3 673	5 513	2 665	2 418	3 504	4 718
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Středočeského kraje v letech 2000–2015

	Měsíční jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
OBYVATELSTVO									
Obyvatelstvo ¹⁾	osoby	1 115 038	1 123 931	1 128 674	1 135 795	1 144 071	1 158 108	1 175 254	1 201 827
v tom ve věku: 0–14 let		178 337	176 859	175 327	173 291	172 642	173 032	174 074	178 189
15–64 let		776 177	787 066	792 908	801 633	809 790	821 502	834 952	853 824
65 a více let		160 524	160 006	160 439	160 871	161 639	163 574	166 228	169 814
Průměrný věk ¹⁾	roky	39,1	39,3	39,5	39,7	39,8	39,9	40,0	40,0
Sňatky		6 038	5 857	5 872	5 587	5 847	5 989	6 140	6 682
Rozvody		3 303	3 401	3 529	3 837	3 819	3 692	3 743	3 696
Živé narození	osoby	9 936	10 035	10 483	10 633	11 289	12 113	12 741	14 279
Zemřelí	osoby	12 777	12 552	12 401	13 050	12 597	12 850	12 067	12 210
Přistěhovalí	osoby	13 821	15 842	20 656	24 710	24 630	27 387	31 295	43 053
Vystěhovalí	osoby	7 296	10 985	13 995	15 172	15 046	12 613	14 823	18 549
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-2 841	-2 517	-1 918	-2 417	-1 308	-737	674	2 069
Přírůstek stěhováním	osoby	6 525	4 857	6 661	9 538	9 584	14 774	16 472	24 504
Celkový přírůstek	osoby	3 684	2 340	4 743	7 121	8 276	14 037	17 146	26 573
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	tis. Kč	130,2	138,0	149,3	157,8	164,3	170,7	182,8	194,5
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	562,9	568,0	576,4	576,8	578,4	580,9	592,6	601,7
Ekonomicky neaktivní (15 a více let)	tis. osob	370,3	376,5	373,8	381,2	388,1	395,2	397,8	407,8
Míra ekonomické aktivity	%	60,3	60,1	60,7	60,2	59,8	59,5	59,8	59,6
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce ¹⁾	osoby	38 160	37 819	41 761	43 937	44 012	40 751	35 498	29 273
Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾	%	.	.	.	.	.	4,7	4,0	3,2
Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾	Kč	6 269	6 789	6 817	7 064	7 269	7 748	8 195	8 766
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	2,9	3,0	3,1	3,0	3,0	3,0	2,9	3,2
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	osoby								
mateřských škol		30 310	30 153	30 680	31 217	31 463	31 738	32 673	33 818
základních škol		117 500	114 863	111 889	109 252	105 448	102 246	98 728	96 442
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		.	.	.	46 930	46 831	46 810	47 141	46 958
vysokých škol ³⁾		.	132	350	755	1 153	1 626	2 082	2 610
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel		40,8	36,6	37,4	34,1	33,2	32,4	31,9	37,0
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	257 694	278 201	293 190	298 421	327 813	337 650	376 518	414 893
předchozí rok=100 (srovnatel. ceny)	%	106,1	103,2	104,9	100,6	106,2	104,4	113,8	107,6
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	.	7 216	7 614	6 960	7 238	4 526	5 072	6 348
Registrované ekonomické subjekty ¹⁾		222 060	231 281	244 125	257 326	262 821	269 429	275 787	282 761
Zemědělská produkce ⁴⁾	mil. Kč	.	.	.	15 626	19 883	17 681	17 482	21 413
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁵⁾	fyz. os.	95 565	98 957	98 603	92 649	90 241	97 598	97 471	100 083
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁶⁾	mil. Kč	17 547	21 444	21 351	23 621	22 951	25 299	28 733	32 396
Dokončené byty		3 026	3 176	3 700	4 671	6 127	6 084	5 957	8 599
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních	osoby	965 604	884 933	674 262	834 240	851 612	770 670	767 477	713 507
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
Zemědělská půda ¹⁾	ha	669 994	669 666	668 722	668 196	667 629	666 793	666 067	665 547
z toho orná půda		559 223	558 212	557 052	556 080	555 543	554 576	553 891	553 184
Nezemědělská půda ¹⁾	ha	431 467	431 776	432 891	433 254	433 835	434 671	435 406	435 931
z toho: lesní pozemky		304 316	304 737	304 976	304 906	305 032	305 191	305 311	305 439
zastavěné plochy a nádvoří		20 608	20 687	20 767	20 829	20 908	20 962	21 054	21 156
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	93,8	91,7	97,1	94,6	91,4	92,0	89,1	92,5
Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.	kg	.	337	352	326	311	349	341	349
Pořízené investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	.	2 748	1 931	2 604	2 798	2 772	4 619	2 782

¹⁾ stav k 31. 12.

²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

³⁾ studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji k 31. 12.

⁴⁾ Středočeský kraj a hl. m. Praha

⁵⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji; průměrný evidenční počet zaměstnanců

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Měřicí jednotka	
OBYVATELSTVO									
1 230 691	1 247 533	1 264 978	⁷⁾ 1 279 345	1 291 816	1 302 336	1 315 299	1 326 876	osoby	Obyvatelstvo ¹⁾
183 490	189 643	196 707	⁷⁾ 203 393	209 357	214 652	220 787	226 204		v tom ve věku: 0–14 let
871 832	877 036	881 823	⁷⁾ 880 832	878 467	875 654	874 701	873 382		15–64 let
175 369	180 854	186 448	⁷⁾ 195 120	203 992	212 030	219 811	227 290		65 a více let
40,0	40,0	40,1	⁷⁾ 40,3	40,4	40,6	40,7	40,8	roky	Průměrný věk ¹⁾
6 320	5 758	5 732	5 540	5 567	5 252	5 376	5 903		Sňatky
3 695	3 541	4 130	3 615	3 614	3 793	3 938	3 670		Rozvody
15 246	15 219	15 212	14 531	14 428	14 218	14 572	14 602	osoby	Živě narození
12 255	12 722	12 440	12 621	12 752	12 924	12 301	13 049	osoby	Zemřelí
39 734	30 452	30 091	25 746	26 003	24 781	25 466	25 763	osoby	Přistěhovalí
13 861	16 107	15 418	13 297	15 208	15 555	14 774	15 739	osoby	Vystěhovalí
2 991	2 497	2 772	1 910	1 676	1 294	2 271	1 553	osoby	Přirozený přírůstek/úbytek
25 873	14 345	14 673	12 449	10 795	9 226	10 692	10 024	osoby	Přírůstek stěhováním
28 864	16 842	17 445	14 359	12 471	10 520	12 963	11 577	osoby	Celkový přírůstek
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
203,0	212,9	216,1	214,9	218,5	213,9	216,6	.	tis. Kč	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele
615,4	629,2	635,5	643,0	653,9	660,6	667,7	672,5	tis. osob	Ekonomicky aktivní (pracovní síla)
417,5	425,9	428,3	429,3	428,5	427,4	425,9	427,6	tis. osob	Ekonomicky neaktivní (15 a více let)
59,6	59,6	59,7	60,0	60,4	60,7	61,1	61,1	%	Míra ekonomické aktivity
31 220	49 144	54 716	50 594	54 451	61 681	56 674	48 102	osoby	Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce ¹⁾
3,4	5,5	6,1	5,6	6,1	6,9	6,4	5,4	%	Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾
9 673	10 101	10 198	10 643	10 882	11 087	11 207	11 499	Kč	Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾
3,1	3,2	3,2	3,1	3,2	3,2	3,3	.	osoby	Lékaři na 1 000 obyvatel
35 343	36 954	39 420	42 317	44 430	46 815	48 455	49 663	osoby	Děti, žáci a studenti k 30. 9.
94 719	93 988	94 809	97 190	100 349	104 329	109 650	115 005		mateřských škol
46 783	46 148	44 464	42 117	40 222	38 955	38 080	37 534		základních škol
2 884	3 249	3 352	3 754	3 529	3 477	3 133	3 005		středních škol vč. konzervatoří (denní studium)
35,0	33,2	30,4	29,6	27,7	28,8	23,8	19,3		vysokých škol ³⁾
439 322	419 852	419 500	439 972	447 887	450 361	483 511	.	mil. Kč	Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel
107,6	92,8	101,4	106,6	99,1	98,3	102,6	.	%	EKONOMICKÝ VÝVOJ
5 632	5 649	5 956	6 234	6 090	9 691	9 702	.	mil. Kč	Hrubý domácí produkt
293 024	298 099	307 761	317 598	323 025 ⁸⁾	314 688	319 758	324 905		předchozí rok=100 (srovnatel. ceny)
21 572	17 625	18 891	21 923	22 931	23 701 ⁹⁾	24 832	.	mil. Kč	Výdaje na výzkum a vývoj celkem
101 514	94 043	90 898	86 426	88 505	89 543	92 074	95 346	fyz. os.	Registrované ekonom. subjekty ¹⁾
32 321	33 416	24 683	23 096	23 109	20 142	21 548	25 561	mil. Kč	Zemědělská produkce ⁴⁾
8 041	7 421	7 405	6 376	5 900	5 295	4 226	4 872		Počet zaměstnanců v průmyslu ⁵⁾
665 178	645 443	631 356	695 113 ¹⁰⁾	853 204	820 141	799 530	907 567	osoby	Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁶⁾
664 804	664 285	663 524	663 087	662 490	661 654	661 027	660 383	ha	Dokončené byty
552 471	551 884	551 096	550 320	549 519	548 308	547 330	546 691		Hosté v hromadných ubyt. zařízeních
436 696	437 208	438 007	438 442	439 057	439 917	440 558	441 231	ha	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)
305 475	305 576	305 902	305 997	306 164	306 292	306 435	306 825		Zemědělská půda ¹⁾
21 245	21 312	21 444	21 470	21 530	21 545	21 598	21 624		z toho orná půda
90,2	88,5	90,0	89,3	88,6	85,5	82,9	83,5	litr/den	Nezemědělská půda ¹⁾
357	364	416	517	375	372	355	.	kg	z toho: lesní pozemky
2 802	1 999	2 246	1 965	2 786	2 687	2 562	.	Kč	zastavěné plochy a nádvoří
									Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele
									Produkcce komunál. odpadu na 1 obyv.
									Pořízené investice na ochranu ŽP
									podle místa investice na 1 obyvatele

⁶⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci

⁷⁾ údaje od roku 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 podle místa trvalého pobytu

⁸⁾ od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky

⁹⁾ semidefinitivní výsledky

¹⁰⁾ od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	*) 264 986	1 279 345	1 291 816	1 302 336	1 315 299	1 326 876
v tom: muži		*) 624 755	631 696	637 720	642 755	649 245	654 935
ženy		*) 640 231	647 649	654 096	659 581	666 054	671 941
z toho cizinci (bez azylantů)		57 757	57 522	56 810	57 850	59 860	61 682
Sňatky	počet	5 732	5 540	5 567	5 252	5 376	5 903
Rozvody	počet	4 130	3 615	3 614	3 793	3 938	3 670
Rozvody na 100 sňatků	počet	72,1	65,3	64,9	72,2	73,3	62,2
Živě narození	osoby	15 212	14 531	14 428	14 218	14 572	14 602
z toho mimo manželství	%	36,9	38,0	40,5	42,2	44,3	45,7
Úhrnná plodnost ¹⁾	počet	1,578	1,526	1,536	1,539	1,607	1,640
Potraty	počet	4 878	4 957	4 861	5 038	4 839	4 641
z toho umělá přerušeni těhotenství		3 085	3 233	3 055	3 072	2 965	2 782
Potraty na 100 narozených	počet	32,0	34,0	33,6	35,3	33,1	31,7
Zemřelí	osoby	12 440	12 621	12 752	12 924	12 301	13 049
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		6 153	6 224	6 208	6 021	5 654	6 039
novotvary		3 435	3 314	3 275	3 343	3 338	3 336
Přirozený přírůstek	osoby	2 772	1 910	1 676	1 294	2 271	1 553
Přistěhovalí	osoby	30 091	25 746	26 003	24 781	25 466	25 763
z toho z ciziny		4 405	2 591	3 371	3 219	4 652	3 923
Vystěhovalí	osoby	15 418	13 297	15 208	15 555	14 774	15 739
z toho do ciziny		2 133	456	2 521	3 081	1 908	2 025
Přírůstek stěhováním	osoby	14 673	12 449	10 795	9 226	10 692	10 024
z toho s cizinou		2 272	2 135	850	138	2 744	1 898
Celkový přírůstek	osoby	17 445	14 359	12 471	10 520	12 963	11 577
Na 1 000 obyvatel středního stavu:							
živě narození	‰	12,1	11,4	11,2	11,0	11,1	11,1
zemřelí	‰	9,9	9,9	9,9	10,0	9,4	9,9
přirozený přírůstek	‰	2,2	1,5	1,3	1,0	1,7	1,2
přistěhovalí	‰	23,9	20,2	20,2	19,1	19,5	19,5
vystěhovalí	‰	12,3	10,4	11,8	12,0	11,3	11,9
přírůstek stěhováním	‰	11,7	9,8	8,4	7,1	8,2	7,6
celkový přírůstek	‰	13,9	11,3	9,7	8,1	9,9	8,8
Mrtvorozenost	‰	3,3	2,3	3,8	3,1	4,0	2,9
Kojenecká úmrtnost	‰	2,1	2,2	2,1	1,6	2,1	2,3
Novorozenecká úmrtnost	‰	1,3	1,3	1,7	0,8	1,3	1,5
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	4) 196 997	203 393	209 357	214 652	220 787	226 204
%		4) 15,6	15,9	16,2	16,5	16,8	17,0
15–64 let	osoby	4) 881 630	880 832	878 467	875 654	874 701	873 382
%		4) 69,7	68,9	68,0	67,2	66,5	65,8
65 a více let	osoby	4) 186 359	195 120	203 992	212 030	219 811	227 290
%		4) 14,7	15,3	15,8	16,3	16,7	17,1
Průměrný věk k 31. 12.	roky	4) 40,1	40,3	40,4	40,6	40,7	40,8
v tom: muži		4) 38,8	39,0	39,1	39,3	39,4	39,6
ženy		4) 41,4	41,5	41,6	41,8	41,9	42,0
Index stáří ²⁾	%	4) 94,6	95,9	97,4	98,8	99,6	100,5
Index ekonomického zatížení ³⁾	%	4) 43,5	45,2	47,1	48,7	50,4	51,9
Naděje dožití při narození (dvouleté období)	roky						
muži		74,3	74,6	74,9	75,2	75,7	76,2
ženy		80,2	80,6	80,6	80,9	81,3	81,4
Naděje dožití ve věku 65 let (dvouleté období)	roky						
muži		14,9	15,0	15,2	15,4	15,6	16,0
ženy		18,1	18,5	18,5	18,7	19,0	19,1

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

³⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

⁴⁾ stav k 1. 1. 2011

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	1 063,8	1 072,4	1 082,4	1 088,1	1 093,6	1 100,1
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	15,8	14,6	14,2	13,6	13,2	12,8
střední bez maturity	%	37,4	36,3	34,9	35,2	34,3	35,2
střední s maturitou	%	34,8	35,6	35,8	35,2	35,4	34,9
vysokoškolské ¹⁾	%	12,0	13,5	15,1	16,0	17,1	17,1
Pracovní síla (ekonomicky aktivní obyvatelstvo)	tis. osob	635,5	643,0	653,9	660,6	667,7	672,5
v tom: zaměstnaní v NH		602,2	610,4	623,7	626,2	633,5	649,2
z toho ženy		254,5	260,1	270,8	272,7	273,6	281,1
nezaměstnaní		33,3	32,6	30,3	34,4	34,3	23,2
z toho ženy		17,1	16,7	16,4	17,3	17,9	12,4
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo ve věku 15 a více	tis. osob	428,3	429,3	428,5	427,4	425,9	427,6
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	3,0	2,9	2,6	2,8	2,5	2,7
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	36,8	35,8	35,8	34,0	34,2	34,0
terciární (služby)	%	60,2	61,3	61,6	63,2	63,3	63,3
v zaměstnání:							
zaměstnanci ²⁾	%	79,8	80,3	79,5	78,2	77,3	76,5
zaměstnavatelé	%	4,4	4,6	4,4	4,7	4,9	5,0
pracující na vlastní účet	%	14,6	14,3	15,2	15,6	16,9	17,6
Míra ekonomické aktivity	%	59,7	60,0	60,4	60,7	61,1	61,1
v tom: muži		69,7	69,7	69,1	69,5	70,2	70,3
ženy		50,1	50,6	52,1	52,3	52,3	52,3
Míra zaměstnanosti	%	56,6	56,9	57,6	57,6	57,9	59,0
v tom: muži		66,6	66,6	66,4	66,3	67,2	68,3
ženy		47,0	47,5	49,1	49,2	49,1	50,1
Obecná míra nezaměstnanosti	%	5,2	5,1	4,6	5,2	5,1	3,5
v tom: muži		4,4	4,3	3,8	4,6	4,4	2,9
ženy		6,3	6,0	5,7	6,0	6,1	4,2
NEZAMĚŠTNANOST k 31. 12. (MPSV, evidence úřadů práce)							
Uchazeči o zaměstnání	osoby	54 716	50 594	54 451	61 681	56 674	48 102
z toho: ženy		26 835	25 606	27 333	30 796	29 180	25 294
absolventi škol a mladiství		3 332	3 215	3 426	3 742	2 839	2 319
osoby se zdravotním postižením		6 053	5 967	5 978	6 388	6 402	5 867
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		19 578	14 059	11 961	14 174	13 181	12 518
dosažitelní		53 764	49 558	53 605	60 772	55 691	46 957
v tom podle věku:							
do 19 let		2 606	2 546	2 576	2 434	1 882	1 589
20–24 let		7 152	7 026	7 440	8 097	6 573	5 084
25–34 let		12 672	11 510	12 156	13 500	11 780	9 581
35–44 let		11 835	11 417	12 521	14 833	14 209	11 951
45–54 let		11 368	10 728	11 060	12 295	11 688	10 243
55 a více let		9 083	7 367	8 698	10 522	10 542	9 654
průměrný věk	roky	39,5	38,9	38,6	39,4	40,7	41,4
v tom podle dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		13 971	13 582	14 800	16 530	15 065	13 095
střední bez maturity		23 879	21 262	22 904	25 694	23 176	19 088
střední s maturitou		13 741	12 635	13 203	15 222	14 245	12 068
vyšší odborné vč. nástavbového		427	430	538	583	586	521
vysokoškolské		2 698	2 685	3 006	3 652	3 602	3 330
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby						
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		8 432	6 689	4 740	7 450	7 400	6 433
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		15 636	16 093	14 417	22 108	20 192	16 996
manuální pracovníci	osoby						
kvalifikovaní (třídy 6–8)		13 399	10 975	9 543	15 905	13 745	11 014
nekvalifikovaní (třída 9)		12 344	11 876	9 887	14 455	13 614	12 127

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj

pokračování

	Měsíční jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
z toho podle délky evidence:							
osoby							
do 3 měsíců		19 285	15 227	15 634	15 556	14 244	13 833
3–6 měsíců		10 739	9 788	10 554	11 173	9 155	7 899
6–12 měsíců		10 013	8 654	10 057	11 776	9 299	7 382
od 1 roku do 2 let		8 966	8 465	8 242	10 763	9 624	6 224
více než 2 roky		5 713	8 460	9 964	12 413	14 352	12 764
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	6 056	5 863	6 273	6 603	6 373	6 629
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾	%	6,10	5,63	6,13	6,90	6,36	5,41
v tom: muži		6,14	5,48	6,02	6,83	6,10	5,06
ženy		6,05	5,77	6,24	6,97	6,62	5,76
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob ⁴⁾	%	1,7	1,9	2,1	2,6	2,7	2,2
Volná pracovní místa	počet	3 599	4 054	4 044	4 040	8 215	13 551
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	15,2	12,5	13,5	15,3	6,9	3,5
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	271 695	273 582	280 983	277 513	283 603	.
na 1 obyvatele	Kč	216 112	214 895	218 503	213 931	216 633	.
průměr ČR = 100	%	109,9	109,1	109,9	107,7	106,8	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁵⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	27 001	25 605	25 923	26 302	27 046	27 997
v tom: muži		30 106	28 491	28 915	29 267	30 278	31 163
ženy		22 638	21 769	21 925	22 293	22 851	23 709
Medián mezd	Kč	23 386	22 447	22 576	22 874	23 579	24 582
v tom: muži		25 548	24 530	24 510	24 848	25 885	26 893
ženy		20 444	19 872	20 051	20 294	20 709	21 563
ŠKOLSTVÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	počet						
mateřských škol		39 420	42 317	44 430	46 815	48 455	49 663
základních škol		94 809	97 190	100 349	104 329	109 650	115 005
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		44 464	42 117	40 222	38 955	38 080	37 534
vyšších odborných škol (denní studium)		1 586	1 536	1 590	1 457	1 326	1 105
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		37 830	38 275	37 449	36 265	34 452	32 486
s místem výuky v kraji		3 352	3 754	3 529	3 477	3 133	3 005
z toho v prezenčním studiu	%	56,6	57,8	63,6	66,7	68,2	65,5
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	počet	656	742	754	816	823	772
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	počet	3 963	3 985	4 101	4 209	4 343	.
z toho v nestátních zařízeních		3 896	3 917	4 031	4 140	4 267	.
na 1 000 obyvatel		3,2	3,1	3,2	3,2	3,3	.
Nemocnice							
lůžka	počet	5 908	5 804	5 871	5 634	5 406	.
hospitalizovaní pacienti	tis. osob	203,7	204,2	211,7	205,6	208,7	.
průměrná ošetrovací doba	dny	7,4	7,3	7,1	7,2	7,1	.
využití lůžek	dny	256,3	255,1	256,5	261,5	267,9	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	%	3,879	3,749	3,544	3,637	3,746	4,094
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	44,0	43,6	44,7	42,2	43,6	40,8
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)⁶⁾							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. péčovské péče)	v tis.	1 394,9	1 205,4	1 164,5	1 176,2	1 164,8	1 144,7
z toho přídavek na dítě		601,4	547,0	531,3	531,6	516,3	489,3
Výdaje na dávky celkem (vč. péčovské péče)	mil. Kč	4 734	4 212	4 170	4 291	4 213	4 203
z toho přídavek na dítě		363	327	316	318	308	291
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. péčovské péče) na 1 obyvatele	Kč	3 765	3 309	3 243	3 308	3 218	3 183
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory	počet	4 998	4 982	4 777	5 108	5 039	5 113
Lůžka v domovech se zvláštním režimem	počet	889	1 036	1 323	1 473	1 856	2 097
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením	počet	1 471	1 490	1 496	1 502	1 485	1 481

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – sociální vývoj
dokončení

	Měsíční jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (MPSV, ČSSZ; stav v prosinci)							
Příjemci starobního důchodu celkem ⁷⁾	počet	255 215	267 317	268 821	270 425	273 798	278 251
z toho: ženy		159 166	165 366	165 620	165 833	167 258	169 233
Příjemci starobního důchodu sólo (bez souběhu)	počet	184 510	195 840	197 295	198 930	202 039	206 580
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{7) 8)}	počet	41 985	50 447	52 844	55 103	57 569	59 752
z toho ženy		24 903	29 144	30 369	31 537	32 837	34 030
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	16,5	18,9	19,7	20,4	21,0	21,5
v tom: muži		17,8	20,9	21,8	22,5	23,2	23,6
ženy		15,6	17,6	18,3	19,0	19,6	20,1
Průměrný měsíční starobní důchod sólo ⁹⁾	Kč	10 198	10 643	10 882	11 087	11 207	11 499
v tom: muži		11 334	11 809	12 065	12 281	12 401	12 714
ženy		9 199	9 611	9 825	10 013	10 125	10 393
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ⁹⁾ na mzdovém mediánu	%	43,6	47,4	48,2	48,5	47,5	46,8
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	2 102 239	1 941 424	1 702 154	1 757 006	2 054 521	2 234 475
z toho dávky:							
nemocenské		1 417 629	1 250 484	1 058 856	1 097 408	1 321 609	1 461 490
peněžitá pomoc v mateřství		643 657	628 412	575 847	576 496	643 343	665 122
ošetřovné		40 004	61 061	66 259	81 980	88 185	106 313
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Zjištěné trestné činy	počet	38 217	37 654	35 612	37 350	31 118	25 442
na 1 000 obyvatel		30,4	29,6	27,7	28,8	23,8	19,3
Objasněné trestné činy	počet	13 778	14 293	13 559	14 036	13 100	11 202
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	počet	106	97	110	88	116	102

¹⁾ zahrnuje vyšší odborné vzdělání

²⁾ zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

³⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ Zdroj: MPSV ČR (Informační systém o průměrném výděлку) a MF ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu); od roku 2011 jsou zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1–9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob

⁶⁾ data do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

⁷⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

⁸⁾ předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁹⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	419 500	439 972	447 887	450 361	483 511	.
předchozí rok=100 (srovnatelné ceny)	%	101,4	106,6	99,1	98,3	102,6	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	333 680	345 593	348 294	347 177	369 335	.
průměr ČR = 100	%	88,8	90,2	90,6	89,5	91,2	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	Kč	763 078	797 927	803 605	807 418	872 365	.
průměr ČR = 100	%	97,6	100,0	100,7	100,6	104,6	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	380 158	397 767	403 164	403 812	437 494	.
v tom sektory: primární	%	2,3	3,2	3,6	3,5	3,4	.
sekundární	%	44,3	45,1	45,4	44,7	47,2	.
terciární	%	53,4	51,7	51,0	51,7	49,4	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	116 613	131 065	134 956	132 190	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	Kč	92 757	102 950	104 947	101 903	.	.
průměr ČR = 100	%	91,5	101,1	104,8	104,5	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště ¹⁾	osoby	549 747	551 394	557 347	557 779	554 253	.
z toho zaměstnanci		447 594	447 701	448 240	445 382	436 619	.
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	32 236	33 462	34 568	34 950	36 006	.
v tom: přímé náklady		23 177	23 968	24 895	25 154	25 917	.
sociální požitky		381	378	361	372	363	.
sociální náklady a výdaje		8 407	8 809	9 035	9 157	9 440	.
personální náklady a výdaje		323	337	317	312	352	.
daně a dotace		-52	-30	-40	-45	-65	.
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	5 956	6 234	6 090	9 691	9 702	.
z toho: mzdové		2 952	3 066	3 286	4 001	4 021	.
financované z veřejných zdrojů ČR		1 414	1 529	1 274	1 871	1 750	.
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji celkem	přep. os.	5 325	5 448	5 155	5 672	5 580	.
z toho výzkumní pracovníci		2 888	2 976	2 781	3 056	2 967	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE²⁾							
Domácnosti mající: osobní počítač	%	58,8	65,0	69,5	72,8	74,5	.
přístup k internetu	%	55,9	63,5	68,6	72,4	75,1	.
REGISTR EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ³⁾							
Registrované subjekty k 31. 12.	počet	307 761	317 598	323 025	314 688	319 758	324 905
z toho fyzické osoby		240 669	249 462	253 093	252 926	¹⁰⁾ 261 945	265 047
z toho živnostníci		227 297	235 520	238 656	223 152	230 469	235 428
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		168 004	176 907	184 393	178 387	175 024	175 353
z toho fyzické osoby		130 906	137 869	141 503	138 020	¹⁰⁾ 142 032	142 469
z toho živnostníci		120 144	126 564	129 864	118 473	121 686	123 463
Vzniklé subjekty	počet	13 517	13 455	11 705	10 688	9 561	10 316
z toho fyzické osoby		9 623	9 990	8 480	7 916	¹⁰⁾ 7 596	7 703
z toho živnostníci		8 930	9 581	8 232	7 106	6 883	6 754
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Zemědělská produkce ⁴⁾	mil. Kč	18 891	21 923	22 931	23 701	¹¹⁾ 24 832	.
z toho: rostlinná produkce		12 147	14 619	14 841	15 617	¹¹⁾ 16 499	.
živočišná produkce		6 171	6 475	7 181	7 205	¹¹⁾ 7 735	.
Obhospodařovaná zemědělská půda ⁴⁾	ha	567 055	564 499	563 247	563 214	561 893	563 275
z toho orná		496 942	493 925	491 309	490 100	487 385	489 729
Sklizeň: obilovin	t	1 388 775	1 639 869	1 314 090	1 506 054	1 791 755	1 700 543
brambor	t	143 438	173 839	141 266	113 954	153 764	116 860
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4. ⁴⁾							
skot	počet	145 711	146 094	147 209	150 700	149 265	150 314
prasata	počet	312 896	302 400	296 906	301 893	318 378	303 587
drůbež	počet	6 199 898	5 077 911	4 555 360	4 999 268	4 757 525	4 840 538
Výroba jatečného skotu ⁴⁾	t ž.hm.	20 026	20 276	21 072	19 754	20 277	19 792
Výroba jatečných prasat ⁴⁾	t ž.hm.	60 512	65 718	62 363	62 692	62 885	62 760
Výroba jatečné drůbeže ⁴⁾	t ž.hm.	49 124	33 948	41 164	35 013	36 756	38 767
Výroba mléka ⁴⁾	tis. l	324 039	339 294	351 654	360 788	362 361	373 351
Snáška konzumních vajec ⁴⁾	tis. ks	333 750	323 253	324 542	315 963	342 895	345 147

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – ekonomický vývoj
dokončení

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	3 012	3 054	2 768	2 793	2 868	2 443
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 721 171	1 630 162	1 516 035	1 488 343	1 446 075	1 455 517
z toho nahodilá živelní		179 911	121 171	100 061	263 918	117 586	339 043
PRŮMYSL⁵⁾							
Průměrný počet podniků	počet	227	206	209	219	217	229
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy	mil. Kč	483 003	492 410	504 890	514 119	615 182	642 017
na 1 zaměstnance	tis. Kč	5 314	5 697	5 705	5 742	6 681	6 610
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	90 898	86 426	88 505	89 543	92 074	97 128
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	28 539	30 365	31 864	32 609	33 268	34 379
ENERGETIKA (ERÚ)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	9 453	9 508	9 251	8 348	9 203	9 222
podíl na ČR	%	11,0	10,9	10,6	9,6	10,7	11,0
Spotřeba elektřiny ⁶⁾	GWh	9 884	9 600	9 749	9 582	7 831	7 915
podíl na ČR	%	13,9	13,6	13,8	13,7	14,0	14,0
Spotřeba elektřiny ⁶⁾ v domácnostech na 1 obyv.	kWh	2 069	1 902	1 979	1 999	1 896	1 895
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁷⁾	počet	58	53	50	53	51	47
Základní stavební výroba ⁷⁾	mil. Kč	9 337	9 197	8 957	8 192	7 955	8 924
na 1 zaměstnance	tis. Kč	1 404	1 592	1 639	1 415	1 429	1 724
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁷⁾	fyz. os.	6 652	5 776	5 465	5 788	5 566	5 177
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance ⁷⁾	Kč	26 391	26 504	28 854	26 485	27 722	29 231
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby ⁸⁾	mil. Kč	24 683	23 096	23 109	20 142	21 548	25 561
z toho pro veřejné zadavatele		9 637	7 957	8 048	6 907	7 475	10 169
VIDANÁ STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	49 268	50 731	37 795	35 482	31 264	32 139
z toho: budov (bytových a nebytových)		32 821	37 209	27 051	26 813	22 577	25 145
na ochranu životního prostředí		9 587	4 559	3 792	3 080	2 609	2 040
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	2 529	2 490	2 080	2 308	2 071	2 024
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty	počet	6 448	5 846	4 914	3 831	4 239	4 706
z toho v nových rodinných domech		4 209	4 309	3 454	3 118	3 197	3 572
Dokončené byty	počet	7 405	6 376	5 900	5 295	4 226	4 872
z toho v nových rodinných domech		5 106	4 463	4 513	4 006	3 462	3 668
Průměrná hodnota 1 m ² obytné plochy bytu							
v novém rodinném domě	Kč	35 025	35 301	35 962	36 241	36 176	34 846
v novém bytovém domě	Kč	38 444	32 673	36 517	38 827	37 215	39 416
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových k 31. 12.	počet	578 338	591 186	611 662	615 988	629 390	667 586
CESTOVNÍ RUCH⁹⁾							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ) k 31. 12.	počet	529	579	814	805	668	669
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	29 677	32 184	40 311	40 144	34 900	34 812
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	osoby	631 356	695 113	853 204	820 141	799 530	907 567
z toho ze zahraničí		142 575	161 308	203 515	204 106	183 809	208 289
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,7	3,6	3,5	3,5	3,5	3,4
z toho hostů ze zahraničí		3,5	3,5	3,4	3,4	3,4	3,4

¹⁾ odhad celkového počtu zaměstnaných podle metodiky ESA 2010 (Evropský systém účtů 2010)

²⁾ tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2013 je vypočten z dat roku 2012, 2013 a 2014)

³⁾ vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje před rokem 2013 plně srovnatelné.

⁴⁾ Středočeský kraj a hl. m. Praha

⁵⁾ podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

⁶⁾ od roku 2014 spotřeba elektřiny v hodnotě netto, do roku 2013 v hodnotě brutto

⁷⁾ podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

⁸⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci

⁹⁾ na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti; údaje před rokem 2012 nejsou srovnatelné

¹⁰⁾ od roku 2014 včetně zahraničních fyzických osob

¹¹⁾ semidefinitivní výsledky

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Středočeský kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda k 31. 12.	ha	663 524	663 087	662 490	661 654	661 027	660 383
z toho: orná půda		551 096	550 320	549 519	548 308	547 330	546 691
zahrady a ovocné sady		37 888	37 993	38 156	38 186	38 203	38 191
trvalé travní porosty		70 978	71 223	71 303	71 691	72 050	72 141
Nezemědělská půda k 31. 12.	ha	438 007	438 442	439 057	439 917	440 558	441 231
z toho: lesní pozemky		305 902	305 997	306 164	306 292	306 435	306 825
zastavěné plochy a nádvoří		21 444	21 470	21 530	21 545	21 598	21 624
VODOVODY A KANALIZACE							
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	90,0	89,3	88,6	85,5	82,9	83,5
Čistírný odpadních vod (ČOV)	počet	419	431	444	464	469	479
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	68,7	68,9	68,6	67,3	70,3	70,5
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV		68,3	68,5	68,4	67,1	69,8	70,3
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	99,8	99,2	99,4	99,9	99,8	99,8
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	345 559	362 961	369 107	364 643	356 636	360 615
Produkce kalů z ČOV	t sušiny	17 007	16 115	17 025	16 347	17 498	18 017
OVZDUŠÍ (ČHMÚ)							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1-4)	t/km ²	0,80	0,71	0,71	0,71	0,66	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1-3)		0,67	0,59	0,59	0,59	0,54	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,13	0,13	0,12	0,11	0,11	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1-4)	t/km ²	1,96	1,98	1,95	1,92	1,81	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1-3)		1,96	1,97	1,95	1,92	1,80	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1-4)	t/km ²	2,86	2,72	2,59	2,37	2,35	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1-3)		1,43	1,38	1,33	1,16	1,20	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,43	1,34	1,26	1,21	1,15	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1-4)	t/km ²	7,69	6,41	6,56	6,54	5,64	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1-3)		5,65	4,61	4,97	5,08	4,28	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		2,04	1,79	1,60	1,46	1,36	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu celkem ¹⁾	t	1 501 989	1 881 700	1 900 880	2 030 712	1 759 371	.
z toho: zpracovatelský průmysl	t	529 958	562 613	526 562	557 807	550 580	.
zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	t	265 204	354 957	494 186	539 905	441 555	.
stavebnictví	t	376 644	570 710	458 440	400 578	313 689	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	1 195	1 478	1 478	1 565	1 344	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	416	517	375	372	355	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	11,6	9,5	10,7	10,9	11,7	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	48,3	49,1	40,0	40,5	41,5	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 246	1 965	2 786	2 687	2 562	.
Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	2 227 925	2 016 329	2 790 495	3 027 482	3 070 188	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	14,4	15,9	15,5	11,9	20,2	.
nakládání s odpadními vodami	%	63,1	54,7	54,7	57,4	53,7	.
nakládání s odpady	%	13,0	13,0	12,9	7,6	11,9	.
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	5 756 439	6 534 365	7 027 000	6 896 000	7 090 639	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	6,2	6,5	6,8	7,0	8,1	.
nakládání s odpadními vodami	%	19,1	18,3	21,1	17,7	17,2	.
nakládání s odpady	%	67,2	67,1	62,7	66,3	63,2	.

¹⁾ podle sídla podniku

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Středočeského kraje v roce 2010 a 2015
dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy											
			Benešov	Beroun	Kladno	Kolín	Kutná Hora	Mělník	Mladá Boleslav	Nymburk	Praha-východ	Praha-západ	Příbram	Rakovník
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel	2010	30,4	24,6	32,3	24,3	40,4	22,3	25,6	31,2	28,1	36,1	37,0	33,8	23,5
	2015	19,3	17,9	19,1	20,4	20,8	13,4	17,7	20,1	16,4	21,9	21,0	19,7	17,0
z toho násilné a mravnostní	2010	1,7	1,1	1,6	2,0	2,6	1,5	1,6	1,5	2,3	1,3	1,6	1,8	2,0
	2015	1,3	1,0	1,6	1,8	1,7	0,6	1,3	1,3	1,2	1,0	1,2	1,3	1,7
Dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2010	7,9	11,5	7,5	6,5	5,0	4,9	8,1	8,7	7,3	10,5	8,6	7,1	6,6
	2015	9,4	14,3	9,0	6,9	7,8	7,7	8,3	11,6	9,0	9,4	8,2	11,7	10,6
Soukromí podnikatelé (živnostníci) celkem na 1 000 obyvatel k 31. 12.	2010	179,7	202,7	176,6	157,5	171,5	173,9	167,3	156,5	183,1	197,0	207,4	198,9	153,7
	2015	177,4	190,2	176,8	152,5	165,1	159,2	167,9	156,6	180,1	203,4	206,2	194,0	152,5
z toho:														
se zjištěnou ekonomickou aktivitou	2010	95,0	101,2	98,5	80,6	91,3	87,9	90,4	75,6	95,5	112,3	115,0	102,0	82,6
	2015	93,0	94,9	95,3	77,7	87,4	81,6	88,1	73,2	89,6	112,9	120,2	97,1	81,4
subjekty vzniklé v roce	2010	7,1	6,5	6,8	6,9	6,6	6,9	6,8	5,9	6,9	8,5	8,1	7,8	5,9
	2015	5,1	4,9	4,5	4,6	5,2	4,6	5,0	4,3	5,0	6,1	6,3	5,1	4,4
Stavební práce dle dodavatel-ských smluv podle místa stavby ⁷⁾ na 1 obyv. (tis. Kč)	2010	19,6	29,1	26,7	25,1	23,6	20,1	23,6	11,5	16,1	17,8	20,4	10,1	8,2
	2015	19,4	16,9	24,3	17,1	19,9	17,1	19,1	24,4	12,4	19,5	28,5	10,3	21,4
Počet bytů na 1 000 obyvatel:														
zahájených	2010	5,1	3,5	6,1	3,1	3,9	4,3	3,5	3,1	2,1	11,4	10,4	3,7	2,9
	2015	3,6	2,5	5,1	2,8	3,5	2,6	2,8	2,9	3,9	6,1	3,9	2,6	2,0
dokončených	2010	5,9	4,7	7,2	3,1	5,2	3,1	4,4	3,5	4,0	14,8	11,5	2,6	1,6
	2015	3,7	3,2	3,8	3,7	2,9	2,1	3,6	2,5	3,7	7,4	4,4	2,2	1,1
Hromadná ubytovací zařízení:														
lůžka	2012	40 311	5 830	2 133	1 742	740	3 186	2 489	3 910	3 314	3 999	3 146	6 788	3 034
	2015	34 812	4 899	1 717	1 235	848	2 979	2 023	3 332	3 067	3 617	2 410	5 731	2 954
lůžka na 1 000 obyvatel	2012	31,3	60,9	24,6	10,9	7,6	42,9	23,9	31,5	35,0	26,0	24,9	59,7	54,6
	2015	26,4	50,6	19,2	7,6	8,6	40,1	19,2	26,4	31,7	21,8	17,7	50,2	53,5
hosté	2012	853 204	124 003	65 314	35 052	17 280	49 738	50 537	68 798	92 997	122 533	76 019	108 250	42 683
	2015	907 567	130 727	66 686	⁹⁾ 36 674	⁹⁾ 30 137	⁹⁾ 58 245	⁹⁾ 54 197	⁹⁾ 64 362	108 077	131 097	⁹⁾ 71 067	100 521	55 777
Podíl na celkové výměře k 31. 12. (%):														
orná půda	2010	50,0	47,6	38,7	60,1	66,1	54,7	59,1	54,7	64,0	53,5	47,1	31,3	44,9
	2015	49,6	47,2	38,4	59,6	65,8	54,4	58,5	54,3	63,8	52,8	46,4	31,0	44,3
zastavěné plochy a nádvoří	2010	1,9	1,4	2,0	2,6	2,5	1,9	2,5	2,0	2,2	2,8	2,6	1,2	1,4
	2015	2,0	1,4	2,0	2,6	2,4	1,9	2,5	2,0	2,3	2,9	2,6	1,2	1,4
Měrné emise (t/km ²) (REZZO)														
tuhých znečišťujících látek ⁸⁾	2010	0,5	0,4	0,5	0,6	0,5	0,4	1,2	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,3
	2014	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	1,0	0,3	0,3	0,5	0,4	0,3	0,3
oxidu siřičitého	2010	2,0	0,5	0,5	4,7	2,7	0,6	13,5	1,3	0,6	0,5	0,7	1,2	0,6
	2014	1,8	0,3	0,4	3,7	1,9	0,7	15,1	1,0	0,6	0,4	0,5	0,8	0,3
oxidů dusíku	2010	1,4	0,3	0,4	3,0	1,0	0,2	13,5	0,8	0,3	0,3	0,4	0,4	0,2
	2014	1,2	0,3	0,4	2,6	0,9	0,4	10,7	0,7	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3
oxidu uhelnatého	2010	5,6	4,7	7,5	6,2	6,3	4,8	7,1	5,4	5,4	6,3	7,5	5,2	4,1
	2014	4,3	3,7	6,8	4,3	4,9	3,8	4,9	4,1	4,1	4,7	5,1	3,8	3,2

¹⁾ stav k 1. 1. 2011

²⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

³⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

⁴⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁶⁾ data za prosinec; starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁷⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci

⁸⁾ nezahnují emise TZL, NH₃ a VOC ze stavebních činností, chovů hosp. zvířat, aplikace min. hnojiv a nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel

⁹⁾ hodnota s nižší, omezenou spolehlivostí
